costache olăreanu

ISBN 973-21-0574-7

1483

Lei 10 000

editura minerva

Costache Olăreanu este un prozator de modă veche (dar ce subtili artişti sunt uneori demodaţii aceştia!), cultivator al desuetudinii şi deopotrivă al fantasmagoricului, moralist cu senzaţii acute şi observator care trage lumea toată în alambicurile unor metafore perfecte.

NICOLAE MANOLESCU

1483

fondată în 1895 bpt serie nouă

costache olăreanu

vedere din balcon

costache olăreanu

bpt

CLUBUL CĂRȚII DIGITALE

BIBLIOTECA ALEPH

Coperta: Reproducere după un tablou de *Magritte*.

costache olăreanu

vedere din balcon

scene • amintiri • ficțiuni

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI (1998)
EDITURA MINERVA • BUCUREȘTI

Cartea a apărut cu sprijinul
MINISTERULUI CULTURII

ISBN 9973-21-0514-7

TABEL CRONOLOGIC

1929 *1 iulie*. Se naşte la Huşi, Costache, fiul lui Gheorghe Olăreanu, avocat, şi al Mariei Olăreanu (născută Ciocârlan), casnică.

1929-1939 Primii ani ai copilăriei petrecuţi într-o casă de pe strada Castroian, unde s-a şi născut, apoi în casele Zotta (în zona centrală a oraşului) şi „la Ciobanu" (o casă de pe strada Cuza-Vodă, lângă Biserica Sf. Gheorghe).
Primele clase primare la Şcoala nr. 2 din Huşi.
Intensă activitate politică a tatălui, care devine unul dintre fruntaşii ţărănişti ai judeţului Fălciu; acesta ocupă, pe rând, posturile de ajutor de primar şi cel de preşedinte al Consiliului Judeţean (un fel de „al doilea prefect", datorită Legii Stere din 1929).

1939 Tatăl este numit prim-procuror al Parchetului Dâmboviţa şi întreaga familie se mută la Târgovişte, unde va locui „la Limburg" (o casă ascunsă de brazi înalţi şi cu o grădină imensă, în spate) de pe strada Bărăţiei, câteva numere mai jos de Biserica Catolică şi de casa pictorului Gheorghe Petraşcu.

Urmează clasa a IV-a primară la Şcoala nr. 4 din Târgovişte, aflată vis-à-vis de *Casa d'Italia*, şcoală azi dispărută.

1940 Îşi pierde sora, Nuţa, cu doi ani mai mică decât el, după o scurtă suferinţă (meningită).
Se înscrie la Liceul de Băieţi „Ienăchiţă Văcărescu" din Târgovişte,

1941-1945 Rămâne corijent, în clasele a II-a, a III-a şi a IV-a, la română, germană şi matematică, deşi, tot în perioada aceea, descoperind biblioteca tatălui, una dintre cele mai bogate din oraş, se aruncă în lecturi nebuneşti, necontrolate, din autori foarte amestecaţi.
Cunoaşte pe Mircea Horia Simionescu şi pe Radu Petrescu, îl ascultă, în casa altui prieten, Timotei, pe violonistul Mihai Constantinescu, de care îl va lega o lungă prietenie; alţi prieteni ai acelei perioade: Mică Simionescu, Bibi Popescu, Bogdan Stihi, Mişu Dinu, Costel Ciocârdia, Monel Segal, Dan Nicolescu.
Primele încercări literare, mai ales poetice, şi primele reviste-manuscris. Prietenii săi, la care se adaugă Emilian Georgescu, Tică Lăzărescu şi Ion Theodorescu, sunt însă mult mai pricepuţi decât el (revistele se numeau *Cântece Noi, Carnet literar, Colorado, Cloşca cu pui, Oraşe de nikel, Spada, M*^{3}); vremea primelor cărţi-manuscris şi a unei antologii *Melody-Bar*, scoasă de Radu Petrescu.

1945 După terminarea clasei a V-a, familia se mută înapoi, la Huşi, unde tatăl său profesează din nou avocatura şi devine secretarul general al organizaţiei judeţene PNŢ.

1946 Ridicat de poliţie în timp ce răspândea manifeste ţărăniste, împreună cu alţi colegi.

1947 Participă, ca elev în clasa a VII-a a liceului „Cuza-Vodă", la concursul literar organizat de Ministerul Instrucţiunii Publice, obţinând premiul întâi pe ţară.
Tatăl său este arestat şi închis la Piteşti; i se oferă libertatea în schimbul unei declaraţii împotriva lui Maniu, la procesul acestuia; refuză categoric şi detenţiunea, „administrativă", cum se numea atunci, i se prelungeşte cu încă un an.
Fiul, cu idei socialiste, se înscrie în UAER şi devine preşedintele organizaţiei judeţene Fălciu; este dat afară la puţin timp după aceea.

1948 Se înscrie, la sugestia lui Mihail Ralea, vechi prieten politic al tatălui, la Facultatea de Pedagogie-Psihologie, unde acesta era decan.

1951-1952 Ameninţat cu darea afară, încearcă un subterfugiu: se transferă la începutul anului IV la facultatea omoloagă din Cluj, prin intervenţia aceluiaşi Mihail Ralea; nu scapă însă şi e exmatriculat din toate universităţile din ţară, la terminarea anului IV, ca fiu de fost deţinut politic.
În iarna lui 1952-1953 stă, în gazdă, împreună cu prietenul său Mihai Constantinescu, la Lucian Blaga, pe strada Martinuzzi din Cluj, până se îmbolnăveşte de hepatită epidemică.
A doua arestare a tatălui, trimis mai întâi la Canal, apoi la Oneşti.

1953 Se întoarce la Bucureşti unde, mai bine de un an şi jumătate, trăieşte hoinar, cu frica de a nu face armata la detaşamentele de muncă.

Se angajează ca ajutor caloriferist la Grupul şcolar „Iosif Rangheţ" (fostul liceu industrial, din spatele Liceului „Şincai").

1956-1965 Lucrează ca bibliotecar la Biblioteca Centrală de Stat, în localul vechiului Tribunal, mai apoi, pe strada Ion Ghica.

1966 Debutează, în *Luceafărul*, cu o schiţă: *Un cer atât de aproape*.

1967-1971 Este metodist la Serviciul de biblioteci din Ministerul Învăţământului, având-l ca şef pe Mihai Şora.

Profesor de psiho-pedagogia lecturii la Şcoala postliceală „D. Marinescu" din Bucureşti.

1971-1982 Lucrează la Institutul de Cercetări Pedagogice şi Psihologice, până la desfiinţarea acestuia.

1971 Debutează editorial cu volumul de schiţe *Vedere din balcon* (Editura Eminescu).

1977 Lucrează la proiectul internaţional „Evaluarea curriculumului şcolar în perspectiva educaţiei permanente" (împreună cu sociologul Leon Ţopa), ale cărui rezultate vor fi publicate în lucrarea colectivă editată de „Pergamon Press" din New-York.

1978 Apare romanul *Confesiuni paralele* (Cartea Românească).

1979 Jurnalul *Ucenic la clasici* obţine Premiul Uniunii Scriitorilor.

1980 Apare romanul *Ficţiune şi infanterie* (Cartea Românească).

1982 Se desfiinţează institutul la care lucra, în urma scandalului provocat de „meditaţia transcendentală"

şi, datorită dosarului, este repartizat ca muncitor necalificat, la secţia prelucrări la rece, la Uzinele „Timpuri Noi".

După un stagiu scurt în uzină, este reîncadrat ca documentarist la OIDI (Oficiul de informare şi documentare pentru învăţământ).

Fals manual de petrecere a călătoriei (Editura Albatros).

1983 Romanul *Avionul de hârtie* (Cartea Românească).

1984 Premiul Asociaţiei Scriitorilor Bucureşti acordat romanului *Cvintetul melancoliei* (Cartea Românească).

1986 Apare, la Editura Militară, romanul *Cu cărţile pe iarbă.*

1987 Romanul *Dragoste cu vorbe şi copaci* (Cartea Românească).

1989 *1 septembrie.* Se pensionează pentru limită de vârstă.

1990 Este numit de către ministrul Andrei Pleşu consilier şef la Inspectoratul pentru cultură al Municipiului Bucureşti, post din care demisionează la 6 martie 1991.

Iniţiator şi director al primelor două ediţii ale Festivalului de Teatru „I.L. Caragiale".

1991 Este numit, sub ministeriatul lui Ludovic Spiess, director general în Ministerul Culturii, post din care demisionează după 9 luni, odată cu schimbarea ministrului.

1994 Îi apare cartea de confesiuni *Poezie şi autobiografie. Micul Paris* (Cartea Românească).

1995 Volumul de versuri din perioada adolescenței *Caiete vechi și sentimentale* apare la Editura Didactică și Pedagogică, în colecția Akademos.

Este ales membru al Comitetului Director al Uniunii Scriitorilor.

Obține Premiul Asociației Scriitorilor din București pentru volumul *Lupul și Chitanța* (Editura Albatros).

1996-1998 Este angajat, ca redactor, la Editura Fundației Culturale Române, în prezent fiind directorul acesteia.

Colaborează la *Adevărul literar și artistic* cu rubrica „Fereastra".

Primește titlul de cetățean de onoare al orașului Târgoviște.

1998 I se reeditează, la Editura ALL, volumul *Ucenic la clasici*.

VEDERE DIN BALCON

DANSATOAREA

Văd trecutul ca pe o dansatoare zornăind de cercei şi inele. Într-o piruetă disting oarba trecere a orelor, un şpagat mă consolează, o unduire de coapsă mă incită. Iat-o arătându-mi cu un deget suspendat în lumină întunericul din care am pornit visător. Peste o clipă se va arcui cu faţa la zenit pentru a-mi insufla bucuria reţinută, sau va râde cu tot trupul de inepţia începuturilor, de împlinirile pe jumătate. Un gând, o faptă îi deşurubează fiinţa ca un vârtej de ape. În căderea ei furtunoasă ca a unei mari paseri lovite în plin văd grădina în care fugăream umbrele caişilor în floare, alteori ploaia întunecată de vară lovind fereastra de parcă cineva ar fi aruncat un sac de mărgele pe o armură.

Dansatoarea mea preferă însă dansul clasic, şi o văd cum încearcă să-mi fie pe plac desenându-mi numai momentele reuşite.

Cum mă mai chinuie cu dansul colorat al închipuirilor, cu acea dulce aşezare a tălpii pe vitraliile orizontului !

În lături, fantasmă ! Azi vreau un dans mai simplu, un pas de stradă, un pas de casă, prin ulițele toride ale oraşului natal sau pe un câmp, însoţit de un câine. Vreau o mişcare lină a piciorului desculţ, alb, şi o clătinare a mâinilor care să-mi ridice tristeţea la cer ca o mie de violoncele.

VEDERE DIN BALCON

La urma urmelor, balconul e un aerostat. Mă şi mir că locuitorii caselor cu balcon nu poartă căşti de piele şi ochelari mari şi coloraţi ca aeronauţii. Suspendată între cer şi pietrele străzii (mici stele decăzute), această nacelă văruită pendulează deasupra noastră tăcută şi indiscretă.

Iată-l pe domnul Leontin, morocănosul, uscăţivul, măreţul Leontin, librarul copilăriei mele, scoţându-şi nasul ascuţit ca un vârf de lance prin deschizătura uşii. L-aş striga, dar cine ştie dacă m-ar mai auzi ? Ei, domnu' Leontin, cum au mai trecut anii ! Îţi mai aminteşti de mine, de anii cei mărunţi, când îţi călcam pragul ? Ce erau mişcările acelea de aer mirosind a cretă ? Dar gustul dulceag al hârtiei ? Dar umbrele ce alergau pe rafturi străpunse de fulgerările echerelor şi compasurilor, de luciul argintos al închizătoarelor de geamantan ?

Ce curios ! Pentru că astăzi te privesc de sus, din balcon, văd şi ceea ce n-am reuşit niciodată să văd.

La cincisprezece ani băiat de prăvălie la un magazin de papetărie, jucării şi articole muzicale din Buzău. Îţi plac creioanele, gumele şi te îmbeţi de mirosul ghiozdanelor de mucava tencuite până-n tavan. Jupânul hapsân te cârpeşte cu răutate, tu te strecori fricos prin prăvălia plină de umbre misterioase, admiri în taină siluetele graţioaselor păpuşi, ori împungi cu un deget burta prăfuită a globului pământesc. În 1917, un obuz explodează lângă tine, dar nu ţi se întâmplă nimic. În schimb, răneşti din greşeală o femeie cu o puşcă de vânătoare, apoi te stabileşti la Râmnicu-Sărat. O săptămână te chinuie un furuncul. Pe gemuleţul aburit al cămăruţei închiriate cu ziua, priveşti la merii în floare, simţi un fel de

ameţeală plăcută, dar furunculul nu te lasă să te aşezi pe scaun şi noaptea dormi pe burtă. Încerci diverse meserii: zidar, vânzător de mărunţişuri într-un bâlci, chelner, sacagiu, în vara lui 1921 ajuţi pe unul să-şi ridice o magazie nouă în spatele casei, apoi şchiopătezi vreo două zile din cauza unei căzături. La 13 ianuarie 1923, orele 4 dimineaţa, îţi moare unul dintre patroni, proprietarul câtorva barăci de „roata norocului". Bietul om suflase din greu toată noaptea. Tu dormeai alături, pe o ladă cu care erau cărate figurile de ghips şi auzeai cum ceva se rupe fâşii, credeai însă că din cauza căldurii, dar patronul murea de ftizie, deşi ţipase o viaţă întreagă tot ademenind lumea să-şi încerce norocul. A doua zi te plimbi prin bâlci în căutare de lucru, dar unul îţi oferă numai câţiva gologani şi o masă pe zi, altul, cel de la încercarea puterii, e afurisit, şi-aşa mai departe. Ajungi şi la Bucureşti, la 30 aprilie 1924. Pe la unsprezece dimineaţa vezi în faţa Cercului Militar un bărbat înalt, cu barba-n vânt şi fulgere în priviri. Te uiţi lung după el, dar habar n-ai că este Nicolae Iorga. Cu toate astea, revii în Bucureşti cu personalul de 6,28 către sfârşitul anului următor. Intri vânzător la o librărie pe Calea Moşilor şi faci economii disperate. Mănânci o dată pe zi la un birt economie, situat în colţul Străzii Lânăriei cu Calea Şerban-Vodă. În fiecare seară îţi faci socotelile într-un carneţel, schimbi des gazdele pentru că toate te nemulţumesc şi sunt indiscrete, iar duminica ieşi pe chei şi (slăbiciune omenească !) mai vinzi câte o carte şterpelită în timpul săptămânii şi cărată cu chiu, cu vai în pantaloni. La douăzeci şi şase de ani te căsătoreşti eu Lenuţa Vintilă (talie mijlocie, păr pe picioare). Nunta are loc în T., pe strada Bărăţiei nr. 29, mai jos de clădirea din cărămidă aparentă a Bisericii Catolice. Eşti îmbrăcat în costum negru, papion şi pantofi de lac, împrumutate de la magazinul cu

articole de botez şi nunţi al lui Herşcu, poreclit „Bleumarine". Mahalagii urlă de fericire, beau amestecat şi unul toarnă două sarmale în buzunarul vecinului de masă şi de-aici scandal şi bătaie. Pe mireasă o apucă pântecele şi tu, înfricoşat, tot rupi bucăţi de ziar pe care le împingi printr-o uşă ţinută cu mâna. Dimineaţa vrei să-ţi faci datoria de bărbat în patul mare cu perne cât casa, dar mireasa e vlăguită şi amândoi adormiţi aşa, îmbrăcaţi, în timp ce pe-afară muzicanţii îşi strâng instrumentele. Prin testamentul din 7 mai 1930, tatăl Lenuţei lasă fiicei sale optsprezece pogoane de livadă cu ceva acaret, în judeţul Covurlui. Nu mai stai pe gânduri, o convingi pe Lenuţa să-şi vândă moştenirea şi, cu ce mai aveai agonisit, cumperi o casă. În 1932 îţi realizezi visul. Deschizi o librărie, unica în oraş:

LA LEONTIN

magazin de papetărie, cărţi, geamantane, jucării, articole muzicale, loterie

Schimbi trei firme până s-o găseşti pe cea bună. La 24 iunie te certi cu fraţii Petrescu, proprietarii magazinului de pielărie, care te şi ameninţă în cor: „Te facem pilaf !" Tu le răspunzi cu o voce compătimitoare: „Voi vorbiţi, care v-aţi omorât sora ?" Dar, pesemne, fraţii Petrescu n-au auzit ce le-ai spus, altfel cine ştie ce tărăboi ar mai fi ieşit. Dureri de şale în 15 februarie acelaşi an. Porţi de-atunci un brâu căptuşit cu blană de iepure căruia îţi place să-i spui „brâulean". Când afli de asasinarea ţarului Alexandru al Serbiei şi a lui Barthou la Marsilia, începi să te plimbi agitat prin prăvălie şi tuturor clienţilor care intră le aminteşti de naufragiul Titanicului, aceştia ridică din umeri şi nu înţeleg ce legătură poate fi între cele două evenimente, dar tu păstrezi doar pentru tine

înţelesul adânc al întâmplărilor şi seara, pe la opt fără un sfert, mănânci şniţele şi macaroane cu brânză. La două luni după aceea repari acoperişul casei şi cam din sfert în sfert de oră urci să vezi ce fac tinichigiii, în timp ce Lenuţa îţi scotoceşte grăbită buzunarele tuturor hainelor din şifonier. Scrie maică-si că e sănătoasă şi-i pune în plic o hârtie de o sută de lei şi fotografia celor trei copii: Ionică, Geta, Marioara. Dai la reparat pe data de 21 iunie 1937 o pereche de pantofi de la Mihăilescu din Bucureşti, cumpăraţi „cu mari sacrificii". A doua zi, fata cea mică ia un cătel din curte şi vrea să-l pună la fiert în oala de ciorbă, iar seara îţi sare un purice în farfuria cu mazăre. Te certi cu nevasta la 28 decembrie 1931, 4 august 1932, 19 aprilie 1935, 14 şi 18 septembrie 1936 şi în 25 octombrie, acelaşi an, după-amiaza, „rău de tot", şi de vreo trei ori în anul 1937, când Lenuţa îţi aminteşte că înainte de-a te lua de bărbat n-aveai pe tine... da' ce să mai vorbim ! Duminica ieşi cu tot familionul în oraş şi consumi la cofetăria lui Schneider cataif şi savarine. Când te întorci acasă, îţi descalţi mai întâi pantofii şi ţi-i pui pe şanuri, apoi îţi scoţi pălăria. Ai citit trei capitole din *Viata lui Isus* de Giovanni Papini, iar mai târziu, prin 1939, împreună cu nevasta, din *Revista infanteriei*. În 1938 spargi zidul din fund şi-ţi măreşti prăvălia. La 17 august 1939 o pierzi pe Marioara. La 28 noiembrie, acelaşi an, te îmbeţi pentru prima dată în viaţă şi-atunci îi pomeneşti Lenuţei de chestia de la nuntă. Două zile după aceea ţi se fură din magazin un atlas, două sticluţe de tuş şi un abac. Cutremurul din '40 îţi lasă casa intactă, dar îţi omoară o pisică la care ţinea toată familia. În zăpăceala generală, în cămaşă lungă cu arnici, te repezi în prăvălie. Rafturile se clatină, caietele îşi iau zborul, păpuşile ţopăic pe duşumea şi ploaia peniţelor

îţi înţeapă faţa palidă de spaimă. Intoxicaţie de peşte trei zile mai târziu. Când afli la aparatul cu galenă că a început războiul, faci o gaură mare în zidul dinspre nord în care ascunzi câteva sute de creioane Hardtmuth, peniţe Redis, sticle de cerneală Kores, echere inoxidabile, cinci truse de desen, blocnotesuri cu şină, mape de scrisori şi 10 stilouri Mont Blanc. Pui cărămizile la loc şi tencuieşti fără ca cineva să te observe, iar după amiază îi spui Lenuţei să cumpere câteva cutii de cinci kilograme zahăr cubic, făină a-ntâia şi untdelemn la bidon. A doua zi intri ca de obicei în prăvălie, inspectezi rafturile, ştergi de praf tejgheaua şi întorci pendula. Îţi faci apariţia în prag la opt şi un minut. Domnul Testiban, învăţătorul de la şcoala primară nr. 3, cumpără romanul *Întunecare* de Cezar Petrescu, în două volume. Rămas singur, simţi deodată că ţi-e rău, dar nu mai poţi striga după cineva ca să te ajute. Ochii ţi se împăienjenesc, gura se umple de o acreală nesuferită.

Şi vai ! domnule Leontin, nu-ţi mai dai seama că duci cu dumneata, în lumea cealaltă, un frumos caiet dictando, smuls din raft, în cădere.

MÂINILE SAU ELOGIUL MEDICINII

Când eram bolnav, doctorul venea la mine, mă apuca de încheietura mâinii şi se uita la ceas, un ceas cu capac, nu prea mare, dar cu ceva înăuntru care se strecura în mine ca un iepure, apoi îmi ridica o pleoapă, mă punea să deschid gura şi cu o linguriţă îmi apăsa limba şi eu făceam „aaa !", după dumnealui, o dată, încă o dată, şi încă o dată, aşaaa ! foarte

bine, pe urmă aşteptam să-mi ia termometrul, să se apropie de lumina lămpii parcă ţinând între degete un ţurţure alunecos de gheaţă, în timp ce eu, tot mai speriat, îmi dădeam seama că nu mai văd nimic sau aproape nimic, decât mâinile aplecate asupră-mi, mâinile mamei, călduţe, aducând cu ele parfumul înecat al unor mari oale în care crescuseră cozonacii cu gulere înalte, mâinile tatei, uscate, cu degetele lungi, pline de colbul dosarelor scrise cu cerneală violetă, cu marginile inegale şi rufoase din care răsărea câte un bold sau un capăt de sfoară cu ceară roşie pe el, mâinile doctorului, aspre, dar bărbăteşti, descâlcind nişte funii ude închipuite a fi vieţile celor din jur, cât şi viaţa mea, încolăcită pe după copacii primăverii suiţi în chiote.

Prin ferestre se aprindeau focuri viorii, în cameră era răcoare şi umbre cu spinări colorate se prelingeau pe sub poalele perdelelor, doar mâinile mamei îmi mai aminteau mirosul ierbii jilave în care cădeam cu nasul vânăt din joaca mea nebună, aşa cum mâinile tatei îmi aminteau de şcoală, de temele imposibile la română; mâinile acelea care miroseau ca hârtia din caietele lui de elev, păstrate spre admiraţia mea, cu caligrafia atât de ordonată, fără opinteli şi pete, în dulapul cu multe alte lucruri prăfuite, ca şi fotografiile înfăţişându-ne familiile ţepene în peisaje pictate.

Sub pernă aveam pe Sherlock Holmes, cu mădularele lui lungi şi nasul ascuţit, circulând în pelerina cadrilată pe străzi cu denumiri pe care n-aveam cum să le pronunţ ca lumea, şi doctorul care pipăia totul îl scotea cu precauţie şi citea o frază oarecare, voia chiar să „discute" cu mine, dar tăcerea mea încăpăţânată îl făcea să-l pună la loc, sub pernă, cu picioarele afară.

Şi chiar în clipa aceea simţeam că mâinile doctorului miroseau a var din cauza marii lor curăţenii şi a aerului

vânturat într-o lungă fâlfâire prin odăi cu uşi trântite şi geamuri aburite de aşteptare. Şi tot atunci descopeream cât de odihnitoare erau mâinile mamei, prin vinele cărora treceau corăbii încărcate de mirodenii, lungi alaiuri de nucă şi zahăr, şi albuş de ouă, bătute până la amorţirea fiinţei cu spirala de sârmă şi cu mâner, pe care n-aş şti cum s-o numesc, în bucătăria cu oale şi tingiri cocoţate până sus, la ultimul cui bătut de tata, tocmai unde se termina peretele, care era cel mai extraordinar lucru din casa noastră şi care mă făcea să-mi închipui că dacă toate oalele şi tingirile ar fi date jos ar rămâne în el găurile formelor lor şi cerul ca un ibric.

Dar asta nu se întâmpla şi eu continuam să văd cum din mâinile tatei alunecau mici corăbii de hârtie pe ape tulburi de ploaie, la întretăierea străzilor noastre dragi, acolo unde pâraiele se adună vijelioase, învârtind şi săltând buruienile şi mărăcinişul, umezind pereţii caselor cu ferestre joase, unele cu gratii ruginite, pe care aveam să-mi pun şi eu, într-o bună zi, vârful limbii.

Şi mai vedeam lotci smolite sub ceruri învolburate, năvoade şi plase întinse la soare, cu cârligele înşirate pe beţe, şi pe mine tot numărând sălciile îngenuncheate pe zare, sălcii cu răcoare multă şi bună pe pământuri cu parfum neegalat, în timp ce un animal ciudat, un fel de pasăre, ţinea mereu înălţimea caselor şi ţipa la orice mişcare şi la orice dorinţă a mea.

Amurgul îşi strângea corturile însângerate, în cameră nu era nici cald, nici rece, şi mâna mamei mi se aşeza tremurând pe frunte, iar doctorul îi întindea un flacon, cu etichetă frumoasă şi cu un nume care se termina în *in* sau *on*, desigur, îmi ziceam eu, numele unui bărbat important din vechime, general sau aşa ceva, pe care îl şi vedeam călărind spre mine, cu sulița în cumpănă...

Un nume terminat în *in* sau *on*.

BUZUNARELE

– Scoate tot ce ai în buzunare ! ţipă tatăl izbind cu palma în masă.

Şi băiatul scoase praştia, o praştie cu crăcană, bine legată, cu două zgârciuri negre, destul de lungi, că trebuia să întinzi tare de tot braţele ca să tragi cum trebuie – de altfel, nici nu puteai ochi cu ea prea bine, dar el se obişnuise, îi potrivea direcţia şi piatra pornea fluierând crudă şi răzbunătoare;

şi o batistă mototolită, murdară, cu câteva pete de sânge de când îi cursese nasul şi stătuse cu o mână în sus şi cu batista la nas, capul pe spate şi ochii închişi, şi pentru că simţise puţină ameţeală fusese curios să vadă ce se întâmplă dacă ridică un picior, dar nu putuse număra decât până la o sută treizeci şi opt, fiindcă piciorul rămas jos se lungea, se lungea şi se subţia, şi lui îi fusese frică să se mai înalţe;

şi cutia de chibrituri în care avea un cărăbuş, – prostul i se repezise în obraz aseară şi el îi urmărise un timp mişcările, l-ar fi ajutat să-şi ia din nou zborul, dar mica vietate lustruită se ghemuise neputincioasă, şi lui i se făcuse milă, de aceea îi pusese în cutie câteva bucăţele de frunză, numai să nu fi murit, îşi spuse, poate ar fi bine să deschid cutia, dar nu era timp pentru aşa ceva şi mai scoase trei monede vechi, găurite, găsite în cutia de lucru a mamei; dar de ce-or fi arătând aşa ? poate pentru că pe vremea aceea oamenii îşi înşirau banii pe sfoară, da ! precis îşi înşirau banii pe sfoară şi-i agăţau frumos un cuiere;

şi cinci pietricele bine rotunjite pe care le culesese la gârlă, sub pod, erau albicioase, grozav de netede, ca şi lişia pe care acum o pipăia cu plăcere, amintindu-şi că ieri reuşise să împungă suprafaţa apei de vreo patru ori, întrecându-i astfel pe toţi băieţii, mari culegători de lişii, nasturi şi capsule

de bere, din care avea şi el câteva, cam turtite, nu-i nimic, le va îndrepta şi le va adăuga celorlalte, din lada de lemn, bravi soldaţi ai regimentului Azuga;

şi câteva timbre cu care ar fi putut să-şi înceapă colecţia la care visa, dar pentru asta avea nevoie de un clasor, o pensetă, cum văzuse într-o vitrină, ce mai ! o groază de bani, el încercase s-o convingă pe maică-sa, dar dumneaei îi spusese că numai grija asta o are, c-ai face mai bine să te laşi de prostii şi să-ţi vezi de carte, că pentru tine muncim şi tu baţi maidanele, că uite băiatul lui madam Forţu ce cuminte e, ascultă de părinţi, nu-şi bate joc de munca lor, a luat şi premiu;

şi un pachet gol de R.M.S. cu carton în care ar fi vroit să-şi pună pietrele pentru praştie;

şi o cheiţă de la cine ştie ce casetă care de mult nu mai exista şi pe care el o găsise rătăcită în fundul unui cufăr plin de carpete şi ţolice spălăcite, căpăcele de la galerii de perdele, sculuri de lână;

şi câteva zarzăre crude, un tirbuşon, un inel de perdea, o bucăţică de piele (rezervă pentru praştie), o cataramă, un dop de cauciuc şi un cal micuţ, viguros şi iute, din aceia de stepă, pe care i-ar fi plăcut să alerge hai-hui, de-a lungul unor margini de pădure, dimineaţa, însoţit de Raira, blânda căţea Raira din curtea lui Zotta, o curte mare şi încăpătoare, cu-atâtea lucruri uimitoare în ea, printre altele, un automobil vechi, cu scări de lemn şi claxon de cauciuc, cu canapelele pline de găinaţ, sub uriaşul cireş în care s-ar căţăra atât de uşor dacă domnul Zotta nu l-ar pândi într-una cu ţevile reci ale ochilor;

şi câteva pagini dintr-o revistă cu fotografii colorate, reprezentând vapoare uriaşe, cu mai multe etaje, cu oameni

fericiţi pe punţile largi, fluturând batiste spre cheiurile pline de lume şi de macarale;

şi câţiva scaieţi care-i aminteau de un drum colbăit pe care mersese cândva, sărind mici pâraie încolţite de bălării, sau pe podeţe înguste sub care colcăiau vietăţi scârboase;

şi un copac stingher şi ursuz care creştea în curtea bunicii şi sub care curcanii îşi pocneau aripile ca nişte umbrele, şi un blacheu uzat, şi câteva beţe de chibrituri, apoi o casă, un câmp nesfârşit tăiat de păsări galbene, şi coaja unui copac, clanţa unei uşi, nasturi şi o vale care te face să râzi când o cobori în fugă, corăbii cu pânze umflate de vânt şi purici în blana pisicilor, un creion colorat, o nucă blândă şi amară, o peniţă-ntr-un picior şi garduri multe, garduri vineţii, vrăbii în mirosul oţetarilor, un nor înşurubat în asfinţit şi o pedală roasă de bicicletă, şi iarăşi o clanţă, nişte nasturi, corăbii multe, multe, apoi cuie şi catarame, şi nori...

– Hai, scoate, scoate tot ! se auzi aceeaşi voce aspră.

Băiatul ridică din umeri.

– Spune, ai scos tot, absolut tot ?

– Nu ! şopti el.

Şi mai scoase un sâmbure de cireaşă.

VACA

Războiul se terminase şi, între două ploi, pe şoseaua desfundată, la marginea acelei păduri pe care n-am s-o uit niciodată, m-a ajuns din urmă un camion.

– Nu mai plouă ! S-a înseninat, îi spuse şoferului.

– Urcă în spate !

În camion se mai afla o vacă. Legată cu frânghii groase de picioare, mergea într-o direcţie pe care, ca şi mine, o ignora.

O noapte mare, străjuită de stele şi de fum, umfla biata creatură până la proporţii de golem. Coarnele împungeau văzduhul asemenea degetelor când arată cerul, şi orizontul, plin de case ţărăneşti, mici şi albe printre crengi, abia se bănuia.

Vântul îmi băga pe gât pumni zdraveni de aer.

Culcat pe un ţolic, lunecam la aplecările camionului, dintr-o parte în alta, trecând pe sub burta vacii ca pe sub arcada unui pod.

În jurul nostru era un iureş grozav de primăvară, creşteau în neştire lungi imagini ca în oglinzi înalte şi stări de suflet mă aruncau în curţi stufoase sau pe dealuri. Pe sub haine se furişa copilăria.

Înceată, dar durabilă, vaca intra şi ieşea din viaţa mea, în răstimpuri egale, ca un astru tur-retur, făcea chiar parte din biografia mea, ca atâtea alte lucruri ce ne acoperă cu efigii existenţa. O întâlneam în momentele-cheie sau în lungile seri de toamnă când o auzeam cum se prăbuşeşte ca să se culce, în timp ce eu îmi întindeam picioarele goale printre spărturi de ceardac, vrând să prind între degete nedeprinse frunzele vreunei plante adormite.

A doua zi, pe la amiază, rătăcit în cireadă, o priveam cum rumegă ierburi pe care eu le ştiam dispărute de mult, încă din vara trecută, când nu fusese secetă, aşa cum bătrânii îşi aduc amintirile şi le molfăie între fălci subţiate. O căruţă trecea repede stârnind nori gheboşi de praf, şi vacile se vedeau atunci ca o vacă mai mare, desenată frumos şi decupată în mii de bucăţele. Îmi dădeam seama că e o vacă neesenţială sau o vacă minus infinitul, o vacă erodată, scufundată, albastră, o vacă-nevacă, totuşi pentru mine era

suficientă şi imaginea aceea, ca şi a avionului lăsând pentru o clipă o umbră fundamentală.

Un bot ieşea dintre nori şi mugea la mine, împietrindu-mă.

Privind-o, puteai afla ce lucruri ne despart sau ne apropie de soră, de frate, unde se termină ironia şi unde începe munca, dacă povestea ta e bună sau dacă poezia n-are glod, cu ce să cântăreşti sinceritatea (cu litri de lapte, fireşte !), dacă o să fie soare sau o să fie urât, dacă iubeşti timbrul pădurii, al păsărilor, al vântului, dacă eşti bine hrănit, dacă dormi bine, dacă ştii să faci dragoste şi case, să aşterni culcuş pentru cătei sau să loveşti în prostie, să deşurubezi pe ignorant, să urăşti ce trebuie să urăşti şi să umbli cu capul în nori şi cu picioarele pe pământ, să visezi, dar să-ţi şi bătătoreşti palmele pe mânerul hârleţului şi să fii, mai ales şi mai presus de orice, doctor în materie de natură.

Ei, nu-i aşa că îţi vine să juri pe vaca asta că o să fii întotdeauna bun şi drept ? Uită-te aici, peste gard, la arătarea cu ochii mari în care ne oglindim amândoi, atât de mici, atât de mici, nătărăule ! Spune după mine: jur !

Camionul ne sălta din locurile noastre fireşti şi eu alunecam pe ţolicul făcut sanie. Un uger plin îmi gâdila faţa şi mă poftea la suptul miraculos, un supt pe care şi-l amintea din mine viţelul cel blajin.

Hehei, viţelul cel blajin !

Şi orice aţi crede acuma despre mine, mult prea iubiţi cititori, vreau să vă spun că n-am pregetat nici o clipă, deşi sfios din fire, sau poate de aceea, ca la o nouă alunecare pe sub sfânta burtă să mă proptesc mai bine în mâini, apoi să sug esenţa cea mai dulce – acel suflet alb pe care îl poartă fiecare în sine, ca într-un pahar.

Chiar dacă vărsat pe jumătate...

GĂINA

De două zile fusese legată cu o sfoară groasă de un pantof vechi şi, biata de ea, îşi tot târa fiinţa împiedicată prin curte, ciugulind leneşă şi sătulă resturi de mălai. Vrusese să sară peste gardul de sârmă, dar fusese prinsă la timp. Era frumoasă şi ar fi fost păcat să i se taie aripile, aşa că mama o legase la repezeală de ce se nimerise.

Pantoful fusese al meu şi-mi amintesc destul de bine că îl cumpărasem cu mulţi ani în urmă, cam pe vremea când legătura mea cu Lizi luase acea neaşteptată întorsătură.

Păcătoasa avea un moţ care îi dădea un ce simpatic, cred că şi mama o îndrăgise, altfel nici nu-mi explicam de ce nu-i tăiase aripile cu foarfeca de croitorie, cum procedase cu celelalte orătănii. În felul ăsta, spunea dumneaei, toate vor fi cuminţi şi la locul lor. Ei însă preferase să-i atârne pantoful acela de picior, care o umilea, e-adevărat, dar nu-i răpea din frumuseţe (pantoful meu vechi care-mi amintea de Lizi, de plecarea ei precipitată, undeva, la ţară).

Câte nopţi nedormite, ce zbucium ! La două sau trei săptămâni făceam drumul miraculos, în lentul balans al cumpenelor de fântână. Lanuri de grâu mă întâmpinau hohotind şi desele falange de porumb aplecau la trecerea mea panaşe fulgurânde. Lizi mă aştepta în ceardacul cu stupi şi ce fericit eram când îi citeam pe faţă uimrea, bucuria, dragostea. Doboram zilele care ne despărţiseră prin cuvinte înflăcărate, cu lacrimi şi suspine. Depărtarea ne reda amândurora înfrigurarea aşteptării abia împlinite, tremurul orelor, veacul zilelor. Reînnoiam jurăminte în strângerea transpirată a palmelor noastre...

Pantoful îşi căscase o gură fără dinţi, nemiloasa gură a timpului care înghite totul. Mai rămăsese un şiret ca o antenă

ruptă pe un vas în naufragiu. Găina smucea pantoful şi, într-o rostogolire, am văzut gaura profundă din talpă şi feliile rupte ale rândurilor de pingele care încercaseră să oprească iremediabila lor descompunere.

Cu pielea uscată, în unele locuri roasă şi albită, părea o zi searbădă, un lucru făcut pe jumătate, bont şi şleampăt. Bombeul vetust mă învăţa o filozofie scurtă şi dureroasă şi-mi lipea de trup palma rece a morţii. Gândurile mi se răsuceau ca un arc de ceas, vrând parcă să gonească clipele, dar numai pentru a le regreta mai repede. Insul meu interior nu mai izbucnea în uralele soarelui şi un fel de nebunie (pentru că nu găsesc alt cuvânt) golea universul de umbre, iar lucrurile îmi erau redate în caraghioasa lor nuditate. Legat de-o nevăzută sfoară, mă paraşutam lin peste o lume eleată, fără detalii şi zgomote, frumoasă „în general", urâtă „în general".

Zilele şi lucrurile se subţiau până deveneau un fel de ceaţă alburie cu indistincte obiecte mişcătoare. Confundam nasul tatei cu clanţa uşii, mătuşa Venera care tricota într-un colţ sfârşea prin a se transforma într-un întunecat flanel. Izbucneam pe uşă de la vreo petrecere de-acum mulţi ani, cu fete şi băieţi, când, încălţat în pantofii noi, alunecam la apropierea partenerelor de dans. Gustam din nişte prea uscate prăjituri de casă şi mă distram făcând colaci de fum cu prima ţigară cumpărată. Ferestrele se umpleau de spinările unor animale mari şi blănoase, cum erau nopţile acelea călduţe ale adolescenţei mele.

Case, străzi, curţi, oameni, câini şi copaci roteau în faţa ochilor miraţi un disc policrom. Totul, amestecat, era un glob pământesc învârtit uşor. Iată Africa dorinţelor mele şi inima în piept cât o Australie, iată Grecia coloanelor, Egiptul mut şi Asia ca un animal împăiat, cu ochi de sticlă ! Într-o

goană nebună sfârtecam zile pentru a afla în ele, ca în culcuşul gelatinos al scoicii, perlele pierdute. Dar anii înapoiau minţii mele doar hârtia scorojită, cu urme circulare, de pe aceleaşi rafturi pe care stătuseră cândva borcanele cu şerbeturi şi dulceţuri.

La repezeală, smulgeam o carte preferată.

Piciorul îmi creştea vertiginos şi, mai greoaie, laba apăsa pământul tare. Umerii adăugau o altă treaptă şi bustul mi se modela neliniştit. Ei, da ! Pantofii îmi deveniseră mici. Purtam acum numărul 43 pe un picior ce mi se părea la fel de mare ca şi piciorul la pătrat al venerabilului Moise...

Găina ciugulea mai departe, dar se vedea cât de colo că e plictisită. Voinţa ei era legată cu sfoara groasă ce se scămoşase. Desigur, nu putea să filozofeze ca şi mine, poate i-ar fi fost mai uşor, ar fi considerat şi ea pantoful un pantof-idee sau un pantof-problemă. Dar aşa ? Îşi târa în neştire destinul pe sub unicul copac din curte, un măr, un dud, un prun, un gutui, naiba ştie ce ! Ştaiful era rupt, stâlcit de apăsarea călcâiului. Venise timpul să folosesc pantofii prin grădină, la răsăditul, plivitul, udatul straturilor de flori. Iar când ploua, ce drumuri repezi prin clisa alunecoasă, la magazie, la beci sau la cotețe ! În prag îi lepădam ca pe nişte saboţi, luam cuţitul ruginit, le curăţam tălpile, îi aşezam într-o lădiţă ca pe căţei.

Un aer încins ne apăsa pe amândoi, dar găina ştia, poate mai bine decât mine, că pentru a învinge spaţiul trebuia să lupte atât de crâncen cu ochii şi cu pieptul împotriva golemului nevăzut. Nu-ţi dai seama că-n curtea asta stăm amândoi închişi ca într-o temniţă ?

Ea tot priveşte pantoful şi, înciudată, trage de el, îi scutură fiinţa moartă, îl răstoarnă, îl târşie, îl ocoleşte prudentă, apoi trage din nou cu putere, ţinându-şi în cumpănă piciorul. Urâtă

treabă ! A dispărut şi ceardacul cu stupi, şi nici eu nu mai am călcătura senină din zilele fluierate de odinioară. Sunt ca şi ea captiv al atâtor lucruri şi al pantofului pe care-l plimbă necăjită.

Mă ridic de pe scaun şi vreau să vin la ea ca s-o dezleg. Voi face un pas, alt pas, şi încă unul. O voi ajunge. Negreşit, o voi ajunge ! Şi poate, într-o zi, o voi elibera, ca şi pe mine.

Dar până atunci, vai ! găina mea, metafiziciana mea, moţata mea va şchiopăta prin curte, stingheră şi ciudată.

ISTORIA PISICILOR

Noi îl poreclisem „Putere". Când domn profesor îl scotea la tablă şi apăsa o pedală secretă, Rădulescu-Putere rămânea o clipă descumpănit, îşi trecea mâna prin chica răvăşită, sufla de două ori pe nas, îşi freca un ochi care începea să i se bată şi, după un scurt nechezat, îi dădea drumul: 1574, 1581, 1593, 1597, 1602, 1612, din nou 1593 şi din nou 1597, prima domnie, a doua domnie, prima nevastă, a doua nevastă, a treia nevastă, primul copil, al doilea copil, al treilea copil, apoi cei nelegitimi (deşi nu prea ştiam cum vine asta), un văr de tată, trei de mamă şi domn' profesor dădea din cap satisfăcut ritmând cu creionul în catedră pauzele pe care Putere nu le mai lua în seamă, într-atât de tare galopa de-a lungul şi de-a latul pomelnicului din cartea cu coperţi cafenii.

Noi îl urmăream înspăimântaţi, câţiva închideam ochii de parcă ar fi stat să cadă peste ei un vraf de cutii goale, altul şoptea: „Iar îi dă zece, precis !", iar eu mă rugam să mai ţină câteva minute ca nu cumva să mă scoată şi pe mine la tablă.

Cât de umilitoare era pentru noi prezența acelui băiat, altminteri, sfios și de treabă ! Cum reușea să învețe pe de rost întreaga carte și să-l uimească de ficeare dată pe domn' profesor ? – ne tot întrebam privindu-l pe Rădulescu cum cară prin fața noastră armuri atât de grele.

Ajuns acasă, deschideam în grabă cartea de istorie și citeam cu lăcomie până când mama mă chema la masă. Apoi, spre seară, mai alergam vreo jumătate de secol în căutarea unor evenimente care-mi scăpau însă printre degete. Încercam și eu să bolborosesc anii cu ochii închiși, să-mi umplu căpățâna cu numele atât de bizare ale legendarelor locuri. Ce mult aș fi dorit să țip deodată:

– Nu mai plânge, Hanibal ! Oștile tale nu s-au pierdut ! Iată-le ! Sunt aici, în cartea asta, la pagina 138, jos de tot, cu câteva rânduri sărite !...

Dar, din păcate, mintea mea cea alunecoasă schimba anii, inventa mereu alte și alte nume, încurca asediile, hotăra soarta bătăliilor după plac. Și-atunci părăseam totul, blestemându-mi neputința și năravurile păcătoase.

Priveam pe fereastră la copacii care-și umpleau spinările de frunze în aerul devenit blând și călduț ca o subsuoară. Pisica noastră își scotea puii la plimbare, eu le urmăream mersul nesigur și legănat și, pe cinstea mea ! deși nu-l citisem încă pe Baudelaire, presimțeam un „ce" de eternitate în ochii sticloși ai felinelor mele, cu-atât mai răscolitor cu cât aveam la îndemână puține izvoare, și-acelea (de ce să nu recunosc ?) cam de mâna a doua, care să-mi dea putința de a stabili, chiar și cu o oarecare aproximație,

începutul domniei lui Miau I, fondatorul dinastiei miauniților, în jurul anului 2000 î.e.n.;

o auzeam pe mama cum învârte ca grijă linguroiul de lemn în chiupul cu magiun ca să curețe mucegaiul de pe

margini, apoi tăind o felie de pâine pe care avea să aştearnă un strat gros cu vreun sâmbure spart de prună, rămas de anul trecut, din toamnă, când fusesem pus să scot sâmburii şi, grăbit cum eram, aruncam prunele aşa cum se nimerea, ca să scap mai repede;

deşi nu aveam ştiri mai bogate asupra acelui monarh, cunoşteam totuşi câteva din realizările sale, care l-au şi făcut, de altfel, celebru: unirea tuturor triburilor într-un stat stabil, emanciparea Cotoilor Gri, deschiderea primelor şcoli, irigarea Fluviului de Lapte, construirea unei capitale care primi numele de Felina şi pe care Miau al II-lea, poate mai puţin destoinic decât Miau I, o va fortifica şi lega de mare printr-un drum pietruit;

pe vremea aceea stăteam într-o căsoaie urâtă şi posomorâtă; din zidurile ei săpate de ploaie răsăreau colţurile unor cărămizi sfărâmicioase, cu ferestrele şubrezite şi o scară pe treptele căreia mama punea mereu ţolice care se murdăreau însă repede; proprietăreasa se uita cu ochi răi la mine, zicea că-i prăpădesc cele două rânduri de dalii, într-adevăr, foarte frumoase, pe care le uda în fiecare seară mormăind încruntată; eu fugeam pe lunga alee când noaptea cu şalul ei negru mă pândea de după fiecare tufă sau copac, zgâlţâia uşi şi ferestre şi lăsa în iarbă urme de copite; în aerul umed sticleau primele stele şi alergam cât mă ţineau puterile până la şorţul cu mirosul atât de cunoscut, de ceapă şi de untură, al mamei, reluând în şoaptă firul tainicei istorii;

deci, suit pe tron, Miau al VII-lea, supranumit şi Miau cel Mare, îşi începea îndelungata sa domnie aducând neamului pisicesc foloasele păcii şi ale înţelepciuni. Şcoli filozofice sau artistice înfloreau pe pământuri atât de fertile, dar şi cu munţi semeţi, din care meşteri pricepuţi tăiau o marmură cu vine albăstrii, mângâietoare la atingerea palmei. Nemaipomenite

şi nemaiauzite aşezări răsăreau cu zecile crenelând orizontul, dar dintre ele nu ni s-au păstrat din păcate decât vreo două: Fântâna de Lapte, monument închinat unui pisoi precoce, şi casa memorială Varlaam, în cinstea marelui lor înţelept, autorul primului tratat de cosmogonie întitulat *Şoareci şi pisici,* operă de bază a filozofiei lui de mai târziu, pusă în versuri la sfârşitul secolului al IX-lea î.e.n. de către unul din discipoli, ucis în timpul domniei lui Miau al XVIII-lea, un bastard, poreclit „Cel fără Coadă", fiinţă crudă şi fricoasă, despre care se spunea că nu ştia nici să scrie, nici să citească şi despre care n-aş putea să vă spun mai multe lucruri pentru că tocmai terminam clasa a VI-a şi un unchi mă ducea cu el la ţară, într-o regiune de dealuri, pe coama cărora îmi plăcea să urc şi să cobor cerul. Trăiască cerul ! Jos cu trigonometria ! Jos cu ablativul absolut ! Dimineţile umblam cu nenea la cei câţiva stupi ţinând în mână pompa de fum cu care trebuia să împrăştii albinele care ni se puneau pe mâini sau ni se strecurau pe ceafă în jos, pe sub cămaşă.

Întors la şcoală începeam studiul filozofiei cu domnul Tănăsescu, bărbat înalt, totdeauna proaspăt bărbierit şi cu urme de pudră pe obraz. Lecţiile lui mă aruncau pe un mal necunoscut, exact nu ştiu unde, aveam doar senzaţia că sar mereu peste lucruri pe care nu le mai întâlnisem, dar nu-mi pierdeam cumpătul şi, cu ajutorul domnului Tănăsescu, recunoşteam vechi dispute atât de asemănătoare celor de care mă ocupam cu grijă în lungile seri de iarnă. Citindu-l pe Varlaam, constatam că şi el vorbise de *natura naturans* şi *natura naturata,* de principiul *terţiului exclus* sau de cel al *individuaţiei*, chiar de *„le sentiment du déjà vu"*, sentiment care l-a şi făcut pe Miau al XIX-lea, care a trăit de la 792 la 759 î.e.n., să-şi împartă tronul între cei doi fii ai săi, numiţi Miau al XX-lea şi Miau al XX-lea Pehlivanul, ultimul, bun

intaş, dar cam mujeratic, viclean nevoie mare, cu toate că un nrisov mai vechi îl vorbeşte de bine, că a făcut, că a dres, mă rog, tot înfloriturí;

era o vară fierbinte, eu o cunoşteam pe Olga, mai înaltă decât mine cu o palmă, prilej pentru colegi ca să-mi spună cât sunt de caraghios, dar mie nu-mi păsa, pentru că Olga era duioasă şi avea o gingăşie stângace care mă cucerise din prima clipă. Olga vorbea foarte încet în micul cerdac cu iederă şi lună şi eu stăteam şi-o ascultam îngândurat privind la mâna ei care bătea din aripi în aerul rarefiat al nopţii, în timp ce în urechi îmi mai sunau cuvintele dintr-o mult prea cunoscută cronică anonimă:

„...şi către sfârşitul anului, Siam-Siam îşi strânse oştile şi porni spre sud ca să pustiască pământurile atât de roditoare ale Angorei. Prădăciunile durară săptămâni întregi, orgiile transformară pe năvălitori în diavoli, şi tinerele fete fură batjocorite, mamele gonite şi puii ucişi."

Cu fălcile încleştate aflam cum dinastia miaunitilor se stingea treptat şi o răscoală a triburilor din nord, numite şi triburile siameze, punea capăt liniştii şi bunelor rânduieli. Complotările şi ticăloşiile înveninară viaţa publică, capitala ţării, Felina, rasă de pe suprafaţa pământului în câteva rânduri, abia mai păstra intacte câteva case. Vistieria se golea pe nesimţite. Certurile intestine şi intrigile iscară un tărăboi de vreo trei sute de ani, care se şi numi „războiul celor două blide";

şi cronica mai spunea că după ani şi ani de crâncene războaie Siam-Siam fu otrăvit şi-n locul lui veni un chipeş membru din spiţa lăudată de Angora, mai blând în gesturi, mai cumpătat în fapte...

La catalog eram înaintea lui Rădulescu, dar cum domn' profesor avea obiceiul şi lua catalogul de la sfârşit, eu mă

rugam să-l scoată la tablă, că dacă îl scotea pe el nu mai era ascultat nimeni.

Acum ştiţi şi dumneavoastră, dragi cititori, cine a fost Rădulescu, pe care noi îl poreclisem „Putere", şi care a trăit între anii cutare şi cutare ai erei noastre...

CUM SE POMPEAZĂ APA
(studiu tehnic şi literar)

Dar nu înainte de a arăta amabilului cititor rostul operei noastre, care, departe de a fi o lucrare ambiţioasă, îşi propune să-l delecteze cu câteva glume, oarecum inevitabile când trebuie să explici nişte lucruri cam greu de explicat, cum sunt şi aceste citate dintr-un brav manual de analiză matematică (a se citi rar şi apăsat):

– limita câtului este egală cu câtul limitei (ei, ce ziceţi ?);

– limita unei puteri este egală cu puterea limitei;

– puterea radicalului este egală cu radicalul puterii, şi aşa mai departe,

deci noi, dacă vrem să vorbim într-un prim capitol despre cum se pompează apa nu vom începe prin a analiza binecunoscuta formulă:

$$\text{Hamlet} + \text{Olăreanu} = H_2O$$

în care H este valoarea apei, acea cristalină suprafaţă în care cei vechi îşi oglindeau chipul, iar O explozia stropilor într-un recipient, deci nu vom începe cu formula arătată mai sus, ci altfel (urmează o lungă introducere în ştiinţa apei, apa în antichitate, apa în Evul Mediu, apa în timpul Revoluţiei Franceze, apa în Restauraţie, sub Stuarţi şi Napoleon al III-lea,

apa în timpul formării primelor naţiuni, apa şi coloniile, apa în secolul al XIX-lea – ah, secolul al XIX-lea ! –, Şcoala de Apologie de la Weimar, postapologiştii, apa în cultura modernă);
după care, lăsând deoparte marile capitole ale acestei ştiinţe mai puţin cunoscute:

I. NEPTUNOLOGIA
II. NEREIDOLOGIA
III. AMALGAMOLOGIA şi altele,

ne vom ocupa numai de ultimul capitol (şi cel mai interesant): *Pragmaapologia sau apeductul şi alte sisteme*, încercând bineînţeles să dăm şi cuvenita definiţie.

Aşadar, apeductul este un canal de transportare a apei. Dacă nu vă plac definiţiile, am putea vorbi doar despre calitatea apei, dar nu numai despre calitatea ei în apeducte, ci şi în orgi, în ţevi de orice fel, în pahare, în sticle, în robinetul plin de ifose şi în multe alte vase, coloane şi canale.

Să luăm un exemplu:

ORGA – popor de voci captive sau o apă ridicată la rang de catedrală.

> Îi vezi pe oamenii aceia, pe grecul şiret, pe egipţianul tăcut, pe spaniolul fără nume, pe vâslaşii galerei, orbi, chiar vreun Ionescu cu o floare pe piept ? Ei, bine, cam ei şi încă vreo câteva mii de oameni, goi şi indecişi, dar păstrându-şi fiecare vocea intactă, acutele ţipătului, tremoloul melancoliei ori notele joase ale dramei, alcătuiesc acest monument al oamenilor necunoscuţi care este orga.

Ar mai fi de adăugat concertele acelui violonist firav, acompaniat de orgă, în biserica lutherană a oraşuilui, când cu ani în urmă domnii Händel şi Bach ne înălţau spiritele, iar Mona şi Dina, la care râvneau atâţia, îşi încleştau palmele de

durere. Bănuiam atunci un mister la care luam parte doar pe jumătate, fiind mai atent la clocotul apei în ţevile mândrului instrument, şi îmi aminteam de copilărie, de vasele în care mama strângea apa de ploaie care se înverzea însă destul de repede. Pentru că trebuie să ştiţi că în oraşul nostru ploua des şi rău. Aaa, erau nişte ploi torenţiale ! Aripile muştei se lipeau şi părul meu de asemenea. În cameră se făcea întuneric, iar pânza de păianjen tremura sub streaşină. Spectacolul mă minuna, asistam doar la transformarea pământului într-un leagăn de ape vijelioase şi, stând cu un genunchi pe scaun şi cu coatele rezemate de pervazul ferestrei, îmi părea că sunt în valurile oceanului, prins între pereţii unei nacele. Copacii se înălţau ca nişte enorme plante marine, acoperişurile deveneau pantele unor stânci netede şi alunecoase, şi frunzele luceau ca solzii. Iar când vreun câine trecea pe acolo, îmi părea desigur un animal hidos, dintre aceia care străbat fundurile mărilor. Luminile se irizau şi roşul cărămizii plutea lângă cenuşiul copacilor, împrăştiindu-se ca nişte cerneluri. Curenţii băteau zidurile, aplecau iarba, strachina din bătătură prindea carapace, hârleţul se mişca învârtit de ape şi buturuga se făcea uşoară ca un burete. În scoică strălucitoare se transforma fierul toporului, ochii găinii scânteiau ca la peşti şi băţul se unduia ca un şarpe. Vegetaţii neînchipuite se înmulţeau şi se crispau labele batracienelor. Domnul Dobre – vecinul nostru – era o navigabilă broască ţestoasă. Casele luau şi ele înfăţişarea unor corăbii prăbuşite, în calele lor săltau valuri singuratice şi, învârtite, cădeau apele, se învolburau pâraiele. Oriunde priveam, ochiul îmi era azvârlit de valuri şi imaginile se măreau sau se prăbuşeau risipite. Auzul mi se astupa, răsuflarea mă chinuia. Dacă tocmai în momentul acela mă întorceam cu spatele la fereastră şi, dezlipind genunchiul de pe scaun, făceam câţiva paşi şi

deschideam sertarul bufetului ca să scot de un deget solniţa, găseam sarea umedă, atinsă şi ea de un val magnific.

Pe-atunci, iubeam muzica lui Händel şi Bach, mai ales pentru ploile acelea, dar şi pentru ceea ce ar fi trebuit eu să fiu, adică bărbatul de sus, puţin transpirat, cu părul peste ochi, în costumul negru, cu miros de naftalină, care, apăsând cu vârful pantofilor de lac uriaşele pedale, sucindu-se pe banca veche, lustruită, îşi trecea degetele pe etaje de claviatură, în timp ce o fată, în rochiţă mototolită şi cu coşuri pe faţă, îi întorcea paginile partiturii. Da, da ! bărbatul de sus oficiind mari sacrificii în lumina vitraliilar...

Capitolul doi: *ROBINETUL*. Îngâmfat şi retoric, robinetul are o construcţie cumva similară clarinetului, bineînţeles, fără a putea scoate sunetele instrumentului muzical.

Inventatorul lui, un tip înalt şi cu mustăţi în furculiţă trebuie să fi încercat să construiască cele mai formidabile maşini ale timpului (o maşină total inutilă, dar având capacitatea de a se autodistruge şi reface imediat, apoi o maşină care făcea şi desfăcea iţe şi multe altele). Acest inventator a făcut şi primul robinet, mai mult din întâmplare. Mare amator de frumos, îndrăgostit de muzică şi pictură, a vrut să construiască un instrument miraculos, tot cu ajutorul apei, ca în cazul orgii, dar, fiind complet afon, a ieşit ceea ce vedeţi şi dumneavoastră.

(Atât pentru astăzi. Pentru săptămâna viitoare veţi citi de-aici şi până aici, despre dezvoltarea robinetelor în secolul al XX-lea).

Capitolul trei. După cum se ştie, dacă se înseamnă cu K constanta de atracţie universală, L masa Lunii şi P masa Pământului, atunci avem

N-am văzut niciodată o maree, cu toate astea descrierea de mai jos, bazată pe calcule precise, corespunde pe deplin realităţii.

De câte ori Marc se ducea să vadă familia Jonckiers, zăbovea câteva momente în faţa casei construite pe la mijlocul secolului al XVIII-lea. O lungă alee străjuită de două rânduri ordonate de flori violete şi roşii îi dădea prilejul să admire spiritul gospodăresc al domnului Jonckiers, meticuloasa lui artă de a armoniza culorile. Prundişul aleei ducea spre intrarea principală, al cărei lemn, proaspăt vopsit, cu linii de o savantă simplitate, oferea privirii o geometrie perfectă. Cele două ferestre mari care încadrau uşa erau formate din mici gemuleţe, ca ochii compuşi ai muştelor, putând să se deschidă fiecare separat doar prin simpla apăsare a unui foraibăr.

Ele ar fi putut fi pline de vitralii, dar, pentru că ar fi costat prea mult, proprietarii le lăsaseră aşa şi câteodată amurgul le incendia, producând un spectacol fascinant pe care Marc învăţase să-l guste.

În micul vestiar cu covorul prins în vergele de alamă pe cele trei trepte care duceau în prima încăpere, Marc trecea pe lângă statueta unei fete cu straiele lungi lipite de pulpe (era desigur vânt) şi, invitat să ia loc în fotoliul vişiniu (locul lui preferat), începea să discute cu domnul Jonckiers despre vreme, despre ultimele evenimente ale orăşelului, cu un ochi pe stampa frumos înrămată şi reprezentând un peisaj japonez cu copaci carbonizaţi. La scurt timp apăreau şi doamna Jonckiers în rochia lungă şi şorţuleţul atât de decorativ, apoi domnişoara Jonckiers, pe care Marc o iubea în taină. Aceasta se aşeza chiar în faţa lui, cu palmele unite pe unul din

genunchi. Vorbeau pe rând, se ascultau unii pe alţii cu o neprefăcută atenţie, după nişte reguli atât de bine învăţate.

Cam la un sfert de ceas de la intrarea în casă, Marc începea să simtă în nări mirosul pipărat al mucegaiului. Îşi plimba discret privirea pe liniile mobilelor, în abisul colţurilor întunecoase, pe pereţi. Un gust sălciu îi inunda gura. Cu timpul, parcă paralizat, nu mai făcea nici o mişcare, ochii i se umpleau de o ceaţă vineţie. Contururile lucrurilor îşi mutau locul, împreunându-se neaşteptat. Un balaur cenuşiu îi înconjura trupul înfrigurat şi el simţea atunci un fel de greaţă şi o ameţeală care l-ar fi putut doborî în noaptea cea mai adâncă.

– Dacă n-ar fi umezeala asta !? îl auzi pe domnul Jonckiers adresându-i-se.

Da, dacă n-ar fi umezeala asta ! Zărea şorţuleţul atât de decorativ al doamnei Jonckiers, cu o pată în stânga, jos, o pată de rugină probabil, apoi ochelarii uşor aburiţi ai domnului Jonckiers, faţa pală a domnişoarei Jonckiers, şi, ridicându-şi ochii în tavan, urmărea acea bucăţică de tencuială, tremurândă, gata să cadă în ceşcuţa cu ceai.

În ordinea desăvârşită a casei, printre mobilele întreţinute cu atâta grijă de doamna Jonckiers, Marc simţea un „ce" care ar în putut să prăbuşească totul într-o clipită, un monstru care rodea negrăbit ziduri şi lemnărie.

Aruncându-şi ochii pe fereastra care dădea spre mare, zărea un colţ de ape, la fel în fiecare zi, dar luminat mirific de reflectoarele unui soare zgârcit şi rece.

Capitolul patru. *Dacă apa mărilor şi oceanelor s-ar răspândi uniform pe globul pământesc, ar rezulta un înveliş lichid cu adâncimea de 2700 m.*

Bucuria nebunilor ! Ei bine, o iubeam pe Mariana ?

Dragoste făceam doar în apă, aşa îi plăcea ei, spunea că are extraordinare efecte curative, copiii ies mult mai voinici pentru că se dezvoltă într-un mediu nutritiv compact.

Reacţia chimică era foarte simplă:

$$H_2O - Ca_4 - Na_3 - Mg_3$$

Mariana poseda toate calităţile şi pe acel Ca_4 pe care îl purta cu mândrie în micul medalion prins cu un lanţ subţire pe pieptul bronzat palpitând de o respiraţie inegală produsă de micile ei emoţii la tot ce întâlnea în cale: un apus de soare care îi colora părul sărat, o pietricică verzuie culeasă de pe plaja pe care nu mai era nimeni, cântul unui banjou îndepărtat, zborul unei păsări, zburdălnicia unui câine, în fine, totul. Ca_4 o ajuta să aibă nişte priviri sfredelitoare care îmi dezbrăcau fiinţa de îmbrăcămintea falsă pe care o purtam, până la acel grăunte de adevăr care nu mă mai reprezenta, dar de care ea avea atâta nevoie în scufundările zilnice când, alintată de unduirile plantelor din adâncuri, de dansul peştilor, miraculos, năştea, în pofida naturii, vietăţi mărunte şi frumos colorate pe care le cultiva în acvariul din sufragerie.

Şi astfel, reacţiile se ţineau lanţ (astrale, paradoxale, ancestrale, minimale, maximale, marginale, totale, parţiale, catastrofale).

Şi dragostea noastră continua să fie la fel de impură şi de nefirească sub cerul limpede al tropicelor.

Salinitatea: 8 în Marea Baltică
16-19 în Marea Neagră
220 în Marea Moartă

Când vom fi bătrâni, spunea Mariana, vom merge desigur să ne odihnim în 220. Cu sarea ne vom obişnui treptat, încă de tineri, pentru ca trecerea să nu fie prea bruscă.

Dar, cum mai e mult până atunci, să trecem la capitolul cinci, în care va fi vorba de niște lucruri de care m-am temut toată viața și pe care le-aș putea numi cu un singur cuvânt, grav și tulburător:

ȚEVILE

sau cum îmi explic complicatele lucruri

A sosit mecanicul ! De trei zile în camera mea e mai multă apă decât uscat. Cu toate astea, speranțele mele nu s-au stins o clipă. Erau atât de puternice și îmi hrăneau sufletul atât de bine, încât aproape am regretat că el a venit și mi le-a spulberat (amintirea Marianei mă chinuia, după cum bănuiți). Dar pentru că tot venise, am profitat cât am putut de prezența lui (mecanicul era un om citit) și l-am rugat să repare tot ce credea de cuviință.

– Arterele ! țipă el.

– Nu înțeleg.

– Sunt defecte. Ce fac ?

– Schimbă-le sau spală-le ! îi răspunsei eu aprinzând o țigară.

– Vă rog, nu fumați ! Eu umblu cu substanțe ușoare, inflamabile, și cred că vă dați seama...

– Desigur, desigur !

Nu le-a schimbat. A preferat să le spele bine. Acum arterele mele funcționează perfect. E drept, de-atunci nu-mi mai produc acea roșeață în obraji de care mai avem nevoie câteodată. Mă rog, voi trăi și fără ea, mi-am zis, așa cum trăiesc fără multe alte lucruri pe care mi le tot doresc de-o vreme.

Foarte ușor a reparat alte lucruri din casă: un covor care se scămoșise rău de tot (spunea că e făcut tot din țevi, țevi de lână), apoi a lucrat intens la un articol pentru *Familia,* scris pe jumătate.

– Metafora asta face cot ! m-a dojenit el, rectificând tot ce nu găsea prea în regulă.

Se pricepea la toate. Poseda acea formidabilă capacitate de a pătrunde în adâncul lucrurilor, de a extrage esența din tot ce întâlnea în cale. După câteva vizite pe care, îndatoritor, mi le-a făcut în zilele următoare, am început să văd lumea cu alți ochi.

Pentru mine, spunea el, universul se prezintă ca o foarte complicată și miraculoasă țevărie. Chiar la naștere, bunii noștri părinți suflă în niște țevi lungi de sticlar și la celălalt capăt apare câte un boț incandescent. O dulce ispită sau violenta necesitate ne leagă cap la cap, unii de alții, și mergând în susul sau în josul țevilor, din mufă în mufă, îți poți da seama unde se termină un individ și unde începe altul.

Privită cu lupa sau telescopul, lumea e o nesfârșită întretăiere de canale, când de o subțirime invizibilă, când vulgar de rotundă (rotundă ca atunci când privești printr-o țeavă spre celălalt capăt, luminat). Cea mai banală frunză e ca un covor de canale, ca și palma care o ține. În fiecare clipă strivim în picioare, fără să ne dăm seama, geometriile cele mai rafinate, construcțiile cele mai savante.

Bineînțeles, meșterul meu mergea mult mai departe și, fiind și un bun psiholog, vedea în mine o țevărie destul de complicată, dar nu imposibil de descifrat. Mă röentgeniza brusc și, cu un talent inimitabil de desenator, îmi făcea schite pe un blocnotes de care nu se despărțea niciodată. Eram văzut când sub forma unui tub ușor curbat la capete, când sub forma unui mic aparat de sticlă cu care alchimiștii fermecau cândva materiile. Meșterul meu îmi desena și ceea ce nu vedeam cu ochiul liber, o țevărie subtilă prin care, zicea el, circulă o apă care nu mai e apă, un aer care nu mai e aer, ceva care aduce cu ceea ce a rămas după ce a trecut totul. Nu

înţelegeam mai nimic, dar eram fermecat de puternica lui erudiţie, de darul lui extraordinar de a descrifra taine care îmi rămâneau în continuare de nepătruns.

Cu o logică imperturbabilă mă situa apoi în mediul înconjurător, îmi găsea un loc pe lunga noastră planetă, îmi lega făptura şi destinul de al altora, de copaci, de case, de nori şi de plante, şi-mi demonstra din ce fantastic circuit făceam parte, cum ne legăm de atâtea lucruri, cum apa e pompată în noi din ploi, din mări şi oceane, pentru a o distila, migălos şi inconştient, sub forma lacrimilor curate.

Şi tot vorbindu-mi, uitam de mine, uitam de ore...

Din păcate, caloriferul tot n-a reuşit să mi-l repare. Spunea că nu ştie ce are, că trebuie să-i schimbe câţiva elemenţi, dar că mi-i va pune chiar a doua zi, să fiu fără grijă, apa va mai curge puţin, nu-i nimic, mă încuraja el, o să vă aduc şi o altă rozetă, una frumoasă, albastră, de plastic.

Una frumoasă.

CAMERA

Masa cu urme de praf. Petala de trandafir căzută din vaza care se clatină pe farfurioara strâmbă. Cristalul ciobit în câteva locuri. Tăieturi cu suprafeţe netede şi muchii ascuţite, străvezii. Fereastra. Craca de tei, apoi fereastra de vizavi mai mică din cauza perspectivei. În ea se oglindeşte un colţ din fereastra noastră şi o umbră jucăuşă care trebuie să fie interiorul camerei în care ne aflăm. Neapărat, scrumiera. Ceaşca de cafea pe jumătate băută. Urma unei palme lângă linguriţa de argint, curată. Creionul. Pachetul de ţigări

arătându-şi dinţii. Totul, fără cer. Nici în tavan, nici pe fereastră, pe la uşi sau în colţurile camerei. Deci, fără cer. Şifonierul cu trei uşi, maroniu. Unu, două, trei, patru scaune. Plus cele pe care stăm. În fine, toaleta de modă veche cu oglindă ovală şi doi îngeri sus, ţinându-se de mână. Veioză cu abajur de hârtie cerată. Fir alb încolăcit pe după volumul din „Biblioteca pentru toţi", trecând de marginea patului, apoi, în spirală, de peretele confuz şi coborând în prăpastia parchetului pe sub comoda care-i ascunde urcuşul. Covor imitaţie de persan, cu franjuri încâlcite. Măsuţă neagră. Două fotolii. O statuetă reprezentând o femeie goală rezemată în cot pe o stâncă*. Lângă stâncă, un băţ de chibrit ars. Apoi,

---

* Autorul acestei statui a fost un celebru artist de la începutul secolului nostru.

O fotografie rotundă îl reprezenta pe un cal şarg, într-un frumos costum de călărie, cu cascheta puţin lăsată pe un ochi. Bănuiai de îndată că în jurul lui trebuie să se fi aflat destulă lume care să-i admire ţinuta impecabilă, figura chipeşă şi sănătoasă.

Era adulat, invidiat, aplaudat. Creaţiile lui făceau ocolul globului. Artist, dar şi plăcut om de societate, el îşi purtă nobilul trup prin saloanele timpului până într-o zi când constată că masa la care îşi scria corespondenţa (masa lui preferată, din lemn de trandafir, adevărată operă de artă) se şubrezise. Luă atunci un ciocan şi bătu un cui într-unul din picioare. Imediat după aceea trebui să mai bată unul, apoi încă unul, şi încă unul. Dar încercările îi fură zadarnice. Nu reuşea în nici un chip să găsească punctul nevralgic. Aduse cutia în care îşi ţinea toată provizia de cuie şi începu să bată cu disperare cui lângă cui. Această muncă îi luă foarte mult timp. Câteva săptămâni nu ieşi din casă. Lucră metodic. După ce umplu cu cuie cele patru picioare, bătu în tăblia mesei nişte ţinte foarte frumoase pe care avu grijă să le dispună în figuri geometrice care să sugereze privitorului o tulburătoare şi pasionantă istorie. Milimetru cu milimetru metalul puse stăpânire pe lemn, îl supuse cu aroganţă,

soba. În sobă, mucuri de ţigări, câteva cutii, bilete de tramvai şi o întunecime de ruine. O lingură în borcanul de compot, pe pervazul ferestrei. Cămaşa pe spătarul unui scaun. Buzunăraşul de sus, puţin descusut. Trei rafturi de cărţi, apoi balconul cu un făraş şi o mătură.

Parchetul scârţâie spre uşa întredeschisă care dă în vestiarul cu o fereastră rotundă. Se vede strada cu cei câţiva copaci uzi de ploaie, caldarâmul cu porţiuni de curând reparate şi smocuri de iarbă în rigole continuându-se până spre unul din colţurile străzii unde se află un atelier de încălţăminte şi, de-acolo, cealaltă stradă cu care se intersectează, deşi casele nu par a se da la o parte ca să facă loc tramvaiului care trece intrând direct într-un zid de o culoare gălbuie, cu o singură fereastră şi un cap care priveşte afară. În cuier, pălăria cu boruri înguste şi calotă înaltă, pardesiul, umbrela cu mâner cojit şi perechea de mănuşi cu un deget spre noi. Chei obişnuite de care atârnă un breloc reprezentând Turnul Eiffel, cu inscripţia Paris.

Venind din stradă, urci treptele primului etaj, descui uşa şi în vestiar dai de contoarul de la lumina electrică, prăfuit, instalat într-o nişă în care se mai află câteva resturi de

---

îi dădu o altă înfăţişare. În locul fibrelor mătăsoase, ale reflexelor jucăuşe, o platoşă dură astupă seve care mai clocoteau în străfunduri.

– Opera mea, spuse el prietenilor care îl vizitară după un timp, va marca o nouă etapă.

Fu expusă într-o sală special amenajată. Din nefericire, un vizitator neatent şi cam miop, care vrusese pesemne să o vadă mai de aproape, o izbi cu genunchiul şi masa se prăbuşi ca un castel de cărţi. Puzderia de cuie care se răspândi în toată încăperea fu numărată cu sârguinţă, zi şi noapte, de doi discipoli inimoşi.

Ziarele publicară ştirea cu litere de-o şchioapă, menţionând şi cifra exactă: 1 829 345 de cuie de diferite mărimi.

lumânări, un ghem încâlcit de liţe, o cheie ruginită cu urechea prinsă în picături încremenite de ceară, apoi zidul netencuit, izbit cândva de valul unei bidinele. Camera relativ liniştită. Se aude zgomotul înfundat al unui camion care încearcă să pornească. Zgomotul paşilor noştri, iar când ne oprim cu toţii, tic-tacul ceasornicului pe noptieră, lângă *Învăţaţi limba engleză fără profesor*. Ritmurile unei melodii la modă de la un aparat de radio îndepărtat. Soneria unei biciclete. Poştaşul îşi face datoria şi întreabă dacă la numărul de vizavi locuieşte Ionescu Petre. Nu locuieşte. Poate e vorba de Ionescu de la nr. 8.

Spre uşa care duce la bucătărie se trece pe lângă colţul patului cu picior scurt, peste care atârnă poala pledului verzui cu câte trei dungi albe la capete, de-acolo, un miros destul de tare de săpun, creme de faţă, colonie de la toaleta cu oglindă ovală şi cei doi îngeri ţinându-se de mână. Spre bucătărie, uşa întredeschisă prin care se zăreşte latura albă a frigiderului şi o altă uşă spre cămara fără clanţă, dar cu o sfoară trecută prin gaura cheii, de care se trage pentru a avea în faţă cele două rafturi, de-o parte şi de alta a zidului, şi geamul gros prins direct în perete, prin care nu se poate vedea nimic, doar lumina aşa cum ar apărea prin sticla goală a unui sifon.

Retrăgându-ne câţiva paşi, stăm cu spinarea în camera părăsită şi cu mirosul în bucătăria în care de curând s-a făcut ordine, s-au spălat cimentul şi porţiunea de pe zid dată cu ulei până la o dungă mai groasă, puţin deasupra comutatorului de lumină şi a prizei de faianţă. De la oala albastră, cu gura în jos, până la pisica ce se află, prin geam, pe marginea unei magazii din curtea vecină, nu e o distanţă prea mare, sunt însă multe alte lucruri între ele, crengile unui copac, mai mult ca sigur un oţetar, o funie cu cârpe (resturi de pijamale, capoate, indispensabili sau bucăţi de pânză de sac), un burlan legat cu sârmă de o streaşină pe care se plimbă un pui de nor.

Întorcându-ne în cameră, vedem razele de soare cum incendiază covorul cu multe culori, albastre, verzi, roşii. Pe un fluviu lent, resturile unor lucruri care n-au fost niciodată întregi, trecând prin dreptul unor păduri, bineînţeles, totul văzut de sus, din avion, de la foarte mare distanţă, apoi canale secundare şi un fel de orezării, pe lângă lacuri albastre, foarte adânci, cu malurile geometric săpate, dar cu fantezie, ca nişte corole de flori uriaşe, încercuite de cărămiziul unor deşerturi stâncoase peste care aerul se răsuceşte greoi.

Spre una din marginile covorului, picioarele unui televizor, acum deschis, în care se vede o cameră spaţioasă cu unu, două, trei fotolii dispuse în jurul unei mese cu o vază de flori şi o carte legată, întoarsă cu paginile în jos. Apoi un dulap lângă un tablou care nu se ştie ce reprezintă, şi o oglindă de teatru, adică un carton vopsit cu câteva linii de bronz, subţiri şi frânte, care trebuie să arate reflexele oglinzii, şi o ramă la fel vopsită şi imitând încrustaţiile de pe mobilele vechi, ca şi la scaunul cu speteaza înaltă, pur decorativ, pe care nu se poate sta. Tapetul în dungi groase şi cu un fel de flori între ele, dispuse la intervale mici. Într-un portret rotund, un om cu mustăţi şi faţa plină, cu cravată lată, fără nod, prinsă într-un ac. În stânga, o pendulă care a asistat la multe alte spectacole, piese de teatru, scenete, reconstituiri istorice, dar din ce în ce mai indiferentă la explicaţiile, certurile, amorurile, ţipetele de disperare, bucuriile şi lacrimile pe care atâtea personaje le-au jucat în mod inutil.

Pe un fotoliu, un tânăr imberb, cu faţa puţin întoarsă spre umăr, îmbrăcat în haină de culoare deschisă, cu pantaloni înguşti prinşi de laba piciorului cu un elastic care se vede ieşind din pantoful cu toc înalt, în timp ce un bărbat impunător, în redingotă şi cu favoriţi care îi lăţesc faţa, cântă aria tatălui din *Traviata* de Verdi. Deşi sonorul nu merge,

înţelegem eforturile tatălui de a-şi convinge fiul, cu o voce de bariton care a avut succes la noi şi peste hotare. Tânărul stă şi ascultă, fără să facă vreo mişcare, chiar dacă îl incomodează mâna tatălui care i se sprijină pe cap, apăsându-l din când în când, la notele mai dificile. Se vede cât de colo că e figurant, după mutra chinuită şi speriată, şi ochii rămaşi ficşi la vârful degetelor străine care îi încreţesc fruntea. Baritonul este acum în prim-plan şi îşi arată faţa groasă, cu două şiroaie de transpiraţie care se preling de pe obraji spre colţurile bărbiei şi de acolo, în picături rare şi mari, pe mâneca figurantului sau chiar pe nasul lui. O muscă aşezată pe umărul tatălui îşi freacă picioarele, şi le trece de câteva ori şi pe aripi îndoindu-le, apoi îşi ia zborul spre telespectatori, intrând pentru o clipă în micul spaţiu în care lumina, aprinzând aerul, mistuie repede, arice.

GRANDOAREA ŞI DECĂDEREA UNUI SĂRUT

Înflorise în colţul gurii. Locul era zgârcit în plăceri, dar preferaseră să înceapă aşa, amânându-şi cu bună ştiinţă voluptatea atingerii depline.

Deşi pielea era puţin umflată, fiecare simţea forma alungită a caninului celuilalt, gata să muşte. Încet, făpturile lor se apropiau. Cu ochii întredeschişi îşi vedeau profilul urechilor, colţurile sprâncenelor, pielea întinsă a pometilor. (Cineva bătea cuie într-un gard. Loviturile, de intensităţi diferite, păreau când foarte apropiate, când foarte îndepărtate, câteodată se auzeau chiar icnelile omului care îşi repezea unealta în scânduri. La început, lovituri mici, apoi din ce în

ce mai rare şi mai puternice, în fine, două-trei bătăi cu ecou şi linişte.)

Pielita subţire a gurii tremura uşor. Buzele îşi ridicară colţurile ca într-un mârâit. Îşi atinseră dinţii şi un gust necunoscut îi făcură să-şi încetinească alunecarea. (De pe banca de vizavi, bătrânul care îi urmărise un timp se ridicase sprijinindu-se cu palmele de genunchi, neştiind încotro s-o ia. Îşi târî tălpile pe prundiş până la mica porţiune de iarbă de unde putea ajunge într-o potecă care dădea în stradă. Cineva mâncase seminţe şi o pojghiţă albicioasă acoperise stratul de praf. În iarba călcată se mai vedea un sâmbure uscat de piersică.)

Îşi atinseră nasurile, apoi îşi apăsară nările cu tărie vrând să înlăture cât mai repede obstacolul. Gurile lor rămaseră suspendate, parcă încremenite într-un surâs. Unica distanţă care îi mai despărţea se aburi ca un geam. Genele bătură de câteva ori în obrajii celuilalt, apoi se opriră. (O pisică mieună foarte aproape, pesemne de după gardul din spate, cu acel mieunat scurt şi tulbure cu care pisicile îşi cheamă puii. De la un bloc se auzi hârâitul unui voleu.)

Capetele se aplecară puţin într-o parte. Şuviţe rebele de păr le fluturară feţele. (Coroana unui copac îşi clatină frunzele prăfuite, de un verde spălăcit. Zidul care despărţea parcul de o locuinţă cu un singur cat, avea aproape toată tencuiala căzută. În dreptul zidului, o bancă cu două stinghii rupte.)

Fiecare vedea ochii celuilalt, mari, dilataţi, acoperind întreaga lume. Nişte ochi uriaşi în care se opriseră împietrite o mulţime de lucruri, câteva siluete, copaci, case şi un „ce" amuzant şi grav, totodată. Avură amândoi senzaţia că împing cu pieptul o barcă în mare. (Un miros curios, amestec de lemn ud, de praf, de floare de soc, de cafea, de coajă de

copac, de flori greţos parfumate, de câine, de făină, de vopsea, de cremă de faţă, de liliac, de piele, de haină veche, de fier, de bucătărie, de benzină, de asfalt stropit, de hârtie, de cauciuc, de oţet, de lavandă, de cal, de sticlă şi fum.)

Fălcile încleştate amânară momentul dezlănţuirii. Timpul porni de vale ca un cerc de butoi. Creşteau crengi mari de migdal şi-n clipa următoare ei îşi acoperiră fiinţa cu marele sărut...

Buzele căutară firescul culcuş, comprimând totul ca sub un clopot de sticlă. O unică răsuflare pompă un aer dulce în patrupedul cu braţele încleştate în jurul propriului său trup. Mari valuri tulburate de ierburi şi de mulţimea lucrurilor din jur, ceţoase, răsturnându-şi formele ca într-un joc de ape, izbiră pereţii groşi ai aşteptării, care se topeau cu fiece nouă atingere. Saliva poftei le umezi buzele încleştate şi în locul zgomotelor, al izbiturilor omului care îşi repara gardul, simţiră vaierul prelung al caselor, străzilor şi grădinilor care se deplasau încet, lăsând locul gol şi galben ca într-un glisando reuşit pe o coardă de violoncel. Crepusculul auriu strecura lumina prin pânză de tifon. O făptură uriaşă ocupă spaţiul rămas gol, îşi întinse spinarea netedă peste toate. O linişte ca înaintea dăltuirii unei statui.

Gura mușca un fruct amărui şi o zeamă gălbuie se prelinse pe suflet ca pe un bot de viţel. Culorile băteau în pleoape cu aripi zăpăcite şi o mare risipă de lumină albea amintirile şi anii, făcându-le din ce în ce mai vagi, mai lustruite de ape. Cuvintele muriseră demult şi-n locul lor o pasăre tăia un câmp adus de spate.

Pe o stradă se juca un copil, pe o alta trecea o maşină, se deschidea o fereastră, pocnea o rufă la uscat, porumbei se înălţau sau cădeau peste garduri, şi mai departe, pe dealuri, cu ciorile striga văzduhul spre case ţărăneşti înfipte-n cer, şi

lutul se usca în ulcioare, cai săreau în hulube, puternici şi înspumaţi, şi mai departe, plopii, lacurile, munţii, crucile cimitirelor şi marea, sfioasa mare tot dându-ne coate, şi mai departe, vulturul, vânturile şi coastele bântuite de furtună, corăbiile, mirodeniile, oceanele şi luna ca o ceşcuţă de ceai, şi mai departe, aerul ca răsuflarea unei fete, şi stelele catapultate spre nicăieri, în haos, şi mai departe, mai departe, mai departe...

Bătăi scurte, bătăi puternice. Muchiile greoiului bloc în care lucrurile stătuseră captive săriră în lături. Un ghemotoc de hârtie îşi schimbă poziţia împins de un curent uşor. O vrabie ciuguli miezul de pâine aruncat între două rânduri de flori. Dintr-un balcon un covor întins la soare îşi plesni poalele de marginea unui jgheab.

Pleoapele se deschiseră încet şi ceaţa care le înconjura feţele se răsuci într-un vârtej scurt. Un gust sălciu le descleştă fălcile.

Cineva deschisese aparatul de radio şi ei auziră vocea crainicei anunţând, calm şi monoton, cotele apelor Dunării...

RĂZBOIUL

(sub forma acestui REGULAMENT, scris mai de demult, mai exact, la 23 decembrie 1943, în prezenţa *vărului* meu întors de pe front fără o mână)

Art. 1. Gata, fraţilor ! Ga-ta ! Întoarceţi-vă la casele voastre cu primul tren ! Păstraţi-vă mantalele şi bocancii (afară e frig), dar aruncaţi centura şi baioneta. Din moletiere faceţi culcuşuri căţeilor şi pisicilor voastre.

Art. 2. Voi, ceilalţi, care staţi în primele rânduri (Ehei, vă cunosc, amici ai zeului Marte !), adunaţi-vă în grabă la semnalul meu ! Peste câteva clipe începe marea voastră aventură.

Art. 3. Dar iată şi programul:

Orele 6 fix: Deşteptarea cu ajutorul ceasurilor C.F.R., model 1924, şi a caprelor care să vă lingă tălpile.

6,15 – Gimnastica de înviorare.

6,30 – Micul dejun (griş cu lapte). Porţiile vi se vor aplica pe nas cu pipeta şi, prin insuflare, digestia se va face în sinusuri, astfel că materia rezultată va ajunge mai repede la creier, spre înnobilare.

7,00 – Exerciţii de conversaţie din care să nu lipsească următoarele expresii: „Salve, generale !", „Această dimineaţă e ca o simfonie de Mozart !", „Iubesc florile şi pasărea ce zboară !", „Aaa, în materie de pictură rămân la Luchian !" ş.a.m.d.

8,00 – Lecţii de balet. Învăţarea graţiei şi a gestului detaşat cu ajutorul piunezelor*.

---

* Transcriu mai jos şi aceste fragmente dintr-un jurnal de front al cărui autor, cu toate cercetările noastre migăloase, continuă să rămână necunoscut:

„*Marţi*.... Coloana de tancuri care a trecut înaintea noastră a desfundat complet şoseaua. Domnul sublocotenent Paraschiv, învăţător din Pucioasa, mi-a arătat într-o tindă o femeie ucisă. Fusese izbită de un glonţ drept în frunte. Spărtura semăna cu harta Africii, aşa cum am citit odată în *Histoire comique* a lui Anatole France. Am cu mine un Sallustius (*De bellum Jugurthinum*) din care spre seară am mai tradus o pagină. Găsesc un patefon şi câteva plăci. Ascult cu lacrimi în ochi o arie din *Aida* şi prologul din *Paiaţe* cântat de Stracciari.

10,00 – Audiţii muzicale (preclasici, Beethoven, Chausson, Reger şi Trandafirescu, un compozitor pe care va trebui să-l căutaţi). Pentru variaţie, cursanţii vor executa ei înşişi unele lucrări: sonată pentru mitralieră şi pian, concert pentru două tunuri şi orchestră, variaţiuni pe o temă împuşcată, trio pentru pistol cu dopuri, epoleţi şi gamelă.

12,00 – Curs general de logică: principiile identităţii, contradicţiei şi terţului exclus. Lectură densă din „Împătrita rădăcină a raţiunii suficiente" (Schopenhauer). De rezolvat şi următoarea problemă: „Vreau să cumpăr 10 ouă de raţă, 14

Miercuri... Suntem bombardaţi intens. O bombă a nimerit un camion, dislocându-l. Volanul mi-a intrat pe fereastră. L-am luat în mâini amintindu-mi că atunci când eram copil doream nespus de mult să conduc o maşină. Nu m-am putut abţine să nu parcurg încăperile într-un viraj nebun. Aş fi vrut să nu mă mai opresc niciodată.

Joi... – Domnul sublocotenent Paraschiv are o idee grozavă: ne legăm cu nişte funii de o căruţă şi ne lăsăm traşi vreo două ore. În faţa noastră satul B cu casele „rase de pe suprafaţa pământului". Iau în mână un bulgăr de pământ clisos. În el au mai rămas câteva fire de iarbă galbenă şi un nasture.

Vineri... – Cer plumburiu. Şi pământul ăsta lipicios în care scormonim cu disperare ! Cu timpul ne vom transforma în animale târâtoare şi – cine ştie ? – poate cârtiţele vor lua locul oamenilor. Mii de cârtiţe, milioane de cârtiţe v-or zbura sus, sus de tot, cu sufletele noastre cu tot. N-am mai deschis pe Sallustius de trei zile.

Sâmbătă... – Tranşeea s-a umplut de apă. O aruncăm afară cu căştile, dar, în loc să scadă, creşte. Noaptea cerul e un ocean vast pe care aleargă nebune pânze de corăbii scufundate. Lui Timotei, din plutonul patru, o schijă îi retează gâtul. Doi ostaşi îi sapă groapa stând culcaţi pe burtă.

Duminică... Intense schimburi de focuri.

Miercuri... – Primim ordin să-i lăsăm să se apropie cât mai mult, apoi să tragem.

calupuri de săpun, 1 kilogram de zahăr tos şi 5 trotinete. Cum să le împachetez pe toate la un loc ?" Clisme.

14,00 – Masa de prânz (salate de legume, soteuri de morcovi sau de mazăre, măr ras). O dată pe săptămână, dovleac copt, dar luat prin înfăşurare în jurul gâtului.

15,00 – Odihnă activă: jocuri cu soldaţi de plumb, de-a hoţii şi vardiştii, tabinet şi popa-prostu', poarca, ţurca şi ţintarul.

17,00 – Introducere în artele frumoase: Şcoala din Rhodos; O scurtă istorie a capitelului; Cine a fost Stahi ? Ce ştiţi despre Negulici ? Dar despre voi ?

19,00 – Simpozion pe una din temele: „Contribuţia noastră la dezvoltarea artelor frumoase", „Cum să ne săpăm unul pe altul", „Femeia – tactică şi strategie".

Vineri... – Am mai rămas paisprezece din toată compania. Ploaia s-a transformat în zăpadă. Vântul bate sălbatic, în rafale. Suntem ca nişte păpuşi de lemn, cu încheieturi de sfoară. Am vrea să alergăm, dar picioarele se afundă şi mai mult în noroi. Ne retragem.

Sâmbătă... – Sallustius s-a udat groaznic. Mi-e frig şi mi-e sete. Singură moartea ne mai poate elibera din ghearele acestui coşmar. Un glonte rătăcit ar fi soluţia cea mai bună. O moarte bună, ca un atac de cord.

Marţi... – Stăm înghesuiţi unii în alţii lângă singurul zid rămas în picioare. Nu avem voie să aprindem focul ca să nu atragem avioanele.

Joi... – Domnul sublocotenent Paraschiv a murit azi dimineaţă. Mi-a dat un plic pe care l-am pus între filele lui Sallustius, alături de scrisorile altora cărora le-am promis, la fel, că le voi expedia. Ca nişte lumini de la stele care nu mai sunt.

Vineri... – În cătunul N. ni se dă o zeamă caldă care ne mai dezmorţeşte. Locul predilect pentru facerea nevoilor e un tanc nemţesc părăsit. Atât de mult ne-am obişnuit cu acest loc încât unii vin chiar de departe, dintr-un fel de solidaritate. „Cu timpul o să-l topim", zice un căprar.

21,00 – Lecţii de astronomie. Cu această ocazie, cursanţii vor fi învăţaţi să recite strofe celebre şi să facă comparaţii (ca iarba, ca fumul, ca tutunul, ca tunul). Duşuri suedeze.

22,00 – Masa de seară (sarmale, cârnaţi, musaca, vinete umplute, fasole bătută, varză cu ciolan de porc, raci).

22,30 – Stingerea. Ţinută obligatorie: fes, mustăţi şi braţul drept ars à la Mucius Scaevola...

CATEDRALE

O strigam zadarnic. Domnişoara Posmantir n-avea cum să m-audă. Era prea sus, agăţată de cornişa acelei uriaşe catedrale pe care o văzusem de nenumărate ori pe cărţile poştale ilustrate, la care visasem încă de pe băncile şcolii şi pe care, acum şi aici, o aveam înaintea mea, impunătoare şi atât de înaltă.

Dar ce folos ? Bucuria de-a mă găsi în faţa giganticei construcţii în miraculoasa dimineaţă de aprilie era umbrită de absenţa domnişoarei Posmantir, o absenţă atât de sistematică, atât de neînţeleasă. De două săptămâni mă aflam în excursie, dar încă nu reuşisem să schimb măcar o vorbă cu ea. Şi în ziua aceea, ca şi în celelalte zile, ea se rătăcea de grupul nostru, apărea sau dispărea în momentele în care te aşteptai cel mai puţin, cu zâmbetul ei ironic, cu gestul detaşat al omului nepăsător, dar sigur pe el.

Iat-o agăţată de cornişa catedralei, încercând să-şi recapete un echilibru pierdut, spre disperarea ghidului şi a

celorlalţi turişti, surdă la apelurile mele, inaccesibilă, frumoasă, şi iar inaccesibilă. Cu câtă încordare o urmăresc ! S-a desprins din locul ei şi, după o lunecare scurtă pe coloana învecinată, se odihneşte pe o bară de metal. Privirile ei scrutează zarea în timp ce cu o mână îşi linişteşte părul răscolit de vânt.

Îmbrăcată în rochia galbenă, cu sandalele ei moi şi suple, stă agăţată acolo, sus, dezgolindu-şi din când în când pulpele albe arcuite peste imensa arhitectură a secolului al XIII-lea. Simt că plesneşte ceva în mine, aşteptând să cadă sau să se înalţe din punctul acela, de unde va dispărea peste o clipă pentru a reapărea în vreun alt amănunt arhitectonic pe care altfel nu l-aş fi observat niciodată.

Încerc s-o descopăr şi s-o redescopăr, dar – ce păcat ! – privirea îmi fuge aiurea, ameţită de depărtările alburii, de norii ce-şi lasă umbrele pe promontorii. Şi-atunci, parcă o văd în vis, călătorind de la un meridian la altul, mereu hoinară, când invizibilă, confundându-se cu atomii, când vie şi materială – stea alfa în constelaţia Aşteptării şi Iubirii Nesfârşite. Ochiul meu, navă a disperării, o pierde şi o regăseşte mereu în alt loc, balansându-se copilăreşte peste pământul roşcat, spre sud sau spre nord, învingând spaţiile, gemetele apelor şi fiarelor rânjite ale pădurii poftind o carne căzută din cer, atât de dulce, atât de fragedă !

– Domnişoara Postmantir, domnişoara Posmantir ! strig eu cu disperare. Dar glasul meu n-are cum s-o mai ajungă.

Agăţată undeva de uriaşa catedrală – monstru solar în această primăvară nebună –, domnişoara Posmantir se chinuie să scape din încleştarea pământului, tot scuturându-şi umerii de povara unui fluture magnific.

Era sărbătoare. Steaguri fluturau la ferestre.

La colţul unei străzi, un domn între două vârste înota disperat în mulţimea pietonilor. Când ajunse în dreptul unei case cu două etaje, sună de trei ori şi aşteptă. O slujnică bătrâioară deschise uşa încet. Domnul se precipită înăuntru, merse buimac prin câteva odăi, admiră în treacăt o panoramă a Neapolelui, îşi trecu degetul mare pe claviatura pianului şi, urcându-se pe birou, se transformă de îndată într-un dicţionar francez-spaniol, ediţia a doua.

În timpul ăsta, jos, în stradă, indivizi necunoscuţi se busculau zgomotos. O doamnă înaltă şi subţire striga:

– Priviţi cerul, stelele ! Veţi deveni mai buni !

Dar încăierarea continua. Ce se întâmplase ?

În zori, fericita deţinătoare a celei mai complete şi uluitoare frumuseţi din sud-estul Europei, Odette Vasilescu, anunţase în presă despărţirea de cel de-al nouăzecilea bărbat, care era, după spusele ei, „o brută nepedepsită".

Vacarmul încetă abia după ce poliţiştii interveniră cu bastoanele de cauciuc. Mulţimea se risipi. Doamna cea înaltă şi subţire continua să predice.

Dar era ascultată ? Câţiva vagabonzi se strâmbau la ea, îi râdeau în nas, o maimuţăreau.

Atunci doamna, părăsindu-şi ţinuta, alergă glonţ la Primărie ca să ceară pedepsirea impostorilor. Fiind sărbătoare, nu găsi pe nimeni. Doar Marcel, uşierul, o primi puţin plictisit.

Era un tânăr chipeş, voinic, simpatic. Compătimi pe reclamantă, dar spuse că, din nefericire, primăria era închisă.

Doamna cea înaltă şi subţire surâse. Îi plăcea uşierul, dezinvoltura cu care vorbea, ţinuta, vocea. Îl întrebă:

– Vrei să fii secretarul meu ?

Acesta nu ştiu ce să răspundă. Când auzi însă că doamna nu este altcineva decât renumita magnată a oţelului, Ginette Maréchal, cunoscută pentru bogăţia şi bigotismul ei, acceptă.

Doi ani după aceea, Marcel, întins în fotoliul elegantului său birou, răsfoia un orar al agenţiei aviatice Sabena. Zgomotele străzii îl făceau să se gândească la metropolele pe care urma să le viziteze, la continentele cu contururi ceţoase, la aventurile posibile.

Ascensiunea miraculoasă de la modestul post de uşier la acela de director al concernului Maréchal nu-l făcuse să-şi piardă capul. Deprinsese repede tainele noii profesiuni, devenise temut, respectat. Doamna Maréchal binecuvânta cerul pentru alegerea făcută. Lăsând în mâinile lui Marcel destinele întreprinderilor sale, se consacra exclusiv activităţilor ei religioase. Acum se afla în Mozambic şi propovăduia creştinismul bisect.

Dar iată că uşa se deschise şi în prag apăru Odette, seducătoarea Odette. Solicita un post. Marcel, fermecat de frumuseţea ei atât de proaspătă, îi căzu în genunchi şi îi promise totul. Vara era pe sfârşite şi norii cenuşii care străbăteau întinderile încă albastre anunţau sosirea toamnei, anotimpul ploilor şi al călătoriilor.

Avionul înainta vertiginos. Pale de ploaie izbeau hublourile, vântul făcea să vibreze aripile. Stewardesa anunţă sosirea la New-York. Curând se ivi aeroportul şi, după un viraj spectaculos, avionul ateriză.

Printre pasageri se aflau şi eroii noştri. Frumoasa femeie privi în jur. Lumea cosmopolită a metropolei oferea un

spectacol fascinant. Mirosul de benzină şi asfalt stropit dilată nările călătorilor noştri.

De la terasa hotelului de 89 de etaje admirară panorama oraşului, întinseră mâinile spre alţi zgârie-nori, urmăriră câteva avioane argintii.

După un scurt popas în hol, cei doi călători porniră pe străzi, colindară cartiere întregi, cu automobilul sau pe jos. Intrară într-un teatru pe Broadway. Piesa celebrului Costello O'Llary, *Epuizaţii,* se bucura de un succes enorm.

Iată subiectul: doi tineri se iubesc nebuneşte. Un al treilea, sinistrul Romeo, caută să le distrugă fericirea. Profitând de jena financiară a tatălui fetei, o îndeamnă pe aceasta să intre într-o afacere oneroasă, din care iese cu conştiinţa pătată. Ameninţată, fata consimte să-l ia pe Romeo de bărbat. Doi ani după aceea, ea născu o fetiţă. Dar amantul părăsit nu renunţa la iubita pierdută. Lansându-se în câteva speculaţii de bursă, reuşi ca în scurt timp să facă o avere fabuloasă. Romeo, ajuns în pragul falimentului, era acum în mâinile lui. Groaznică dilemă ! Lovind în uzurpator, lovea indirect şi în soţia acestuia. Ce era de făcut ? După o groaznică confruntare, în care dragostea şi ura treziră pe buzele eroilor cuvinte dulci şi amare, Romeo decise să se împuşte. Focul de revolver fu tras chiar dintr-o lojă de o spectatoare inimoasă. Actorul muri spectaculos.

Marcel şi Odette ieşiră bulversaţi. O oră după aceea, luară trenul spre San Francisco. Aici, dragostea lor cunoscu cele mai frumoase clipe. Făcură şi nunta. Hotărâră să întreprindă un voiaj în Pacific. Ajunseră cu un vapor în insulele Mariane. Dar, cum nu le pria clima, se deciseră pentru Japonia, ţara lotusului şi a gheişelor îmbietoare. Din păcate, Japonia, care se afla pe atunci într-o mare ascensiune industrială, intrase într-un acerb conflict cu concernul Maréchal. Vizitatorii fură

declarați *personae non grata,* fiind siliți să părăsească țara în douăzeci și patru de ore.

Aleseră atunci India. Aici fură oaspeții guvernatorului britanic. Ce zile strălucitoare, ce nopți înstelate ! Misterele Indiei le dădură un tremur de spaimă și iubire. Pe o plajă a Oceanului Indian admirară apusurile de soare.

Cunoscură apoi întinderile dezolante ale deșertului arabic, Suezul, Mediterana. Pe Acropole citiră, din spirit de contradicție, „Manifestul comunist", iar la Constantinopole, după ce vizitară în amănunțime Seraiul, făcură o lectură densă din Kant. Pe apă, în depărtare, pânze strălucitoare vibrau atinse de un vânt prielnic.

La Paris plecară cu avionul. După două luni de ședere în capitala Franței, se avântară cu sete spre sud. Florența le deschise toate porțile celebre, Arno le învioră ochii. Priviră dintr-un turn alte turnuri, se închipuiră elevi ai Școlii platonice, confidenți ai Medicilor, uzurpatori sângeroși.

Apoi Veneția ! În Piața San Marco un porumbel ciuguli din rujul pe care Odette și-l scosese din poșetă ca să-și împrospăteze buzele.

La Roma ploua, astfel că luară avionul înapoi, spre patrie.

Și în timp ce aparatul plana deasupra Carpaților, Odette, privind pe fereastră, îl întrebă pe Marcel:

– Dar nu mi-ai spus, iubitule, cine era domnul între două vârste care la începutul acestei povestiri s-a transformat într-un dicționar francez-spaniol, ediția a doua...

– Cum, nu știi ? Walter Mărăcineanu !...

(Din volumul de schițe „Vedere din balcon",
Editura Eminescu, 1971.)

FICȚIUNE ȘI INFANTERIE

[INFERNUL SCRIITORILOR]

Merseră până ajunseră într-un ținut neospitalier. O vegetație bătrână, mărăcinoasă, te făcea să calci cu precauție. Copaci putreziți sau carbonizați întindeau crengi scârțâitoare spre ei. Dar continuau să meargă, cu speranța că după acel orizont tăiat de munți golași, mai degrabă niște dealuri stâncoase, s-ar fi putut afla pământul mult dorit.

După un timp, oboseala le încetini pașii. Trebuiră să se oprească. Aleseră o mică văgăună cu o iarbă proaspătă pe fund și în care își înfundară tălpile.

– Aici putem să mâncăm și să ne odihnim, zise Filimon. Dar nu prea mult pentru că mai avem de mers.

Testiban aproape căzu pe spate, își întinse brațele ca într-o răstignire, răsuflă adânc, de câteva ori.

Filimon culese bobite albăstrui dintr-o tufă, întinse câteva și lui Testiban, apoi se așeză turcește și începu să-și arunce, în gura larg deschisă, micile daruri ale naturii. Erau delicioase.

– Extraordinar cum schimbă mâncarea pe om ! exclamă el vesel. O mâncare bună, când ești descumpănit, îți propune un scop: acela de a mânca. Atingându-l, îți vine să mai ai unul: cât de mărunt: să te plimbi, să faci dragoste, să stai de vorbă, să citești. Și așa, din scop în scop, o mai duci o bucată

de vreme. Tristețea de multe ori se vindecă și cu o masă bună. Precum și ermetismul.

– Hm ! făcu Testiban absent.

– Eseiștii, de pildă, dau impresia că mor de foame pentru că niciodată nu-i vedem mâncând (eu însă cred că se hrănesc pe ascuns), în schimb, dramaturgii sunt totdeauna niște oameni care mănâncă mult și de toate, ca și romancierii. Despre poeți ce să zic ? Unii din ei se hrănesc doar cu covrigi. Când n-au ce mânca devin simboliști. Ce zici ? Ha, ha, ha !...

Testiban nu-i răspunse. Urmărea luminile ciudate din jur, lumini ca dintr-un tablou de De Chirico. Totul părea vopsit, și copacii scheletici, și cerul fără pic de nor, arbuștii și rarele smocuri de iarbă, pământul cu dungi de nisip. Zarea se sprijinea pe munți ca pe niște panouri pictate. S-ar fi așteptat ca și apariția vreunei jivine să lase în țărână sau pe frunze urme de vopsea.

– De când mă știu, vorbi el încet, luând un pumn de nisip și dându-i drumul printre degete, de când mă știu mi-a fost teamă de ceea ce se ascunde după lucruri, după lucrurile astea pe care le vedem, le pipăim, le mirosim. Poate și datorită imaginației. Aș zice că, mai degrabă, e vorba de frică, o frică ancestrală, care ne paralizează încă din timpul copilăriei, aceeași frică, dacă e să dau un exemplu, care l-a făcut pe un Kafka să descrie acea lume stranie, mașinăriile de sub pernă care declanșează coșmarurile. Îmi vorbeați în sat, asistând la saturnaliile țăranilor, de starea primară a personajelor. M-am înfiorat numai la gândul hăurilor din ființa umană, la neputința noastră de a explica și, eventual, preveni niște reacții paradoxale. Am citit destul de multe lucrări pe această temă, am și prieteni psihiatri sau psihologi care m-au mai inițiat în „dedesubturi". Ei bine, nu pot scăpa

de senzaţia ciudată pe care o am uneori că, sub aparenţe (o stea, ca şi ochiul nevinovat al unei făpturi din preajmă), ar putea să se afle combustii nemăsurate, resorturi în stare să declanşeze cele mai imprevizibile catastrofe. Trăim oare în *ireal* ducând viaţa noastră obişnuită, cu micile şi monotonele ei evenimente ? Şi că *realul* e altundeva, ascuns privirii ? Sunt întrebări pe care mi le pun ori de câte ori am de-a face cu misterul unei purtări sau cu unele coincidenţe care scapă înţelegerii mele.

– Păi, n-am reuşit noi să descifrăm secretele electricităţii, dar mi-te pe cele ale sufletului ! zise Filimon luând şi el un pumn de nisip şi dându-i drumul printre degete.

– Misterele sufletului !? V-am spus că am mulţi prieteni psihiatri sau psihologi. Unul din ei se ocupă cu hipnoza, a făcut de altfel şi studii în străinătate, e membru a numeroase asociaţii internaţionale. Într-o zi primeşte o scrisoare de la un tânăr din celălalt capăt al ţării. Îi scria că citise ultima lui carte, în care aflase că şi negii se pot vindeca prin hipnoză, că ar vrea să vină să-l trateze. Deşi acesta i-a explicat că va fi destul de greu ca el să vină săptămânal de la o aşa de mare distanţă şi că tratamentul va cere mult timp, tânărul nu s-a lăsat. Arăta jalnic: pe piept îi crescuseră puzderie de negi, atât de deşi, că făceau o platoşă buburuzată, neagră. Mâinile, de asemenea, erau pline de vietăţi scârboase, încât era silit să poarte mănuşi. Ce probleme a avut hipnotizatorul cu acele mănuşi ! Tânărul nu voia în ruptul capului să şi le scoată. Chiar din prima şedinţă aflase că acesta nu îndrăznea măcar să se plimbe cu o fată, de teama de a nu-i fi descoperită mizeria. Se claustrase într-atâta, încât era în pragul nebuniei. Până şi gestul obişnuit de a da mâna cu cineva îi era refuzat. Ei bine, tratamentul a reuşit pe deplin, după numai două luni.

– Dar nu l-ai întrebat pe amicul dumitale cum a procedat, care e mecanismul acestei vindecări ? întrebă Filimon.

– Bineînţeles ! Mi-a spus că prin sugestie şi autosugestie s-a acţionat asupra procesului de vasoconstricţie în zonele infestate de negi. Aceştia, nemaiprimind sânge, pur şi simplu, se usucă. Altceva e însă şi mai interesant. L-a întrebat pe tânăr dacă n-a încercat la vreo babă să-l descânte. Acesta, aproape repezindu-l, i-a zis că nu crede în asemenea prostii. „Dacă se ducea, mi-a spus amicul, nu mai era nevoie să vină la mine. Există un descântec al negilor cu exact aceleaşi puteri".

– Adică, tot un fel de sugestie, completă Filimon care se ridicase în picioare.

– Întocmai ! A, şi încă ceva ! Într-una din şedinţe l-a pus să-i povestească absolut tot ce se întâmplase înainte de apariţia negilor. Spre stupefacţia lui, a aflat că pacientul său râsese de un coleg care avea... negi.

– Ei, asta n-o mai cred ! Chiar aşa, să se ia din aer ? Deşi... se opri Filimon, deşi, uite, am început să mă scarpin pe degete. Doamne, dacă îmi apar şi mie ?

– N-ar fi exclus, îi replică Testiban ridicându-se din groapă şi scuturându-şi fundul pantalonilor. De-atunci, povesti el mai departe, tânărul dă mâna cu toată lumea, are o frenezie a acestui gest pe care nu şi-o mai poate opri... Unde sunteţi ?

Se uită jur-împrejur înspăimântat. Filimon dispăruse. Ce naiba ! doar cu o clipă înainte fusese lângă el, îi vorbise. Îl strigă, scrută tufişurile, cercetă groapa în care stătuseră. Începu să-i fie frică. Gura i se uscase brusc. Cu greu se dezlipi din loc. O luă drept înainte, spre munţii golaşi, singura ţintă posibilă în pustiul de-acolo.

Merse preţ de un ceas, fără să se uite înapoi. Paşii mari, voiniceşti, îl făceau să creadă că peste puţin timp va ajunge, că e nimica toată să lase în urmă ţinutul neospitalier şi să intre în altul, mai cunoscut şi nu atât de fioros. O nimica toată ! Deşi...

Îşi dădu seama că el, propriu-zis, nu înaintează, că paşii sunt ca un mers pe o bandă care se învârte invers direcţiei lui de mers, că acelaşi şi acelaşi decor îi apare neclintit, că nici un obiect nu se îndepărtează şi nu se apropie.

Abia atunci simţi, cu adevărat, singurătatea, o singurătate pe piele, în carne, în fiecare fibră a fiinţei, sleindu-i mâinile, ochii, picioarele. Plămânii răsuflau ca o pompă uzată, pulsul se mută în ureche. Singurătatea unei respiraţii în lume !

Un capac trântit brutal acoperea sufletul ca pe o marmită. Nu mai putea respira, un gol i se isca în cap, umbrele jucau pe retină. Totul, astupat, legăturile cu lumea, rupte. Nu se auzea decât duduitul unei inimi speriate.

Ce a trăit ? Ce a văzut ? Ce a simţit ? Totul îi apărea ca o iluzie, iluzia trăitului, văzutului, simţitului. Arici gheboşi rostogoleau prin vene înţepăturile nedumeririi ori, şi mai rău, ale spaimei, ale spaimei de a nu fi fost nimic, decât o umbră prin ani, ceva risipit pe lucrurile din jur, ca hainele aruncate care încotro în dezbrăcatul unui om grăbit.

Da ! grăbit să trăiască, dar, la drept vorbind, netrăind, amânând mereu clipele adevărate, multe, puţine, câte or fi fost. Ocazii de a fi el însuşi, de a nu se mai minţi la nesfârşit.

Ca în privitul în oglindă. Câtă spaimă ! O aplecare deasupra unei fântâni adânci. Parafrazând pe cineva, imaginea din oglindă ar putea fi un pod şovăielnic peste o prăpastie. Trecând repede, nu păţeşti nimic, trecând încet, cazi în străfunduri: De la imperfecţiunea chipului la imperfecţiunea morală – ce drum scurt ! Citeşti cupiditatea în umflarea

buzelor, ne-ideile în sprânceana răvăşită, ţepoasă, orgoliul în nasul de tapir. Radiografii ideale ale mediocrităţii, vorbelor aruncate la întâmplare, ideilor comune, nerostului şi necuviinţei, dorinţei sterpe şi lucrului pe jumătate făcut. Ce cale scurtă între noi şi imaginea ce ni se întoarce ca un pumn ! Dar şi ce cale mântuitoare pentru vanităţile noastre ! Penitenţa oglinzii, măcar o dată pe zi, pentru a ne curăţa şi a redeveni trupuri albastre în volbura aerului...

– Aici erai ? îl întrebă Filimon dând deoparte frunzele unui tufiş sub care Testiban îşi găsise refugiu.

Acesta sări în sus de bucurie, îl prinse de mânecă:

– Dacă aţi şti ce fericit sunt că vă reîntâlnesc !

– Şi eu, dragul meu, şi eu ! Acum lucrurile sunt în ordine. Le-am explicat ce e cu dumneata, ce necazuri ai... N-a fost deloc uşor. Mă rog, au acceptat până la urmă.

– Dar nu ştiu despre ce vorbiţi. Unde spuneţi că aţi fost ?

– Ei, şi dumneata ! Regiunea asta în care ne aflăm are şi ea nişte stăpâni: Nu poţi circula prin ea, oricum. Trebuie să ai nişte aprobări, nu ?

– Domnu' Filimon, habar n-am la ce vă referiţi.

– Nu-i nimic ! Nu-i nimic ! Important e că le-am obţinut. Să mergem !

Ajunseră foarte repede pe creasta unuia din munţii din faţă. Mai repede nici că se putea. Testiban scrută orizontul jur-împrejur. Spre deznădejdea lui, nu văzu mai mult decât nişte coline care păreau, de departe, muşuroaie de termite. Îl întrebă cu privirea pe Filimon dacă vor ajunge până acolo. Acesta încuviinţă cu o mişcare apăsată a capului.

Ce era însă foarte curios era cerul. Ai fi putut spune că e mai degrabă *ceva* de acoperit *altceva*, şi nu cerul cunoscut de toată lumea. O mare foaie de cort aruncată pe un peisaj. Lumina, foarte difuză, venea de jos, de pe margini, prin

spărturile făcute de câte un copac scheletic ori de câte o încreţitură a foii puse direct pe lucruri, fără alt sprijin decât cel al unui curent de aer ce se înălţa în fuioare, făcând-o să stea umflată, cu mici unduiri din loc în loc. Era şi foarte cald. Trebuiră să-şi lepede hainele.

– S-o ocolim pe asta ! îl sfătui Filimon arătându-i prima colină. Şi să fii atent pe unde calci ! După cum vezi, pe aici sunt multe gropi. N-aş vrea să te pierd. Mai bine dă-mi mâna. Aşa !

Călcau pe un grohotiş care îţi clătina în orice clipă echilibrul. Tălpile erau supuse unor grele încercări. Bolovani colţuroşi te sileau să faci paşi mari, pentru a-i depăşi, dar odată piciorul aşezat în partea cealaltă, nu erai sigur că îţi poţi lăsa toată greutatea pe el. Pietrele tăioase le făcuseră ferfeniţă încălţările. Iar căldura, din ce în ce mai mare, îi sili să se dezbrace complet. O transpiraţie abundentă le acoperise trupurile. Abia mai puteau merge.

Dar, oricât de precauţi s-ar fi arătat, tot nu putură să împiedice ceea ce, oricum, trebuia să se întâmple. Lunecară preţ de o sută de paşi pe sub una din colinele pe care tocmai o aveau în faţă. O lunecare însă foarte plăcută, ca pe un tobogan. Când ajunseră jos, aşteptară câteva momente ca praful stârnit de căderea lor să se risipească, apoi priviră lungul coridor care ducea spre o încăpere, bănuită a fi foarte mare şi bine luminată. Înaintară având senzaţia că merg pe aerul unei imense găuri de cheie, din partea de jos, îngustă, spre partea de sus, circulară.

– Va trebui să vorbim foarte încet pentru că aici toate încăperile au ecou, îl avertiză Filimon luându-o înainte.

Curând simţiră un curent ca de grotă şi un miros de hârtie mucegăită. Oricum, nu mai era aşa de cald ca afară. De aceea şi mişcările lor erau mai puţin încete.

Când ajunseră, în sfârşit, în sala mare (un fel de-a spune, pentru că nu era propriu-zis o sală, ci ceva foarte curios: o lumină venită nu se ştie de unde, care despărţea locul în care se aflau de restul încăperilor, dispuse jur-împrejur, întunecoase), deci, când ajunseră în sala aceea avură senzaţia că sunt cuprinşi de un fluid care le înconjoară fiinţele în cleşti puternici, făcându-i să nu se mai poată mişca în voie, ci doar conduşi de o forţă din exterior. Simţiră pe limbă o înţepătură amăruie ca din atingerea a două lamele de baterie de lanternă, chiar ochii căpătară o fixitate dureroasă. Ce-l impresionă însă pe Testiban cel mai mult fu faptul că, înaintând pe unul din coridoarele dispuse radial, încăperile care până atunci stătuseră în întuneric, se luminau brusc. Altă explicaţie nu găsi decât aceea că trupurile le erau fosforescente. Îşi privi pieptul şi, spre groaza lui, îşi văzu inima de parcă ar fi fost închisă într-o cutie cu pereţi de sticlă. Zvâcnea ca un animal muribund, înghesuită de spinările celorlalte organe, la fel de vizibile. Îşi duse palmele în dreptul ochilor, şi prin ele, ca prin gelatina unor meduze, zări prima intrare.

Deoparte şi de alta se aflau încăperi mici în care inşi palizi, cu ochii bulbucaţi, manevrau zeci de aparate, care mai de care mai complicate.

– Par nişte piloţi, îi şopti Testiban la ureche companionului său.

– De ce ? Fiindcă au căştile astea pe cap ? Să-ţi explic ce se întâmplă. Căştile au nişte senzori foarte fini care înregistrează absolut tot ce le trece acestora prin cap. Zi şi noapte. Chiar visele. Iar inşii sunt obligaţi să transcrie de mână, repet de mână, impulsurile aparatelor. Le vezi ? Alea din perete. Un utilaj sofisticat de tot.

– Dar nu înţeleg de ce e nevoie să facă o treabă ca asta.

– Cum, de ce e nevoie !?

Urmăriră cu atenţie mişcările lor. Unii transcriau de zor, alţii colaţionau şi stilizau cu o repeziciune uimitoare. Dar oricât de repezi erau, tot rămâneau în urmă şi atunci sonerii asurzitoare zbârnâiau neîncetat. Aşa se explica de ce aveau ochii bulbucaţi, ficşi. Soneriile nu le lăsau nici un moment de pauză, de odihnă. Dar cum să te odihneşti când, în orice clipă, mecanismele declanşau ţipetele acelea stridente ? Alarmele repetate le provocaseră pe piele eczeme urâte, nevindecabile.

Testiban rămase în admiraţia acelor aparate care nu conteneau să-şi mişte benzile, să-şi aprindă stolurile de luminiţe în diverse culori şi cu sclipiri atât de variate.

– Suferă mai puţin doar cei care s-au deprins cu munca asta încă de pe pământ. Uite-l pe ăla de-acolo, ce calm lucrează ! Nici n-ai zice că suferă. Pare chiar vesel. Deşi a trăit cu vreo sută de ani în urmă, când nici vorbă nu putea fi de asemenea aparate, a învăţat repede să le manevreze şi acum e ca la el acasă.

– Cum s-ar spune, şi-a văzut visul cu ochii.

– Cam aşa ceva ! spuse Filimon luându-o la stânga.

Se treziră pe un alt palier. Trebuiră să fie foarte atenţi pe unde calcă. Neavând nici o bară de protecţie, locul era extrem de periculos. Orice pas greşit te putea azvârli în hăuri. Era, ca să fim mai exacţi, o punte ce lega încăperile în care se aflaseră până atunci, de altele, cu mult mai înguste, un fel de cuşti săpate în stâncă. Aici dădură peste nişte inşi extrem de preocupaţi în lucrarea lor. Atât de preocupaţi, că nici nu simţeau cum ierburi le invadează trupurile, le strâng picioarele şi braţele ca în nişte menghine. Ierburi care, după un timp, se uscau şi cădeau de pe ei cu zgomote de păsări răpuse, pentru ca altele, tinere, viguroase, să le ia locul, să li se urce pe picioare, pe pântece, să ajungă până la înălţimea

umerilor. Generaţiile vegetale se succedau ritmic şi asta, pesemne, le procura o răcoare binevenită în temperatura sufocantă din cuşti.

– E vorba, îi explică Filimon lui Testiban, cu aceeaşi voce scăzută, e vorba de o treabă foarte complicată...

– Adică ?

– Descrierea *nodului gordian* !

– Cum aşa ?

– Da, o descriere amănunţită, cât mai amănunţită. Mai întâi, calitatea materialului. Din ce se poate face o frânghie ? Există, după cum se ştie, diferite materiale, de la celuloză şi cânepă, până la mătasea cea mai fină. Întrebarea e: care din acestea e cea mai bună pentru scopul propus ? Vine apoi aspectul pur fizic, cel al unei corzi întinse care, prin manevrări succesive, capătă forma dorită. În faţa ei nu poţi avea decât un simţământ de derută. O latură a nodului, să zicem, cea dinspre nord (desigur, convenţional numită nord, pentru că depinde cum manevrezi frânghia), îţi va indica intrarea, drumul înainte dar, în acelaşi timp, şi ieşirea, socotind că vii dinspre simplu (adică, firul corzii), înspre complicat (adică, nodul). Aici procedezi dihotomic: dreapta sau stânga. Dar pe orice cale ai lua-o, tot metoda încercărilor şi erorilor se dovedeşte a fi cea mai bună. O curbură a frânghiei te poate duce exact unde doreşti, dar, foarte bine, te şi poate rătăci. Ochiul nodului e mare şi are din loc în loc vârtejuri atât de iuţi că poţi fi supt într-o clipită şi atunci, vai de capul tău ! Te vei afla mereu pe nişte povârnişuri ca într-un *montagne-russe,* dar fără un punct terminus. Nici vorbă să mai poţi descrie nodul aşa cum ţi-ai dori.

– Dar de ce nu-l taie ?

– Să-l taie ? Nu-ţi dai seama ce vorbeşti.

Unii făcuseră schiţe foarte amănunţite, se ajutaseră şi de simbolistica logicii matematice, doar-doar vor da de capătul problemei. Descriau după schiţele lor, până la un punct reuşeau să fie extrem de exacţi, dar până la sfârşit se încurcau. Recurgeau din nou la descrierea după natură, cu marele nod în faţă. Încercau când notaţia fugară, când imaginea viu colorată, când enumerarea fastidioasă a tuturor amănuntelor, cât de mici, când lovitura de gong a unei metafore inspirate. Nimic însă nu le reuşea. Disperaţi, se apucau din nou să scrie, dar la întâmplare, fără a mai urma firul principal, şi atunci cădeau cu toţii în descrieri atât de sincere şi de sentimentale că se puneau pe plâns. Plângeau săracii de ţi se rupea inima !

Testiban fu cât pe ce să se repeadă să le dea o mână de ajutor, dar Filimon îl opri la timp.

– Ce faci ? Stai la locul dumitale ! Nu care cumva să mai faci o chestie d-asta ! Aici regulile sunt foarte stricte şi vai de capul aceluia care se bagă. Eu te-am luat pe răspunderea mea şi n-aş vrea să am neplăceri.

Testiban întoarse spre el o privire vinovată. Tocmai intrau printr-un lung tunel pe care trebuiră să-l parcurgă de-a buşilea. În câteva rânduri, Testiban îşi pocni fruntea de încălţările companionului său. Dar chiar şi cu acest risc continuă să meargă foarte aproape de acesta, din frica de a nu se pierde de el. Un întuneric umed îl făcu să tremure. Hârşâitul trupurilor lor se amplifica peste măsură, părând zgomotul trecerii unor ape învolburate printr-un canal strâmt, neîncăpător.

Intrară într-un fel de salon, cu mobilă de foarte bună calitate şi în stiluri variate: paturi cu baldachin Henri II, comode şi fotolii Biedermeyer sau Empire, birouri *en dos d'âne* sau berjere Louis XV. Aceste mobile, bine şi cu gust

alese, ofereau privirii un spectacol cu atât mai încântător, cu cât te aşteptai mai puţin să-l întâlneşti.

Testiban fu un timp atent la liniile elegante ale acelor mobile, le preţui lucrătura, densitatea şi lumina suprafeţelor. Coloanele sculptate, micile basoreliefuri în lemn de cireş sau încadratura unui bufet solemn îl umplură de satisfacţie. Şi poate ar fi continuat să rămână în admiraţia lor, dacă privirile nu i-ar fi fost atrase de agitaţia ce domnea acolo. Domni înalţi şi slabi se repezeau dintr-un perete în altul, plonjau disperaţi pe câte o umbră care le fugea însă printre braţe. Nu puteau în nici un chip să se folosească de mobile. Acestea erau şi nu erau. De cum încerca vreunul să se apropie de un dulap, să-l deschidă, sau să se aşeze pe un scaun, obiectul dispărea cât ai clipi. Şi erau, săracii, atât de obosiţi, că abia se mai ţineau pe picioare. Paturile cu baldachin îi îmbiau şi bieţii de ei se târau în patru labe, stăteau la pândă ca pisicile la şoareci, făceau un salt disperat, dar cădeau tot pe duşumea. Mai încercau o dată, dar în partea opusă a încăperii, unde patul, frumos lucrat, cu draperiile foşninde, se mutase între timp. Iarăşi o pândă, iarăşi un salt, iarăşi o cădere. Pocniturile palmelor şi genunchilor de podea nu mai încetau, zgomotul fiind cel al unei săli unde se joacă un baschet îndrăcit.

Unii adoptaseră altă tactică. Se făceau că nu le pasă, se plimbau cu mâinile la spate, îşi ţuguiau buzele într-un fluierat plictisit. Treceau pe lângă un fotoliu din timpul Restauraţiei, un fotoliu solid lucrat şi care trebuie să fi fost foarte comod, treceau şi nici nu se uitau la el. Câtă viclenie ! Un pas şi o piruetă fulgerătoare, un plonjon de tăria unei ghiulele de tun. Se prăbuşeau, vai ! tot pe o umbră.

– Ca să vezi unde poate duce lipsa lucrurilor concrete, palpabile ! comentă Filimon cu glas scăzut. Şi unde se află, la drept vorbind, *inefabilul,* acel inefabil pe care nu trebuie să-l

căutăm în mai ştiu eu ce abstracţiuni, ci în obiectele de toate zilele, ponderabile şi poetice în acelaşi timp. Vrei să încerci ?

– Ce să încerc ?

– Să te joci „de-a mobilele". E un joc permis şi vizitatorilor. Hai, curaj !

Testiban alese un cuier din secolul trecut. Îi părea ceva mai uşor de prins. Fiind şi o mobilă mai puţin pretenţioasă decât celelalte, se gândea, desigur, la eventualitatea unei abateri de la regulă (doar nu toate or fi zburând !). Se apropie tiptil, îşi încordă muşchii ca pe un arc şi, când socoti că distanţa e convenabilă, îşi repezi braţul. Se alese cu o încleştare dureroasă a degetelor şi o înţepătură insuportabilă în umăr. Dar nu renunţă. Se repezi la un scrin din apropiere, fără să se mai gândească, fără să-şi mai pregătească mişcările. Căzu în genunchi. Se ridică destul de uşor, îşi îndreptă şalele, calculă dintr-o privire distanţa, un salt şi... frumosul pat cu baldachin îi flutură pe deasupra capului ca o mare pasăre de noapte.

Se prăbuşi fără simţire şi alunecă, preţ de câţiva zeci de metri, într-o groapă. Filimon îl prinse în braţe, căută să-l ţină în picioare proptindu-l bine de un perete, apoi îl scutură de umeri până ce acesta se trezi.

– Ai cam exagerat, îl certă el blând. Credeam că nu mai vii. Timpul e limitat şi mai avem încă multe de văzut.

Un scripete cu lungi şi sfâşietoare scârţâituri îi scoase din groapă.

– Ce femeie ! exclamă, fără să vrea, Testiban.

– N-o atinge ! ţipă la el Filimon. Vocea i se multiplică în sute de voci bubuitoare. Trebuiră să-şi astupe urechile. Nenorocitule ! murmură el după ce zgomotul se mai potoli. Ştii ce-i asta ? O femeie mecanică.

– Pare atât de vie ! Şi ce frumuseţe !

– Dacă ai dezbrăca-o ai vedea că nu e decât un manechin. Un manechin cu cea mai formidabilă tranzistorizare. Nu cred să mai existe aşa ceva. Nici la vehiculele lunare. Uite-l pe insul ăla cum o apucă... Ha, ha, ha ! S-a curentat ! Vrei să ne uităm ? Te asigur că vei vedea nişte scene foarte tari. Aici, la gemuleţele astea ! Priveşte prin ele ! E grozav !

Dar Testiban nu putu ajunge. Lui, de când se ştie, îi plăcuseră femeile. Şi cea de lângă el nici n-ar fi putut să nu-l atragă. Era o brunetă înaltă, cu ochi verzi şi un chip atât de melancolic şi de dulce, că nu rezistă să n-o urmeze ca hipnotizat. Intrară într-o cămăruţă cu un pat şi două scaune.

– Nu ştiu, poate e o îndrăzneală cam mare, se scuză el.

– O, dar îmi face plăcere. Pentru mine e şi o schimbare de decor. Slujba noastră e destul de plicticoasă.

Surâse şi, cu cel mai firesc gest, vru să-i prindă mâna. El şi-o retrase cu violentă.

– Fiţi liniştit ! Nu curentez ! M-am deconectat singură. Am aici un mic mecanism... Staţi să vi-l arăt !

Îşi deschise câţiva nasturi şi, pentru că nu purta sutien, sânii ei izbucniră rotunzi, sculpturali.

Testiban înmărmuri. Încercă să spună ceva, dar nu reuşi. Zări, ca printr-o ceaţă, un fel de aluniţă ceva mai jos de ultima coastă.

– Aveţi... aveţi un piept ! bâigui el. Un adevărat monument al naturii.

– Da, într-adevăr ! Sunt foarte bine făcută. Şi asta nu e totul.

Începu să-şi scoată ciorapii.

– Aş vrea să ştiu... mă rog, o pură curiozitate... dacă nu-mi puteţi răspunde, nu-i nimic !... totuşi, m-ar interesa...

– Întrebaţi-mă orice ! îl întrerupse ea dându-şi peste cap, cu gesturi lente şi grijulii, rochia. N-ai vrea să ne tutuim ? Pe mine mă cheamă Rhea-Silvia !

– Frumos nume !

– Întreabă-mă, dragule ! Curaj !

– Aş vrea să ştiu... aş vrea să ştiu cam ce trebuie să facă cineva ca să ajungă la... Mă-nţelegi, ca să nu se curenteze ?...

– Aaa, ştiu la ce te referi ! Păi, trebuie să facă foarte multe lucruri: să cunoască pe dinafară cam tot Ronsard, poezia truverilor, pe Horaţiu şi Ovidiu, ca şi pe Petrarca. În general, sonetele sunt foarte bine cotate. Un sonet de Malherbe face cam zece puncte. Unul de Shakespeare, cincisprezece puncte. Dar asta nu-i totul: trebuie să aibă şi o viziune asupra Cosmosului, pe cât de exactă, pe atât de poetică. Să calculeze, cu ajutorul unor tabele extrem de complicate, *efemeridele* de la orice oră din zi şi din noapte. Pe urmă, muzica. Să cunoască cel puţin un instrument şi să descifreze *la prima vista* o partitură de Messiaen. Să aibă, în egală măsură, acea *art de conferrer,* de care vorbea Montaigne. E foarte importantă. Se pune un preţ enorm pe ea. Dacă nu ştii să conversezi, adio ! E, dacă vrei, un fel de probă obligatorie.

– Şi cine notează rezultatele ?

– Uite, aici ! îi arătă ea urechea după ce îşi dădu la o parte bogatul păr negru. Aici se înregistrează şi se codifică. Impulsul e trimis apoi la inimă (Doamne, cum îşi ţinea sânul stâng ca pe un animal speriat !), unde se calculează instantaneu. Dacă rezultatul e pozitiv... Dar până acum nu s-a întâmplat aşa ceva. În privinţa asta, continuă ea cu un gest de plictiseală, n-avem a ne plânge.

Testiban se apropie de ea şi-i sărută umărul cu vârful buzelor. Pielea aromată îl făcu aproape să leşine. Ea întoarse capul. Ochii acoperiţi de pleoape subţiri şi diafane trimiteau

spre el promisiunea unor desfătări infinite. Un zgomot de lanţuri prăbuşite fu îmbrăţişarea lor.

– Eşti nebun ? îl certă Filimon după ce îl trase din încăpere şi, ţinându-l strâns de umeri, îl conduse pe un coridor ce ducea în altă parte.

– Mi-a spus şi cum o cheamă, scânci Testiban.

– Noroc cu mănuşile astea. Nu ştiu cum aş fi reuşit să te scot de-acolo.

– Avea un corp !

– Hai, gata, lasă prostiile ? îl întrerupse Filimon scoţându-şi mănuşile de cauciuc. Zi mersi că am avut astea la mine.

Coridorul făcea la dreapta. Trebuiră să coboare câteva trepte, apoi să o ia din nou la dreapta, să meargă drept înainte şi să intre pe sub o poartă ca de veche berărie nemţească.

Îi arătă un tip care, cu o rapiditate extraordinară (desigur, era de mult timp acolo şi învăţase procedeul atât de bine că îl putea executa şi cu ochii închişi), lua câte un pumn de râme dintr-o căldare aflată la picioare, le aşeza, pe rând, pe un tocător de bucătărie, le făcea o incizie transversală, cu o pensetă le scormonea interiorul, după care le dădea drumul în altă găleată.

– Ăsta, cel puţin, e vechi pe aici şi s-a deprins cu treaba. Dar ce se fac cei noi ?! exclamă Filimon trăgându-şi companionul afară. Să vezi numai ce le mai scapă râmele printre degete ! Vai de ei ! Nu e un spectacol prea amuzant. Zic să mergem în altă parte.

Ce bine ! Dacă n-ar fi ieşit, nu ştim ce s-ar fi ales din bietul Testiban. Deja i se făcuse un gol în stomac şi o senzaţie de vomă pusese stăpânire pe el. Când îşi mai reveni întoarse spre Filimon o faţă încă palidă, dar recunoscătoare. Întrebă şoptit, cu un efort vizibil de a-şi ascunde tulburarea:

– Dar ce caută ei în... în interiorul acelor fiinţe ?

– Nu ştiu nici eu ! Pesemne, li s-o fi spus că dacă vor găsi ceva anume vor fi absolviţi de pedeapsă. Lucru puţin probabil.

Un trenuleţ, ca acelea folosite în minele de cărbuni, îi duse mai departe. Huruitul roţilor, ca şi curentul de aer îi făcu bine lui Testiban. Se aşeză pe o banchetă şi îşi întinse picioarele. Filimon, lângă el, îşi drese glasul şi începu să-i explice tot ce vedeau, ca şi multe alte lucruri ascunse privirii.

– Aici, chiar în faţa noastră, se află *Institutul de operaţii estetice*. Foarte bine organizat şi cu medici... unul şi unul. Se execută operaţiile cele mai reuşite. Urechi, nasuri, tăieturi de sabie pe obraz, ochi de ciclop, bărbi la femei şi sâni la bărbaţi. Păcat că n-avem timp să trecem. Există şi un fişier cu toate semnalmentele, ca la politie, şi o bancă de organe deschisă tot timpul. E partea cea mai interesantă a clădării. Găseşti acolo tot inventarul: aripi de harpie, ghiare sau solzi de şopârle, ciocuri de vultur, aer special pentru oamenii invizibili, pometi de maimuţă, creiere electronice, picioare de cangur, ochi uriaşi de muscă, trompe de ţânţari, inimi magnetice, dinţi viermănoşi, şi câte şi mai câte !

– O *groază* de lucruri.

Filimon, schiţând un zâmbet, continuă să-i explice:

– Iar tunelul ăsta duce la *Bibliotecă*.

– O bibliotecă jumătate vizibilă, jumătate invizibilă.

– Întocmai ! Dar cum de-ai ghicit ?

– Păi, lucrurile aici au şi ele o anumită logică. S-ar spune că am prins-o.

– Oarecum.

– Deşi, personal, nu prea văd rostul ei.

– Vorbeşte mai încet ! Dacă te aude cineva şi-i vine ideea să te bage înăuntru ?

– Dar de ce n-aş avea voie să vorbesc cu voce tare ?

– Hai, gata ! îl opri Filimon. Mai bine uită-te acolo, la încăperile acelea scunde. Ştii ce cazne ascund ? Teribile ! De neimaginat ! Şi nu doar una-două, ci un lanţ întreg de suplicii, care mai de care, de la spânzuratul de păr, până la arderea tălpilor, harponitul sau trasul pe roată.

– Înspăimântător ! Dar cui sunt destinate ? întrebă Testiban cu un tremur în glas.

– Sunt destinate, şopti Filimon prinzându-i o mână şi ducându-i-o încet dar decis la spate, sunt destinate... Cui crezi că sunt destinate ?

– Nuuu... nu ştiu ! Mă doare ! Lăsaţi-mi mâna ! Ce v-a găsit ? Vă rog, mă doare !

– Ei bine, află domnul meu că în aceste superbe încăperi se află toţi acei inşi care... stai ! nu te zbate că acuşi schimbăm foaia !... care, din tembelism, din nebăgare de seamă sau din alte cauze, şi-au pierdut... manuscrisele !

– Vă rog, nu ! mai avu timp să strige Testiban.

Vagonetul se răsturnă cu zgomot şi el fu proiectat la marginea unei scări de piatră, altădată falnică şi solidă, acum roasă şi destul de şubredă, peste care începură să cadă stropii mari, fierbinţi, ai unei ploi năvalnice.

(Fragment din romanul „Ficţiune şi infanterie",
Cartea Românească, 1980.)

FALS MANUAL DE PETRECERE A CĂLĂTORIEI

DEFINIȚII

De la ce am putea porni într-un manual, dacă nu de la definiții ?

Și prima definiție la care ne gândim este aceea că a călători înseamnă a vedea concomitent lumea și pe noi înșine. Dar foarte bine ar putea să însemne și a merge cu trenul, a-ți cumpăra bilet, a te urca în vagon, a-ți găsi locul, dacă e cu locuri, a-ți pune bagajul în plasă, a cere să se închidă sau să se deschidă fereastra, a fuma pe coridor, a te uita la picioarele unei femei sau la cineva cum mănâncă, a te coborî în stații ca să bei apă sau ca să întrebi „cu cine facem cruce", a te repezi la scară când trenul se pune în mișcare, a citi un roman dintre cele două războaie, a aținea, a sforăi sau a stinge lumina, a conversa sau a juca table, a mânca la vagonul restaurant, a-ți scoate pantofii și a te tolăni pe canapea, a-ți privi unghiile, a întreba pe un soldat cum o duce la armată, a trage perdelele, a cere ziarul de la vecin, a-ți privi umbra chipului în geam, a te pieptăna sau a umbla prin vagoane sperând să întâlnești pe cineva cunoscut, a fi agitat, a fi inert, a nu privi sau a privi doar la geamantan, în sfârșit, a fi într-un vagon, pur și simplu.

O a doua definiție ar putea suna cam așa: într-o călătorie suntem doi, unul care pleacă și unul care rămâne. Dar niciodată nu știm ce parte din noi pleacă și ce parte rămâne. Acestea pot fi, spre exemplu, o parte numită „grijă" și o parte

numită „binele de-acum şi de-aici", sau o parte „picioare" şi cealaltă „cap", sau „sufletul" când nu mai socotim „restul", sau o parte „ochi" şi cealaltă parte „privire", sau ceva numit când dragoste, când luciditate, când durere.

Iată deci cum acest joc al jumătăţilor şi chiar al sferturilor de măsură ne poate împiedica să judecăm ce înseamnă cu adevărat o călătorie. Acum un an am plecat pe munte doar cu picioarele, alaltăieri însă, plimbându-mă prin parcul cartierului, am fost numai suflet. Nici nările nu le luăm totdeauna cu noi. Ce să mai vorbim de urechi ori de mâini ? Guido, prietenul meu nedespărţit, îmi mărturisea că a făcut acum trei luni un drum până la Histria, un drum eminamente „ironic".

O definiţie uşoară ar fi şi aceea că atât de atotştiutor eşti, câte călătorii ai făcut. Dar foarte bine s-ar putea replica prin spusele greoiului Emerson, după care călătoria este paradisul proştilor. În fond, sunt necesari doar câţiva metri pătraţi pentru a oglindi lumea. Kant n-a părăsit niciodată Königsbergul. Şi la urma urmelor, putem foarte bine călători şi pe mătură ori cu o carte, putem zbura sau naviga pe mări şi cu o simplă idee, nu doar cu un vapor. Îngroşând puţin lucrurile am putea spune că a călători înseamnă a vedea doar aparenţe – chiar dacă intri în mormintele faraonilor, parcurgi pe zi câte cincisprezece kilometri de tablouri sau faci într-o săptămână trei secole de cultură italienească.

Continuând şirul definiţiilor am mai putea afirma că a călători înseamnă şi a trăi *altfel*. Dar şi visele noastre sunt nişte călătorii, cum tot călătorie este şi mersul cu pocnete de tablă pe acoperişuri. Şi un atlas este o călătorie, dacă e s-o luăm aşa, precum şi fereastra de la camera noastră într-o dimineaţă de primăvară. Dar oare ce e sărutul dacă nu un drum pe care alergăm besmetici ? Şi în câte împrejurări nu ne simţim altfel decât suntem de obicei ? În piaţă şi la marginea

oraşului, pe o bancă sau într-o plimbare nevinovată, privind un om cum duce o sută de baloane colorate sau aşteptând să răsară soarele, cotrobăind printre lucruri vechi, recitind scrisori, deschizând o poartă sau adulmecând o câmpie.

Dar dacă am lăsa deoparte toate aceste consideraţii şi am spune, simplu de tot, că a călători înseamnă a apăsa pe un buton, fără a preciza însă despre ce buton e vorba şi ce deschide, declanşează, porneşte, comandă, mişcă, provoacă, blochează, produce sau dezlănţuie el ?

N-ar fi mai bine ?

COMPANIONUL IDEAL

Companionul ideal trebuie să ştie să facă rezumate. Aşa cum unii critici literari sunt excelenţi mai ales pentru că îţi spun pe scurt ce-ai vrut să scrii în cartea ta, tot aşa companionul ideal îţi rezumă o stare, o situaţie, un peisaj, ajutându-te efectiv să percepi bine lucrurile din jur.

Să ştie să tacă. Să te lase să priveşti în linişte atunci când simţi nevoia şi să nu-ţi pună mereu înainte stoluri de ciori.

Să aibă o respiraţie uşoară şi, în primul rând, să nu cumva să aibă polipi. Nimic nu poate fi mai neplăcut decât o respiraţie fluierată într-o pădure de brazi.

Să fi citit câţiva scriitori fantaşti, de pildă, pe Swift, pentru orice situaţie neprevăzută care s-ar putea ivi.

Să ştie să arate cu degetul. Precizia mişcărilor, în această privinţă, contează foarte mult. Spun acest lucru pentru că destul de puţini ştiu să deseneze în aer obiectul arătat. Dar nici să nu dirijeze cu mâna răsturnând cupole, frontoane, fresce sau pietoni.

Pe munte, zicând că îi e cald, să nu înceapă să se tot dezbrace ajungând până la chiloţi. Să ţi se pună înainte pe potecă şi tu, în loc să admiri peisajul, să trebuiască să-i vezi părul de pe picioare.

Să nu cunoască denumirile copacilor sau plantelor. Să-ţi spună mereu: ăsta-i un *Fagus silvatica*, ăsta – un *Carpinus betulus*. A, ia te uită ! Ştii ce-i asta ? – Nu, nu ştiu ! – Cum se poate ? E o *Phytolacca decandra* !

Într-un restaurant, o cabană sau într-o prăvălie să nu vorbească cu voce tare ca toţi să întoarcă feţele şi să se uite când la tine, când la el, amuzaţi şi speriaţi. Un astfel de companion te face de râs în mod sigur şi definitiv. Cei din jur află absolut totul despre tine: că nu-ţi face bine borşul de perişoare, că te-ai certat cu nevasta şi d-aia n-a venit şi ea cu tine, că ai uitat să-ţi iei maiou de schimb, şi câte şi mai câte.

Să jure înainte de plecare, pe ce-o vrea, că n-a ascuns în bagaje vreun tranzistor.

Să nu facă tot drumul socoteli. Pentru că aţi convenit să suportaţi cheltuielile juma-juma, el să înceapă să bolborosească în faţa unei panorame: „Am să-ţi dau 5 lei, plus 13 de la bere, 2 lei autobuzul şi 6 lei îngheţata de ieri, scăzând din 45 de lei cât am dat eu pentru hotel, la care mai adăugăm un leu şi cincizeci de bani autobuzul, face..."

Să nu se teamă mereu de curent şi să fie nervos, ba că nu se închide uşa aia, ba că geamul e deschis şi că „valea asta mă bagă-n boală !"

Să-şi aducă de-acasă săpun şi pastă de dinţi.

Să nu cobească întruna. Să spună: Să vezi că n-o să găsim locuri ! Să vezi că s-a terminat berea ! Ce crezi, mai găsim deschis ?

Să cunoască cel puţin cinci constelaţii, afară de cele două „care".

Să nu considere călătoria un prilej de prietenie şi de intimităţi nelimitate şi astfel să nu se jeneze să se deşerte la un metru de tine.

Să ştie să facă, după caz, zboruri pe deasupra lucrurilor, pe deasupra peisajului. Să ştie să coboare lin, paraşutat, în văi dulci sau, când trebuie, să-şi ia o înălţime necesară.

Să nu-i vină ideea să facă baraje pe pârâuri sau râuri, cărând de dimineaţă până seara bolovani şi copaci, ca să vadă „ce se întâmplă".

Să nu fie unilateral în alimentaţie. Să spună: „Azi nu mănânc decât caş" sau „Azi mănânc numai fructe", pentru că ori se constipă, ori... Doamne-Dumnezeule !

Să aibă simţul orientării testat dinainte. Nu s-o ia la stânga când trebuie s-o ia la dreapta şi să se scuze: „Da, da, ai dreptate ! Sigur că la dreapta. Nu ştiu ce am astăzi !".

Să fi citit câteva pagini bune de călătorie: Goethe, Stendhal, Iorga, Ralea.

Nu există un asemenea companion, mi-o tăie Guido. Uite cazul meu: nu ştiu dacă îndeplinesc cinci din condiţiile pe care le pui. Sunt nişte condiţii draconice. Spune-mi, înseamnă că preferi călătoria de unul singur ?

– Categoric, nu !

– Atunci ?

– Visez călătoria ideală.

EXERCIŢIILE NECESARE

Primul exerciţiu este povestirea. Să asculţi povestirile altora despre drumurile lor, să-ţi umpli urechile de micile dar neprevăzutele fapte.

Aveam un unchi, excelent povestitor, care făcea serviciu într-un sat, la cinci kilometri de oraş. În fiecare dimineaţă se scula cu noaptea-n cap şi trecea pe lângă aceleaşi case, garduri şi oameni, pe un mereu identic drum. Doar aparent identic, pentru că acest unchi al meu ştia să vadă şi mai ştia să şi povestească. Câte lucruri, câte întâmplări nu ne spunea ! Şi câte metafore nu ieşeau din gura lui ! Iată una din ele:

Un om căra într-o dimineaţă un stup de albine într-un sac. Unchiul meu mergea în spatele lui. Cu sacul pe umeri, zicea dânsul, omul bâzâia, când încet, când tare.

– Şi n-ai vorbit cu el ? l-am întrebat.

– Păi ce, să vorbesc cu o albină ?

Al doilea exerciţiu este plimbarea, dar o plimbare târâită, înceată. Să ştiţi că într-un om oprit din drumul său şi privind cu insistenţă o găină ciugulind, un câine scărpinându-şi blana sau un anumit reflex al soarelui într-un geam, poate să zacă un mare navigator, un explorator de temut, un nemaipomenit călător. Cunoaşterea, prietenia sau virtutea au câteodată ceva din mersul acesta legănat al omului în plimbare.

Al treilea exerciţiu poate fi văcsuirea tuturor bocancilor şi pantofilor din casă. Încălţările noastre sunt tot atâtea călătorii ratate sau tot atâtea promisiuni de călătorie.

Îmi iubesc pantofii, dar cel mai mult ţin la o pereche de bocanci vechi. Când mi se face dor de ducă, îi scot şi-i privesc. Vă asigur că este cea mai bună fotografie a mea.

– Şi papucii de casă ?

– Îi arunc cât colo. Acestor eunuci mizerabili, acestor comodităţi îmbrăcate în piele le adresez cele mai grozave imprecaţii:

Vedea-v-aş câini înapoi !
Crăpa-v-ar pielea !

Plezni-v-ar aţele şi cuiele !
Şi forma !
De v-aţi deteriora odată !
Nepricopsiţilor, maimuţe congestionate,
motani râioşi !

Al patrulea exerciţiu este privitul cerului. Expresia „gaură în cer" se aplică mai ales călătoriilor. Prin aceste găuri plecăm în călătorie înainte de a pleca. Iar dacă se întâmplă ca cerul să fie în amurg şi soarele să încerce să se strecoare printre nori, dar să nu poată, iar norii să se înroşească subit din cauza unui efort prea mare, atunci chiar pornim.

Pornirea se face cu ajutorul unei priviri lungi şi puţin molatice. Gura se întredeschide, obrazul se apleacă pe un umăr, faţa se destinde, braţele rămân atârnate. Poziţia aceasta bleagă ne uşurează trupul de lestul *convenţiei* şi astfel orice fenomen de levitaţie devine posibil. (Am scris „convenţie" amintindu-mi că bunul Guido, când am pomenit odată de legea atracţiei universale, m-a întrerupt brusc, după cum îi e obiceiul:

– Ce lege ? E o convenţie, mon cher !)

Al cincilea exerciţiu – să-ţi faci ordine în dulapul de rufe sau în bibliotecă, la bucătărie sau în cămară. În nici o altă împrejurare nu simţi mai mult tirania lucrurilor din jur, o tiranie aparent măruntă şi neînsemnată, dar mai sâcâitoare decât oricare alta. Punându-le în ordine, tencuindu-le, aranjându-le, etichetându-le, lămurindu-le, disciplinându-le, eventual, vorbind cu ele, ca de la om la lucru, îţi apare deodată ideea sau posibilitatea călătoriei.

Axiomă: Un călător fericit e un om ordonat.

Vasile T., ins anxios, o culme a dezordinii şi zăpăcelii, râde de mine şi-mi spune că sunt un „titirit" (nu ştiu ce înseamnă cuvântul), un chinuit de te miri ce lucruri. Am observat însă în timpul unei călătorii prin munţii Moldovei că el, care se lăuda cu libertatea sa faţă de lucruri, cu uşurinţa de a trăi dispreţuindu-le, în fond, era sclavul lor. Mereu pierdea câte ceva, mereu îl vedeam cu ochii pe jos.

Dacă ar fi să rezum existenţa lui aş spune aşa: jumătate din timp pierde, iar cealaltă jumătate caută.

Al şaselea exerciţiu poate fi lectura. Cărţile ne ajută să călătorim nu numai în spaţiu, dar şi în timp. În cazul cărţilor de călătorie trebuie să le evităm pe cele care seamănă cu un tunel de beton (puţini autori scapă tentaţiei de a-şi etala cunoştinţele despre locurile vizitate; aceste cunoştinţe sunt bine armate, n-au fisuri şi, în general, arată la fel de necesare ca o canalizare într-un oraş).

– Ce-ai zice de lectura unei bune cărţi de logică ? mă întrerupe din nou Guido.

– O, faţă de ariditatea ei călătoria apare ca o concluzie firească şi singura posibilă !

Al şaptelea exerciţiu este albumul cu fotografii. Te vezi în alte ipostaze şi ai imaginea unor spaţii neterminate pe care vei încerca imediat să le completezi.

Privesc o fotografie de acum zece ani, de la munte, şi mă chinui grozav să văd ce se afla dincolo de marginile ei. Oare ce aveam în dreapta ? Dar în stânga ? Dar sus ? Ce e cu capacul ăla de care îmi sprijin umerii, dar cu gaura din stâncă ? De ce n-am intrat în ea ? De ce nu mi-am pus capul pe iarba de la picioarele mele şi stau ţeapăn lângă insul care s-a descălţat ? Dar pajiştea din fund ? Ce era după ea ? Staţi să văd ! O lizieră de copaci, un stâlp de la teleferic, pe urmă, nişte

stânci. Cum, numai atât ? Erau mult mai multe lucruri, un drumeag parcă, un câine, un pod, o apă din care i-am dat Paulei să bea (ea făcea ca un cal adăpat), apoi o pantă dificilă plină de ciuperci otrăvitoare, dar cât de frumoase !, un sentiment curios atunci când Paula m-a luat de mână, o potecă moale din cauza straturilor sedimentate de ace de conifere, un mic reproş din partea ei pentru tăcerea mea din ultimul timp, apoi din nou soare şi ierburi înalte, un sărut din fugă pentru că ne era teamă să nu fim văzuţi de ceilalţi care veneau din urmă, pâinea cu unt mâncată lângă scoarţa unui copac scrijelată cu un vârf de cuţit şi purtând un nume celebru: NELU (cicatricea se umflase şi eu urmăream cum o furnică parcă ar fi încercat ca prin drumuri repetate peste şanţuri să coasă rănile), apoi din nou pe potecă, alt urcuş, o coborâre în fugă râzând, nişte nori, o altă apă, un sărut ratat, câteva oi în stânga, un brad şi aşa mai departe.

Iată unde poate duce o fotografie !

Al optulea exerciţiu este atlasul. Ce fantastice sunt drumurile până în Africa sau Australia prin această geografie turtită ! Trebuie să evitaţi totdeauna strâmtorile (ele nu sunt de dorit în nici o împrejurare). Un dus-întors pe hartă te învaţă ideile generale ale călătoriei. E ca şi cum n-ai mai avea decât noţiuni şi simţurile ţi-ar fi fost smulse. Te abstractizezi într-atâta încât, imediat după închiderea atlasului, îţi iei pălăria să faci o plimbare prin cartier.

Mai sunt încă peste o sută de exerciţii necesare unui bun călător. Nu le mai transcriu. Multe le ştiţi şi dumneavoastră sau, cu un mic efort, le puteţi descoperi singuri.

Dintre ele, nu uitaţi, rogu-vă ! exerciţiul numit „cu gândul aiurea".

Restul timpului şi o parte din noapte am făcut planuri. Două zile va fi singură ! Extraordinară şansă, îmi spuneam, deşi aceste două zile ar fi putut fi doar două clipe. Doream ca ele să fie o veşnicie. De aceea, poate, în planurile mele intrau şi ani, ani lungi, cu traversări de oceane, munţi inaccesibili şi peisaje halucinante. Am scris, cred, mai mult de cincizeci de pagini de planuri, posibile petreceri ale timpului pentru o femeie tânără.

În primele pagini, intitulate *Dimineaţa şi după-amiaza unei femei*, îi ofeream mai multe alternative.

Vei rămâne singură, îi scriam, şi vei încerca să-ţi organizezi timpul în aşa fel încât să nu te plictiseşti. Nu încerca să faci lucrurile pe care le tot amâni, de pildă, să scrii rudelor, prietenelor, cunoştinţelor faţă de care eşti datoare cu câteva rânduri de luni sau chiar de ani. Te vei chinui. Chiar dacă vei reuşi să scrii câteva scrisori, ele vor fi căznite şi triste, pentru că în nici o altă împrejurare scrisul nu divulgă mai mult amărăciunea de a te simţi la un moment dat singur.

Dar nici să nu stai mâine dimineaţă în pat mai mult decât obişnuieşti să stai. Asta te va moleşi, îţi va lua orice chef. S-ar mai putea să-ţi vină şi ideea odihnei („sunt în concediu, deci trebuie să dorm bine") şi să „aţipeşti" vreo două ore după-amiaza sau să te „lungeşti" înainte de masă cu gândul că tot n-ai ce face (deşi, recunosc, un astfel de somn, în linişte, cu perdelele trase, e dulce de tot). Când te vei trezi, lumea ţi se va părea cumplit de neagră şi fără rost, iar restul timpului chiar nu vei mai şti ce să faci.

De aceea îţi propun nişte lucruri foarte simple. Să vii cu mine ! Vom pleca de-acasă pe la opt, nu mai târziu, vom lua-o pe prima uliţă la stânga, până la marginea satului.

Acolo sunt două drumuri (eu am umblat pe ele şi le cunosc foarte bine), noi vom merge pe cel care suie spre un deal. Vom înainta pe sub acoperişul de frunze a două şiruri lungi de copaci până unde se face un fel de gol (nu ştiu dacă mă exprim bine), ceva ce seamănă mai puţin cu un lucru, cât cu o stare. Simţi că ai suflet. Priveliştea e uluitoare. Te-ai dat vreodată cu barca, ştii, cu bărci din acelea de prin bâlciuri ? Ei bine, peisajul vine şi pleacă în intervale egale, atât de bine se mişcă pe retină cu văile şi urcuşurile sale, cu acele colţuri de pădure foarte gândit puse, cu *ceruri* (nu, nu glumesc !). Vei vedea un cer pentru fiecare poiană sau grup de copaci, şi un cer frumos de tot şi pentru noi.

Iartă-mi excesul de descrieri şi, poate, un fel de sentimentalism când vorbesc despre nişte lucruri, în definitiv, nu extraordinare. Sunt însă sigur că tot ceea ce voi vedea cu tine va fi extraordinar, se va învârti în jurul meu. Şi tu te vei simţi foarte bine. Vom rupe câte o crenguţă cu care vom biciui tufele din jur. Vom face amândoi atâta zgomot în pădure încât atunci când ne vom opri să ascultăm tăcerea din jur, ea aproape ne va sparge timpanele.

Fii liniştită ! Nu voi încerca să te sărut (ştii, în asemenea împrejurări se cam întâmplă). Dar, în mod sigur, îţi voi vorbi despre pasiunea mea pentru natură, pe care tu nu o ai sau nu o mai ai pentru că mergi prea mult cu maşina (iartă-mi răutatea) şi îţi voi demonstra că dintre toate formele geografice *dealul* este cea mai completă, mai adevărată şi mai apropiată de noi. Sper să nu fiu plicticos.

La întoarcere vom simţi un lucru curios. Pentru că vom trece prin aceleaşi locuri, vom avea un fel de amintiri, ale copacilor, potecilor, tufelor pe care le vom recunoaşte fără să ne dăm seama. De aceea s-ar putea să fim puţin trişti, ca totdeauna când un semn al trecerii timpului vine spre noi.

Dar vom încerca să nu tăcem, ci să vorbim despre niște lucruri mai vesele (eu, unul, am un sac plin). Dacă vei vrea vom putea sta mai în vale, pe o pajiște cu o iarbă atât de bună că îți vine să pui gura să paști. De-acolo se vede o parte din sat, drumul care nu știu unde duce, râul cu podul lui de lemn, cu scânduri care sar când trece câte o căruță.

Vom putea să ne întoarcem exact la ora de masă promisă.

Desigur, am putea face și călătorii mai lungi.

Așteptăm o „ocazie" care să ne ducă până la N., urcăm în trenul de 6,30 și în cinci ore suntem la V. De aici luăm avionul pentru S., cu escală la M. și, îți garantez eu, în mai puțin de nouă ore, după ce am traversat un continent întreg, vom fi într-un ținut tropical, cu case nu prea arătoase, dar cu un peisaj excepțional.

Aici vom putea face lungi băi în mare. Știi să înoți ? Eu sunt campion. Dacă nu mă crezi, poți să mă pui la încercare. Vrei să ajung până la insula aceea de corali ? S-a făcut ! În două ore sunt înapoi.

Iar dacă nu știi să înoți te voi învăța eu. Va trebui însă să pun mâna pe tine, să te susțin, să-ți arăt ce ai de făcut. Și pentru că îți va fi puțin frică, iar eu cu îndemânarea mea îți voi da, în același timp, oarecare siguranță, poate mă vei privi cu alți ochi. Nu-i exclus să mă și săruți. Atunci vom înghiți amândoi multă apă.

Apoi ne vom usca pe plajă. Vom sta umăr lângă umăr și, după un timp, privindu-te prin picăturile de apă de pe gene, îți voi spune că teribil de mult aș vrea să fac dragoste cu tine. Mă vei asculta cu un anume zâmbet pe care numai tu poți să-l ai.

În mod sigur nu ne vom mai întoarce acasă.

Poți face și lectură.

Uite ce ţi-as recomanda eu. Nu romane, nu poezie sau, ferească sfântu' ! vreun autor dramatic. Ţi-l pun în faţă pe Unamuno, pentru că a sa *Vida de Don Quijotte* are tot atâta vis cât are dragostea mea pentru tine.

Te-aş ruga să te opreşti la capitolul XI, intitulat: „Despre ceea ce i s-a întâmplat lui Don Quijotte cu nişte păstori de capre" şi în care se vorbeşte despre memorabila cuvântare a Cavalerului despre *Siglo d'oro*, adresată acelor blânzi păstori de capre. Cuvântarea pe care „răutăciosul Cervantes" o numeşte *predică zadarnică*, n-a fost câtuşi de puţin zadarnică, scrie Unamuno, pentru că: „Spiritul naşte spirit, aşa cum cuvântul naşte cuvânt, iar carnea naşte carne, şi astfel cuvântării lui Don Quijotte i-au răspuns cântece în zvon de alăută păstorească. N-a fost aşadar zadarnic, şi nici n-ar putea fi cuvântul cel curat."

În acest fel vei putea vedea şi unele „dedesubturi", unele alunecări sau aluzii, cum şi inutilele precauţii. Vei putea să spui, punând mâna pe piept, dacă el este viu şi îţi vei da seama cât de mult preţuieşte cuvântul şi, mai presus de orice, datoria de a-l spune.

Mă vei vedea altfel – nu în culorile cele mai bune, îmi dau seama – pe mine care, în loc să-ţi *aduc la cunoştinţă* dragostea ce-ţi port, umblu cu scrieri ascunse, cu un curaj pe hârtie. Desigur, „predica" s-ar putea să fie zadarnică. Dar n-ar merita s-o încerc ? Ţi-aş oferi, poate, un spectacol ridicol, dar dacă el ar avea amploarea cerută, cred că nu ai mai putea râde. Un incendiu mare e, oricum, un spectacol magnific şi, în faţa lui, cea mai insensibilă inimă are o clipă de tresărire.

După lectura din Unamuno vei face negreşit o plimbare singură. Drumul la dreapta, cum ieşi din curte, până la Transformator, e un drum bun pentru o astfel de plimbare.

Mai ales că una din case, spre marginea satului, are o foarte frumoasă poartă sub care îţi poţi orândui mai bine gândurile.

Eventual, aş putea să-ţi citesc din aceste pagini, deşi îndeletnicirea asta nu mi-ar face o deosebită plăcere. E o cale prea ieftină de a ajunge la tine. Să zicem că unele pagini te-ar interesa chiar numai pentru faptul că în ele e vorba de tine. Nu ar fi pentru mine o ruşine să-ţi folosesc orgoliul pentru a te face să cazi într-un fel de capcană ?

În timp ce aş fi cufundat în lectura acelor rânduri, aş simţi toate acele mişcări ale tale, foarte mici, neînsemnate, pe care orice ascultător le face, aproape fără să-şi dea seama. Te-ar incomoda, la un moment dat, poziţia în care te afli şi vei vrea s-o schimbi. Dar cum să faci fără să mă deranjezi ? Şi atunci voi simţi cum încerci să-ţi muţi picioarele fără a-mi atinge genunchii, cu mişcări mici, dar continue, atenţia fiindu-ţi îndreptată nu spre ceea ce îţi citesc eu cu atâta patimă, ci spre spaţiul acela restrâns dintre mine şi tine, în care trebuie să manevrezi cu atâta precauţie. Vei tuşi când voi tuşi şi eu, şi asta s-ar putea să mă enerveze. Apoi îţi va amorţi cotul. Vei simţi o mâncărime în braţ, în degete şi vei aştepta cu încordare ca eu să mă mişc pe scaun pentru ca tu să poţi să-ţi schimbi poziţia.

Pe urmă, s-ar putea să nu ai scrumiera la îndemână. Vei sta cu ţigara aprinsă şi cu un scrum care va creşte şi se va apleca, gata să cadă. Îţi va fi milă să murdăreşti cuvertura. Încordarea ta va creşte şi, mai mult ca sigur, verbele ţi se vor părea prost puse, adjectivele atârnând de aţe ca nişte bumbi de metal prost cusuţi, iar unele repetări de cuvinte de-a dreptul criminale pentru un scriitor care „se pretinde". Nu-i aşa ?

Un fir de păr căzut între furou şi piele, încă de dimineaţă, pe când te pieptănai, în acea parte a spinării la care nu poţi să ajungi cu mâna, va începe să te mănânce. Vei încerca mai

întâi ca prin mişcări ale umerilor, omoplaţilor să faci ca firul de păr să alunece mai jos, pentru a putea ajunge la el mai uşor. Nu vei reuşi. Atunci te vei lipi de perete şi vei începe să-ţi freci spinarea de el. Dacă tocmai în clipa aceea eu voi ajunge la un pasaj mai liric, ei bine ! metaforele mele nu vor face decât să-ţi mărească mâncărimea şi atunci situaţia ar deveni de-a dreptul insuportabilă.

Dar dacă îţi va veni să strănuţi sau vei simţi nevoia să ieşi afară ? Cafelele, să ştii, sunt foarte diuretice şi tu ai băut până acum două. Ce m-aş face ?

Nu, categoric nu-ţi voi citi !

Am putea sta şi de vorbă, undeva, la ţărmul mării. Eu nu prea sunt vorbăreţ dar, după cât te cunosc, tu ai destule lucruri să-mi comunici. Te-am urmărit odată conversând şi, drept să-ţi spun, am admirat modul în care ai reuşit să umpli o oră cu nişte lucruri şi interesante, şi bine spuse. Ce am observat atunci, şi cred că nu mă înşel, a fost că ori de câte ori venea vorba de ceva, tu aveai câte o amintire de reprodus. Te-am poreclit atunci, în gând, Švejk. Întocmai ca eroul lui Hašek, ai pentru orice vezi sau auzi o întoarcere rapidă în trecut, printre lucrurile şi întâmplările tale, de genul „A, păi să-ţi spun ce mi s-a întâmplat mie" sau „Când eram mai tânără" sau „Eu, una, nu cred ! Ascultă ce-am păţit odată" şi aşa mai departe.

Te voi enerva, poate, tot repetând „Da, da !" şi „O, desigur !" la lucrurile pe care mi le vei spune, dar cu timpul te vei obişnui, mai ales că te voi privi într-un anume fel şi voi fi ascultătorul tău cel mai docil. Să ştii că oamenii, în general, nu prea au răbdare să asculte. Se grăbesc de parcă mereu ar trebui să plece undeva, să facă ceva. Numai când au ei de vorbit, nu se mai grăbesc. Deci, voi fi companionul tău

cel mai blând, cel mai ascultător şi care va înţelege tot ceea ce îi vei spune.

Nu voi putea însă amâna la infinit declaraţia mea de dragoste. Va exista o mică pauză în conversaţia noastră. Se zice că, de obicei, la fiecare oră, când este „fără douăzeci" interlocutorii tac. Nu cred în asemenea prostii. Va exista însă o pauză, o pauză ca un loc gol, ocupat până atunci de ceva sau cineva. Ei bine, în acel moment voi încerca să-mi „parchez" cuvintele.

E foarte greu să-i spui unei femei, aşa, dintr-o dată, că o iubeşti. Eu însă voi alege această cale. Nu pentru că vreau să te epatez, dar pentru că aşa simt că ar putea fi bine.

Prima posibilitate ar consta într-un foarte simplu:

– Te iubesc ! după care ar urma să aştept, dar nu cu o privire rugătoare.

Ar fi o cale foarte bună pentru a-mi da seama de sentimentele tale. Cu o condiţie: să am în acel moment un fel de maşină electronică cu ajutorul căreia să pot culege, centraliza şi prelucra toate datele, adică clipirile tale din ochi, mişcările buzelor şi nasului, tremurul bărbiei, mişcările mâinii, palpitul vinelor de la gât, chiar uşorul curent de aer care va fi între noi şi care va face să-ţi vibreze câteva fire de păr de pe frunte. Totul. Cred însă că nu aş fi în stare de aşa ceva.

Ar rămâne a doua posibilitate.

– Uite ce, iartă-mă că îţi spun pe nume. Dar îmi dau seama că e de datoria mea să-ţi mărturisesc un lucru pe care l-am ţinut ascuns până acum. Te iubesc ! Nu, te rog ! Ascultă-mă până la capăt. Et caetera.

Ce-aş realiza ? M-aş îneca în propriile cuvinte, de la un timp mi-ar face chiar plăcere să mă ascult. Cuvintele aduc alte cuvinte. Mi-ar fi greu să mă mai opresc. Asociaţii noi mi-ar veni în minte, aş începe să-mi văd stările ca nişte

lucruri absolute, suspendate de cârlige ruginite, mai ales dacă voi avea proasta inspiraţie să fac şi comparaţii literare. Atunci aş fi pierdut.

Dar dacă aş folosi o cale mai ocolitoare ? Să-ţi dau numai de înţeles ce se întâmplă cu mine, vorbindu-ţi însă despre nişte lucruri oarecum indiferente. Să-ţi spun, de exemplu, foarte amestecat:

– Azi e o zi frumoasă... Ce bine îţi stă cu ochelari !... *Un seul être vous manque et tout est dépeuplé*... Îmi aminteşti de o fată pe care am iubit-o cu ani în urmă... Grozavi papanaşi mai face coana Veta !... Ai citit „Drumul spre înalta societate" ? A, e acolo cea mai frumoasă declaraţie de dragoste. Alice îi spune amantului ei că ar vrea să *doarmă* cu el o noapte, nu să facă dragoste, ci să doarmă alături de el în acelaşi pat, pur şi simplu... Muntele e cel mai frumos toamna, în octombrie... Vrei să-mi dai palma ? A, ce interesantă e linia inimii ! Spune-mi, eşti o lucidă, o raţională ?... Ai fost vreodată la Istambul ?... O, da, există un mecanism foarte delicat al durerii. De pildă, dacă acum ţi-as strânge mâna tare, tare de tot, atunci... Ai vrea să ai copii ?... Ştii ce înseamnă un an-lumină ?...

Dar tu foarte bine ai putea să nu înţelegi sau să te faci că nu înţelegi. Aş avea atunci un sentiment foarte neplăcut, micul meu Švejk !

Ar mai exista o cale, cea a stelelor. Ştiu că mulţi procedează aşa.

Voi aştepta venirea serii până în momentul când cerul se va umple de stele. Eu cunosc de mic copil constelaţiile. Te-aş învăţa să te orientezi pe boltă, să descoperi repede Lebăda ori Păstorul, să urmăreşti Şarpele cum înconjoară ca un ţarc sucitul Car Mic, apoi Câinii de Vânătoare. Tot învârtindu-ne gâturile ca să vedem cât mai multe astre, ne vom apropia

foarte mult, umerii noştri se vor atinge, obrajii noştri, mâinile şi aburul uşor al respiraţiilor. Va mai fi doar un foarte mic salt de făcut, de la mine la tine, pentru ca să te pot săruta în voie.

Dar dacă vor fi nori ?

PARISUL CA IDEE

Ţin minte că aveam vreo treisprezece ani când mama mi-a cumpărat o pereche de pantofi de la economatul care se afla pe strada noastră, câteva case mai sus. A venit cu ceva învelit în hârtie sub braţ şi din aerul ei misterios am presimţit că se va întâmpla un miracol. Era în '46 şi ştiţi ca şi mine ce lipsuri înduram. Mă aşteptam, bineînţeles, la ceva de mâncare. Când a desfăcut pachetul şi am văzut pantofii am simţit că leşin. M-am repezit la ei ca un câine pe ciolan. Îmi venea să-i sărut, să-i mănânc, să-i salt în sus, să-i învârtesc. I-am strâns la piept ca pentru a-i apăra şi am întrebat-o:

– Sunt ai mei ?.

– Da, sigur, sunt ai tăi. Ia pune-i pe picior să vedem dacă-ţi vin !

– Îmi vin, îmi vin ! am strigat cu disperare continuând să-i strâng la piept.

– Bine, bine, râse dumneaei. Nu ţi-i ia nimeni. Încalţă-i !

După ce i-am încălţat, am făcut câţiva paşi. Duşumeaua se înclinase, tot universul se înclinase, puteam oricând cădea într-o parte, atât de nesigur eram în pantofii aceia.

Erau frumoşi. Mama a exclamat:

– Ei, ce zici ? Nu-i aşa că sunt frumoşi ? Ce n-a văzut Parisul !

Atunci am înţeles că Parisul e o idee.

*

Şi s-a întâmplat ca după vreo douăzeci şi ceva de ani de la scena relatată să plec de-adevăratelea la Paris.

Cu o zi înaintea plecării am trecut pe la vecinul meu, domnul Tulpan, să-l salut şi să-mi iau rămas bun. Era mai mult un pretext, puteam să-mi iau rămas bun şi a doua zi (avionul pleca abia după-amiaza), atunci însă simţeam nevoia să stau de vorbă cu el.

Trebuie să ştiţi că domnul Tulpan ăsta e un ins grozav de deştept, un tip practic şi gospodăros, cu idei dintre cele mai surprinzătoare despre lume şi viaţă, deşi n-are decât vreo patru clase primare şi n-a ieşit din oraş decât de două ori: în timpul războiului şi acum trei ani când i-a murit nu ştiu ce rudă apropiată.

– Plec la Paris mâine, i-am spus, şi sunt puţin neliniştit.

– De ce ? m-a întrebat peste umăr, în timp ce încerca să potrivească o stinghie la gardul pe care de dimineaţă îl tot repara.

– Păi, ce să-ţi spun, domnu' Tulpan ? Sunt foarte emoţionat. Îţi dai seama ? Mâine seară voi fi la Paris ! Am citit şi am auzit atâtea despre el, încât nu ştiu ce-o să fie cu mine când o să ajung acolo. Am făcut rost şi de nişte ghiduri, am răsfoit cărţi de călătorie, cum s-ar spune, m-am documentat.

– Şi de ce ar fi atât de grozav Parisul ăla ?

– E o metropolă. E un oraş imens.

– Uite ce, mă întrerupse el, oprindu-se din lucru şi pregătindu-se să-mi expună punctul lui de vedere, punct de vedere pentru care şi venisem, la drept cuvânt. Dacă spui că

e un oraş atât de mare trebuie să procedezi aşa: să-l tai în bucăţi.

– Ei, asta-i bună !

– Da, îl tai în bucăţi, spuse el luând din nou stinghia, dar nu pentru a o potrivi în gard, ci pentru a-mi explica mai bine, cu un obiect concret în mână, ce aveam de făcut. Cum ai ajuns în Parisul ăla al dumitale nu începi să colinzi străzile ca prostu', adică, nu mergi aşa, aiurea, pe ele. Nuuu ! Te opreşti şi-ţi alegi un punct fix, o casă, să zicem, o vitrină, un stâlp de telegraf, un copac sau mai ştiu eu ce. Şi te uiţi, te uiţi până îţi dai seama că lucrul ăla seamănă cu ceea ce ai mai văzut. Că n-or fi franţujii ăia mai daţi dracului decât alţii. Copacul e tot copac şi un perete e tot perete. Buuun ! Vasăzică, pe-astea le-ai văzut. Mergi mai departe şi iar te opreşti.

– Adică, vrei să spui că mai tai o felie.

– Vezi că-nţelegi ? Deci te opreşti şi te uiţi la un colţ de stradă. Ei, aici ce poţi vedea ? Vezi cum strada coteşte, o ia la dreapta sau la stânga. Păi, şi asta ai mai văzut ! Buuun ! Te mai uiţi şi vezi nişte case cu un singur cat sau mai multe, cu câte o grădiniţă în faţă ca asta a mea. Pe urmă iar te opreşti şi te uiţi la oameni: tot două picioare, două mâini şi-un cap. Că nu-i cheamă Vasile sau Gheorghe, asta n-are nici o importanţă, vorba e că tot oameni sunt. Iar mai mergi, iar te opreşti: te uiţi în lungul străzilor şi ce-o să vezi ?

– Bulevarde mari, frumoase, domnu' Tulpan !

– Ei şi ? Nu sunt făcute tot cu piatră, n-au copaci de-o parte şi de alta ? Ce, n-ai mai văzut ? Mă rog, or fi ele mari, da' nu trebuie să-ţi pierzi cumpătul. Stai aşa locului şi începi să le măsori. Mă, cât o avea ăsta ? Atâta şi-atâta. E frumos aliniat ? Este ! Sau nu este. Ce fel de copaci au pus ? Salcâmi, tei, castani ? Te pricepi doar să-i recunoşti. Nu-i mare lucru.

– Dar ce fac cu muzeele ? Dacă ai şti dumneata ce muzee se găsesc la Paris ! Ehei ! Câte tablouri !

– Păi ei, franţujii ăia, nu le-au aranjat, vreau să zic, nu le-au pus pe căprării ?

– Le-au pus.

– Păi, vezi ? O iei şi dumneata *planificat.*

– Cum adică, domnu' Tulpan ?

– Le tai, aşa !

– Vai de mine !

– Te uiţi la un tablou sau ce-o fi, pe urmă la altul, încă la unul şi încă la unul până le termini. Ca şi cum ai citi un ziar. Dar, spune-mi, ei n-au acolo vreun deal sau vreo colină pe care să te urci ?

– Au, cum să nu aibă ! Îi spun Montmartre. De-acolo se vede tot Parisul. Au şi o biserică pe ea.

– Perfect ! exclamă domnul Tulpan. Te urci pe colina aia şi priveşti Parisul liniştit. Se cheamă că acuma îl cunoşti.

– Dar ce înseamnă, domnu' Tulpan, să cunoşti Parisul ?

– Păi, ce să însemne ? Că lipeşti feliile alea, pe care le-ai tot tăiat, îmi răspunse el moale, bătând primul cui în stinghia ce-şi găsise, în sfârşit, locul în gard.

TABLOURILE FURATE

Muzeele sunt vis.

De când le vizitez mă tot aştept să dau peste un tablou care să-mi aparţină. Acest lucru nu s-a petrecut, dar eu nu mi-am pierdut cu totul speranţa şi încă mai aştept.

Până atunci, fur tablouri.

Am un arsenal întreg de instrumente şi procedee, clasice şi moderne: substituirea, falsul magistral, adormirea personajelor şi prinderea lor cu ajutorul plasei pescăreşti, viclenia, şurubelniţa, laserul, magnetul, ordinul scurt şi răspicat (la tablourile cu soldaţi, cum ar fi „Rondul de noapte", e foarte uşor: „La dreaaapta ! Înainteee marş !"), ameninţarea, travestiul, calculatorul, clipirea din ochi, invitaţia directă („Ce staţi acolo înrămaţi ? Haideţi la o bere !"), tuşitul semnificativ, holograful, metoda alfa, luarea prin surprindere, jocul „doi de şapte, trei de şapte", ochitul, cântatul după ora de închidere, umbrirea, glorificarea şi aşa mai departe.

Astfel am reuşit să sustrag, aproape fără să se vadă, destul de multe personaje din planurile îndepărtate ale tablourilor (cine le mai numără ?), copaci întregi sau numai tufe, chivăre, săbii, scuturi, nori, halebarde, oşteni răniţi, nuanţe şi clanţe, câte o sanda sau un inel, urme de copite, iarbă, rufe sau flori.

Tabloul din care am sustras primul nasture a fost *Jucătorii de cărţi* al lui Cézanne. L-am luat de la personajul din dreapta, personaj ce seamănă întrucâtva cu mine, minus mustaţa. Pe chipul lui se vede multă melancolie, iar borul ridicat al pălăriei arată un fel de nepăsare la jocul adversarului său. Ochii au o linie tristă şi faţă de celălalt personaj, cu pălărie înaltă, tare, cu pipă şi chip negricios, personajul meu pare ceva ireal într-o lume foarte concretă. Ca şi cum ar fi, faţă-n faţă, adevărul şi visul. Atât de mult personajul acesta din dreapta este rupt de lumea înconjurătoare încât modul în care îşi tine cărţile în mână permite adversarului său să se uite în ele. El este jucătorul care pierde întotdeauna, distratul şi nepăsătorul. Altfel, nici nu ştiu cum aş fi reuşit să-i răsucesc şi să-i trag nasturele de la haina din material ieftin.

Apoi am sustras câteva pete de tuş din ciclul *Tauromahiei* lui Picasso, pete ce seamănă cu nişte semnături din veacurile scurse, făcute cu peniţe proaste şi crăcănate, ca, în sfârşit, să ajung la paharul de absint din tabloul cu acelaşi nume al lui Degas. Aveam nevoie doar de câteva nuanţe pe care le-am observat uitându-mă fix şi cu răbdare. Culoarea paharului are ceva din culoarea bluzei femeii. Aceasta stă la masă (doar ştiţi tabloul !) având în stânga un bărbat gros, cu faţa roşie şi cu un aer vag nesimţit. Presimţi că pe obrazul femeii, un obraz trist, va urca foarte curând culoarea lichidului din pahar, că de culoarea aceea se vor umple toate lucrurile din jur, şi mesele şi podeaua şi geamurile. Doar bărbatul de lângă femeie va rămânea neatins de invazia coloristică, o insulă aproape neagră, insula realităţii resemnate.

Dintre desenele lui Pallady, magistralele lui desene, m-am oprit mai ales asupra peisajelor, pe care le consider cele mai frumoase. M-a atras cu deosebire cel intitulat *Vedere din Cannes*, cu câteva bărci şi un fundal de dealuri părând mai mult nişte dealuri de cărbune. În mijlocul apei se află cinci ambarcaţiuni cu catarge foarte subţiri ce-ţi dau impresia unor ace înfipte în peniţe. Am furat inelele de care se prind pânzele, şi le-am furat repede, cu un simplu cleşte.

Trebuie să recunosc că am avut şi nereuşite. De pildă, aş fi vrut să subtilizez câinele din pânza lui Gauguin *Arearea,* dar n-am putut, oricât de dibaci am fost. Acest câine roşu din prim-plan păzeşte întreg peisajul şi pe cele două femei, una în alb, alta în albastru. Este un câine sub forma unui suflet păcătos, gata să iasă din cadru (mă gândeam că în felul acesta ar fi fost uşor de prins), dar care îşi trage repede botul deîndată ce simte cel mai mic curent de aer.

M-am răzbunat sustrăgând unele semnături, mai ales ale germanilor, ori copaci întregi din tablourile primitivilor,

câteva turle din oraşul ce se vede în fundalul tabloului *Adorarea Mielului Mistic* al lui Van Eyck, detalii din Matsys sau Tintoretto, al doilea clopot agăţat de casa din *Melancolia* lui Dűrer şi ramuri întregi din Cranach (*Venus şi Amor înţepat de o albină*).

Nu m-au tentat copacii lui Paolo Veronese pentru că sunt prea stufoşi, în schimb, din *Jocurile de copii* ale lui Peter Breughel am furat multe cercuri, bile şi scândurele. Vă puteţi convinge de acest lucru urmărind cum unii copii au rămas fără obiectele lor de joacă, cum stau destul de stingheri şi gata să plângă, săracii !

Până acum n-am reuşit să car nici o statuie. Sunt totuşi prea grele şi dacă nu ştii cum să le manevrezi cad peste tine şi, Doamne fereşte ! te strivesc într-o clipită.

Dar mai am timp.

CĂLĂTORIE ÎN HADES

În Hades, cel mai bine şi mai bine se călătoreşte cu o pisică.

Acuma, Hadesul ăla nu era chiar Hades, mă rog, cel cunoscut de toată lumea, şi nici nu avea balauri sau alte asemenea sperietori. Era un Hades la lumina zilei, dacă vă puteţi închipui aşa ceva. Avea şi străzi, mijloace de transport, e-adevărat ! cam rudimentare, chioşcuri de răcoritoare. Avea şi frizerii.

De cum am pus piciorul stâng (cel drept se mai afla în barcă) am simţit că ceva nu este în regulă. Poate şi din cauza pisicii care se pironise în cele patru labe şi nu mai voia să se mişte.

N-au trecut mai mult de cinci secunde ca să mă conving că sunt în altă lume. Începutul l-a făcut un ins mic de stat, cu căciulă şi vată în urechi (era tare curent în Hades !), care, dându-mi mâna, fără nici o introducere, îmi spuse (şi n-o să uit niciodată zâmbetul lui) îmi spuse că trebuie să râd:

– Să râzi, dacă vrei să mergi mai departe !

– Nu pot să râd, i-am răspuns. Nu pot să râd la comandă.

– Nu-i nimic. Vino-ncoace !

Şi mă băgă într-un fel de cabină (cum sunt cabinele telefonice). Pe pereţi n-am văzut nici un fel de aparat sau ceva asemănător care să-mi producă (mă gândeam la mijloace mecanice, sau chimice, sau electrice) care, deci, să-mi producă râsul. Pisica, lângă mine, mieuna şi voia afară. N-am stat mai mult de un minut că uşa se deschise. Când am păşit înapoi, în stradă, cel mai cumplit râs mă cuprinse. Ştiţi cum râdeam ? Râdeam de se scutura carnea pe mine. Râs, nu glumă, că-l speriasem şi pe insul ăla mic. E-adevărat că râdea şi el, dar nu ca mine. Ce dracu' mi se întâmplase în cabina aia ? Ce procese fiziologice se petrecuseră, ce schimbări interveniseră ? Greu de spus. Mergeam pe trotuar şi râdeam de mă prăpădeam.

Până în clipa în care doi pompieri voinici (şi mi-am dat seama de asta după felul în care m-au prins de mâini) ne-au aruncat într-o căruţă ce staţiona în dreptul unui stâlp pe care se afla o placă cu următorul anunţ: „Pentru drumul spre cazane folosiţi numai căruţele noastre !" Ce fel de cazane ? mă întrebam, în timp ce vehiculul, după nici un minut, intra pe sub o arcadă frumos împodobită. Furăm daţi jos de aceiaşi pompieri (bieţii de ei alergaseră după noi şi îi vedeam cât de congestionaţi sunt) şi împinşi într-o încăpere în care se aflau vreo cinci sau şase cazane mari, încinse la focuri zdravene. A, deci asta era ! mi-am zis. Cazane în care fierb păcătoşii.

Am încercat să bag un deget, dar a trebuit să mi-l retrag imediat. O durere insuportabilă îmi scutură trupul. Voiam să ştiu în ce consta chinul. Şi nu mică mi-a fost surpriza când am văzut că adevăratele cazne, durerile cele mai cumplite nu erau în acele mari recipiente, ci în afara lor. Câţiva inşi stăteau pe nişte trepte, goi puşcă, şi trebuiau să se îmbrace în costume de epocă din cinci în cinci minute. Cineva îi cronometra. Costumele erau foarte complicate, aparţineau când secolului XII, când celui al Regelui Soare, când secolului trecut. Bineînţeles, era imposibil să te îmbraci şi să te dezbraci atât de repede, cum la fel de imposibil era să nu încurci câte o jachetă, un pantalon sau un jabou de la alt costum. Astfel se făcea că păcătoşii (aveam să aflu tot de la insul care ne însoţea că aceşti păcătoşi nu erau alţii decât foştii dregători mincinoşi şi duplicitari), cronometraţi foarte riguros, nu erau aruncaţi în cazane, cum s-ar fi cuvenit, ci puşi să lepede imediat costumele îmbrăcate greşit şi să se acopere de armuri grele şi, după cum mi-am dat seama, destul de ruginite. Stăteau în ele câte o săptămână, după care porneau din nou să se îmbrace în costume de epocă. Greşind iarăşi, trebuiau să se bage din nou în armuri, să stea în ele timpul prevăzut de regulamentele în vigoare, afişate cu litere de-o şchioapă pe perete, apoi iar să revină la costume şi aşa mai departe, luni şi ani. Cazanele erau destinate numai celor care reuşeau, fără nici o penalizare, să îmbrace în 5 minute cinci costume diferite. Acest lucru s-a întâmplat doar cu un singur păcătos, un ins, se vede, foarte dibaci care, ajutat şi de noroc, a amerizat în cazanul cu apă clocotită, fericit şi salvat. Stătea pe fundul cazanului şi pentru că între timp puterile îi slăbiseră scotea capul cam de 2-3 ori pe an.

Cât am zăbovit noi pe-acolo nu l-am văzut ieşind.

OCOLUL BUCUREȘTILOR ÎN 15 ORE

Miercuri 17 decembrie 1958, la orele 7,20, împreună cu prietenul Țoncu Simionescu, am pornit într-una din călătoriile proiectate mai demult (*Ucenic la clasici*) și care, după foarte sumare pregătiri (niște bocanci comozi și destul de solizi, vreo 20 de lei de căciulă pentru diverse cheltuieli) avea să se înfăptuiască în acea zi, miraculos însorită și cu o temperatură plăcută, numai bună pentru o astfel de întreprindere.

Scrierea unei cărți, așa cum ne propusesem inițial, a întârziat însă atât de mult (24 de ani) încât nici nu cred a mai fi posibilă. Impresiile s-au subțiat, rămânând doar palide amintiri a ceea ce vrusesem să fie o mare faptă. Din ea s-au păstrat doar câteva însemnări făcute într-un carnet, sub forma unui *orar,* din care transcriu, în rândurile de mai jos, câteva fragmente.

Indiferent, însă, de scurtimea sau lungimea lor, de calitatea lucrurilor văzute sau numai bănuite, cred că cititorul nu va rămâne dezamăgit, cel puțin, de ideea de a face o astfel de călătorie și de tonul sincer al unor exclamații.

*

7,20 – Lumea se uită la noi cum tot scriem în carnețele și ne crede inspectori. De ce n-am fi ? Nu inspectăm noi marginile orașului ? Suntem la Polizu, în fața Politehnicii. Luăm un 6 care să ne ducă mai departe pe C. Griviței. Ideea unei alte cărți: *24 de ore într-un tramvai.*

7,30 – O fată, cu o carte de medicină sub braț, mă privește galeș. „Ei, domnișoară, domnișoară, ce noroc ai că sunt în *documentare* !" Un tip neras mi se uită peste umăr la ce scriu. Își dă oare seama că în timp ce se uită la ce scriu, eu tocmai

scriu că el se uită la ce scriu ? Prea complicat ! Tramvaiul se opreşte într-un nesfârşit convoi de vehicule.

7,40 – Tot în tramvai (clasa a doua). Trecem pe lângă locomotive ce par popi pe catafalc. A nu încerca să fiu inteligent, cult ş.a.m.d. A fi doar ochi şi urechi. De reţinut expresia unuia gras, cu o bască maro trasă pe sprâncene: „Eu, dacă ar fi după mine..."

7,45 – Blocuri noi, fără gust, dar care par solide. O babă, lângă mine, cu mănuşi enorme, întreabă în dreapta, în stânga: „Maică, când a fost întâi ?" Nimeni nu pricepe ce vrea să spună. Fac repede socoteala şi îi răspund: „1 decembrie a fost într-o luni." Ce mirare în jur !

8,00 – Fabrica de medicamente *Tableta* (o denumire inspirată !). Ce ne facem dacă ne prinde careva cu însemnările astea la noi ? Ţ. ridică din umeri. Propun ca din loc în loc să-i ardem şi câte o lozincă. În dreapta, suluri de nori cenuşii pe un cer vag colorat de un soare galben. Lumina parcă e strecurată ca o făină prin sită.

8,05 – Biserica Sf. Nicolae. De-aici vom socoti începutul călătoriei noastre. Vom încerca deci să ocolim oraşul având mereu în dreapta câmpul şi, în stânga, câteva uliţe şi case. În pridvorul bisericii admirăm o înfricoşătoare Judecată de Apoi. Pictura este frumoasă. O mână de artist, se vede. Unul din draci cară cu roaba o femeie durdulie. Precis vrea s-o facă scăpată.

8,15 – Monumentul *Patria recunoscătoare*. Există oare un inventar al monumentelor închinate eroilor Războiului de Întregire ? Cred că se ridică la câteva sute în toată tara. Foarte greu se scrie din picioare. Dacă am şti stenografia ! Ţ. îmi oferă spinarea precizându-mi: „Doar pentru frazele mai lungi". Bem pe nerăsuflate o sticlă de lapte cumpărată de la un magazin alimentar. Vânzătorul, stacojiu la faţă, nedormit,

se adresează oamenilor care stau la coadă în stradă: „Vai, da' luați loc la mese !" (bineînțeles e un banc !)

8,40 – Podul Grant (Ț. mă corectează „Grand"). Șinele de cale ferată strălucesc în soarele rece. Norocul nostru să avem asemenea vreme în decembrie. Când te gândești că peste câteva zile e Crăciunul. De făcut o retrospectivă a celor 10 ani de când sunt în București (sub forma unor tablouri de case, străzi, grădini). Neapărat, de recitit Ion Ghica !

9,05 – Șoseaua Crângași. Păcat că nu avem un aparat de fotografiat. Ce poze grozave ar putea ieși ! Mă întreb dacă un oraș se poate cunoaște numai mergând pe străzile lui. În fond, e vorba de o defilare de chipuri, colțuri de stradă, firme, vitrine, vehicule. Dar unde sunt *caracterele* ? Ah, vechile autobuze Renault, lădoaie galbene, aplecate într-o parte, zgomotoase ! Le știu de când eram copil și veneam din când în când la București. Ce m-au mirat atunci ! Și uite-le că circulă și acum ! „Ai dracu' nemți !", vorba colonelului G. Ce-o mai fi făcând ? Ne amintim, eu și Ț., de anii '48 când stăteam la el în gazdă, în acea cămăruță. Cred că descrierea tusei lui, o tuse magnifică, e cea mai bună pagină pe care am scris-o până acum.

9,20 – Piața Crângași. Acoperișuri malagambiste. Un car cu boi încurcă circulația. Țăranul, în loc să fie îngrijorat sau nervos, e foarte mândru de asta.

9,24 – Șoseaua Ciurel. Iarăși un autobuz Renault.

9,25 – Str. Breaza, Alte culori: albastru mult (garduri, acoperișuri) și albul unor perdelițe proaspăt spălate. De comparat ferestrele din alte țări (Franța, Anglia, America) cu ferestrele de ia noi (perdelițe, glastre, gratii etc.). Văd pe vizavi un hușean.

9,27 – *Sf. Niculae* (cimitirul). Clopotniță veche, ruginită. Verona Găităneanu, dec. 30 mart. 1955, în etate de 83 ani.

9,35 – Intrarea Krauss. Un câine. Trei cişmele închipuind ciocuri de pasăre, din fontă veche, foarte solide. Pe un maidan câţiva elevi joacă fotbal. Şi-au pus ghiozdanele în chip de porţi şi când o minge şutată atinge una din ele, se produce în aer o explozie de caiete, cărţi, creioane şi penare. Când ne văd că deschidem carneţelele, îşi strâng repede lucrurile şi o iau la goană.

9,40 – Marginea oraşului. Multe podeţe peste o apă destul de limpede. Dacă mâine ni s-ar spune că putem publica, cu ce ne-am prezenta ? îl întreb pe Ţ. Ridică din umeri. Într-adevăr, *Dicţionarul* lui ar mai avea nevoie de vreo 10 ani. În ce mă priveşte, n-am nimic. *Jurnalul* nu-i literatură, iar cele câteva pagini din *Manual* nu-s o carte. Până atunci nu ne rămâne decât să facem „ocoale" !

9,50 – Canalul Ciurel. În stânga, Moara Ciurel. Apa clocoteşte într-un jghiab, verde. Căutători în gunoaie. Sunt cinci, un bărbat, trei femei, un copil, fiecare cu sarcini bine stabilite: bărbatul culege fierul vechi, una din femei încălţăminte, pânză, saci, alta, coji de pâine. La un moment dat copilul (4-5 ani) se pune pe vine pe o movilă şi dă drumul unui produs auriu, intens luminat de soare ca de un reflector. De vorbit despre cerul acesta care se umple de nori repezi, negri şi de spărturile de cer albastru prin care izbucneşte câte o rază imediat gâtuită de un sfincter uriaş.

9,54 – Arcuda (staţia de filtrare). Un nor seamănă cu Karl Marx.

9,57 – Str. Virtuţii. Un beţiv urcă în pantă şi deşi e cu mâinile goale arată de parcă ar trage după el un vapor. Stradă nepavată. Posibil ideal pentru o generaţie: pavarea unei străzi !

9,59 – Prin dreptul unei case arătoase. „Ăsta face politică. Are gard nou !"

10,05 – Nici o casă nu seamănă una cu alta. În această privinţă periferia e individualistă, necatalogabilă. Despre „uniformizarea" din centru. Periferia e civilă, centrul – militar.

10,11 – Biserica „Adormirea Maicii Domnului". Pisania începe aşa: „Cu ajutorul lui Dumnezeu eu Nicolae Manolescu, comersantu, am ridicatu acésta Sfântă biserică... în anul 1886..."

10,13 – Strada Bisericii. Turlele par comănace cărora le-a ars pânza. Să scriem cartea despre această călătorie a noastră în aşa fel încât să fie mai interesante „golurile" dintre un minut şi altul. Exact ca în benzile desenate unde cititorului i se cere să completeze spaţiile dintre scene. Dar unde sunt oamenii ? Foarte puţini întâlniţi până acum. O babă ameninţă cu o nuia pe o fetiţă plânsă şi extrem de tristă.

10,18 – Un avion biplan. Miros de tăciune.

10,23 – Str. Fabricei. Un căţel se ia după noi. Cele mai bune nume pentru căţei: Vasilescu, Georgescu, Dumitrescu... Toate în... escu !

10,29 – Intrarea Garoafei, în dreapta. Un chip, la o fereastră, ne pândeşte de după perdele. Ce ochi de pasăre de pradă are ! Dacă avem de-a face doar cu un cap ? Din punct de vedere olfactiv această intrare miroase, pur şi simplu, a... c...

10,30 – Copii cu arcuri. La nr. 5 o grădină cu mulţi pari în vârful cărora sunt înfipte globuri de toate culorile. N-am mai văzut aşa ceva din copilărie.

10,35 – „Fotograful tineretului". Stăm vreo cinci minute să admirăm figurile, într-adevăr, de antologie. Toate fac o familie. Mireasa din centru are ceva din aerul soldatului pozat în dreptul unui panou vopsit. Vitrina parcă ar fi un copac cu pozele atârnate de ramuri: femeie cu chipiu de marinar, băieţel cu o ţigară între degete, bătrână în costum popular, vampă surâzătoare, cu strungăreaţă ş.a.m.d.

10,40 – Bul. Păcii. O pompierie cu turn. Un nor atât de jos că ar putea să cadă peste vreo casă.

10,45 – Luăm tramvaiul câteva staţii. O ţigancă se apropie de mine: „Ia frezarul !“ (pieptene).

10,58 – Fabrica Dej. Vizavi, fabrica „Cl. Gotwald“ (fost Dinamo). În spatele ei o vale unde soldaţii fac exerciţii de tragere. Fiind lume cam multă ne jenăm să tot scoatem carneţelele.

11,10 – Un brad într-un balcon. Lângă el un curcan legat cu o sfoară.

11,15 – Str. lt. av. Caranda. Case tip pentru militari. Curţile sunt bine măturate.

11,18 – Drumul Sării. S-a înnorat brusc. O femeie iese în curte şi spune unui copil: „Lasă pisica aia şi vino de mă ajută să prindem găina !“

11,22 – B-dul Ghencea. La colţul fiecărei străzi câte o cişmea cu mâner. Apa ţâşneşte ca din sifon.

11,30 – Cimitirul Ghencea. „Căsuţa mea de veci – Gh. Costescu“: Apoi „Barbu Lăzureanu: n. 1826 Maiu 21, dec. 1833 Iulie 4“. Pe cer, câteva trasoare.

11,56 – Ieşim din Ghencea. Norii s-au mai risipit.

12,00 – Traversăm str. Antiaeriană. Ce imaginaţie pot să aibă bucureştenii în pusul numelor de străzi ! O luăm pe Gogu Ruse, lăsând în stânga str. Clejani. Noroaie şi iarăşi cişmele. Într-o curte (nr. 18) prăjini înalte în vârful cărora se află grătare de lemn pentru porumbei.

12,07 – Str. Mărgeanului. Biserica Voievodul Mihai.

12,11 – Str. Şandor Gheorghe. Ţ. scrie continuu (are stofă de romancier). Eu doar din când în când. Cred că în scrierea cărţii ne vom bizui mai mult pe însemnările lui. Eu voi fi cu aforismele. Până acum, nici unul. Un băiat într-un ceardac îşi pregăteşte harapnicul pentru plugușor.

12,23 – Str. Iancu Jianu. Nici un eveniment, doar faptul că norii când se întind pe tot cerul, când cad mototoliţi pe margini.

12,27 – Calea Rahovei ca un maţ scos afară dintr-un pântec.

12,45 – Mâncăm alviţă. O bucată de scândură, în chip de firmă, pe care e scris cu cretă:

12,48 – Str. Sergent Croitoru. O fată cu glezne extraordinare. Case de oameni ceva mai înstăriţi. Predomină galbenul. Stradă pietruită care coteşte cu 90°, iarbă printre pietre. Numele vechi al străzii: „Parcul Rahova, str. F.".

13,03 – Primele semne de oboseală. Bem apă la o cişmea de pe str. serg. Mihai, colţ cu o mică piaţetă.

13,05 – Str. Peceneaga. O voce, de undeva: „Unde dracu' s-a dus porumbelul ăla ?"

13,07 – Şoseaua Măgurele. Str. serg. Turturică. Un cârd de gâşte. În dreapta, Intrarea Undrelei. În capul străzii un ins s-a oprit şi ne urmăreşte. Parcă l-am mai văzut cu câteva străzi înainte.

13,10 – Str. Semănătorului. O femeie adună bălegar. Insul s-a luat după noi. Grăbim pasul. La o fereastră o fetiţă ne face cu mâna.

13,20 – Str. Bachus, apoi str. Brebenei. Un miros de parfum „Carmen" lăsat de o femeie care cară două găleţi cu apă.

13,24 – Pe str. Trompetului câteva femei cu damigene vând vin roşu („Ia vinişoru, ia te-am zărit printre morminte !").

13,30 – Piaţa Ferentari. O pereche de tineri căsătoriţi. Ea, în rochie albă, cu poalele stropite de noroi. El, beat.

13,33 – Str. Pieptănari. Un motor taie lemne.

13,45 – Str. Th. Dragu. Cimitirul Bellu. La „Florăria Fevronia" se vând şi „flori frumoase de hârtie durabile".

14,08 – Mormântul lui V.A. Urechia – deteriorat. Mai departe, în loc de cruce, un stâlp cu un vultur pe el.

14,40 – Până la marginea cimitirului de unde se vede *Valea Plângerii* (stufăriş, movile de gunoaie şi câteva colibe). Ce dezolant ! Oare va fi curăţat vreodată acest loc sordid ?

14,45 – Pe o altă alee: „Locot. de cavalerie Eduard Căzănescu, strănepot al marelui logofăt Vlad Căzănescul, jertfit în lupta pentru onoare".

14,50 – „Dan Alexandrescu şi Lisbeth Alexandrescu, născută Aubach, dispăruţi fulgerător într-un accident de avion la 12 VIII 1947 în călătoria lor de nuntă".

15,10 – Ieşim din Bellu. Debit de tutun. De scris despre vechile debite de tutun (acele cutii metalice vopsite în verde, cu zeci de gemuleţe). Ne plângem amândoi de picioare. După ce terminăm călătoria va trebui să ne documentăm foarte serios, pentru scrierea cărţii. Am citit de mult o carte despre Bucureşti de Mircea Damian. Sper să n-o facem la fel.

15,35 – Închisoarea Văcăreşti. O dubă tocmai intră pe poartă. Mă întreb cam ce fel de însemnări ar fi făcut Radu într-o astfel de călătorie. Ei, ar fi găsit el culorile necesare !

15,42 – Mărţişorul, alb şi roşu. Încep să-i povestesc lui Ţ. vizita mea la Arghezi în 1953, cu M. şi Corina. Pe urmă îmi amintesc că i-am mai spus întâmplarea de vreo zece ori. Semn de oboseală acută. Ar fi interesant de stat de vorbă cu vecinii lui Arghezi. Cred că toţi l-ar pârî.

15,56 – Calea Văcăreşti. Mirosuri nesuferite. Un aer gri.

16,01 – Zăresc pe Florence într-un autobuz. Maidane.

16,10 – Abator (am ajuns cu autobuzul). Curţile pline de frânghii cu rufe la uscat (colorate). Parcă cineva ar fi spart nişte vitralii de copaci.

16,12 – Cheiul Dâmboviţei. Str. Vitejilor. Doi bărbaţi cară ciorchine încă aburinde de burtă de vită. La nr. 14, în curte, doi berbeci enormi. De unde şi până unde ? Lângă ei un câine mare, ciobănesc. Întrebăm pe proprietar dacă muşcă. Răspunsul: „Depinde. E un câine foarte diplomat".

16,20 – Str. Moţilor. Unul îşi repară gardul. Într-un colţ al gurii ţine un piron, în altul, un chiştoc de ţigară.

16,26 – Str. Foişor. Casa de la nr. 114, absolut remarcabilă (vopsită în galben, cu ferestre albe).

16,34 – Str. Regenerării. La nr. 9 vedem steaguri negre. Întrebăm cine a murit. Răduceanu Păuna. „Lăsaţi că se *regenerează* ea !" zice Ţ.

16,39 – Str. Grădinarilor. Se înserează. Abia mai vedem ce scriem.

16,42 – Str. Nucului. Inst. de cercetări petrolifere.

16,45 – Cumpărăm o lipie. Dinspre Văcăreşti, rămăşiţele unui soare de sânge.

16,52 – Şos. M. Bravu. Nori tăiaţi cu cuţitul. Ce bine ar fi fost să-l fi luat şi pe Puiu Creţia cu noi. Am fi avut alături un mare specialist în nori.

16,58 – Str. Laborator. Tot drumul a fost linişte (cu excepţia arterelor mai circulate). N-am putut consemna de aceea prea multe evenimente. Dar acum, fiind foarte obosiţi, parcă fiecare lucru ne înţeapă dureros.

17,00 – S-au aprins luminile. Str. Dristor (capătul tramvaiului 4).

17,06 – Luăm tram. 18. Unul, cu un acordeon, stă pe scaun şi pianotează pe clape, fără să desfacă burduful, scoţând

zgomote înfundate. „Nu ne cânți ceva ?“ i se adresează un oarecare. „Hai sictir !“ îi răspunde instrumentistul.

17,13 – Dudești Cioplea. Orbecăim pe o stradă prost luminată. Un miros de mititei ne piaptănă din cap până-n picioare.

17,18 – Pe strada care duce la Talcioc unul cu o lampă de gaz aprinsă țipă întruna: „Arde, arde, nu se stinge !“

17,20 – A apărut luna. Mulțimea s-a risipit, doar ici-colo câțiva vânzători care își strâng lucrurile. Când trecem prin fața unuia auzim: „Nu doriți un condensator ? E foarte aspectuos !“

17,21 – La lumina unui bec o fantomatică figură de femeie. Doamne, ca-n filme ! Ceva în genul Marlene Dietrich. Și mai și fumează cu un țigaret lung.

17,23 Conversație între două femei:

– Doamnă, te rog, vinde-mi-i mie ! (niște pantofi.)
– Nu, ți-am spus că nu !
– De ce ești rea ?
– Du-te dracului !
– Ba tu să te duci !
– A, vasăzică, așa !?
– Hai, te rog !
– Nu, nu și nu !
– Scorpie !
– Gata !
– Hai, te rog ! ș.a.m.d.

17,30 – Ieșim în strada Ecaterina Teodoroiu. Înapoi cu tramvaiul 18. Stăm jos. Ce bine ! Vagonul e gol. Ne lungim picioarele. Mare tentație de a întrerupe acest *voyage autour de ma ville*. Nu era mai bun un *voyage autour de ma chambre* ? Diferența dintre sec. XIX și XX.

17,53 – Str. Dristorului. Miroase a cremă de ghete.

18,00 – Şos. Mihai Bravu. La nr. 275 o casă cu pridvor, veche (extraordinară). Poate vorbim cu cineva s-o fotografieze.

18,10 – Tramvaiul 26. Iar stăm jos. „Ştii că ăsta mă poate duce până acasă ?" îmi spune Ţ. Curaj, bătrâne !

18,19 – Oborul vechi. Încerc să mângâi un cal dar el vrea să mă muşte.

18,21 – Tramvaiul 7. Vagonul de clasa întâi luminat *a giorno*.

18,28 – Barieră C.F.R. (pe Pantelimon).

18,34 – Fum alb de la o fabrică de ciment. A vedea lumea prin geamul unui tramvai sau al unui tren înseamnă a batjocori acea lume.

18,36 – Capătul lui 7. În faţa noastră un câmp negru. Unde duce drumul ăsta ? Ne răspunde o voce gâjâită: „La Căţelu !"

18,45 – Înapoi, tot cu 7. În dreapta, „Mărcuţa".

18,52 – Coborâm din tramvai. Str. Renului. O gârlă acoperită de o pojghiţă subţire de gheaţă.

18,58 – Str. Imper. Cred că asta le întrece pe toate. Trei garduri dărâmate, vreo patru case. O voce dintr-o curte: „Vaţicooo !"

19,00 – Str. Girafei. Cum s-o fi numind cel de la Sfat care pune nume de străzi ? Nomenclaturist ?

19,02 – Str. Castorului. Un pâlc de eleve care se întorc de la şcoală. Una şchioapătă şi pentru că mereu rămâne în urmă strigă celorlalte: „Stai, tu!" Îmi vine s-o iau pe sus şi s-o port ca vântul.

19,07 – Şos. Pantelimon. Nu mai vedem să scriem în carneţele. Câţiva curioşi se uită după noi cum ne sprijinim de câte un felinar ca să putem nota câte ceva.

19,10 – O linie de cale ferată. Când te gândeşti că din linie în linie am putea ajunge la Paris !

19,12 – Luăm pe 7 din nou. Aşteptăm la barieră 10 minute. Trece un mărfar cu 62 de vagoane. Mi-e cam foame.

19,30 – Coborâm din 7. Traversăm bul. Dimitrov. Mi s-a terminat cerneala. Noroc că mai am un creion la mine.

19,35 – Str. serg. Ion Chiriac (întunecoasă).

19,47 – Derută. Pe unde s-o luăm ? Cred că ne-am rătăcit. Ţ. încearcă să descopere Steaua Polară, dar sunt nori. Ce dracu' facem ? O luăm peste nişte linii. Întreb o jună unde ne aflăm. „Da' dumneavoastră cine sunteţi ?" Auzi, vorbă ! Totuşi, îmi spune: str. Ziduri-Moşi.

20,00 – Ieşim în Colentina. Mâncăm un iaurt cum scrie la carte la Levon Cocimian. Mese vechi, rotunde, cu grele plăci de marmură verzuie. Un iaurt adevărat, de oaie, care ne astâmpără şi setea. Adresa: Şos. Colentina 46. În vitrină două pisici. Mai departe, pe dreapta, fabrica de săpun Stella.

20,07 – Urcăm în tramvaiul 1. Doi inşi beţi se ţin de gulerele paltoanelor gata-gata să se ia la bătaie. Un al treilea îi ataţă: „Dă-i, mă, una la fotografie. Aşa, cu capu' !" Mie parcă îmi vine iaurtul înapoi.

20,15 – Piaţa Colentina. Doi miliţieni călări (unul, pe un cal alb, celălalt, pe unul cafeniu). Tropotul copitelor parcă ar anunţa o defilare.

20,18 – Tramvaiul 21. O femeie încearcă să-şi trezească bărbatul adormit: „Hai, Gicule, că la prima coborâm !" Dar bărbatul o împinge cu mâna: „Vorbeşti prostii !"

20,25 – Capătul liniei 21. Ne trântim pe o bancă, frânţi. Vatmanul, ghicindu-ne gândul, vine la noi şi ne întreabă: „Ce faceţi ? Nu mergeţi înapoi ?"

20,30 – Ne suim într-un vagon gol. Suntem singurii pasageri.

20,38 – Coborâm la staţia Plumbuita. Vom merge pe jos (dacă mai putem) până la staţia Doamna Ghica.

20,50 – Luăm pe l. Nu-mi mai simt picioarele.

20,58 – Coborâm şi o luăm pe str. Teiul Doamnei.

21,11 – Parcul Tei. Ne aşezăm pe o bancă. În faţa noastră e o estradă cu o cortină mişcată continuu de vânt. Sunt atât de obosit că îmi vine să plâng.

21,15 – Trebuie s-o pornim din nou. Arsuri în tălpi. Pe Ţ. îl dor fluierele picioarelor. Cred că vom depăşi cu mult cele 15 ore propuse.

21,30 – Străzi paralele. De remarcat str. Opanez.

21,34 – O rampă C.F.R.

21,35 – O locomotivă.

21,38 – Str. Sf. Petru. Dar unde sunt coloanele lui Bernini ?

21,45 – Florească. Nu mai pot să scriu. Voi nota doar străzile.

21,52 – Str. Glinka.

21,57 – Casa lui Călinescu (nr. 53). Nici o lumină.

22,03 – Sala Florească.

22,04 – Groapa Florească, înconjurată de un gard. Deschidem o poartă şi dăm peste o îngrămădire de case. Miros de cârpe arse şi de gaz lampant. Aici cred că nu intră nici miliţia.

22,15 – Studioul Sahia. Ne aşezăm în faţă, pe bordura trotuarului.

22,48 – Casa Scânteii.

22,50 – Prin spatele C. Scânteii, peste linii. Trenuri unul după altul. Ne ţinem de mână.

23,02 – Str. Jiului.

23,06 – Str. Câmpuri.

23,07 – Str. Şuşiţa.

23,08 – Str. Izbiceni. Aproape alergăm.

23,10 – Str. Justin Georgescu. Se vede cupola de la Sf. Nicolae.

23,11 – Am sosit la capătul călătoriei ! De fericire şi de oboseală plângem amândoi. Ne îmbrăţişăm. La orizont, Orionul.

CUM SĂ NE FACEM BAGAJELE (AFORISME)

Bagajele ne amintesc mereu cât de imperfecte fiinţe suntem.

*

„Dragi călători, citesc în nişte însemnări mai vechi ale lui Guido, nu vă faceţi prea din timp şi cu prea multă stăruinţă şi minuţiozitate bagajele ! Distrugeţi cel puţin jumătate din plăcerile călătoriei.

*

Dar ce-ar fi, îmi spune acelaşi Guido, ce-ar fi să-ţi faci din când în când bagajele dar să nu pleci nicăieri ?

*

Geamantanul se adresă într-o zi rucsacului: „Şi măcar n-ai şi tu acolo, o cheiţă !"

*

Tristeţea lucrurilor care au fost puse în bagaj, dar de care nu ne-am atins în timpul călătoriei !

*

Printre alte întrebuinţări ce se pot da unui aparat de fotografiat, nu uitaţi pe aceasta: scoateţi căpăcelul care

acoperă obiectivul şi presăraţi în el câteva firimituri de pâine. Lăsaţi-l pe pervazul ferestrei. Zgomotul împingerii lui cu ciocul de vreo pasăre vă va întoarce imediat la stări sufleteşti simple, atât de necesare într-o călătorie.

Puteţi pune după aceea şi puţină apă.

*

Şi un sfat foarte practic.

După ce vă umpleţi geamantanul de lucruri, îl burduşiţi bine, nu uitaţi să presăraţi şi puţină sare pe deasupra. Doar numai pentru a fi liniştiţi că n-aţi uitat nimic, absolut nimic.

*

Ştiu povestea cu făcutul sistematic al bagajelor, îmi spune Nicu T., un recunoscut analist. O iei de la picioare la cap sau de la cap spre picioare. Numai că în cazul meu lucrurile se complică într-un mod neaşteptat.

O pornesc foarte liniştit şi dacă încep de la picioare mă gândesc imediat la pantofii pe care trebuie să mi-i iau, la ciorapi, la crema de ghete şi cârpa de lustruit, la şireturile de schimb şi aşa mai departe. Apoi mi-aduc aminte să-mi iau pantaloni, curea sau bretele. De-aici însă o iau totdeauna razna şi nimic nu mă mai opreşte să dau o raită pe la pancreas, diafragmă sau rinichi. Călătoria devine lungă şi cum nu vreau să-mi scape nimic întârzii prin „interiorul" meu mai mult decât s-ar cuveni.

Când ajung la locul de destinaţie constat ori că nu mi-am luat ochelarii, ori că am uitat trusa de bărbierit, ori că mi-am lăsat acasă pălăria.

Dacă am luat-o invers, de la cap la picioare, uit să-mi iau pantofii.

*

Există multe gesturi chirurgicale în umblarea printre lucrurile dintr-un geamantan. Iar tragerea fermoarului pare a fi o operație de coasere a ranei.

*

Alături de haine, cămăși, picături Davilla, puneți-vă în bagaje și puțină melancolie. Suportă bine orice fel de călătorii. Și aveți și avantajul că folosind-o din când în când dați multă dulceață lucrurilor privite.

*

Un geamantan ideal ar trebui să aibă un mic gemuleț prin care să putem privi ca într-un acvarium. În loc de pești s-ar afla toate lucrurile noastre, hainele plutind ca niște pisici de mare, pantofii noi arătând ca delfinii jucăuși, periuța de dinți stând la pândă ca un arici.

*

Fiți virtuoși ! Nu vă luați bagaje prea multe.

*

Visez un drum în jurul lumii cu mâinile în buzunare.

*

O călătorie cu bagaje prea multe e ca o saltea cu purici.

*

Trei perechi de izmene, trei cămăși purtate, ciorapi de bumbac, un guler de rezervă, un tirbușon, două lame Astor, o lesă de pechinez, un ochi de sticlă, o butelie de Zizin, patru dopuri, papucii de casă, cinci holșuruburi, două picsuri și

niscaiva pâine – toate cărate repede într-o luxoasă valiză diplomatică.

*

Bagaje pline cu pietre de pe Acropole. Ce ziceţi ?

*

Bagajele noastre ar trebui să rezulte din îngrămădirea, tasarea şi comprimarea tuturor lucrurilor din casă. Dar pentru asta ar trebui să avem la dispoziţie o maşină de presat cum e cea folosită pentru balotarea automobilelor vechi.

*

Am cunoscut un vameş, îşi aminteşte Guido, care îşi făcea foarte serios şi sistematic datoria. Dar, în acelaşi timp, era un ingenios. Vorbea şi glumea tot timpul întocmai ca acei dentişti care stau de vorbă cu pacientul în timp ce îi umblă cu freza în dinţi.

– Da, sunt dentişti şi dentişti.

*

Înainte de plecare fă-ţi cât mai multe bagaje cu putinţă. Dar nu-ţi lua decât unul şi-acela prin tragere la sorţi.

(Din volumul „Fals manual de petrecere a călătoriei“, Albatros, 1982.)

[SCRISOARE CĂTRE O FEMEIE ADORMITĂ]

Urcă în fugă cele trei etaje ale micului bloc de pe una din străzile ce se revărsau toate în marele parc din centrul oraşului, sună şi aşteptă să i se deschidă. În prag apăru o tânără femeie într-un capot galben, cu mari flori albastre, care îi făcu semn să intre abia reţinându-şi un căscat. După ce musafirul se dezbrăcă de pardesiu şi îl agăţă în cuier, ea reintră în patul abia părăsit.

– La ora asta ? întrebă fără să-l privească.

Vizitatorul ridică din umeri.

– Parcă noi doi am discutat ceva, continuă ea plictisită.

– Nu te supăra ! rosti el timid...

Abia îl zărea de sub pleoapele grele, somnoroase.

Auzi, să nu se supere !? Mai căscă o dată, spuse: „Vezi, când pleci nu trânti uşa !“ apoi readormi.

Afară se lumina de ziuă.

El luă o bucată de hârtie şi scrise:

Draga mea,

Ai adormit cum nu se poate mai frumos. A mai rămas din tine o frunte calmă, încadrată de cârlionţatul tău păr roşcat, şi un adorabil năsuc. Ţi-a fost frig dacă ţi-ai tras plapuma atât de sus. Dormi pe spate, poziţia ta preferată, şi, mai mult ca

sigur, îţi ţii braţele îndoite, cu palmele desfăcute pe lângă umeri, aşa cum dorm copiii. Precis că dacă te-aş atinge aş simţi în vârful degetelor o insuportabilă năvală de electricitate. Aceeaşi năvală care m-a făcut acum doi ani să cad ca secerat.

Acum doi ani ! Câte nu s-au petrecut de-atunci ! Dar nu-ţi cer prea mult rugându-te să-ţi aminteşti nişte lucruri pe care acum vrei să le uiţi atât de repede ? Dacă nu cumva le-ai şi uitat. Pentru numele lui Dumnezeu, de ce ? Rezist cu greu tentaţiei de-a te trezi, de-a te zgâlţâi bine de tot pentru a te întreba încă o dată, deşi, vai ! răspunsul îl ştiu dinainte, mi-l repeţi de-o săptămână, când violent (violenţa ta ce-mi inspiră atâta frică !), când logic, argumentat, cu acea aparenţă de calm pe care o ai numai faţă de copii şi de proşti.

Ce nu-ţi convine ? Sau ai început să visezi ? Te-ai mişcat. Poate nici nu dormi şi mă priveşti printre gene. Ai fi în stare ! Doar vrei să te descotoroseşti de mine. Sunt convins că m-ai şi omorî, dacă s-ar putea. Sau eu să te omor pe tine ? Iată o idee ! Doar nu m-a văzut nimeni intrând, aş putea găsi şi un alibi... Nu, glumesc ! Ştii că nu pot omorî nici o muscă, ştii cât de indecis sunt, cât de naiv, de *prostuţ* (nu aşa mă alintai în momentele tale cele mai blânde ?).

Nu aşa m-ai văzut şi-atunci, exact acum doi ani, în biroul acela ?

– Mă numesc... parcă am spus eu introducându-mă în încăperea de la etajul doi.

Tu ai izbucnit în râs. De ce ? Stăteai la un birou cu un cristal deasupra sub care erau înşirate poze de artişti şi ilustrate colorate.

Poate mă socoteai o *figură* (dar câte figuri nu văzuseşi până atunci !). Înalt, deşirat, slăbănog, cu un mers săltat, cu un evident început de chelie. Caraghios, nu ?

– N-ați auzit de mine ? Sunt de la blocul B 27, cel cu povestea... am completat eu semeț.

Ți-ai dus din nou mâna la gură ca să-ți oprești râsul.

Dar Neagu, șeful tău, m-a întrerupt:

– Da, da ! V-am chemat să ne dați o relație.

Ce cuvânt ! O *relație* ! M-a mirat atunci cuvântul, mai mult decât motivul chemării mele acolo. Îl știam din expresia „a avea relații", dar a da relații !? Așa ceva nu mai auzisem. Ce înseamnă să dai relații ? Aveam să aflu imediat.

– În legătură cu consolidările la blocul dumneavoastră.

– Păi, v-am trimis o adresă în acest sens. Comitetul opinează că nu e cazul să se facă consolidări.

– De ce ?

– Blocul e solid, a rezistat perfect la seism.

– Asta e o simplă părere. Nu sunteți specialiști.

– Uitați ce, în bloc la noi locuiește un mare specialist tocmai în probleme d-astea, a scris și o carte pe tema patologiei construcțiilor. Imposibil să nu-l cunoașteți: Smarandache.

– A, marele Smarandache !

– Vedeți ?

– Asta nu schimbă datele problemei. Sunteți trecuți pentru consolidări în planul orașului, plan aprobat de Consiliu. Cunoașteți ?

– Nu, acum aflu.

– Așa că va trebui să vă conformați.

– Eu sunt profesor de română, nu mă pricep la construcții, dar ca președinte de bloc...

Ce bine îmi amintesc cum s-a așezat Neagu pe scaun și cum și-a încruntat sprâncenele ! Chiar tu, din locul tău acoperit de penumbra perdelelor groase, deveniseși foarte atentă. Într-adevăr, era de ascultat.

– Nu vreau să vă jignesc, dar lumea ştie cum lucraţi, cum veniţi cu schelele dumneavoastră, cu mormanele de nisip puse direct pe flori. Veniţi, deschideţi şantierul şi pe urmă lucraţi când vreţi şi cât vreţi.

– Tovarăşu, vă rog să vă măsuraţi cuvintele !

– Nu spun decât adevărul. Asta faceţi, dezorganizaţi, murdăriţi, faceţi treabă de mântuială. Să vă iasă planul, asta vă interesează ! Ce, nu ştim ce-aţi făcut la celelalte blocuri ? Aţi acoperit fisurile de la boiandrugi cu ipsos.

– Unde ? a ţipat Neagu.

– La B 16..

– Vom controla, deşi sunt sigur că aşa ceva n-avea cum să se întâmple.

– Ehe ! am făcut eu. Şi câte altele !...

Neagu n-a mai putut rezista. S-a ridicat de la locul lui, a venit în faţa mea (reuşisem, într-adevăr, să-l scot din pepeni) şi mi-a spus printre dinţi:

– Cu sau fără voia *voastră*, vom face consolidări. Dacă *voi*, comitetul, asociaţia aveţi ceva de obiectat, scrieţi. De discutat nu mai aveam ce discuta. Bună ziua !

Am spus şi eu un bună ziua scurt (tu nu mă mai vedeai pentru că te cufundaseşi în citirea unui dosar) şi am plecat...

*

Iar te-ai mişcat. Dacă te trezeşti ? Dacă mă prinzi spionându-te ? Vai de mine ! Ce mi-ai face !? Ai fi în stare să arunci cu orice în mine, cum, de altfel, ai mai făcut. Dar atunci... ei, atunci totul s-a terminat cu bine, împăcarea noastră a fost şi mai dulce, deşi mai simţeam în umăr durerea loviturii tale. Ai o forţă teribilă în braţe, o forţă de pianistă (ca să nu zic de tăietor de lemne) care ar da gata orice bărbat.

Ţi-am mai spus, mi se pare, că am citit anul trecut o carte în care erau nişte consideraţii foarte interesante despre sensibilitate şi rezistentă la bărbaţi şi la femei. În mod obişnuit, spunem că femeile sunt mai sensibile decât bărbaţii. Aceasta şi datorită educaţiei primite de-a lungul multor generaţii. Unui băiat părinţii îi interzic să plângă („Ce naiba, eşti bărbat, e ruşinos să plângi !"), pe când fetele sunt lăsate să se smiorcăie în voie („Eh, nu ştii cum sunt femeile ?!"). Iar bărbaţii se complac în această iluzie. Pentru ei ar fi şi dificil să recunoască propriile slăbiciuni. Or, ce se susţine în carte ? Că bărbaţii sunt de 6-7 ori mai „sensibili" decât femeile. Astfel, la un centru de recoltări sangvine leşinurile erau mai dese la bărbaţi decât la femei (raportul fiind de 8 la 2). Eu aş zice aşa: în timp ce voi sunteţi *sensibile* (cine nu recunoaşte acest lucru ?), noi suntem *mămăligi*. Povestea cu bărbatul care ar fi mai rezistent decât femeia e pură legendă. O femeie are posibilităţi de supravieţuire mai mari, de aceea şi există mai multe văduve decât văduvi, iar cât priveşte forţa musculară (mândria noastră de veacuri) ea e mobilizabilă pe segmente relativ scurte de timp. De aceea şi cerem mereu pauze, *coffee break*, câte un „somnişor" după-amiezele; ne plângem când de monotonie, când de stress. Suntem nişte animale care obosesc şi se plictisesc teribil de repede. Pe când voi, *bêtes de somme*, căraţi sarsanale, creşteţi copii, faceţi şi agricultură, şi mai aveţi grijă şi de noi. A, e adevărat că îmbătrâniţi mai repede decât noi ! dar şi aici e o poveste. Câte femei nu se plâng că au îmbătrânit, în timp ce „domnul" rămâne încă tânăr, viguros, pişicher ! Până într-o bună zi, când dumnealui îmbătrâneşte brusc, începe să-şi târâie picioarele şi să tot dea din cap, dus de mână de o nevastă „stabilizată" în bătrâneţea ei, dar care îşi păstrează ochiul vioi, nara fremătătoare, degetul poruncitor.

Cum să nu mă tem de tine ? Vorbesc foarte serios. Doar am avut ocazia să-ţi simt forţa. Nu la bătaie, Doamne fereşte ! (chestia cu pantofii azvârliţi în mine nu s-a mai repetat, dealtfel, mi se pare că i-ai aruncat în mine mai mult în joacă). Dar în alte împrejurări mi-ai oferit nişte mostre foarte edificatoare. Odată, aşa, din întâmplare, m-ai lovit cam tărişor peste mână. Am stat cu ea atârnând o zi întreagă. Exact ca un cotoi pălit peste labă. Altădată, când răcisem (astă toamnă, îţi aminteşti ?) mi-ai făcut, chipurile, masaj, adică, m-ai prins ca pe un aluat şi m-ai frământat până mi-au dat lacrimile.

Aşa că va trebui să mă grăbesc, să nu mai fac prea multe consideraţii, să nu mă mai încurc în detalii. Nu ştiu dacă o să pot termina scrisoarea (prea multe lucruri vreau să-ţi scriu, lucruri pe care nu ţi le-am spus până acum), dar voi încerca.

*

Unde rămăsesem ?

A doua zi am venit din nou. Am bătut la uşă foarte încet. Abia m-ai auzit.

Erai singură. Nu ştiu ce făceai, dar din gestul grăbit de-a ascunde un obiect sub birou am bănuit că te ocupai de altceva (citeai poate o carte sau coseai).

Cât de autoritar m-ai privit ! Pesemne, te întrebai ce mai caut. Te deranjam. Aveai şi tu un moment de răgaz şi eu ţi-l răpeam.

– Da ! Ce doriţi ?

– As vrea să vorbesc cu tovarăşul Neagu.

– Nu-i aici !

– E plecat ? Revine ?

– Poate.

Cred că din acea clipă, deşi nu-mi explic prea bine mecanismul, te-am privit cu alţi ochi. Cu ochii unui bărbat.

Totul a început (desigur, e o simplă presupunere) de la (şi te rog să nu râzi !) de la blestematul tău obicei de a-ţi scoate ochelarii şi de a-l privi altfel pe cel pe care nu mai vrei să-l vezi. Ai o miopie atât de avansată că fără lentile nu percepi nici la doi paşi. Este modul tău de-a pune un ecran între tine şi musafirul nedorit. Acesta îşi dă seama că, deşi te uiţi fix la el, nu-l mai înregistrezi în nici un fel, că el se află ca în faţa unei statui.

Dar eu am continuat să mă uit la frumoşii tăi ochi verzi. Pleoapele, puţin îngroşate la colţuri, conturau mongoloida tăietură a ochilor. Sprâncenele stufoase îţi umbreau privirea fixă şi un amestec de curiozitate şi milă m-a făcut să mă uit ca în vis la cele două obiecte tăcute, luminând însă atât de intens distanţa ce ne separa. Aş fi vrut să mă apropii atât de mult încât să te pot atinge. Puful de pe obrazul tău, acel puf auriu pe care aveam să-l mângâi într-o bună zi, făcea fericirea chipului tău imobil, care mă aţintea fără să mă vadă. Aş fi fost tentat, în clipele acelea, să fac orice mişcări, chiar să mă strâmb la tine, ştiindu-mă nesupravegheat ca în faţa unui orb. Din toată persoana mea zăreai o umbră, poate nici atât. Dar ce simţeam eu ? Simţeam cum cad în spaţiul lăsat gol de dispariţia privirii tale, că un vârtej iscat de dislocări formidabile de aer mă ia şi mă ridică, mă învârte şi mă face să cad, precum o neînsemnată filă într-o vrie neaşteptată.

Ţi-ai dat însă seama ce se petrece şi-atunci ţi-ai pus ochelarii. Totul a reintrat în normal. Vocea ta a risipit ultimele rămăşiţe a ceea ce, cu o clipă înainte, păruse a fi un cataclism.

– De ce-l căutaţi ? V-a chemat ?

– Nu, nu m-a chemat. Aş fi vrut să-l mai întreb de consolidare. Ştiţi, eu sunt preşedintele comitetului de bloc...

– Cunosc ! m-ai întrerupt cu o voce rece.

– Locatarii nu vor să semneze contractul.

– Şi ce ne priveşte asta pe noi ?

Norocul sau nenorocul meu a fost că tocmai în momentul acela intra şeful tău care, mirat că mă vede, a făcut spre tine semnul „ce caută dumnealui aici ?" Ai ridicat din umeri şi m-ai lăsat pe mine să mă explic.

Dar n-am apucat să spun prea multe pentru că Neagu m-a şi întrerupt:

– Sunt ocupat acum. Nu putem sta de vorbă. Dacă aveţi obiecţii, comunicaţi-ne în scris. Bună ziua !

Nu mai era nimic de făcut. Am coborât scările destul de abătut şi, pentru că eram şi obosit (avusesem vreo patru ore de curs, pe urmă, diverse alergături prin oraş şi mă şi dureau groaznic picioarele) m-am gândit să mă aşez pe o bancă în părculeţul din faţa clădirii. Era soare, un soare încă blând, de început de vară.

Îţi aminteşti ?

*

Nu ştiam că sforăi. E-adevărat că mai totdeauna eu adormeam primul (ca orice bărbat care se respectă) şi mă cufundam în perna mare, moale, ca într-o apă.

Te întorceai cu spatele după ce în strălucirea aprinderii de-o clipă a veiozei (o stingeai, apoi o reaprindeai ca să mai vezi încă o dată cât e ceasul; de ce vroiai să ştii cu atâta precizie ora ?) îţi zăream aluniţa de pe omoplat, într-un loc unde pielea se întinde ca un elastic. Ne lipeam unul de altul şi îmi cereai invariabil să stăm „ca două paralele". Eu îmi

pierdeam cunoştinţa într-un somn dulce pe care nu l-aş fi dat pentru nimic în lume.

Semnul suprem al iubirii, şi nu ştiu de câte ori ţi-am făcut această teorie, este dormitul ăsta împreună, adică, senzaţia pe care o ai încorporându-ţi un trup străin, făcându-l cu timpul ca şi al tău, cal miraculos cu care pluteşti în vis, fără de care nu mai poţi nici dormi, nici visa. Cei care dorm în paturi separate (indiferent de motivele invocate) nu se iubesc cu adevărat sau se iubesc pe sfert. Cum poţi vorbi de dragoste sărind atâtea nopţi, izolându-te câte şase, şapte ore pe zi de omul iubit, pierzând şansa de-a te trezi dintr-un vis pe răsuflarea caldă a celuilalt, cu acea palmă liniştitoare pusă pe umărul tău, cu acea reînnoită certitudine a existenţei în lunecarea din nou în profunzimile somnului ?

Când nu m-ai mai suportat lângă tine mi-am dat seama că nu mă mai iubeşti. Când a fost ? Astă-iarnă, nu ?

Venisem amândoi înfrigurați, am mâncat repede ceva (era trecut de unsprezece) şi ne-am băgat la fel de repede în pat. „Dă-ţi cotul mai încolo !" ai spus pe un ton agasat. Mi-am dat cotul mai încolo. „De ce răsufli aşa ?" m-ai întrebat. „Cum, adică ?" – „Aşa, nu ştiu cum !" – „Bine, n-o să mai răsuflu !" Dar orice făceam nu-ţi convenea. „Acuma ce faci, m-ai întrebat după nici un minut, de ce stai nemişcat ?" – „Încerc să-mi ţin respiraţia", ţi-am răspuns. Ce discuţie de-aici ! Că, sigur, îmi bat joc de tine, tu nu mai poţi de somn şi eu te enervez ca să nu mai poţi adormi ! şi-aşa mai departe.

Pe urmă (vorbesc de celelalte nopţi) lucrurile au decurs normal, dar ceva, o presimţire, mi se strecurase în suflet. Şi presimţirea s-a adeverit. De la acel „Dă-ţi cotul mai încolo !" până la „Totul s-a terminat între noi !" ce scară lungă de mici întâmplări, unele, abia sesizabile, de tăceri bruşte ori nejustificate dezlănţuiri, de amânarea cu o secundă a unui

sărut sau de vorbe aruncate la întâmplare ! Lucruri mărunte, fără o importanţă deosebită, pe care în alte condiţii nici nu le-aş fi băgat în seamă, creşteau în mintea mea până la proporţii de nesuportat. Şi monstrul a apărut într-o bună zi sub forma unei conversaţii foarte nevinovate la început, dar care după nici un sfert de oră s-a transformat într-un dezastru. Cât te-am urât şi te-am iubit în clipele acelea ! Mă stăpâneai cu vocea ta decisă, clară, cu logica perfectă pe care mi-o desfăşurai. O, erai mai presus de mine, de lume, de tot ! Asupra capului meu coborai sentinţele cele mai neaşteptate. Şi cât de aspre erau !

Şi, iată ! acum stau în faţa ta şi te urmăresc cum dormi. Se spune că toţi oamenii când dorm sunt buni. Chiar şi criminalii. Dar când o persoană drăguţă ca tine mai şi sforăie ? Nu vulgar, Doamne fereşte ! Tu eşti atât de naturală că nu poţi fi vulgară. Ştii cum faci ? Ca un motoraş din acelea pentru primenirea apei din acvarii. Din când în când se mai aud şi clipoceli, de parcă o pasăre ar lopăta pe luciul unei ape nemişcate.

Dar ce-ai făcut ? Ţi-ai scos o mână de sub plapumă. Ea a ieşit ca un animal de sub pământ. Poate nu sunt în toate minţile dacă o compar cu mâna destinului, a destinului meu sfâşiat în această dimineaţă de martie ce pătrunde prin fereastra din spatele meu şi umezeşte perdelele acestei camere reci. Degetul tău arătător, un deget lung, puţin îndoit, gros la rădăcină şi din ce în ce mai subţire spre vârf, cam ca degetele Suzanei sau ale Mona Lisei, vietăţi puternice şi de sine stătătoare, gata să se lungească până la mine şi să mă apuce de reverul hainei sau să-mi îndoaie urechea.

O mână de călău odihnindu-se – da, asta este mâna ta acum, stând pe marginea plapumei, la pândă !...

*

A, uite-o pe Miţa ! De unde ai apărut ? Hai, vino sus şi toarce-mi aici, în braţe. Ce pisică frumoasă eşti ! Mai bine ţi-aş scrie ţie decât ei. Nu, nu pleca ! Stai aici cuminte. Nu e voie s-o trezeşti. Acum ea *trebuie* să doarmă.

Dar Miţa nu vrea în ruptul capului să stea în braţele mele. Aţinteşte cu ochii ei cenuşii patul tău şi abia aşteaptă să sară peste tine, să te tragă de păr, să-şi ascută ghearele de carpetă. A trebuit s-o duc în bucătărie, s-o închid acolo.

Afară s-a mai luminat. Cerul e complet senin. Cred că va fi o zi cu soare. Aş vrea să fie o zi cu soare. M-am săturat de vremea asta insuportabilă, cu vânt, ploaie, ceaţă.

Ce mult doresc să te văd din nou îmbrăcată în rochii uşoare, de vară, când parcă dulcea ta carne plesneşte !

Dar să mă opresc puţin şi să-ţi fac o mărturisire francă. Mi se pare că niciodată nu ţi-am spus acest lucru. Dealtfel, nici n-aş fi îndrăznit, cel puţin, în forma pe care îmi iau curajul s-o arăt acum („curajul tău pe hârtie", vei spune).

Deşi în nenumărate împrejurări ţi-am văzut dulcea ignoranţă, lecturile tale oprindu-se la Cronin şi revista „Cinema" (ce să mai vorbesc de conversaţia ta, săracă, monotonă, plină de te miri ce fleacuri ?) există la tine ceva care ţine locul şi conversaţiei şi cărţilor pe care nu le-ai citit şi nu le vei citi niciodată. Acest *ceva* (nu ştiu, s-ar putea să nu mă exprim prea bine, mintea nu-mi e chiar atât de clară, am şi dormit mizerabil, de-aceea am şi venit la tine atât de devreme), ei bine, acest ceva este chiar corpul tău. Ai o inteligenţă nu cu sediul în creier, ci împrăştiată pe piele, sub piele sau în muşchi, care face ca orice mişcare a ta, oricât de neînsemnată, să fie plină de farmec, chiar de rafinament (exact ca la unele balerine, ale căror fizionomii sunt şterse, anodine, poate pentru că „inteligenţa" lor trebuie să acopere

suprafeţe atât de întinse, să ajungă până şi în vârful unui deget). Eşti o glorie a regnului animal până a ajunge la stadiul complicatelor legături corticale, o făptură fascinant colorată, adaptată perfect apei, luminii, aerului. Logica trupului tău nu permite nici un raţionament pripit, nici o judecată greşită. Gesturile au aceeaşi naturaleţe ca a zborului unei paseri sau a mersului unei mari feline. Ştii totdeauna să-ţi pui corpul în cea mai avantajoasă poziţie, oricât ai încerca n-ai reuşi să fii urâtă, dizgraţioasă sau, pur şi simplu banală. Nu înţelegi ce se petrece în El Salvador, dar reacţionezi cum nu se poate mai corect la cadenţa muzicală a unei fraze sau la *forma* unei idei, chiar dacă nu-i înţelegi cuprinsul. Eşti făcută parcă dintr-un lemn de rezonanţă, iar sufletul, creierul tău, e în fibrele acestui material ales...

Dar trebuie să mă opresc. Am auzit nişte zgomote la uşă. M-am ridicat şi m-am dus să mă uit prin ochean. Era femeia de serviciu a blocului, care spăla seara. De n-ar face prea mult zgomot cu găleţile ei !

*

Să revin !

Dacă ar trebui să fac un *referat* despre tine (să nu strâmbi din nas, doar eşti obişnuită cu asemenea hârtii) ce-aş putea pune în el ?

1,65 înălţime. Carnaţie corespunzătoare, dispusă uniform, cu unele îngroşări, dar nu dizgraţioase, la şolduri. Ten curat, bine îngrijit. Ochi verzi, adumbriţi de sprâncene bogate, bine arcuite care, bănuim, devin aurii la un soare puternic. Mâini, aşa şi-aşa, cam bărbăteşti, deşi vinele le fac frumos albastre. Unghii tari, ceea ce demonstrează o suficientă cantitate de calciu în organism. Genunchi puternici, cu rotule ce par de metal, dulce învelite într-o piele mătăsoasă. Puls normal, respiraţie însă de fată, grăbită, umedă, sincopată. Obraji

pufoşi, buze cărnoase. Foarte sensibilă la priviri lungi pe care trebuie să i le arunci de sub nişte pleoape uşor umflate. (O dorinţă nu porneşte de aici, din această umflare a pleoapei la vederea obiectului râvnit ? Propun să se treacă în lista de simptome ale dragostei şi conjunctivita amoroasă*.) O paloare a feţei când te apropii de ea, însoţită de o rigiditate temporară a întregului trup. Un fel de moarte aparentă înaintea marelui sărut. Aluniţe când nici nu te aştepţi. În alte locuri, o cărnică numai bună de mâncat (anexez şi zonele). De asemenea, atrag atenţia asupra dulceţii braţelor în oricare parte a lor, dar mai ales la încheietură, unde, neaşteptat, miroase vag a pastă de dinţi. Alte mirosuri: a lemn, a cânepă, a brad, a carte franţuzească. Aparţine tipului sentimental (emotiv-inactiv-secundar) cu formula 199 (după caracterologia lui Wiersma), educabilă între anumite limite. Nu ştie să gătească, deşi bunăvoinţă are cu carul. Incapabilă să râdă, doar să zâmbească. Misterioasă din naştere. Convingătoare mai ales când tace. Te cheamă la ea prin raze...*

Ce zici ?

*

Ţi-ai scos un genunchi de sub plapumă. Ce formulă să găsesc acestui obiect contradictoriu, moale şi diafan la privit, dur ca o bară de fier la pipăit ? Cât rezist tentaţiei de-a mă dezbrăca şi de a intra sub plapumă lângă tine ! Ca atunci, în prima zi, în alt pat, în patul din camera colegei tale care îţi lăsase cheia (mă întrebam, firește, de câte ori făcuseşi acest lucru), când ne-am dăruit unul altuia. Îţi aminteşti ?

Păreai indiferentă la prezenţa unui bărbat pe care îl cunoşteai de numai două săptămâni. Un străin, în fond, cu care abia reuşeai să întreţii o conversaţie plăpândă. Ce-ai fi putut să-i spui ? Iar el, ce-ar fi putut să-ţi răspundă ? Puteam

fi, foarte bine, un funcţionar de la fisc sau un cititor de lumină pe care nu-l expediezi, îl mai ţii în casă patru-cinci minute, aşa, din politeţe, ca să nu se simtă prost omul.

Îmi învârteam bricheta între degete şi nu te priveam. Mă uitam însă fix la tabloul cu cerbi, monstruozitatea aceea cu care nici tu nu erai de acord („Colega mea l-a primit cadou şi nu poate să nu-l expună", ai încercat tu s-o scuzi). Dar eu eram cu totul în tablou, poate alunecam pe sania trasă de cerbi, făceam, ca să zic aşa, cea mai grozavă baie de prost gust din câte i se pot întâmpla cuiva. Deşi în cameră era cald, mie îmi era frig, poate şi din cauza iernii din tablou. Eram acolo, înfrigurat, mă împungeau coarnele cerbilor, mă leşinau culorile vineţii, aveam ameţeli din cauza fumului de la o colibă ce se zărea printre nişte brazi argintii. Căutam în acelaşi timp să mai îndrept unele defecte capitale, de perspectivă mai ales, dar nu reuşeam în nici un fel. Lungeam sau scurtam picioarele animalelor, mutam brazii o palmă mai încolo, mai puneam câte o pată pe cerul sticlos, ştergeam semnătura lăbărţată a artistului, inutil însă, pentru că toate lucrurile de-acolo erau nişte mortăciuni care îţi întorceau stomacul pe dos. Dar continuam să stau în tabloul acela, fugărit de privirile tale care mă aţinteau, îmi controlau faţa, ochii, mâinile, pantofii, lungimea picioarelor. Şi mirosea în camera colegei tale a ceva chimic, nesuferit, poate tabloul îşi vărsa pe mine duhorile colorate, ca un damf nesuferit de cremă de ghete.

Atunci... Ce era atunci ? Un bărbat prins, nu în mrejele unei femei, cum s-ar crede, ci în cele ale unei desăvârşite vulgarităţi. Şi nu vorbesc numai de tabloul înfiorător de pe perete, ci de toate acele bibelouri, statuete de ceramică vopsită, „milieuri" peste tot, până şi pe pervazul ferestrei, de cuvertura de pe pat, galbenă, cu franjuri rozulii, de papucii cu

pompoane pe care îi zărisem sub noptieră, de veioza de fier forjat şi lustra de care atârnau peştişori de tinichea şi un lampion de hârtie vopsit în acel galben-portocaliu orbitor folosit şi la jachetele lucrătorilor de terasamente de la căile ferate, de ceşcuţele de cafea din vitrină şi de steguleţele cu culorile celebrului club Dinamo. Totul te sufoca, spaţiul dintre mobile era atât de îngust încât trebuia să faci dinainte amănunţite planuri mentale pentru a ajunge de la fotoliu la şifonier şi de acolo la baie unde, pe uşă, te întâmpina, normal, plăcuţa aceea înfăţişând un copil care urinează într-o oală de noapte. Şi pentru că veni vorba de baie, ce mai abţibilduri şi-acolo ! Îţi aminteşti ? Cu flori, cu automobile, cu case, cu copaci, cu păpuşi, cu trenuri, cu vapoare şi cu te miri câte alte lucruri. Apoi rafturile cu sticle, cutii şi borcănele, toate goale, dar purtând nume ilustre: Max Factor, Hélène Rubinstein, Elisabeth Ardent, Chanel, Rexona. Până şi pe tron erau lipite abţibilduri.

Simţeam că nu voi mai putea rezista, că trebuie să fac ceva, ori să sparg vitrina cu bibelouri şi steguleţe, ori să înşfac lustra, ori să arunc cu ceva în tabloul cu cerbi. Tu stăteai în faţa mea la fel de nervoasă. De mult timp nu ne mai spuneam nimic, nici de privit nu ne mai priveam, mirosul de cremă de ghete se accentuase, şi întunericul, de care nu ne-am dat seama decât mai târziu, umpluse camera. Dar de ce oare aveam senzaţia că e ziuă, că ne vedem perfect, că doar afară se înnoptase puţin, dar că noi, fără a aprinde lumina, puteam să mai stăm aşa multă vreme ? Poate devenisem fosforescenţi, ca unii peşti de adâncuri. În acelaşi timp, o stare de sfârşeală, o oboseală pusese stăpânire pe noi. Lucrurile se îndepărtau treptat, la kilometri distanţă, şi eu am rămas ca pe o scenă în întuneric, singur, înspăimântat că în

orice clipă s-ar fi putut aprinde becurile puternice ale unor reflectoare.

Atunci te-ai ridicat de la locul tău şi am auzit zgomotul în doi timpi al punerii ochelarilor şi broşei de la piept pe sticla noptierei. Te bănuiam între pat şi şifonierul din stânga, cel cu două uşi. Simplă bănuială, pentru că de văzut nu te vedeam. Pocnetul capselor de la rochie a venit după aceea. Dar cum de s-a făcut ca un zgomot atât de redus să se amplifice până la proporţiile unor prăbuşiri de stânci ? Dezbrăcatul tău în întuneric a fost o capodoperă. Foşnetul continuu auzit atunci a fost ca cel al unui ţărm de mare noaptea, plesnit de valuri uşoare, egale, în care parcă se aude scârţâitul scoicilor pe nisip. Deşi te-ai dezbrăcat repede, urechile mele au prins toate zgomotele, până şi desfacerea părului şi căderea lui pe umeri. Corpul tău suna ca o violină purtată prin acel spaţiu ce se rarefiase, am ştiut cu o precizie nemaipomenită ce parte din îmbrăcăminte scoţi de pe tine, ce porţiune de piele e goală şi ce colţ mai suferă încă apăsarea unui înveliş oarecare. Dar, în acelaşi timp, pentru că totul se deforma în capul meu şi era un amestec teribil de mobile, carpete, bibelouri, coarne de cerbi şi zăpadă, corpul tău lua proporţii gigantesti, se lăţea şi se umfla în aerul stătut, devenea un golem înspăimântător care m-ar fi putut cotropi în orice clipă. Mi-am înfipt unghiile în muşchii picioarelor, ca pentru a-i trezi pentru un salt salvator, prin fereastră, prin tavan, pe oriunde, numai ca să scap din închisoarea dureroasă în care eram prins.

Când m-ai chemat la tine cu acel „vino !" neverosimil de micuţ, ieşit mai degrabă din gâtlejul unei făpturi speriate, ghemuite, şi nu, cum mă aşteptam, din cel al unui monstru stând la pândă, am rămas fără respiraţie. Parcă aş fi vrut să prind cea mai mică mişcare de *dincolo*, mă întrebam chiar

dacă nu cumva mi se întinde o cursă, că o altă vietate e pusă să rostească chemarea, în timp ce tu îţi încordezi muşchii pentru prinderea prăzii. Cred că simţeam în coaste şi coarnele cerbilor, că în cameră venise şi copilul cu oala lui de noapte şi că toate celelalte lucruri din cameră erau gata să se rostogolească peste mine. Nu mai aveam nici o ieşire, aerul devenise la fel de compact, ca orice obiect greu, de nepătruns. N-aş fi simţit drumul spre tine dacă nu mi-ai fi întins mâna. Doamne, ce mână moale, învinsă, rugătoare, cât de deosebită de cea pe care o văzusem la lumina zilei ! Mai mult m-am târât şi am şi acum în palme senzaţia lucrurilor apăsate sau numai atinse în înaintarea mea în patru labe, ţepii covorului de iută, apoi o mică porţiune rece de parchet, marginea patului şi un uşor curent care venea pe dedesubt, cearşaful, apoi genunchiul tău, acea parte de metal din tine.

Ce era neobişnuit atunci (deşi cuvântul se putea aplica tuturor întâlnirilor noastre), ce era neobişnuit, cel puţin, pentru mine ? Noi încă nu ne sărutasem, nici măcar de mână nu ne ţinusem în lungile noastre plimbări. Nu ştiam cum arată un sărut de-al tău (dar parcă îndrăznisem până atunci ?), ce calitate are pielea ta, ce evenimente se întâmplă în părul tău răscolit de mâna mea. Toate acestea îmi erau necunoscute. Şi, dintr-odată, mă aflam la un centimetru de tine, neştiind nici măcar dacă mai eşti tu sau altcineva.

Cât de firesc m-ai primit în braţele tale ! Parcă te strângeam la piept de-o viaţă...

*

– Iubitule (cât de repede devenisem iubitul tău !), de ce nu-ţi tragi perna mai sus, ca să poţi bea cafeaua cum trebuie ?

Făcuseşi cafea, mi-o aduseseşi la pat, şi eu îmi şi aprinsesem o ţigară şi trăgeam cu poftă din ea. Ne deranja lumina veiozei şi-atunci tu ai pus paravan un ziar.

Am surâs. M-ai întrebat de ce şi eu m-am şi grăbit să-ţi vorbesc („Ah, iarăşi vii cu teoriile tale !" vei exclama în mod sigur).

– *L'examen de la cigarette !* am exclamat aproape fără să vreau.

– Ce te-a apucat ?

– Examenul ţigării, ţi-am tradus eu şi am şi dat drumul la explicaţie. Dragă (ce aer de superioritate aveam atunci ! Mai întâi, pentru că foloseam o expresie franţuzească, pe urmă, pentru că aveam să-ţi spun o chestie, aşa, pe muche de cuţit, încercată şi cu altcineva înainte, cu efecte dintre cele mai neaşteptate), dragă, uite despre ce e vorba. Un autor francez zice că după prima întâlnire e bine ca un bărbat să-şi facă examenul acesta al ţigării. Stând aşa, în pat, cum stau eu, aprinzându-şi ţigara şi fumând liniştit, el se gândeşte la multe lucruri, la ce-a fost şi, mai ales, la ce va fi, la ce se va alege din această, să zicem, primă *întâlnire*. Dacă se gândeşte că poate ar fi mai bine să sune cineva la uşă, să-l cheme la telefon un coleg pentru o treabă importantă sau să se întâmple orice altceva care să-i justifice plecarea („Iartă-mă, uite, nu mai pot rămâne, trebuie să fiu în cutare loc !") înseamnă că el nu iubeşte femeia respectivă, că totul n-a fost decât simplă aventură, încă o performanţă adăugată celorlalte. Dar... dar dacă stă şi pufăie cu ochii întredeschişi, simţind o dulce moleşeală şi nedorind altceva decât starea lui prezentă, înseamnă că la mijloc e ceva mult mai serios, că deja iubeşte. Ăsta-i *L'examen de la cigarette* ! am încheiat eu, aşteptând bineînţeles să-mi pui întrebarea pe care eram sigur că mi-o vei pune: „Şi tu în ce stare eşti ?"

Nu mi-ai pus nici un fel de întrebare şi nici de privit nu m-ai privit. Erai cu ochii aţintiţi în tavan şi urmăreai linia pe care marginea ziarului o lăsa, o linie ce împărţea camera în două jumătăţi, una luminată, alta întunecată.

Deci, *luasem plasă* (expresie pe care o foloseşti până la saţietate, deşi ai văzut că-mi displace profund). Continuai să urmăreşti dunga de pe tavan, eu mi-am mai aprins o ţigară, mi-am boxat perna, mi-am scos un picior afară. Tăceai voit sau erai preocupată de un gând mai puternic decât tine ? N-aveam de unde şti... Mi-am întors faţa spre tine (observi câte amănunte ştiu despre acea zi ?), apoi corpul întreg şi am vrut să te îmbrăţişez.

Nu te-ai opus, cel puţin aparent, dar ce ai spus atunci m-a făcut să-mi retrag mâinile.

– De ce nu vrei să se întreprindă consolidarea aia ?

– Te înşeli, ţi-am răspuns. În primul rând, nu e vorba de mine, ci de comitet. În al doilea rând, are vreun rost să vorbim tocmai de asta acum ?

– Totuşi, tu eşti cel care te opui ! ai insistat.

– Uite ce, să lăsăm gluma ! ţi-am întors-o vădit enervat. E o hotărâre a adunării generale. Ce-aş putea face eu ? Ce putere am ?

– Imensă ! Ştii să convingi. Nu ştiu cum faci, dar totdeauna ieşi la suprafaţă. Găseşti la orice o teorie. Îi pui pe oameni în inferioritate, le demontezi toate argumentele. Poate şi datorită spiritului tău de observaţie.

– Ce-i cu el ?

– Îl ai, zău, *pe bune* ! (altă expresie care mă înnebuneşte)....

Nu prea înţelegeam ce vrei să spui.

– Eu, spirit de observaţie ? am încercat să mă disculp de parcă ar fi fost vorba de ceva peste măsură de ruşinos.

– Da, ai un fel de-a observa cele mai mici amănunte. Am constatat asta ori de câte ori ne-am întâlnit. Nu ţi-a scăpat nici o rochie nouă, un pantof, mă rog, o fustă, o broşă, orice puneam pe mine şi tu nu mai văzuseşi. Chiar stările mele sufleteşti le detectai foarte uşor: că nu sunt în apele mele, că n-am dormit bine, că mă gândesc la cutare lucru.

– Şi ce-i cu asta ?

Ce discuţie idioată a urmat după aceea ! Ca şi cum noi pentru asta stăteam goi în patul acela străin, ca să vorbim despre casa scării, boiandrugi, structura de rezistenţă, răşini japoneze şi fisuri. Încercam să te mângâi, dar tu parcă erai la biroul tău (biroul acela cu poze de artişti şi ilustrate din Covasna şi Horez), îmi explicai, îmi demonstrai, mă năuceai cu diverşi termeni tehnici.

Dimineaţa trecusem pe la Neagu (tu îţi luaseşi zi liberă şi nu erai acolo). A ţipat la mine de cum m-a văzut că intru pe uşă. Fără nimeni altcineva în birou, şi-a permis să mă facă cu ou şi cu oţet. Dacă mi-ar fi trecut prin cap să-l reclam, n-aveam martori. Aşa că şi-a dat drumul la gură şi cam un sfert de oră a trebuit să suport toate bădărăniile lui.

Apoi, până la întâlnirea cu tine, timpul a trecut foarte greu. Am intrat la un film, am bătut străzile, m-am uitat la vitrine. Când te-am văzut apărând de după colţul magazinului de mobilă, aproape am alergat spre tine. Vroiam să-ţi relatez, indignat, întâlnirea cu şeful tău. Dar tu, de parcă nici nu observai starea mea de nelinişte, evidentă totuşi, mi-ai spus cu un calm desăvârşit:

– Am aranjat să mergem undeva, la o colegă. E la doi paşi de-aici.

Te-am urmat ca hipnotizat şi ce-a urmat ştii la fel de bine ca şi mine.

Dar ce te-a îndemnat pe tine să ai o asemenea inițiativă, mă întrebam în timp ce-mi explicai ce înseamnă un bloc O.D. (cu *orientare dublă*) ? N-am fost niciodată un bărbat interesant, mai ales pentru o femeie de genul tău. Un bărbat forte, ca să mă exprim așa. Ceva care să nu miroasă a *iarbă* (crezi că n-am reținut această vorbă a ta, spusă mai în glumă, mai în serios ?). Doar nu ca să mă convingi de utilitatea consolidărilor te-ai culcat cu mine ?!

În fine !

Într-un târziu ți-ai pus un genunchi pe burta mea. După care am tăcut amândoi. Nu știu cât timp. În mintea mea se învălmășeau foarte multe lucruri. Poate și din cauza poziției pe spate, a ochilor închiși, a unei oboseli care pusese stăpânire pe mine, aveam senzația că dorm sau că sunt într-un fel de leșin. Totul putea fi o iluzie, vorbele tale – ceva neimportant, statul meu într-un pat străin – o localizare incertă produsă de jocul necontrolat al unor imagini de vis. Poate dacă aș fi fost treaz aș fi râs. Sau aș fi luat-o la fugă.

Dar nu eram treaz. Visam. Da, acum, la doi ani după întâmplarea aceea, pot să garantez că visam...

*

Ce păcat că trebuie să închei ! S-a făcut aproape opt și în orice clipă te-ai putea trezi. Nu știu ce să fac. Să-ți las, să nu-ți las scrisoarea ? Mița miorlăie înfiorător. Zău, am niște momente când îmi vine să omor pisica asta. Mai bine iau foile și *mă car* (poftim, folosesc și eu una din expresiile tale favorite !), mă car și-oi mai vedea. [...]

*

Au trecut trei zile. Sincer să fiu, nu înțeleg nici acum ce mi-a venit să încep această scrisoare. Poate e modul meu de

a mă defula după şocul suferit în urma acelei lungi discuţii care a durat o noapte întreagă. Sau, poate, mica mea răzbunare. În fond, de ce nu m-aş răzbuna şi eu puţin ? Vei spune, desigur, că nu e cazul, pentru că şi eu ţi-am făcut atâtea. Mă rog, e cam greu de stabilit cine pe cine a supărat şi ce cantitate de vină are fiecare dintre noi.

Sau, altă explicaţie pe care încerc s-o găsesc (după cum vezi, întorc pe toate feţele situaţia nou creată de această epistolă care a cam început să mă obsedeze), sau este vorba de o luptă împotriva tristeţii şi amărăciunii provocate de despărţirea noastră. Nu mi-e deloc uşor că am rămas singur, fără tine. Ce mai ! mi-e dor până şi de strâmbătura aceea a ta când te-am văzut ultima oară, că aş veni şi acum să-ţi cer să ne împăcăm, să lăsăm naibii toate discuţiile şi să fim din nou împreună.

Ca atunci, lângă pârâiaşul cristalin care suna la câţiva paşi de noi, în dumbrava unde poposisem după un lung drum pe coline. Ne închipuiam singuri pe lume, parcă uitasem de tot şi de toate, zburaseră şi amintirile, multe-puţine câte erau, trăiam numai într-un prezent al nostru. Era cald. Alesesem un loc bun sub un copac. Îţi aruncaseşi pălăria de pai pe iarbă, dincolo de linia umbrei care ne înconjura. Pălăria era luminată de un soare orbitor, de amiază. Stând lungit şi mirosind buruienile ce-mi gâdilau faţa, întindeam din când în când braţul spre pălăria fierbinte, îi pipăiam, cu degete oarbe, panglica, borul zgrunţuros, calota. Apoi îmi vâram mâna sub ea mângâind, în locul părului tău, firele blânde de iarbă.

Nu ne vorbeam. Îţi ţineai capul plecat într-o parte, ochii ţi se acoperiseră, pe jumătate, de pleoapele grele. Neclintirea ta mă făcea şi pe mine să nu mă mişc, să împietresc lângă tine. Valuri de căldură străpungeau umbra de sub copac aducând cu ele miresme îndepărtate de fân şi de flori de câmp. În acea

amiază o mână nevăzută sculpta statuia amorului nostru. Aerul când se aduna în scurte vârtejuri ca pentru a închipui un păr despletit, fulgerat de curenţi repezi, când se prelingea pe un tors plăpând, de adolescent. Deşi ne priveam drept în ochi, privirile noastre trebuiau să lupte cu nesfârşite obstacole, să coboare pante abrupte, să reziste când unui frig pătrunzător, când arşiţelor. Atunci, şi poate numai atunci, a venit şi clipa noastră. O clipă ca o scurtă balansare şi o cădere în străfunduri. O împărăţie care se risipeşte ca un fum. Buzele strânse şi dinţii încleştaţi opreau cuvintele. Eram sfâşiaţi în ruperea înceată a unor pânze iar ochii ni se umpleau de lacrimi.

Acea amiază fericită, sub umbra copacului ce rezista atât de greu invaziei de lumină, a rămas întipărită în noi ca o osie a unei roţi nevăzute. În jurul ei s-au învârtit şi se învârtesc toate celelalte întâmplări, bune sau rele, gesturile ca şi vorbele noastre. Orbitele lor se îndepărtează sau se adună în zboruri circulare neprevăzute, dar mereu în jurul aceluiaşi punct fix. În jurul aceleiaşi amieze când, tolăniţi în iarba moale, într-o margine tremurătoare de umbră, am avut amândoi deplinul sentiment al dragostei noastre. Un sentiment ca o durere de-o clipă, dar atât de profundă, de pustiitoare, încât aproape ne-a pulverizat. De-acolo, din flăcările acelui început, s-a născut tot ce a urmat după aceea, anotimpurile, nopţile şi zilele, casele şi străzile întâlnirilor noastre, precum şi nefericirea de a nu mai putea nicicând trăi o asemenea clipă.

N-aş vrea să mă înţelegi greşit. Ştiu care îţi este hotărârea în ceea ce mă priveşte, ştiu că nu vrei nici să mă mai vezi, nici să mai auzi ceva despre mine. Dar azi, ca niciodată, amintirea acelei amieze (deşi greşesc spunând că este o amintire, poate mai corect ar fi să vorbesc de ceva care aduce

mai degrabă a instinct de zbor) m-a făcut să merg în neştire pe străzi de parcă aş fi căutat un loc unde ochii să fi putut străbate aerul într-un punct asemănător amiezei petrecute sub copacul umbros şi care să fi rotit pământul, cu noi cu tot, în jurul altei axe.

Nu mi-am dat seama când am ajuns la marginea oraşului, pe un câmp ce ar fi putut semăna cu câmpul pe care am mers cândva, ore în şir, dacă ai fi fost şi tu lângă mine. Dar nu ai fost. Cât de dezolant era totul ! Şi cât de singur m-am simţit ! Aproape am luat-o la fugă neavând alt gând decât acela de a dispărea cu totul, de a mă topi pe caldarâm, de a mă ascunde în vreo curte şi de a mă face una cu pământul.

*

M-am trezit într-o mulţime de oameni. Pe moment n-am ştiut ce se întâmplă. Lumea se înghesuia şi se îmbrâncea la intrarea într-o librărie, fiecare încercând să-şi facă loc, deşi era clar că înăuntru nu mai încăpea nimeni. Am întrebat ce se vinde. Un bărbat înalt şi slab mi-a răspuns peste umăr: „Ce să se vândă ? Cărţi !" cu acelaşi ton cu care ar fi spus: „Automobile !"

Mulţi se opriseră din curiozitate. Am dat cu ochii peste un vecin de-al meu, care abia dacă citeşte din când în când *Informaţia.* Se aşezase frumos la rând şi aştepta neclintit. Să fi văzut ce mândru era ! Deh, nu e o coadă oarecare ! I-am făcut semn cu capul, un semn de bună ziua, dar el, crezând că vreau să-l rog să-mi cumpere şi mie o carte, a întrebat muţeşte: „Câte ?" Am zâmbit şi am ridicat din umeri.

În librărie nu se putea intra. Şi-aşa m-am trezit în mijlocul acelei mulţimi aşteptând şi eu vânzarea. Între timp oamenii vorbeau între ei.

– Nu vă supăraţi, aş vrea doar să întreb ceva. Nu cumpăr !

– Păi dacă nu cumperi, ce cauţi aici, dom'le ?

– Totuşi...

– Ehe ! făcu un altul. Ăsta-i truc vechi. Nu ţine !

– Ia patru ! spunea o cucoană unui adolescent care îşi tot troznea degetele.

– De ce patru ? întreba acesta.

– Lu' Gicu, lu' tante Alina... Începu femeia să enumere.

Când, în sfârşit, s-a adus o masă afară pentru ca vânzarea să meargă mai repede, mulţimea s-a unduit de câteva ori. Vânzătoarea, roşie la faţă, cu o perucă ce-şi schimbase poziţia, striga:

– Bani potriviţi, bani potriviţi !

– Da' cât costă ?

– Două'şase !

– Atât de mult ?

– Eu zic că nu-i mult. Sunt două volume...

– Ce ? Ce ? se auzi glasul unui bătrânel.

– Ia nu te-mpinge, dom'le !

Cei care veniseră mai târziu vroiau să ocupe şi ei un loc mai bun. În faţă, o femeie voinică, într-un pardesiu galben, şi care o cunoştea pe vânzătoare, era însă preocupată de cu totul altceva:

– Mai ştii ceva de Nelu ?

– A, tu eşti, Despino ! exclamă vânzătoarea, fericită că poate să aibă şi ea un moment de răgaz:

– Acu şi-a găsit să converseze !? reflectă cu voce tare un ins micuţ şi care obosise să se tot ridice în vârful picioarelor şi să-şi ţină echilibrul în mulţimea ce-l împingea dintr-o parte în alta.

– E din *Globus* sau din *Romanul de dragoste* ? se interesă cineva.

Dar cel căruia îi era adresată întrebarea nu părea să audă:

– E din *Globus* ? repetă acesta cu o voce şi mai tare, ca să fie auzit de toată lumea.

– Din *Globus*, din ne-*Globus*, ce importanţă are ?

– Cum, ce importanţă ? Auzi vorbă ! Păi eu am acasă, domnule, toată colecţia. Dacă vreţi să ştiţi, nu mi-a scăpat până acum nici un număr.

– Ce se mai laudă ! şopti altcineva în spatele lui.

N-am mai stat. Vânzarea mergea prea încet. Pe drum mă gândeam la cele văzute. Ce spectacol ! Cred că orice scriitor de pe mapamond l-ar fi invidiat. S-a spus, pe bună dreptate, că în secolul nostru un autor nu există cu adevărat dacă nu e tras într-o ediţie de buzunar. Scena la care asistasem depăşea însă cu mult această, să zicem, ştachetă. Erau acolo oameni care ar fi fost în stare să mai rămână încă două sau trei ore numai şi numai ca să prindă, cu o zi înaintea altora, o carte despre care nu ştiau nici măcar dacă merită s-o cumpere sau nu. Mi-am amintit atunci de o vorbă a unui editor de aiurea, apropo de mijloacele publicitare ce se pun la bătaie în zilele noastre: „Daţi-mi o copertă bună şi vă vând la repezeală două sute de pagini absolut albe !".

Ce-ar fi zis un Corneille, un Flaubert, un Byron, al cărui *Corsar* a avut totuşi un succes enorm în epocă, asistând la asemenea năvală ? Fiecare dintre ei şi-a imaginat într-un fel sau altul succesul operelor lor: mii sau zeci de mii de exemplare vândute, adulaţia contemporanilor etc. Dar nici prin cap nu le-a trecut spectacolul acesta al unor mulţimi dezlănţuite [...]

*

Aseară te-am visat în armură (poate pentru că ieri mi-am amintit de ziua când te văzusem, cu un an în urmă, îmbrăcând în joacă uniforma militară a unei nepoate de-a ta; îţi aminteşti

cât de impresionat am fost atunci şi cum, îmbrăţişându-te, ţi-am şoptit la ureche „soldata mea iubită“ ?!

Parcă ne aflam amândoi undeva, la ţară, la marginea unui sat, lângă o apă ce curgea leneşă printre nişte sălcii. Erai cu mult mai tânără, deşi încercările dure prin care trecuseşi îţi accentuaseră trăsăturile. Rămâneai însă la fel de frumoasă, de mândră. Copacii, încărcaţi de razele asfinţitului, luau foc în jurul nostru. Eram peste măsură de obosiţi, se vedea că merseserăm amândoi mult şi că doar întâmplarea făcuse să ne întâlnim în acel loc.

Ne adresam unul altuia cu fraze ocolitoare, pe care n-aş putea să le reproduc, ce-mi amintesc e că la început am crezut că eşti vreun cavaler rătăcitor căruia îi ceream iertare pentru omeneasca pornire de-a nu putea să rămân nepăsător la o prezenţă atât de chipeşă, şi că te întrebam ce împrejurări te aduseseră pe acele meleaguri. Nu-mi răspundeai, erai întoarsă cu spatele la mine şi admirai soarele ce apunea după dealuri. Am tot repetat întrebarea până când, într-un târziu, mi-ai spus că fiecare e liber să-şi aleagă locul ce-l crede de cuviinţă pentru odihna de peste noapte. Vroiam să aflu cine eşti, dar imediat mi-ai răspuns că nu crezi că acest lucru mă va încânta peste măsură. „Sunt, şi aici pot să reproduc întocmai cuvintele tale, sunt un cavaler singuratic, prea trist şi prea nenorocit !“ Vocea ta era atât de stinsă că n-am mai spus nimic.

Am început să adun vreascuri şi să pornesc un foc, alături mi-am făcut din crengi şi frunze adăpostul. Se lăsase întunericul şi abia te zăream printre pleoapele obosite când, deodată, umbra ta s-a întors spre mine apropiindu-se într-un zgomot asurzitor de fiare. Deşi nu-ţi auzeam vorbele, înţelegeam că vrei să te destăinuieşti, să-mi spui foarte multe lucruri, secrete numai de tine ştiute.

Chipu-ţi frumos era încadrat de pletele roşcate ale unui păr care se aprindea şi mai tare la pâlpâirile focului. Încercai să găseşti cele mai potrivite cuvinte, dar totul nu era decât o lungă bolboroseală. Căutam să aflu cauza nefericirii tale, dar tu nu reuşeai decât în parte să zugrăveşti necazurile prin care trecuseşi.

– O, nobile domn, parcă spuneai (desigur, nu acestea erau cuvintele, dar eu asta înţelegeam din chinuirea buzelor tale de a-mi vorbi), cum să-ţi înfăţişez nenorocirile vieţii mele, cum ? Izbită de valuri, ademenită de prăpăstii, copleşită de ura atâtor elemente ale firii ?

Sculându-mă în capul oaselor şi mai punând câteva vreascuri pe foc, mi-am îndreptat privirile spre tine spunându-ţi cu blândeţe că dacă nu mă înşeală presimţirile, atunci pot să jur că e vorba de acea atât de cunoscută nenorocire care se numeşte trădarea în dragoste. După cum vezi, încerc să-ţi descriu visul cu cuvintele mele *de-acum*, să-l literaturizez puţin, dar numai pentru a te face să-l înţelegi mai bine. Poate dacă m-aş fi apucat să-l scriu imediat după trezire, aş fi putut reproduce încă şi mai multe amănunte.

Ai dat din cap la cuvintele mele şi atunci am înţeles că trădarea e cea care îţi chinuie sufletul mai rău decât flăcările Gheenei.

Păstrând aceeaşi distanţă faţă de mine, jumătate acoperită de noapte, jumătate luminată de foc, stând tot în picioare, te-ai apucat să-mi depeni întâmplări legate de iubirea ta nefericită, momentele cele mai dulci dar şi prăbuşirile cele mai neaşteptate, şi care îmi erau, ca oricărui om de o vârstă nu prea coaptă, dar nici prea tânără, în parte cunoscute, în parte necunoscute. Iubirea, parcă ziceai, e dată omului mai mult ca să-l chinuiască. E o capcană ce ni se întinde pentru a ni se încerca sufletul. Fericiţi cei neatinşi de aripa ei ! Ori de

câte ori inima îţi este atinsă de zimţii acestui adevărat flagel, chinurile cele mai mari te coboară în lumea Infernului. Nu mai ai tihnă nici ziua, nici noaptea, gândurile îţi sunt pustiite, viaţa torturată. Oare nu-i iubirea o capcană la fel de vicleană ca orice capcană în care cad animalele cele nevinovate ? Şi că odată prinşi în ea suntem hăcuiţi fără milă de *Vânătorul cel Rău*, de mai-marele stăpânitor al tuturor viciilor şi păcatelor noastre ?

Stăteam şi te ascultam fără a te întrerupe, căci îmi dădeam seama că la nenorocirile pe care încercai să mi le descrii, cel mai bun lucru pe care îl puteam face era să-ţi stau în preajmă – confesor mut şi înţelegător. Focul aproape se stinsese şi ridicându-mă cu greu m-am îndreptat spre locul unde se mai aflau câteva vreascuri. L-am aţâţat din nou şi, reaşezându-mă în culcuşul meu, eram gata să te ascult mai departe.

Atunci am văzut cum făptura din faţa mea mai face câţiva paşi zăngănindu-şi armura grea şi, încercând să se aşeze pe un trunchi de copac, nu reuşeşte. Câteva alte încercări fură la fel de zadarnice. Armura, veche şi ruginită la încheieturi, nu permitea nici o îndoire, cât de mică, a segmentelor ei. Cel ce o purta nu putea sta în ea decât în picioare.

Am sărit de la locul meu gata să-ţi vin în ajutor. Dar tu ai făcut un gest care îmi dădea de înţeles că, din păcate, nimic şi nimeni nu te mai poate salva. Purtai cu tine cazna de metal şi din mişcările tale am priceput că te aflai în acea temniţă mişcătoare pe care nici o mână omenească n-ar fi putut s-o deschidă.

Te-am întrebat atunci cine te-a condamnat la o atât de groaznică ispăşire, cine te-a închis de vie în acel sicriu ? Înţelegeam, deşi n-aş putea să-ţi reproduc vorbele, că uneltiri ale celor ce-l înconjurau pe alesul inimii tale, oameni ce n-aveau nimic sfânt şi care erau mai fiare decât toate fiarele

pământului la un loc, sub măştile cele mai fățarnice, lucraseră în aşa fel încât toate nenorocirile să se abată asupra ta. Fie strecurând îndoiala în inima celui ce te alesese să-i fii însoţitoare până la moarte, fie răstălmăcindu-ţi spusele, ei reuşiseră să ţeasă pânza dorită. Şi cum de la îndoială la furia cea oarbă e un drum atât de scurt, mai ales într-o inimă nesigură, stăteai închisă în capcana de fier, prizonieră fără speranţă, rugându-te ca sfârşitul între acei pereţi fără ieşire să-ţi vină cât mai grabnic.

M-am apropiat cu o secure de tine. Cu ea speram să te desferec. Deşi îmi spuneai că zadarnic încerc ceea ce mai multe rânduri de fierari pricepuţi nu reuşiseră, m-am apropiat de namila de metal şi, pipăind încheieturile care mi se păreau mai uşor de desfăcut, am introdus mai întâi lama în una dintre ele. Un ţipăt m-a făcut să retrag de îndată unealta. Pipăind mai departe, găsii o altă scobitură. Introdusei buza tăioasă a securei în ea şi, cu toată puterea de care eram în stare, încercai să o dezghioc. Dar ea rezista tuturor sforţărilor mele. Dinăuntru auzeam vocea ta din ce în ce mai stinsă:

– Zadarnic încerci, zadarnic !

Legând namila cu o funie şi ajutându-mă şi de nişte pari, am reuşit s-o culc la pământ. Găsisem şi un drug de fier şi speram că astfel voi birui. Lungită în iarba moale păreai o statuie de fier răsturnată de pe soclu. Roua te acoperise cu stropi mari şi limpezi, iar împreunarea metalului ruginit cu apele nopţii răspândea în jur un miros ameţitor de plantă amară.

Reuşisem să desfac una dintre cotiere şi, izbind de mai multe ori în plăcile care proteguiesc şoldurile ca nişte aripi, m-am ales mai mult eu zgârieturi. Armura nu ceda în nici un fel. Mă chinuiam degeaba să rup niturile plastronului sau ale vreunei jambiere, la un moment dat, făcând o mişcare

grăbită, m-am înţepat în vârfurile ascuţite ale încălţămintei, adevărate gheare de grifon.

O pornire demenţială pusese stăpânire pe mine. Neputincios şi sleit, am început să lovesc în neştire. Izbiturile se multiplicau în ecouri bubuitoare.

– Zadarnic încerci ! se auzea ca din fundul pământului vocea ta chinuită.

O lumină stranie înroşea orizontul şi eu continuam să lovesc când cu drugul, când cu securea în blestemata armură.

Nici nu-mi dădusem seama că femeia, care semăna atât de mult cu tine şi pe care o văzusem mai chinuită şi mai înfricoşată decât orice altă făptură de pe lume, dispăruse ca un duh, smulsă de adierile binefăcătoare ale dimineţii.

M-am trezit lac de sudoare, bătând disperat în tăblia patului ca într-o uşă ce nu se mai deschide [...]

*

Un lucru de care n-am pomenit până acum în această epistolă, începută, cum prea bine ştii, în camera ta, în acea dimineaţă noroasă, când te-am trezit din somn şi tu, ca semn al refuzului de-a mă vedea şi a sta de vorbă cu mine, ai readormit aproape instantaneu, e că eu am ţinut un jurnal al întâlnirilor cu tine, din care, pentru a reconstitui mai bine mica noastră istorie, s-ar cuveni să citez, fie şi fragmentar, câteva pagini mai elocvente, cu precizarea că am însemnat zilele cu cifre romane, prima cifră reprezentând şi ziua *înfiinţării* amorului nostru.

Sar direct la ziua IX.

Prezint toate simptomele omului îndrăgostit. Gălbejeala feţei, tremurul genunchilor, vorbirea tărăgănată, răceala picioarelor şi a mâinilor.

Cel puţin la început, iubirea produce senzaţii atât de puternic telurice de parcă ţi s-ar turna pe dinăuntru tone de pământ. S-a gândit până acum cineva cât de *nesimţiţi* sunt îndrăgostiţii, că într-o privinţă ei seamănă unor monştri de piatră ? Par fragili, dar, în fond, au o sensibilitate pur epidermică. Poate pentru că îndrăgostirea e o mineralizare ?

Ziua XV – În genere, romanele de dragoste dozează, într-un amestec savant, elementele cele mai contrastante: iubirea şi ura, puritatea şi grosolănia, îl fac pe cititor să tresalte la cel mai mic zgomot, îl supun când la caznele aşteptării, când la cele ale unor conversaţii teribil de plicticoase, îi înfăţişează lungi liste, adevărate inventare ale lucrurilor dintr-o cameră sau efectele unui peisaj asupra ochilor îndrăgostiţilor.

Ţinând acest jurnal îmi dau seama şi cam care e mecanica unui bun roman de dragoste: *a descrie cu precădere banalul*, tot ceea ce formează în jurul cuplului respectiv o ţesătură deasă de nimicuri, de detalii oricât de neverosimile. A descrie, cu alte cuvinte, concretul de fiecare zi al unei existenţe normale (nu spunea Călinescu, încercând să dea o definiţie inefabilului, că el nu e altceva decât *concretul* ?). Declaraţiile de dragoste, oricât de meşteşugite, alungă poezia. În schimb, lucrurile cele mai banale, o lampă care pâlpâie, un fotoliu tras mai spre sobă, jăraticul, zăpada „cât gardul" şi „clampa" plină de promoroacă fac din *Decembre* a lui Bacovia una dintre cele mai fascinante poezii de dragoste. E, dacă vreţi, mai poetic stârvul unei pisici moarte la malul unei gârle în timp ce eroul îndrăgostit priveşte printr-un binoclu fereastra iubitei aşteptând ca perdeaua să se mişte, decât un morman de metafore sau descripţii, oricât de inspirate. Cu cât cei doi vorbesc lucruri mai indiferente ori

sunt mai aparent atenți la obiecte fără importanță din jurul lor, cu atât efectul pentru cititor este mai mare.

Dar să dau un exemplu:

Azi ea mi-a vorbit despre niște necazuri de-ale ei de la serviciu și în timp ce-mi vorbea, stând pe o bancă din Parcul Herăstrău, se juca cu două pietricele culese de pe jos, pe care le cântărea în palmă sau le lua, una câte una, și le freca între două degete. Curățate de praf, deveniseră lucioase. Ciocnirea lor producea un clănțănit de animal mic ținut în palmă. Una dintre ele era ceva mai închisă la culoare, cu subțiri vine maronii, cealaltă, albă, ca de sidef. Urmăream doar soarta acelor două pietricele în mâna ei, pe fundalul unui lac liniștit, verde. Nimeni n-ar fi bănuit, văzându-ne cât de calmi stăm pe acea bancă și cât de *burghez* arătam, că în același timp, contrazicând tăcerea din jur, noi ne iubeam spasmodic, alergam unul după altul, ne tăvăleam în iarba înaltă, înotam până în zare, urlam și scrâșneam.

Ziua XVI – Azi am refăcut, fără să-mi dau seama, scena dintr-un tablou de Murillo, intitulat *Lecția de desen*, în care se vede cum un învățăcel încearcă să contureze cu un bețișor profilul unui om pe un zid.

Eram la ea în cameră și lumina de-afară, căzând foarte avantajos, i-a proiectat chipul pe suprafața șifonierului. Imaginea era destul de clară și-atunci am luat un deget și cu el i-am desenat în grabă profilul. Ea mi-a observat gestul și, zâmbind, a rămas locului până am terminat. După aceea și-a văzut de treabă. Pe șifonier rămăsese dâra făcută de degetul meu pe un strat foarte subțire de praf, pe care numai direcția nouă luată de raza de soare venită prin fereastră îl făcea perceptibil. Ce profil desenasem ! Parcă ar fi fost capul unui om buhăit, mâncău, grosolan, cu o față ciupită de vărsat, cu un nas enorm.

Nu cumva când iubim se află ascuns în noi şi un Falstaff ?

Ziua XXIII – Mereu îmi face impresia că dacă aş lăsa-o singură pe stradă s-ar izbi de vreun zid sau copac. E aproape inconştientă la traversarea străzilor, merge buimacă în înghesuiala cea mai mare, poate produce oricând deraieri sau ciocniri dintre cele mai catastrofale. Ceva însă o protejează. Cred că are un radar ca al liliecilor, cu un dus-întors continuu de raze pe care le propagă în toate direcţiile. Oare dacă aş fi pus mâna pe ea la întretăierea Academiei cu Edgar Quinet m-ar fi curentat ?

Ziua XXIV – O privesc înotând. Stau şi eu în apa până la piept şi ca s-o văd mai bine mă scufund până la linia ochilor. Apa e verde. Vine spre mine (stilul ei bras e perfect) şi gura lacomă ce se deschide la intervale egale e ca cea a unui peşte lacom. Mă scufund la timp. Peste mine trece uruitul unui torpilor. M-am gândit atunci la un extraordinar sentiment de armator: să fii în adâncul unui ocean şi să auzi pe deasupra vasele ce-ţi aparţin.

Ziua XXVI – Cât de rapide pot fi trecerile de la o stare de bunătate la una de răutate ! Egoismul cel mai violent însoţeşte cea mai pură dragoste. În una şi aceeaşi femeie pot sălăşlui o *Iseut la bloie* (blondă) şi o *Iseut aux blanches mains* (negativul celei dintâi). Pe prima aş numi-o „bleaga", pe a doua, „fiara". Când cele două făpturi se află într-un echilibru, oricât de precar, femeia e „divină".

Ziua XXVII – Se zice: când ai dreptate, să vorbeşti ca un bărbat; când n-ai dreptate, ca o femeie. Am urmărit-o azi cum vroia să-mi demonstreze o inepţie. Şi ce am constatat ? Cuvinte banale, o lipsă de logică aproape perfectă, în schimb, o foarte magnetică mişcare a coapselor. Categoriile aristotelice

erau nimica toată față de categoriile ei carnale. Chipurile, se odihnea când pe un picior, când pe altul. În realitate, argumenta. Argumenta în picioare, întorcându-se cu spatele la mine exact cât trebuia, ca să-i văd mişcările unduitoare de felină mare stând la pândă şi mişcându-şi din când în când coada enormă. Cum să nu fii de acord cu ea când presimţi că la cea mai mică nedumerire e în stare să-ţi servească şi ultimul argument: acela de a-ţi sări în spate şi de-a te sfâşia într-o clipită ?

Ziua XXX – O lună de la prima întâlnire ! Am sărbătorit evenimentul făcând o lungă plimbare pe străzile pe care ne aminteam că am mai mers de când ne cunoaştem. Plimbarea ne-a luat mai mult de patru ore. Nici un pic de oboseală pentru că mereu am avut ceva de văzut. E grozav ca cineva să-ţi reproducă nişte cuvinte aproape uitate, oferindu-ţi astfel o imagine absolut nouă a unei străzi ştiute şi răsştiute. Vorbe întâmplătoare, dar cu un efect extraordinar pentru celălalt, proiectate pe un detaliu de clădire neperceput înainte, capătă deodată un sens nebănuit. Avem de atât de puţine ori ocazia de-a ne asculta în vocea altcuiva, persoană dragă, care captează tot ce spui cu o fidelitate uimitoare ! Ea, în această privinţă, ca dealtfel orice femeie îndrăgostită, are o memorie fantastică. Amănunte care îmi scăpaseră, gesturi banale, o strâmbătură, o glumă nevinovată, un răspuns în doi peri sunt reproduse întocmai, însoţite totdeauna de „data exactă", condiţiile climaterice, modul cum eram îmbrăcaţi ş.a.m.d.

Adevărul e că m-am simţit extrem de mândru că cineva, lângă mine, mi-a înregistrat cu atâta precizie spusele. „Cronicarul" şi-a făcut datoria. Dar cât timp ?

Ziua XXXI – ...după aceea a răsturnat în pat un sertar plin de fotografii. Ne-am aşezat turceşte, unul în faţa celuilalt, şi

am început să ne uităm la ele. Erau atât de multe că am avut impresia că ne îngropăm încet-încet în niște nisipuri mișcătoare. Ea lua câte o poză la întâmplare, privea la ea ca la o cunoștință pe care nu o mai văzuse de mult timp, mai întâi zâmbind din politețe, apoi, din ce în ce mai serios explica; „Aici sunt într-o excursie, în a șaptea de liceu..." sau „A, uite-l pe bunicu, tânăr !". Imaginile, pentru mine, n-aveau nici un sens, nici o ordine. Mi se derulau scene cu personaje bizare apărând și dispărând nemotivat, prea multe și necunoscute pentru a mi se întipări vreuna în minte. Cu toate acestea, de la un timp, am simțit ceva curios: acea lume se organiza într-un film pe care mintea mea îl regiza după voie, cu o cronologie numai de mine știută, eu devenind chiar fotograful ei. Mă vedeam când așezat pe burtă pentru a prinde un instantaneu la iarbă verde, când într-un parc pentru a poza trecătorii. Portretele acelor oameni, care erau deja bătrâni la începutul secolului nostru, mă îmbătrâneau și pe mine odată cu pozele, abia mai simțeam că trăiesc, înghițit fiind de mormanele foilor veștede.

– De ce-ai rămas așa ? m-a întrebat văzându-mi privirile ațintite, peste umărul ei, în gol.

Mourir c'est regarder des photos ! ar fi trebuit să-i răspund.

*

Iubita ca obiect de artă. E singura cale de supraviețuire în amor. Să contribui, în fiecare clipă, la construcția ei aeriană, să-i *îndrepți* lipsurile prin adaosuri poetice rafinate, cu timpul să-i înlocuiești chiar făptura reală cu una fabricată de tine. Defectele să devină piste pentru zborul metaforelor. Să ai extraordinarul talent de a lucra la frazele ei cele mai banale cu îndărătnicia unui bun autor dramatic. Și peste toate acestea, să manevrezi în așa fel regulile celor trei unități din

teatrul clasic încât din ea să rămână doar ceea ce ai văzut tu într-o zi, într-o oră, într-o clipă de maximă convergenţă a condiţiilor celor mai favorabile. În sfârşit, să fii atât de cucerit de propria-ţi creaţie încât nici să nu mai conteze dacă te iubeşte sau te înşeală, dacă e sinceră sau se preface. Ea să devină o actriţă iar tu acel autor indulgent care ştie că, în pofida unui joc oricât de prost, personajul trăieşte, e nemuritor.

Ziua XXXII – Azi a pus numele de *Pătrăţel* unui căţeluş negru şi foarte „plăpumos", pe care l-am întâlnit în casa soţilor F. Căţelul, cumpărat cu o zi înainte, e o maşinărie uimitoare.

– Se mişcă în toate direcţiile ! a observat ea amuzată privind mica arătare.

Apoi, după o scurtă pauză:

– Are ochi pe care îi schimbă când în faţă, când în spate.

Ziua XXXIV – Mi-a cerut să-i citesc o banală ştire de ziar. Stătea culcată, cu un obraz lipit de braţ, şi mă privea cu o intensitate care m-a făcut să mă bâlbâi. O roşeaţă violentă mi-a cuprins faţa. Mi-a fost frică să mă uit la ea.

Ce o determinase să recurgă la un atât de sever examen ? Curiozitatea de a afla pe chipul meu ceva deosebit, ceva ascuns ? Sau mai degrabă îşi dăduse seama că pacientul mai are nevoie de încă o doză de anestezic pentru a deveni complet insensibil ?

Când am întors faţa spre ea ochii mei erau ficşi ca ai unui om hipnotizat.

*

Fiecare nouă iubire modifică istoria iubirilor anterioare, deformând până şi faptele cele mai evidente şi controlabile.

Tot ceea ce a fost înainte de a o întâlni pe ea pare o erezie, o contrafacere rău voitoare. În orice dragoste trecutul eroilor devine ceva intolerabil. Trebuie neapărat să te dezbari de el pentru a trăi liniştit.

Ajustarea trecutului tău e prima probă de umilitate la care eşti supus.

*

Un ţipăt. M-am repezit la ea crezând că s-a întâmplat cine ştie ce. Un ţânţar o înţepase în genunchi. M-am aşezat pe un scaun, în faţa ei.

– Uită-te ce înţepătură !

– Nu-i nimic, o să treacă.

– Nu, nu, pune mâna ! a scâncit ea.

Am întins braţul până la jumătatea drumului, apoi încă puţin (o, nu vroiam să se întâmple ca la săgeata lui Zenon !). Când am atins locul am simţit că mă carbonizez.

Deci, mi-am zis după aceea, cele mai pustiitoare nu sunt nici ferocitatea îmbrăţişărilor, nici mai ştiu eu ce demenţe erotice, ci aceste atingeri, în aparenţă foarte nevinovate, dar care dezlănţuie explozii colosale de lavă. Cred că femeile şi bărbaţii de-acum câteva secole, care se socoteau fericiţi dacă atingeau fie şi în treacăt mâna iubită, erau mai pasionali decât noi, cei de astăzi, învăţaţi că amorul trebuie să fie neapărat ferit de prejudecăţi şi canoane.

Ziua XXXV – Atitudinea ei când îşi dă cu lac pe unghii: o şuviţă de păr cade mereu pe faţă şi-atunci suflă împotriva ei mişcându-şi buzele ca şi cum ar rosti silabele unui cuvânt lung, atunci inventat.

*

Am încercat să-i spun una dintre povestirile trăsnite ale lui Mişu Jocu:

– Acum câţiva ani, relata acesta, mă aflam într-un oraş tentacular. Mă însoţea unul dintre cei mai nesuferiţi şi imposibili oameni ce se pot întâlni.

Să ţi-l descriu: mic de stat şi gros, cu plete soioase ce-i murdăreau repede gulerul cămăşii, cu mişcări bruşte în nişte haine mai mari decât el şi cu o vorbire neîntreruptă, zgomotoasă, imposibil de oprit. Tipul mă călca pe nervi de dimineaţă până seara. Comentariile lui fistichii, replicile de un gust îndoielnic şi, mai ales, continua lui agitare, trasul de mânecă sau ghionturile pe care mi le administra mă făcuseră să nu-mi mai pese nici de lucrurile văzute în jur, nici de lunecarea într-o lume până atunci necunoscută.

N-aş putea spune când mi-a venit ideea să-l omor. Dar odată intrată în cap, această idee mi-a răpit şi puţinele momente de linişte pe care le mai aveam. Să folosesc otrava ? De unde otravă ? Să-l împuşc ? Nu pusesem în viaţa mea mâna pe o armă. Să-i dau brânci de la etaj ? Nu, toate aceste mijloace cunoscute şi răscunoscute ar fi dus la descoperirea mea într-un timp record. Atunci ? Ocazia avea să mi-o ofere chiar imposibilul companion. De mai malte zile insista să facem o vizită în cartierul deocheat al oraşului, dar de fiecare dată eu îl refuzam spunându-i că, pur şi simplu, nu mă interesează.

– Ei, cum aşa ?

– Nu-mă-in-te-re-sea-ză ! Înţelegi ? Mai avem atâtea alte lucruri de văzut.

– Păi de când suntem aici tot mergem prin muzee.

– Da, dar nu uita că am făcut doar un secol din cele trei sau patru.

– Şi ce-o să vedem ? Tot pietre, tot tablouri !?

A insistat şi-a insistat că până la urmă n-am avut încotro şi am acceptat să facem o asemenea vizită. Din pudoare i-am

spus vizită „de documentare", fixându-i şi o durată nu mai mare de o oră.

– Auzi ? O oră ! Atâta doar. O simplă plimbare şi gata ! l-am ameninţat cu un deget.

Şi astfel am intrat pe cele câteva străduţe de la marginea oraşului, străduţe ce contrastau atât de izbitor cu marile artere şi parcuri întâlnite până atunci. Era o după-amiază de decembrie şi cartierul părea liniştit.

– Ei, ai văzut ceva ? l-am întrebat cu un început de enervare în glas.

– Poate sunt în pauză, mi-a replicat el, deloc învins.

Idiotul !

Dar aveam să mă potolesc la următorul colţ de stradă. Se afla acolo o femeie de doi metri. Mă rog, poate n-avea doi metri, sper să mă crezi însă că era foarte înaltă şi mătăhăloasă, ceva ce nu mai văzusem. Pe lângă statura ei, noi păream doi pigmei. Purta un lung palton de blană ce-i ajungea până la călcâie. Îşi ţinea braţele adunate deasupra pieptului, ca pentru a se apăra mai bine de frig. Figura era cea a unei neveste de viking, dintre acelea care fac o duzină de copii, îşi cară bărbaţii beţi în cârcă şi se luptă cu duşmanii mânuind vâsle de câte douăzeci de kilograme fiecare.

Amicului începuse să-i fie frică. Am văzut asta din clipirea deasă a pleoapelor, din culoarea feţei lui şi din faptul că se apropiase atât de mult de mine că îi simţeam coatele tremurânde. Ei, acu să te vedem ! mi-am zis în sinea mea.

Când am fost în dreptul ei, matahala – şi crede-mă ! era o matahală – şi-a desfăcut brusc paltonul. Femeia era pe dedesubt goală puşcă. Parcă ar fi fost o pasăre uriaşă ce-ar fi încercat să-şi ia zborul. Ne-am dat instinctiv câţiva paşi mai încolo. Mirosul era, şi îmi amintesc foarte bine că domina

un miros imposibil, cum să-ţi spun ? ceva de lup peste care ai turna câteva picături de colonie ieftină.

Ne-am continuat drumul înspăimântaţi. În clipele acelea mi-a venit şi soluţia pe care o tot căutam. Scuturându-mă de impresiile momentului şi încercând să redevin, cât mai repede lucid, i-am spus însoţitorului meu să ne întoarcem s-o mai vedem o dată. Atâta aştepta. Îi plăcuse la nebunie scena şi era atât de întărâtat că a luat-o înainte. Abia m-am putut ţine după el. Femeia se afla în acelaşi loc. Planul ce-mi încolţise în cap cerea să fiu precaut, iute şi eficace.

Şi iată-ne din nou ajunşi în dreptul ei ! N-aveam timp de pierdut. Chestiune de secunde, dar ce zic ? de fracţiuni de secundă.

Când matahala şi-a desfăcut din nou paltonul cu acelaşi gest de pasăre de pradă, un bobârnac, un simplu bobârnac, dar bine aplicat, l-a azvârlit înăuntru. Paltonul s-a închis la loc şi n-a mai trebuit să fac nimic altceva decât să privesc cum uriaşul animal îl înghiţea şi-l macera cu mişcări iuţi de stomac nesătul.

La început zbaterile au fost multe şi disperate. Din cauza asta blana se umfla şi se dezumfla, părul se zbârlea, de parcă ar fi bătut pe el un vânt, apoi am văzut ceva ce semăna cu o ghemuire, o alunecare, până când totul s-a potolit, aşa cum îmi închipui că se potoleşte burta unui tigru după ce-a mâncat, şi-a încheiat Mişu povestirea, trebuie să recunoşti ! destul de ingenioasă. Nu ?

– Hm ! a făcut ea. În primul rând, Mişu n-a fost niciodată în străinătate. În al doilea rând, întâmplarea e trasă de păr, în al treilea rând... În al patrulea rând...

Încă o dovadă că Homer n-ar fi putut fi nicicum femeie !

Ziua XXXVIII – Azi i-am citit câteva fragmente din Stendhal (*Despre dragoste*). S-a arătat destul de interesată.

Mi-a spus chiar: „Nu credeam că se poate face teorie şi din asta !“ Stăteam pe o bancă şi ea urmărea, dusă pe gânduri, linia unduitoare a copacilor. Era după-amiază pe la 6, exact la ora la care (şi de când o cunosc am avut tot timpul să controlez acest lucru), lumina, aerul îi sunt foarte favorabile.

Vântul, pe care nu l-am simţit cât timp am citit, devenise dintr-odată brutal, rău. Ne-am ridicat amândoi, gata să ne adăpostim undeva.

– Ţi-ai uitat cartea ! a strigat la mine.

Mi-am întors privirile spre bancă.

Stendhal pocnea de aplauzele foilor întoarse cu repeziciune şi abia rezista să nu zboare.

– Uite, ia asta ca să pui semn, mi-a spus întinzându-mi o crenguţă cu câteva frunze fragile prinse de ea, crenguţă cu care îşi gâdilase faţa tot timpul cât citisem.

Am luat-o şi am pus-o cu grijă la pagina unde rămăsesem. Dintr-odată cartea s-a îngreunat cu zeci de kilograme. Semnul atins de buzele ei, mângâiat de degetele suave, îmi amorţise într-atât mâna în care ţineam cartea încât am simţit-o cum atinge pământul ca o coadă de animal rănit. [...]

*

Am o oră şi jumătate la dispoziţie. Exact cât îmi trebuie ca să transcriu scrisoarea pe care mi-ai lăsat-o pe noptieră.

Bănui că ai venit la mine în timpul cât am dormit profund, după ce-mi scăzuse temperatura şi un somn irezistibil mă cuprinsese. Dar de ce nu m-ai trezit ?

Am recitit scrisoarea de câteva ori şi, de fiecare dată, am fost frapat de o stranie coincidenţă. Te-ai gândit, ca şi mine, la aceeaşi cale ocolită, dar cu o bătaie mai lungă decât arată aparenţele. Rândurile tale parcă ar fi un răspuns la ce ţi-am scris eu pe zeci de file (am avut chiar bănuiala că mi-ai

cotrobăit prin birou, de-aceea am controlat imediat, foile însă aflându-se toate la locul lor, neatinse).

Mă vei întreba, desigur, de ce o mai transcriu. Răspunsul e foarte simplu: vreau să mă pun în locul tău, să-ți înțeleg ideile, mecanismele care le declanșează, să-ți învăț pe dinafară gândurile, opiniile *la zi*, adică pe cele de după despărțirea noastră. Cineva îmi spunea că G. Călinescu avea obiceiul ca atunci când i se oferea manuscrisul unui tânăr pentru a-și spune părerea, transcria lungi fragmente din el pentru a vedea dacă rezistă nu numai probei ochiului, ci și celei a propriului condei.

Păstrând proporțiile, încerc să fac și eu cam același lucru cu tine.

Dragul meu,

Te-am găsit dormind și mi-a fost milă să te trezesc. De-aceea prefer să-ți scriu. În cazul meu și al tău această formă de a comunica e mult mai convenabilă, pentru că ne scutește de ridicarea tonului și altele asemenea, pe care eu, cel puțin, nu le mai suport. Cu tine, m-am convins, nu se poate discuta. Mereu vii cu răstălmăciri ale spuselor mele, că ar trebui să fiu de piatră ca să mai pot rezista. Nici pe mine nu mă țin nervii, și nici răbdare nu mai am pentru a te menaja (cum mi-ai cerut de nenumărate ori, fără a te întreba dacă pe mine are cineva grijă să mă menajeze). E ușor să ceri altuia lucruri pe care tu însuți nu le faci, și nici nu ai de gând să le faci.

Acum sunt foarte calmă, somnul tău e liniștit, poate că visezi ceva frumos. Am fost îngrijorată când ți-am auzit vocea la telefon. Aproape că nu ți-am recunoscut-o, atât de schimbată era. Poate ar fi trebuit să faci și niște inhalații, sunt foarte bune și ajută. Am avut și eu acum doi ani o viroză

şi numai aşa m-am vindecat. Bineînţeles, trebuie să ai grijă şi că te fereşti de curent. Am văzut pe noptieră şi biseptol. E o sulfamidă foarte eficace. Numai că trebuie să bei ceaiuri cam din două în două ore, ca să nu-ţi blochezi rinichii. Ţi-ai făcut ? Ai pe noptieră o pungă neîncepută. Cazurile astea nu trebuie tratate cu nepăsare, dacă le iei din timp şi eşti conştiincios, totul se rezolvă.

Te-ai întors pe cealaltă parte. Respiri mai profund. Sunt foarte mulţumită să te văd dormind. Ai atâta nevoie de odihnă ! Cred că nici fumatul nu ţi-a făcut prea bine. De câte ori nu ţi-am cerut să mai răreşti ţigările ?

Uf, încep din nou să te cicălesc ! Ce să-i faci ? Asta-i specialitatea mea. Deşi ai văzut că multe lucruri pe care ţi le-am spus s-au cam adeverit. S-a adeverit până şi despărţirea noastră.

Ai mai slăbit. Poate şi din cauza bolii. Dar nu-i nimic, te vei întrema şi-atunci n-o să mai arăţi atât de prost. Trebuie să ai grijă de sănătatea ta. Nu-i de glumit.

Văd că porţi inelul de la mine. Îl am de la tata. Când ţi l-am dăruit m-am gândit ca el să fie un fel de simbol. Crezi că mi-a fost uşor să mă despart de o amintire atât de scumpă ? El reprezintă o părticică din mine, pe care eu ţi-am dăruit-o fără nici o ezitare. Cum mai poţi spune că nu ţi-am aparţinut nici o clipă ? Cum îmi mai poţi imputa că ţi-am fost o străină ?

Am închis fereastra pentru că era prea mult zgomot. E cam neorânduială la tine. Dacă aş avea timp aş face puţină ordine. Prefer însă să-ţi scriu. Prea multe lucruri s-au adunat, lucruri pe care n-am apucat să ţi le spun, aşa cum mă pricep eu, cu cuvintele mele, şi fără întreruperile tale răutăcioase.

Nu ţi-am dat destule dovezi ? Dar cine a făcut primul pas ? Şi de ce crezi că l-am făcut ? Din simplă aventură ? Din

interes ? Nu cred că poți afirma asta. Mi-a plăcut la tine aerul tău timid, faptul că arătai atât de slab, de neajutorat. Să nu mă înțelegi greșit, dar orice femeie simte această nevoie maternă față de un bărbat. Dar, în același timp, vrea ca măcar o dată pe an să i se arate un sentiment curat, un gând bun. De câte ori ai făcut tu acest lucru ? Mai niciodată ! Totdeauna ți-a plăcut să discuți (în asta te pricepi de minune), să vii cu teorii, să tai firul în patru, să te „distanțezi" (după cum vezi, am învățat și eu câte ceva din vocabularul tău !). De câte ori n-am simțit nevoia să stai lângă mine, să mă mângâi și să-mi spui cele mai simple cuvinte ? Nu cu considerații, nu cu mai știu eu ce alte probleme pe care tot nu le înțelegeam. E-adevărat că te aprobam în tot ce spuneai pentru că îmi plăcea cum vorbeai. Dar te-ai întrebat vreodată ce simțeam văzându-te atât de „distanțat" ?

Nu sunt o femeie complicată, cum ai fi vrut tu, și nici n-am pretenția să vorbesc cu multe dedesubturi. Am un suflet mult mai simplu decât crezi. Deși s-ar putea să râzi, află că sunt o gospodină, îmi plac lucrurile clare și la locul lor. Nu consider că ai mai mult mister (de câte ori nu mi-ai vorbit de asta !) dând ochii peste cap și mimând mai știu eu ce atitudini. Ce lucru groaznic am săvârșit dacă am vrut să mi se facă portretul ? A fost, în cel mai rău caz, o pornire naivă, dacă vrei, provincială, din partea mea. Dar de aici și până la a-mi face scenele de gelozie de care nu vreau să-mi amintesc... Crezi că n-am aflat de la Dan Claudiu cum te-ai dus la el și ai vrut să-l bați ? Câtă neîncredere din partea ta ! Și-atunci, pe bună dreptate, cum să nu mă îndoiesc de sentimentele tale ?

Iar te-ai mișcat. Cât de mult ai greșit crezând că mă vei impresiona complicând totul ! E-adevărat, pe o femeie o cucerești cu vorbe frumoase, dar n-o păstrezi decât printr-o purtare obișnuită, calmă, normală. De-aici și unele dintre

atitudinile mele, de care m-ai acuzat în nenumărate rânduri. În realitate, eu n-am vrut decât un singur lucru: să-mi vorbeşti obişnuit, să te porţi obişnuit, să nu-mi pui mereu probleme. Îţi dau dreptate când mă acuzi că am exagerat. Dar tu nu exagerezi neluând în seamă dorinţele mele foarte fireşti ?

Acuma dormi frumos. Ce-ai tot scris în foile acelea când ai venit ultima oară la mine ? Era aproape 8, eu mă trezisem dar m-am făcut că dorm mai departe. Erai atât de absorbit, încât nici n-ai observat când m-am sculat din pat şi am venit până aproape de tine. Stăteai cu spatele şi nu mi-ai observat mişcările. Mi-a venit să te mângâi. Dar imediat mi-am retras mâna, amintindu-mi cum te-ai purtat. Ce tot scriai în foile alea ? Precis că ceva despre mine. Lucruri bune, lucruri rele ? Dumnezeu ştie. Dar asta mai puţin mă interesează acum. Sau, mai bine zis, nu mă interesează deloc. Nu spuneai tu că cel mai cuminte gest pe care ar trebui să-l fac ar fi să te las în pace ? Uite că mă conformez ! Te las în pace, să te gândeşti în linişte la ale tale, la fericirea ta, din care îmi închipui că face parte şi Măriuca, acea mică prostuţă de care te-ai prins ca de o plasă de păianjen. Foarte bine ! Fiecare cu drumul său.

P.S. Nu uita să bei cât mai multe ceaiuri !

*

Ce să zic ? Te aştepţi poate să-ţi răspund. Dar ce să-ţi răspund ? Că greşeşti în continuare ? Că rândurile tale încearcă să acopere problemele *vitale* pentru mine, de care ai cunoştinţă, nu de azi de ieri, ci de foarte mult timp, dar pe care le faci acum uitate ?

O clipă m-am gândit să-ţi replic. Dar imediat mi-am dat seama că n-ar avea nici un rost. Deşi, ca să-ţi spun drept,

tentația a fost mare. Ca idee nu mi-ar fi displăcut deloc. Imaginează-ți, de pildă, un roman de dragoste polemic. Cred că așa ceva nu s-a mai scris. Sau eu nu cunosc. Un război pe hârtie între doi amorezi. Un război în care să se folosească toate armele, permise sau nepermise, de la minciuna cea mai gogonată până la sarcasmul cel mai ucigător. Un roman de dragoste ironic, în același timp, chiar și umoristic, din care însă amândoi amanții, atât de nimiciți de propriile arme, să iasă aproape veseli în final (pentru că au scăpat, în sfârșit !). Idee însă pe care n-ar putea-o trata decât un scriitor de geniu.

Cum nici geniu nu sunt, nici n-am măcar pretenția că aș fi scriitor, mă rezum la un respectuos: Mulțumesc pentru vizită !

P.S. Am băut ceaiuri, așa cum m-ai sfătuit, până m-am făcut bine.

(Fragmente din romanul „Avionul de hârtie",
Cartea Românească, 1983.)

CU CĂRȚILE PE IARBĂ

[SANCHO PANZA AL DOILEA]

Cum ar veni, eu să vă povestesc, dumneavoastră să scrieți ! Nu-i rău, în sensul că nu-i rău pentru dumneavoastră, da' ce mă fac eu ? Nu mă pricep decât la mașini, deși acu' mă cam lasă și pe mine puterile, iar de vorbit vorbesc cum mi-e felul. Nu știu dacă se face. Ei, dacă l-ați fi ascultat pe dumnealui, atunci alta ar fi fost treaba ! Dar așa !? Ce-o să iasă ? Doar s-o mai aduceți din condei și să nu puneți chiar tot ce spun eu...

Dar dacă ziceți c-o s-aveți grijă, atunci scrieți acolo că de cunoscut l-am cunoscut destul de bine, i-am fost chiar prieten. Cel puțin, așa mă numea dumnealui când vorbea despre mine. Mulți spuneau că ar fi cam țicnit. Dar, să știți, în fond, era un om bun. Niciodată nu mi-a adresat vreo vorbă urâtă, deși n-aș putea spune că nu i-am făcut destule. Dar dumnealui trecea totdeauna peste ele. De la dânsul am caietele astea. Altceva nu mi-a lăsat când s-a prăpădit, săracu ! Câteodată, când mi se face dor de dumnealui sau când vreau să-mi amintesc întâmplările acelea de pe vremea când eram și eu mai tânăr, le deschid și mai citesc din ele, deși mare lucru nu-nțeleg. Sunt aici, pe masă. Puteți să vă uitați prin ele. Dar de dat de tot, oricât m-ați ruga, nu vi le dau !

Acuma, ce v-aș putea spune ? Și de unde să-ncep ? Să vă povestesc mai întâi și-ntâi cum l-am cunoscut ?

Păi, să fi fost într-o după-amiază, când mă-ntorceam şi eu acasă. Văd într-o curte o maşină. Vecheee ! Cum sunt şofer de meserie, m-am oprit, curios s-o cercetez măcar aşa, de departe. Avea o formă care nu aducea cu nimic din ceea ce mai văzusem. Să fie oare un PANHARD, mă gândeam, sau vreun BENZ-coupé, vreun RENAULT 1901 ? Mai degrabă, după aripi şi înălţime, părea un BUGATTI 1905. Acuma, ce-i drept, pe vremea aia nu le cunoşteam chiar aşa, ca pe apă, dar le-am învăţat şi eu, că începuseră să mă intereseze. Dar ce-ar fi să vă duceţi s-o vedeţi ? E în magazia din spatele casei, mă rog, ce-a mai rămas din ea după prăbuşirea noastră în râpa aceea blestemată, când am crezut că, gata ! ne-a sunat ceasul la amândoi. Doamne,' ce-am mai căzut !

Deci, cum vă spuneam, mă uitam şi eu ca prostul la arătarea din curte, când vine spre mine o femeie bătrâioară şi urâtăăă... mamă ! care mă ia repede la refec şi mă-ntreabă că ce caut, că n-am altă treabă decât să mă uit în curţile oamenilor ?

– Stai, cocoană, zic, doar n-o mănânc ! Mă uit şi eu aşa. Ce, n-am voie ?

Ea tocmai se pregătea să-şi dea drumul la gură să turuie, ştiţi cum sunt astea, nu le mai opreşte omu' nici cu vorba nici cu bastonu', când tocmai a ieşit din casă dumnealui. Avea părul alb, purta ochelari şi era îmbrăcat într-un halat, ce-i drept, cam ros.

S-a apropiat, mi-a deschis poarta, vă spun, n-am văzut om mai de treabă şi mai politicos ca dumnealui, vreau să zic, îmi deschide poarta şi mă pofteşte înăuntru,

– Poftiţi, domnul meu, poftiţi ! zice. Îmi face o deosebită plăcere să vă fac cunoştinţa.

Şi mă ia aşa, *à la fonfé,* cum avea obiceiul, îşi spune numele, mi-l spun şi eu pe-al meu, apoi începe să-mi explice

cum de-a devenit cazul cu maşina. C-o avea de la un unchi de-al său, care i-a lăsat-o moştenire, că unchiul ăla fusese la vremea lui unul din primii automobilişti din ţară şi că, ţineţi-vă bine ! vrea să facă ceva cu ea, încă nu se gândise ce anume şi c-ar fi bucuros să discute cu mine în tihnă (între timp îi spusesem că sunt de meserie *şofer*, cuvânt care nu ştiam înainte ce înseamnă, tot dumnealui mi-a spus că vine de la ceva franţuzesc care înseamnă a încălzi, pentru că şi maşinile mergeau înainte vreme cu lemne, de se încălzea apa din cazan şi făcea presiune). Soru-sa, căci îi era soră ciuma aia, s-a dus nu ştiu unde, tot bodogănind; iar noi am rămas şi-am mai vorbit vreo două ceasuri. Ne-am uitat la maşină, eu i-am văzut şi motorul. Dar ce motor !? De pe vremea lui Pazvante. Manevrele... Pfuuu, Doamne, cât trebuia să asuzi ca să tragi de schimbătorul de viteze ! Apoi am plecat, promiţându-i că poate o să mai trec pe la dumnealui, dacă nu fac prea mare deranj.

Au trecut vreo două săptămâni, deh ! aveam şi eu diverse angarale, până într-o miercuri, când mi-am zis, ei, ce-ar fi să-i fac o vizită ? Ştiţi cum m-a primit ? În primul rând, m-a poftit în casă, chiar în biblioteca sa, unde zicea că şi doarme, mănâncă, mă rog, acolo îşi face veacul. Avea atâtea cărţi că nu mai încăpeau pe rafturi, stăteau mormane pe jos, pe pervazul ferestrelor, pe pat, pe scaune, că n-aveai unde să-ntorci. Mi-a arătat şi mie câteva din ele, cu lucrătură frumoasă, cum n-am mai văzut, nişte... nişte... Ait, c-am uitat cum le zicea ! Mă rog ! Una avea prins de ea un lanţ, că erau din acelea şi mai vechi decât... Da, erau scrise de mână, cu multă migală. Le legau călugării cu lanţuri de rafturi ca să nu le fure careva. Erau scumpe de tot, ba, zicea dumnealui că unele serveau şi de leac la nu ştiu ce boli. Luai o terfeloagă din alea, o băgai în cazan, o fierbeai dimpreună cu broaşte

ţestoase şi cu ierburi culese de pe cine ştie unde şi ieşea o soluţie pe care o beai sau te ungeai cu ea şi-ţi lua durerea cu mâna. Tare mă minunam de tot ce-mi spunea şi nu mă mai săturam să-l ascult !

De-atunci am tot venit la dumnealui din ce în ce mai des. Aproape că nu lăsam să treacă zi fără să-l văd măcar pentru câteva minute. Dacă era mai pe seară, mă lua cu dumnealui la câte o plimbare, că îi plăcea foarte mult să se plimbe pe străzi cu mâinile la spate şi să discute diverse, aşa cum îi veneau în minte, să povestească vreo întâmplare, sau să vorbească despre ce mai citise prin cărţile alea pe care le tot cerceta cât e ziua de lungă. Ce mă puteam eu compara cu dumnealui, dar zău ! cât de prost să fi fost şi numai cu câteva clase făcute, cum am făcut eu, şi tot stăteai să-l asculţi şi până la urmă să-ţi intre-n cap măcar un sfert din ce-ţi spunea.

– Prietene Anghelache (aşa îmi spunea, ca să vedeţi şi dumneavoastră cu cât respect mă trata dânsul, niciodată nu m-a scos din dom' Anghelache sau prietene Anghelache, nu ca alţii care mă iau, nici una nici două, cu bă, Sotire !), uite, aici era înainte vreme băcănia lui Hariton.

Şi mi-a arătat o prăvălie cu obloane trase, unde acu' e o IRVA. Cred c-o ştiţi şi dumneavoastră. Aici aduc eu sticlele şi borcanele. E un şmecher înăuntru, că dacă nu eşti atent te fură cât ai zice peşte. E-aşa de iute la numărat sticlele că nici nu-ţi dai seama când ţi le-a socotit, le-a băgat în navete şi ţi-a aruncat banii pe tejghea. E dat dracului ! Din cinşpe sticle face treişpe şi nici mărunţiş n-are să-ţi dea. E, cum se spune, dintre cei care adună cu firul ca să aibă cu grămada.

Dar dânsul vorbea de perioada când acolo era o băcănie şi zicea că întâmplările de care vrea să pomenească s-au petrecut mai demult. Era cam după război şi dumnealui o cunoştea pe domnişoara... pe domnişoara Felicia Imaculata

Ionescu. Chiar aşa o chema ! O cunoscuse întâmplător, mai bine zis, intraseră în vorbă la coadă, chiar acolo, la băcănia lui Hariton. Sosiseră cam în acelaşi timp, s-au uitat unul la altul dar, pentru că la un moment dat a fost o buluceală (doi cetăţeni vroiau să intre în acelaşi timp pe uşa care era destul de îngustă şi nu permitea decât intrarea unui singur om) şi, din nebăgare de seamă, dar şi fiindcă fusese împins de alţii, a călcat-o pe pantofi. Dumneaei, adică, aia, Imaculata, a făcut: Uf !, iar dânsul i-a zis: Pardon ! Ea a zis: Nu face nimic !, dar tot supărată părea că o călcase, vorba aia, pe bombeu. Atunci dumnealui a zis: Ştiţi, n-am vrut. Am fost şi eu împins – Lăsaţi, lăsaţi ! a răspuns ea. Şi-aşa au început să converseze ba de una, ba de alta până au ajuns în prăvălie tocmai când Hariton striga la o bătrânică.

– Ia două, mătuşico, altfel nu-ţi vând săpunu'. Aşa-s dispoziţiile ! Nu eu le-am făcut.

– Bine, dar ce să fac eu la bal ? De bal îmi arde mie ?

Hariton o ţinea tot pe-a lui, că altfel îi închidea prăvălia. Primise de la Primărie un stoc de bilete, pentru un bal, cică tot oraşul era împânzit cu afişe, şi el n-avea cum să le vândă decât cu condiţia ca luând săpunul să cumperi şi bilete de bal. Mă rog, asta era situaţia după război. Altfel nu primeai săpun. Era un articol care lipsea. În oraş şi fuseseră câteva cazuri de tifos exantematic. Murise băiatul unui preot de la Sf. Gheorghe, biserica de vizavi de unde stătea dumnealui. Fusese coleg cu dânsul. Era, cică, un băiat zglobiu şi plin de viaţă. Se prăpădise, săracu', într-o săptămână !

A, pe urmă mi-a arătat unde era. Înainte de război, cofetăria lui Schneider, cel mai bun cofetar din oraş. L-am mai apucat şi eu. Cică mai era unul, Agop, în faţa grădinii publice, dar nu făcea prăjituri ca el. Alături era o popicărie unde se servea bere la ţap. Când se făicuse mai mărişor,

venea deseori şi juca popice... Dumnealui, popice !? Dar mi-a spus că era mare meşter. Îi bătea cam pe toţi. Doar fraţii Bedreag (îi ştiţi, ăia din Târgul Făinii !) îi mai luau câte o partidă. Se distra. Deşi dumnealui nu era de acord că doar se distra şi îmi spunea că popicele îţi pun toţi muşchii în mişcare, îţi dezvoltă forţa, ce mai ! e ca un sport. Ca şi biliardul, mai zicea. Deşi eu nu-l vedeam învârtind tacul, dânsul zicea că sus, pe Ştefan cel Mare, era o cafenea unde se strângea cu vreo cinci-şase prieteni. Campion era unu, Batelup. Parcă se născuse cu tăcul în mână. Nimeni nu-l întrecea. Până şi vârstnicii se adunau în jurul lui. Stătea în Broşteni, pe lângă casele unde se găseau diverse *şozuri*. Se zicea că taică-su ar fi ţinut una din acele case. Poate erau doar zvonuri. În orice caz, cam toţi se fereau de dânsul. Purta mereu la el un cuţit cu lamă scurtă, tăioasă, ceva ce nu mai văzuseră, cum s-ar spune „cuţit de bal". Mai mult te crestează decât te taie.

– Dar iertaţi-mă că vă fac o întrebare, am zis eu, cum adică, diverse *şozuri* ?

– Ei, dom'le, case de randevu, cu fete, vreau să zic.

– Aaaî !

Şi-atunci mi-a povestit că erau vreo două mai răsărite, poate pentru că aveau şi etaj. Urcai o scară, scârţ-scârţ, după care dădeai în una din camere. Acolo, mizeria de pe lume !

– Dumneata n-ai cunoscut asemenea instituţii. Mai bine !

– Dar n-aţi putea să-mi povestiţi despre ele ? Să nu mor prost, nu de alta, l-am iscodit eu.

N-a mai scos o vorbă. Eu cred că se ruşina. Precis se ruşina. Abia mai târziu am găsit aici, la pagina asta, că îşi notase tot ce vorbisem noi atunci, în după-amiaza aia. Ia cetiţi !

– Ce să-i fi spus lui. A. ?

– Ăsta sunt eu !

– Ce să-i fi spus despre această chestiune ? Pentru că oricum ai lua-o, tot o instituţie degradantă rămâne, chiar dacă veche de când lumea. Titus Livius, vorbind despre serbările dionisiace, scria că nu există prilej de mai infame şi mai abominabile desfrâuri. Deşi la vechii Greci, şi această contradicţie poate voi avea cândva prilejul să i-o explic lui A., desfrâul cel mai abject se amesteca la ei cu cel mai profund respect faţă de inocenţă. În procesiunile dionisiace ofrandele aduse zeului erau purtate de *canefore*, tinere fete de obârşie nobilă şi de indubitabilă castitate. Ele purtau coşuri pline de fructe, flori şi iederă, din care ieşeau însă nişte *falusuri*...

– Adică... ştiţi...

– De ce aceste coşuri impudice trebuiau purtate tocmai de asemenea fete ? Ca să îmblânzească zeul ? Greu de ghicit ! După *canefore* veneau *faloforii*, înveşmântaţi în mantii, cu capetele acoperite de cununi de iederă, acantă şi violete, apoi statuia lui Dyonisos, apoi o preotesă, purtătoare de lumină, *lichnofora*. Iar în interiorul templului, matroanele cele mai respectabile prezidau ceremoniile. Toată această paradă, atât de calculată şi inofensivă, ascundea prostituţia cea mai deşănţată. Şi asta, în ţara lui Phidias şi Platon !? Ce să mai zici de aceleaşi mistere transplantate la frigieni, de pildă, unde în timpul serbărilor bărbaţii se automutilau aruncându-şi resturile pe unde nimereau ?!

Da, dom'le, ca să vezi !? Vorba aia: minte la nebun cât glas la un peşte ! Dar dânsul, să ştiţi, nu mi-a vorbit nici după aceea nici mai târziu de chestia asta. Mi-a spus însă ce s-a întâmplat cu biletele de bal: a luat dumnealui, adică, dumnealui şi cu domnişoara aceea, biletele de bal pe care Hariton tot încerca să i le bage pe gât bătrânei. Ei nu

cumpărau săpun aşa că nu erau obligaţi să ia şi bilete de bal. Când au ieşit din prăvălie, amândoi s-au întrebat: şi-acu' ce facem cu ele ? Şi-aşa a fost cu domnişoara Felicia la balul care s-a ţinut în sala paşilor pierduţi de la Tribunal. De ce i-o fi spunând aşa, Dumnezeu ştie ! Adică, pe strada Teilor, cum treci de cârciuma lui Poslete şi mai jos de care, cam în dreptul casei lui Grapă, văzuse dânsul, când era mic, primele paparude.

– Îţi pomenesc de ele, dragă dom'le Anghelache, mi-a zis, pentru că astfel mă-ntorc la norocitele vremi ale copilăriei.

Ce-or fi fost atât de grozave paparudele alea !? Că doar şi eu, când eram copil, am văzut multe d-astea. Nişte pui de ţigani, goi puşcă, acoperiţi cu ramuri de tei, cu picioarele goale, jucau în praf şi cântau cât îi ţinea gura:

Paparudă, rudă
Vino de ne udă
Ca să-nceapă ploaie
Să curgă şiroaie...

Dar printre ei era şi o ţigăncuşă. Aici era problema ! Ea conducea întreaga trupă. Avea şi o tamburină pe care o mişca în toate felurile. Frunzele de pe ea abia puteau să-i acopere trupul gol-goluţ, un trup, mă rog, ca de fetişcană, încât, spre ruşinea dumnealui, abia putea să reziste să nu se uite. Sânii erau ca nişte ochi care se deschideau şi se-nchideau (chiar aşa îi descria !). Picioarele băteau colbul uliţei iar oamenii ieşeau pe la porţi. Şi asvârleau cu căni şi căldări. Dar mai toţi aruncau numai în ţigăncuşa aia. Ar fi fost în stare să-şi golească fântânile numai şi numai ca să facă să-i zboare frunzele de pe ea. La un moment dat, a asvârlitură de apă a izbit-o drept în faţă. Atunci s-a oprit şi şi-a şters ochii cu dosul palmelor, şi dumnealui n-a mai ştiut dacă ea se şterge de apă sau de lacrimi. Ploua cu găleţile de apă peste ea, toţi

în jurul ei râdeau şi ţipau de plăcere, numai dânsului i se strângea inima de durere. Ba unul s-a apropiat şi a început să-i smulgă crengile, dânsul n-a mai rezistat şi s-a repezit la mizerabilul ăla. E-adevărat că acesta a aruncat în el cu ce-avea, cu găleata, cu picioarele, cu pumnii, dar în felul ăsta ţigăncuşa a putut s-o şteargă şi să se facă nevăzută. N-am înţeles de ce s-o fi repezit atunci. Cine ştie ce schemă o fi avut ?

Iar în altă zi, tot într-o plimbare de-a noastră, ne-am aflat prin dreptul magazinului de fierărie şi chimicale de pe Cuza Vodă, unde, zicea, înainte vreme fusese o bancă, *Albina*. Prin uşa deschisă veneau nişte mirosuri de-ţi întorceau stomacul pe dos. Arunc eu o privire înăuntru dar nu văd pe nimeni. Doar rafturi pline cu diverse obiecte din metal, clanţe, broaşte, ciocane, iar din loc în loc, agăţate de dulapuri, mănunchiuri de secere, lame de coase, lanţuri de diferite mărimi. Pe tejghea, în lădiţe, vrafuri de cuie, de la piroane şi scoabe până la cuişoare de tapiţerie sau de cizmărie.

– Caiele aveţi ? auzim noi vocea cuiva care era ascuns de după uşa din dreapta.

Vânzătorul, care nici el nu se vedea, a răspuns cu o voce cum au ăştia, de parcă n-ai cumpăra pe bani ci ţi-ar da marfa pe gratis:

– De unde caiele ? N-am mai văzut caiele de ani. Da' ce, ai cal ?

– Da' cum !?

– Ei, s-a dus vremea cailor ! a spus vânzătorul.

– Da, s-a dus vremea cailor ! a zis şi dumnealui oftând şi aruncând o privire înlăuntrul magazinului acela prăpădit.

Îi vedeam faţa cum se întristează. Privea cam pe lângă fosta bancă *Albina*. La ce-o fi servit banca, nu mi-a spus. În spate, nu ştiu dacă ştiţi, e o grădină, cu pomi rari şi cu câteva

acareturi în fund, care au pe ele ţigle roase, decolorate. Şi dumnealui mi-a spus atunci că acolo stătea înainte vreme un geambaş, Butmăloi, care era foarte rău şi foarte viclean. Spre bătrâneţe îşi făcuse o crescătorie de cai, veneau la el cumpărători din toată ţara. Dumnealui pe-atunci era copil şi zicea că stătea şi privea printre uluci la caii ăia ai lui Butmăloi, cu spinările şi coamele lor bine ţesălate. Ce cai ! Îi plimba prin faţa cumpărătorilor, le vorbea mieros, din când în când mai ţipa la câte un îngrijitor de se auzea peste zece străzi. Când se tânguia, când tăcea încruntat. Era în stare să se târguiască şi-o săptămână. Ţinea la preţ fiindcă ştia ce marfă are. Era burtos, cu un centiron care abia de-i strângea bărdăhanul, purta vestă din piele şi cămeşi sumese, şi avea nişte braţe groase, scurte dar atât de puternice că se zicea despre el că ar fi putut să răsucească şi gâtul unui taur. Se dusese vestea despre Butmăloi ăsta, despre încăierările lui cu poterile, despre vicleşugurile lui. Se fofila printre capcane, lega copitele cailor în cârpe ca să nu facă zgomot şi să nu lase urme, ascundea caii prin păduri şi-i mâna în nopţile fără lună. Nu i-a dat nimeni de rost, vreau să spun, nu l-a găjbit nimeni, toţi se temeau de el. Ce mai ! era dracu-n persoană. Se temeau până şi jandarmii. Avea ascunzători şi oameni de-ai lui, plătiţi, peste tot. Se strecura, afurisitu ! ca apa printre degete. Cică se schimba şi la faţă, adică se masca, îşi punea barbă sau se îmbrăca femeieşte şi aşa îi păcălea pe toţi. După ce-a strâns o sumă frumuşică s-a cuminţit şi s-a făcut crescător. A început doar cu câţiva cai până a ajuns să aibă o crescătorie întreagă. Aducea cai chiar din străinătate. Avea din toate rasele. Acu, în locul grajdurilor lui Butmăloi sunt nişte depozite de mărfuri, iar în vechiul manej stau câteva remorci de camion paradite, scuzaţi ! defecte... Ştiţi, dumnealui totdeauna mă certa dacă o luam cu cuvinte din

astea, mai... cum să spun ? mai de-ale mele. Când bate vântul e un praf...

Tot cu ocazia aia mi-a vorbit şi de rasele de cai. Se vede că-i iubea foarte mult, dealtfel, toate animalele, pentru dumnealui, erau ceva sfânt, până şi de şoareci vorbea cu milă. Mi-a spus şi despre strămoşul calului care, cică, ar fi fost unul, sălbatic de tot, de prin nu ştiu ce pustiu şi care ar fi fost descoperit de un veterinar rus... ăăă... Scrie aici ! Prî... Prîje... Prî-je-valski. Da, chiar aşa ! Ştiţi, mi-e mai greu cu cuvintele astea. Cică era mic de statură, cam ceva între catâr şi un măgar. Avea capul mare, o coamă deasă şi un smoc de păr între urechi. Da' ce nu mi-a povestit ! Vă spun, puteai să stai şi ceasuri întregi să-l asculţi. Ba, m-a pus să învăţ şi culorile de la cai. Dânsul le spunea şi eu trebuia să le repet. Dealtfel, tot timpul făcea asta cu mine. Şi ca s-o spun p-a dreaptă, şi mie îmi plăcea. Îmi plăcea să-l aud, să văd cum se chinuie cu un prost ca mine. Dumneavoastră cunoaşteţi culorile la cai ? A, nu în general ! Pe căprării. Vi le spun eu.

Mai întâi vine negrul sau pana corbului, cum zic geambaşii, şi care are părul negru, strălucitor. P-ormă vine murgul, un negru mai deschis la culoare dar care se termină în culori mai închise cum mergi în josul picioarelor. După aia, roibul, un fel de maro, şi care poate fi roib ars (asta vasăzică precum zahărul ars) şi roibul normal. Cât priveşte pe cei albi, trebuie să ştiţi de la mine, adică, vreau să spun, tot dânsul mi-a zis-o, nu există mânji albi, culoarea albă o capătă calul abia după primul an. Şi-aşa avem bălanul, care este alb-alb, şi surul, care e între bălan şi negru, cum ar veni, un fir de păr alb, un fir de păr negru. P-ormă, surul rotat, care are pe crupe nişte pete mari, închise la culoare, precum şi pete pe picioarele din faţă şi pe piept. Staţi că n-am terminat ! Cel mai frumos şi mai frumos e însă calul Izabel, care e

alb-gălbui, cu coama şi cu coada galben aurii. Cică numele ăsta ar veni de la o regină, nu ştiu de pe unde, care nu şi-a schimbat, sărăcuţa de ea, cămaşa de pe dânsa tot timpul cât bărbatu-su a fost plecat să lupte împotriva păgânilor. Aşa se făcuse că acea cămaşă de pe ea căpătase culoarea care a fost dată unui anumit soi de cal. Deşi, asta v-o spun dumneavoastră, nu prea îmi dau seama cum o cămaşă neschimbată de luni de zile ar putea deveni galbenă şi nu neagră. Mă rog !

Cât priveşte pe Imaculata, pe domnişoara Felicia, mai bine cetim aici. Staţi să caut ! Unde-o fi ? Că doar ştiu caietele astea pe de rost. A, uitaţi, am găsit ! Noi tocmai intrasem într-un părculeţ, în ăla din faţa fostei sinagogi, dânsul vroia să se odihnească, hoinărisem mult în după-miaza aceea. Privea la pufuşorii care se scuturau din plopi şi care făceau ca fulgii de zăpadă. Pesemne, atunci s-o fi şi inspirat. Ia cetiţi !

Vezi, prietene, căderea asta de fulgi ? Ea îmi aminteşte de perpetua mişcare a materiei. Vitaliştii o numeau vârtej vital. Numai că ei greşeau, pentru că, în fond, fenomenul vieţii este un fenomen de moarte continuă. Când la om sau la animale survine o mişcare, o parte din substanţa activă se distruge, se pierde; când sensibilitatea şi voinţa se manifestă, sistemul nervos se uzează, când gândim, creierul se consumă. Nu s-a spus, pe bună dreptate, că niciodată aceeaşi materie nu serveşte de două ori vieţii ? Asta înseamnă, cu alte cuvinte, că în fiece clipă, în fiece zi, pierdem ceva din substanţa noastră. Nu mai departe, în cazul nostru: şi dumneata şi eu pierdem câte ceva, eu încercând să-ţi explic, dumneata încercând să pricepi. Materii care se pierd iremediabil. Parcă Descartes spunea că deşi gândim metafizic, trăim şi lucrăm fizic. Vorbele noastre zboară ca şi aceşti funigei, se duc pentru a nu se mai întoarce niciodată. Numai o imobilitate

desăvârşită ne-ar scuti de prefaceri, de pierderi. Deşi, precum în cazul pietrelor, agenţi exteriori tot ne-ar toci şi ne-ar spulbera. Deosebirea n-ar fi decât o problemă de timp, de durată: 60-70 de ani sau un mileniu...

Da, chiar aşa vorbea când eram în parc. Tocmai atunci, prin faţa noastră, dar pe celălalt trotuar, trecea Jenică Stamatoiu, gârbovit, abia târându-şi picioarele. Poate l-aţi cunoscut şi dumneavoastră. Imposibil să nu-l fi cunoscut. Tot oraşul îl ştia. Era o figură. Fuseseră mai mulţi fraţi. Taică-meu, Dumnezeu să-l ierte, îmi povestise că avuseseră o moşie întinsă, cam cât tot judeţul, şi că bătrânul Stamatoiu era cel mai bogat om de prin părţile astea. Avea el vorbele lui. Deşi cu-atâţia bani, era zgârcit rău de tot. Când mergea cu trăsura plătea birjarului exact cât era tariful, la care birjarul totdeauna strâmba din nas:

– Numai atât ?

– Păi, nu atât face ?

– Ba da, da' credeam şi eu, coane, că...

– Ce să crezi ? întreba bătrânul.

– Domnu' Jenică (adică unul din băieţii lui, că avea vreo cinci) totdeauna îmi dă câte doi-trei lei în plus...

– Hehei, răspundea bătrânul, lui îi convine, bre, pentru că are tată ! Eu, însă, n-am tată !

Îşi amintise, pesemne, şi dumnealui de întâmplarea cu bătrânul, că imediat mi-a spus că era odată un prinţ, fiu de rege, care, pe când era copil, avea în tovărăşia lui 12 băieţi de aceeaşi vârstă cu el. Când prinţul greşea, dascălii săi, ăia care îl supravegheau, nu-l băteau pe el ci băteau pe unul din acei băieţi, tovarăşii lui de joacă. Şi-atuncea el întreba:

– De ce nu mă bateţi pe mine ?

– Pentru că tu eşti stăpânul nostru, răspundeau dascălii. Noi îi batem pe ăştia pentru tine. Dar dacă ai o inimă bună, ar trebui să te doară că altul suferă în locul tău.

Şi d-aia prinţul încerca să nu greşească, de mila prietenilor lui.

Dar să vă spun ce-a fost cu Imaculata. S-a dus cu ea la bal, adică la Tribunal, că acolo se ţinea dansul. Ce nu ştia domnişoara Imaculata era că dumnealui nu prea dansa, mai bine zis, habar n-avea. Dar cum să-i spuie ? Mai fusese pe la unele ceaiuri, dar mai mult se ocupa de întorsul manivelei la patefon. Cânta pe-atunci orchestra lui Munteanu. L-am mai apucat şi eu când eram copil. Mă rog, lume multă, buluceală. Scaunele de pe margine erau toate ocupate. Sta cu fata în mijlocul sălii şi nu ştia ce să facă. Erau împinşi din toate părţile, mai era şi gălăgie că nici vorbă să se poată înţelege. Până la urmă i-a spus că nu ştie să danseze, că să-l ierte, da' ce să-l ierte !? Aia, Imaculata, repede şi-a găsit pe alţii care s-o danseze. Dar în loc să-şi spuie: fie-i de bine, până i-o fi de cap, dânsul nu s-a lăsat, s-a dus la un prieten de-al dumnealui care cam rezema pereţii şi l-a rugat să-l înveţe să danseze. Ăla ştia şi nu prea ştia, dar cum să nu-şi ajute prietenul la nevoie !? Au ieşit ei în curtea din spatele Tribunalului şi au început să se bâţâie printre copaci, pe întuneric, hâţ în dreapta, hâţ în stânga, până a prins mişcările de bază. Dar când să se întoarcă-n sală, ia-o pe domnişoară de unde nu-i.

– S-o fi dus cu altul ! am zis eu, aşa, într-o doară.

Piii, ce s-a supărat ! Nu mi-a mai vorbit vreo jumătate de ceas, cam cât ne-am mai plimbat noi după ce am dat colţul străzii ăleia cu castani pe care dispăruse şi Jenică Stamatoiu, stradă care duce, cam din dreptul caselor lui Cabal, dentistul, spre Liceul de Fete şi, de-acolo, spre Episcopie.

– Dragostea înviorează sufletul şi mintea când nu-şi atinge scopul, mi-a spus după ce i-a mai trecut din supărare.

Şi p-ormă, dăi pe chestia asta, că Imaculata n-a dispărut din viaţa dumnealui, ba, din contra, o simte şi o gândeşte toată ziua, că e, ca să zicem aşa, visul dumnealui şi că, odată şi-odată, tot o va întâlni.

– Ea nu-i, dom'le, mi-a zis tare de tot ca să pricep, ea nu-i dintre-acelea despre care vorbeşte... despre care vorbşte...

Şi a spus numele unuia, parcă *Montanu.* Cică ăla, cine-o fi fost, auzise că prin unele părţi existau femei care purtau atâţia ciucuri frumoşi la tivul fustelor câţi bărbaţi cunoscuseră.

Ce vă mai pot spune e că în după-amiaza aia l-am supărat rău de tot. Noroc că la dumnealui supărarea nu ţinea prea mult şi că ştia să ierte prostului care, vai de capul lui ! înghite cât nu poate să mestece.

*

Eeeei, şi la vreo trei săptămâni după ce-l cunoscusem, numai ce-mi spune într-o zi:

– Vreau să-ţi împărtăşesc, prietene, un secret, un mare secret.

M-a pus să jur pe ce-am eu mai scump că n-o să spui la nimenea.

– Se poate !? am făcut eu.

– Dragul meu, ceea ce îţi voi spune acu' vine din colţişorul cel mai ascuns al sufletului meu, e o taină pe care n-am împărtăşit-o nici unei alte făpturi. Dacă îndrăznesc să mă adresez în această clipă sufletului şi minţii domniei tale (zău, aşa vorbea !) e pentru că te socotesc... Şi, mă rog, mi-a mai spus multe cuvinte frumoase, că aproape mi-e ruşine să le repet.

Despre ce era vorba ? Nici mai mult nici mai puţin, vroia să mă invite să plec cu el într-o călătorie la care făcuse tot planul. Şi s-a apucat să-mi desfacă hărţi peste hărţi. Da' nu aşa, o călătorie până ici-colea, ci ceva cam pe tot globul şi care să dureze ani de zile. Pe moment mi-am spus că, uite, n-aş zice că e o treabă proastă să călătoreşti şi să mai vezi şi tu alte ţări şi alte feţe, în fond, omul trebuie să cunoască de toate, nu-i bine să rămână prost şi necunoscător o viaţă întreagă.

Dar când mi-a vorbit şi cu ce vrea să meargă, am rămas ca la dentist. Chiar cu hodoroaga aia din curte !

– Dragul meu, mi-a zis, uite, te-aş ruga, şi e bine ca acest lucru să ţi-l spun de la început, că nu se cuvine să te grăbeşti a te pronunţa asupra unui lucru decât atunci când l-ai înţeles perfect.

Ca să nu mai lungesc vorba, vreo două zile la rând am fost pe la dumnealui (deh ! mă câştigase cu ideea aia care, cu cât trecea timpul, nu mi se mai părea atât de curioasă) şi am început să lucrăm amândoi la automobil. Trebuie să ştiţi că dânsul nu se pricepea la mecanică decât din cărţi (şi avea la lucrări, mamă ! numai pe franţuzeşte şi nemţeşte, limbi pe care, trebuie să vă spun, le vorbea la marele fix). Avea şi cărţi de pe la noi, dar vechi, de-acu' 50-60 de ani. Şi a început-o cu istoria, de parcă asta era cel mai important lucru. Nu-i vorbă, mă distram grozav, pentru că în felul ăsta îmi trecea şi mie timpul mai bine, nu mă plictiseam. Cel mai mult şi mai mult mi-a plăcut când mi-a citit despre trăsurile care mergeau singure. Citea dintr-o carte apărută prin 50 şi ceva. Cică trăsurile alea care mergeau singure aveau roţi puse în mişcare de muşchii oamenilor. Cum ar veni, un fel de biciclete. În acest caz, se scria acolo, se cuvine să pomenim numele a doi mecanici. Nu le-am reţinut numele. Parcă unul

din ei se numea Culi... şi nu mai ştiu cum. Ei au construit maşina aia care mergea singură, cu vreo două sute de ani înainte. Un ţăran stătea pe scaunul trăsurii, apăsa pe pedale, care pedale învârteau un volant greu, pus în legătură printr-o serie de mecanisme cu roata motoare a vehiculului. Pentru a putea parcurge distanţe lungi trebuia să se cruţe cât mai mult forţele omului, adică, ale tâmpitului ăluia care stătea pe capră. D-aia Culi... şi nu mai ştiu cum a adaptat, cică, la transmisia de la pedale un mecanism cu clichet, cam în genul celui cu roată liberă, cum ar fi torpedo din zilele noastre. Din când în când, deşi biciclistul nu mai pedalează, bicicleta continuă să meargă. Cam ăsta era şpilul. Pe urmă, cică ar fi montat axele roţilor nu în simple lăcaşuri, ca la căruţe, ci le-a făcut nişte fusuri care se învârteau în lagăre de lemn. Culmea la toată tărăşenia e că s-a gândit Culi... şi nu mai ştiu cum să facă şi trei viteze. Stăteam eu şi mă gândeam cum dracu' să faci trei viteze. Scria în cartea aia că încercase el să monteze o roată dinţată pe un arbore, dar tot n-am priceput. Am stat şi m-am gândit şi până la urmă am ajuns la concluzia că tot ţăranul era şi cu vitezele. Trăgea tare era în viteza a treia, o lăsa mai moale, se chema că e în a-ntâia. Ha, Ha ! vasăzică, tot picioarele, sireacele !

În timpul ăsta, cum v-am zis, dânsul pe lângă mine, cu cărţile lui. Acuma, nu că mă deranja, că-mi mai era de folos din când în când. Ce mă zăpăcea era că mereu îmi punea întrebări, vroia să ştie tot, să-l lămuresc asupra tuturor lucrurilor pe care le găsea dumnealui prin cărţile alea. Într-o zi, numai ce-l văd cu o terfeloagă care era sub forma asta de întrebări şi răspunsuri. Şi dacă ar fi fost zece, douăzeci, hai o sută de întrebări... Erau, însă, dom'le, mii de întrebări la care nici papa de la Roma n-ar fi putut răspunde. Dânsul stătea în curte pe o bancă şi scria în caiete răspunsurile. Multe foi sunt

pline de însemnările făcute atunci. Eu n-aveam nimic împotrivă, dar prea voia să-i răspund eu la toate. Ia uitați-vă aici, câte pagini !

Cum se montează motorul pe șasiu ? Motorul se fixează în trei sau patru puncte flexibile, fie pe arcuri, fie pe cauciuc. Cum sunt suspendate roțile pe șasiu ? Prin arcuri: în foi, spirale, bare de torsiune. Cum se amortizează eforturile anormale ? Cu ajutorul arcurilor, care sunt formate din foi de oțel, de lungimi diferite însă de aceeași lățime. Cum se numește foaia legată de cadru ? Oberlag. Cum sunt prinse foile ? Cu ajutorul bulonului central. Cine primește puterea furnizată de amestecul explozibil dat de caloriile obținute ? Pistonul, care lucrează în cilindru. Cum se numesc extremitățile până unde merge pistonul ? Punctul de sus se numește punctul mort superior, iar cel de jos, punctul mort inferior. Câte sisteme de ungere avem ? a) prin bălăcire (barbotagiu); b) prin presiune; c) prin presiune și bălăcire (mixt); d) cu ulei în benzină...

Și alte asemenea minunății de pe vremea lui Pazvante. La unele întrebări râdeam, că nu mai sunt valabile, cu altele, mă încurca rău de tot. Dar când a venit cu o cărțulie.... Stați că a notat-o aici ! Îi zicea *Sfaturi și reguli de păstrat de conducătorii auto militari de toate categoriile și diferiți comandanți de unități Auto Transport* de lt.col. I.C. Rădulescu, comandantul Batalionului Instrucție și Reparații Auto. Acuma, eu am făcut armata la tancuri și mă pricepeam. Îmi amintea și de vremea cătăniei când, drept să spun, n-am dus-o rău deloc. D-aia i-am și cerut să-mi mai citească din carte. Cel mai mult îmi plăcea ce scria pe copertă:

Conducătorule de Auto sau Moto
Ai grijă de mașină ca de tine însuți
Ea are viață ca și omul
Suferă ca și omul

Se consumă ca şi omul
Moare ca şi omul !

Iar într-alt loc scria: Conducătorule de auto profesionist, şi tu, amatorule, cel care-ţi place să te plimbi ! Rezervă o zi pe săptămână pentru curăţenia şi odihna maşinii. Îţi va face economie la muncă, bani şi sănătate. Cel ce nu ascultă va plăti comerciantului de piese de schimb de zece ori mai mult decât face. N-am văzut conducător auto bogat, dar toţi negustorii de piese de schimb au parale ! Şi-aşa mai departe. Era deştept colonelul ! De altfel, de cartea aia nu ne-am despărţit noi tot drumul. Şi de altele, mai puţin folositoare, dar din care, zicea, se pot trage multe foloase dacă ştii să ceteşti şi să pricepi.

Între timp, soră-sa ne bodogănea, că eu să fi fost în locul dumnealui, zău, asta mi-e crucea ! o luam şi-o pisam de nu mai rămânea nimic din ea. Coana Despina nu ştia nimic, adică habar n-avea de planul nostru. Nici eu pe-acasă nu suflasem o vorbă. Atât i-ar fi trebuit nevesti-mi. Cred că n-aş mai fi avut cu ea un ceas de tihnă.

Şi-aşa au mai trecut vreo două săptămâni...

Ne hotărâsem s-o ştergem într-o joi, înainte de răsăritul soarelui. Ascunsesem bine de tot benzina de rezervă, cât şi prelata pe care o tăiasem şi o cususem în mare secret şi pe care trebuia s-o montăm pentru cazul că ar fi plouat.

Bătea un vânt în noaptea aia că mă şi gândeam dacă n-ar fi mai bine să amânăm. Dar fixasem ziua, mi-era ruşine şi de dumnealui şi nu mai puteam da înapoi. Nu vă spun ce greu m-am deslipit de nevastă-mea. Dormea pe spate şi sforăia, şi deodată mi s-a făcut milă de ea când s-o trezi fără mine. Aoleu, Sotirică, Sotirică, mi-o făcuşi şi mă lăsaşi pe drumuri ! Pe de altă parte, îmi era frică să nu se trezească şi să mă prindă. Că are nevastă-mea un radar mai perfecţionat decât toată armata

la un loc ! Tot aşa lucrează, cu raze, de prinde orice mişcare. Nu există să scapi. În fine, m-am deslipit eu, şi mi-a trebuit pentru asta vreo jumătate de oră, m-am îmbrăcat şi pe la trei dimineaţa am fost la dânsul. Mă aştepta în curte, gata echipat. Dar cum echipat !? Îşi pusese pe deasupra o pelerină, în cap o şapcă din alea cum am văzut prin filme că purtau piloţii înainte şi nişte ochelari cum n-au decât ăia de la circulaţie. Am suit prelata, un cufăr cu cărţi, ceva de-ale gurii şi ce mai era prin preajmă, şi am pornit. Vorba vine că am pornit. Am împins maşina până la marginea oraşului, că dacă dădeam drumul la motor cred că-i sculam pe toţi. Am împins până m-au trecut toate năduşelile. Dânsul stătea şi învârtea covrigul în faţă ca să păstreze direcţia. Ne-a prins ora cinci dimineaţa pe câmp, când tocmai se lumina bine de ziuă. Vântul se mai potolise şi după toate semnele părea c-o s-avem o zi bună.

Acum venea marea încercare. Merge sau nu merge ? Pentru că trebuie să ştiţi că la maşinile astea vechi e ca la femeile mai trecute, trecute binişor. Depinde cum le iei, sunt cam greu de pornit. Da' când le porneşti, vorba aia, ieşi jumate fript, jumate prăjit. Mergea ! Asculta de comenzi, era blândă şi ascultătoare că nu-mi venea să-mi cred ochilor. Parcă şi ea simţea că acu' e-acu', ori laie ori bălaie.

Atunci dumnealui s-a ridicat în picioare, şi-a înălţat două braţe în sus şi i-a dat drumul:

– Scumpă Aurora (cunoştea el vreo femeie cu numele ăsta pentru că de multe ori l-am auzit cum o tot cheamă), scumpă Aurora, primeşte-ne-n razele tale (o fi avut raze cum avea nevastă-mea ? asta nu mai puteam şti !) primeşte-ne şi ne arată drumul cel bun şi drept, drumul virtuţii şi al norocului nostru...

Şi dă-i pe chestia asta încă vreun sfert de oră, că mă uitam şi-l ascultam cu gura căscată, pentru că era foarte priceput la... cum să spun ? la articole şi cuvântări, dar în acelaşi timp mă gândeam că ce face, trece timpul şi conform planului trebuia să fi parcurs vreo zece kilometri.

După ce şi-a terminat discursul, s-a aşezat la loc şi, întorcându-se spre mine, mă întreabă:

– Ei, ce nume zici să-i punem ?

– Cui ?

– Acestei minunate realizări a noastre.

Am stat o clipă pe gânduri şi ce-mi vine să-i răspund ?

– Păi, ce nume să-i punem ? Eu cred că cel mai bine şi mai bine ar fi *Bubulina*.

Aîîî, cum m-a privit !

– Nu cu astfel de glume de prost gust, dom'le Anghelache (deh, când nu-i prea convenea ceva mă atingea cu domnu' Anghelache !), nu cu astfel de glume îmi vei arăta că eşti omul pe care-l preţuiesc. Apoi, după vreun minut, uitând parcă ce-i spusesem, a zis uitându-se fix la mine:

– Să ştii că m-am gândit mult la acest lucru. Şi am ajuns la concluzia că un nume ca Felicia Imaculata i s-ar potrivi cel mai bine.

N-am mai zis nimic şi maşina aşa a rămas tot timpul pentru amândoi: Felicia Imaculata.

Dar să vă povestesc cum a fost întâlnirea noastră cu doi biciclişti care tocmai veneau din sens opus.

Am pornit-o pe Felicia (trebuia să tragi de manivelă până îţi săreau ochii), am pornit-o şi am ţinut drumul drept, un drum de ţară, pietruit, nu chiar aşa de rău, până aproape de Lunca Banului, un sat mărişor, cam la cinci kilometri de oraş. Mergea frumuşel, cam scotea ea fum, dar noi eram destul de mulţumiţi. Nu se putea sta prea comod, dar, ce să-i faci ? Iar

suspensia... mamăăă ! parcă erai în căruţă. Dar noi eram fericiţi. Eu scăpasem de grijile casei şi de ciorovăiala muierii, dumnealui îşi vedea visul cu ochii.

Atunci a început să-mi povestească diverse întâmplări din viaţa lui:

– Dragul meu, trebuie să-ţi spun în modul cel mai deschis că, din păcate, nu am fost socotit, spre nenorocul meu, dacă avem în vedere mai ales judecata sau lipsa de judecată a unora, nu prea prielnică minţilor mai puţin obişnuite, am fost, zic, şi poate mai sunt încă socotit o făptură destul de prostuţă. Primele semne ale acestei boii, dacă o putem numi astfel, mi-au fost descoperite când încă nu împlinisem patru sau cinci ani. Bietul de mine rupeam atât de des pantalonii încât maică-mea, femeie extrem de cumsecade, dar mult prea necăjită de năzbâtiile fiului ei, mi-a spus într-o bună zi: Uite ce, m-am săturat ! Îţi voi face de-acum încolo numai pantaloni de tablă. Da, da, de tablă ! Să ştii !

– Ei, cum aşa ?

– Da, dragul meu ! Am rămas peste măsură de mirat. Nu-mi venea să cred. Cum, de tablă !? Dar nu mă vor strânge ? Şi cum o să mai alerg cu ei fără să mă julesc, să mă tai ? Desigur, încă nu auzisem de acei oameni îmbrăcaţi în tinichea de pe vremuri. Poate, cine ştie ? aş mai fi avut vreo speranţă. Dar aşa ? Două zile nu m-am mai jucat, nu am mai vorbit, nici somnul nu se mai lipea de mine. Vedeam cum croitorul nostru vine la noi, dă bună ziua mamei, tatei, îşi scoate metrul, ia o hârtie, un creion, se uită pe fereastră, mai întreabă câte ceva, se aşează pe scaun, tot timpul fără a-mi arunca vreo privire, fără a arăta că măcar m-ar fi văzut. Cum, adică, să nu mă vadă ? Doar eu îi deschisesem uşa. Nu mă chema la el în prăvălie ori de câte ori treceam pe stradă şi nu stătea de vorbă cu mine în timp ce dumnealui tot meşterea cu

foarfecele sau călca vreo haină ? De ce se făcea tocmai atunci că nu mă vede ? Dar el mă vedea, în timp ce întreba de tablă, adică, bănuiam eu, întreba ce fel de tablă, simplă, zincată, mai groasă, mai subțire, tablă nouă, tablă veche, de pe acoperiș...

– Sau de la burlane, l-am întrerupt eu începând a râde cu poftă.

– Da, și de la burlane. Ce să-ți spun ? Eram tare înspăimântat. Apoi îl mai vedeam cum m-apucă de-o mână și mă măsoară până ametesc. Mă trezeam din visul acela urât și alergam la maică-mea cu ochii-n lacrimi: Mamă, mamă, te rog, nu-mi fă pantaloni de tablă ! Mama se chinuia să rămână serioasă, dar până la urmă nu mai putea și izbucnea în râs și eu mă aruncam în brațele ei strângând-o cu putere...

Atât a mai avut timp să spună când tocmai apărură doi bicicliști care veneau din sens opus. Am frânat brusc și din norul de praf s-a auzit vocea unuia:

– Cu măgăoaia asta v-ați găsit să circulați ?

Iar celălalt:

– Da' unde-i, dom'le, miliția ?

Când praful s-a mai potolit, am putut să-i vedem bine pe cei doi bicicliști. După aspect păreau să fie oameni cumsecade. Pesemne făceau naveta de la Lunca Banului la oraș, unde lucrau ca zilieri sau muncitori angajați pe la vreo întreprindere sau la construcții de case.

Dânsul i-a privit cu blândețe și le-a spus cele ce urmează:

– Domnilor, vă salut în numele meu și al prietenului meu, aci de față, Anghelache Gh. Sotir. Desigur, vă întrebați ce căutăm pe un astfel de drum, într-o limuzină care ar merita cel puțin o șosea asfaltată și nu niște mâini atât de neîndemânatice ca ale noastre. Ei bine, aflați domniile voastre că drumul acesta strâmt, plin de nenumărate primejdii, n-a fost ales

întâmplător, că el este, dacă mă pot exprima astfel, drumul oricăreia dintre virtuţile pe care oamenii de bine se gândesc să le practice...

– Bă, Stane, fii atent că ăsta face mişto de noi, a zis unul din cei doi biciclişti.

Dar dumnealui nici nu-l auzea şi continua să le vorbească la fel de blând:

– Nu merită oare sufletele noastre atât de tulburate zăbava unui vis, oricât de năzdrăvan ? Greşesc oare înfăţişându-mă în faţa domniilor voastre şi cerându-vă să dovediţi răbdarea şi bunacuviinţa ce se cere a le avea într-o atare împrejurare ? Vă vorbesc astfel pentru că ar fi păcat să nu ştiţi că eu însumi, coborâtor dintr-o familie ce tot pe aceste meleaguri îşi are obârşia...

Cei doi rămaseseră cu gurile căscate şi nu mai spuneau nimic. Ba unul dintre ei îşi sprijinise bicicleta de un pom şi, cu mâinile încrucişate, stătea şi asculta.

– De-aceea vă poftesc, paşnici locuitori ai acestor meleaguri, să încercaţi a vă desprinde de bietele voastre vehicule şi a face uitate îndeletnicirile voastre de până acum. Vă poftesc dară să vă alăturaţi nouă !

– Să ce ?... făcu ăl de răspundea la numele Stan.

– Să mergeţi cu noi ! Puteţi urca chiar acum în maşină, dând astfel dovada înţelepciunii şi curajului vostru. Veţi da oare cu piciorul unui atât de mare noroc ?

Ăl de stătea cu mâinile încrucişate şi care părea a avea o fire mai paşnică, dar care până la urmă se dovedi a fi cel mai viclean, spuse:

– Noi am urca în maşină... nu, Stane ? De ce, bă, să nu mergem cu măgăoaia asta ? Te duci la Valerica ta şi-i spui: Fa, am terminoiu cu tine, cu casa, cu copiii. Gata, plec în lume ! Să vezi ce-o să spună ea, cum a să-ţi mulţumească. Ha !

– De mult n-am mai auzit asemenea vorbe pline de miez, spuse dumnealui, coborând din maşină şi îndreptându-se spre cei doi cu braţele deschise: Dacă vreţi, mai spuse, agăţaţi vehiculele în spate, că e loc destul, şi faceţi-vă comozi. Poftiţi, domnilor ! Vă asigur că nu veţi regreta nici o clipă hotărârea luată. Îmi permiteţi să vă conduc până la maşină ?

Mai avea de făcut un pas spre Stan când, fără ca dumnealui să prevadă, dar şi pentru că ţinea nu ştiu cum braţele, ca la box, de parcă ar fi vrut să se bată, ceea ce nu era adevărat, dânsul n-ar fi putut omorî nici o muscă, dar mai poţi şti ce era în capul celor doi !? când, acesta, adică Stan, a scos pompa de la bicicletă şi i-a ars una în cap că l-am şi văzut prăvălit în şanţ. Am dat să mă scol, dar celălalt m-a oprit, făcându-mi cu pumnul:

– Stai la locul tău dacă nu vrei s-o încasezi !

Şi s-au depărtat, afurisiţii, râzând cu poftă.

Eu m-am şi repezit să văd ce face. Zăcea săracu, nemişcat, abia mai răsufla. Îl pălise rău de tot. I-am vorbit dar degeaba. L-am întors cu faţa-n sus iar sub cap i-am pus haina pe care o scosesem de pe mine. Ce palid era ! I-am apucat un braţ ca să-l mai mişc puţin. Ştiţi ce braţ subţire şi uşor avea ? Ca de copil.

Am început să-l strig, speriat că nu se mai trezeşte.

L-am bătut uşor cu palma peste obraz şi el a deschis încet ochii.

– Ce e, prietene ? a făcut încercând să zâmbească.

Apoi, ridicându-se în capul oaselor, mi-a zis cele ce urmează:

– Nu-i învinovăţi pe cei doi ci pe mine, care n-am ştiut a le vorbi cum trebuie. Vezi, prietene Anghelache, ce înseamnă cuvântul ? A şti să-l foloseşti la timpul potrivit, cui trebuie şi când trebuie ? Sau, câteodată, a nu-l rosti ? Cei doi...

– Ce să te-amăgeşti ?! i-am zis şi eu atunci. Eu văd că te-au pocnit rău de tot în cap cu pompa aia şi, cum se spune, pentru ce şi tu nu dai, ce te uiţi aşa şi stai ?

Dânsul îşi mai revenise puţin şi, deşi se clătina, se putea ţine pe picioare. M-a rugat să conduc încet (ca şi cum pe drumul ăla s-ar fi putut altfel) pentru ca dumnealui să poată să se gândească mai bine la cele ce se întâmplaseră cu cei doi biciclişti.

Dar să vă spun şi ce alte lucruri s-au mai petrecut când tocmai ne apropiam de Lunca Banului, nu însă înainte de-a vă face părtaş la cuvintele pe care mi le-a spus atunci.

A zis aşa:

– Sunt lucruri, scumpe şi nedespărţit al meu tovarăş de călătorie, pe care le poţi înţelege abia după ce le-ai simţit pe piele...

– Sau pe cap, i-am spus eu, dar asta mi-e crucea ! fără vreo răutate.

– Îţi vorbeam, pomenind de acei pantaloni de tablă, de prostia şi, acum pot să adaug, de nevinovăţia băieţelului de patru sau cinci ani. Un geam spart sau vreo ulucă ruptă în fugile peste garduri şi porţi (niciodată nu el fusese cu ideea) erau tot atâtea motive de urecheală sau de bătaie în toată legea pe care trebuia să le ia pentru alţii. Altădată, era pus cu genunchii pe coji de nucă pentru fapte nici măcar gândite. Dar putea să se opună, să zică nu când întreaga clasă îl arăta cu degetul şi ţipetele nu încetau decât în momentul când îşi lua locul în colţul pedepselor ? Ei bine, dragă dom'le Anghelache, persoana pe care încerc s-o înfăţişez înaintea dumitale a trăit toată copilăria ei asemenea situaţii, unele dintre ele mult peste ceea ce poate să îndure un suflet plăpând, mai degrabă dezarmat în faţa soartei. Cu timpul, toate aceste mai mici sau mai mari nedreptăţi au transformat-o într-o

făptură întrucâtva speriată, închisă în ea, destul de tristă pentru a atrage iubirea sau vreo formă oarecare de prietenie. Dar nu numai tristețea a însoțit-o în anii cei mulți care au venit după aceea, ci și înțelepciunea, care este fiica cea bună a tristeții. Ea a învățat-o că nimic nu e pierdut dacă n-ai pierdut credința.

– Vorba ceea, l-am întrerupt eu încercând s-o țin cât mai bine în frâu pe Felicia Imaculata, pentru că tocmai o luam la vale și erau destule hârtoape în fața noastră, vorba ceea: omu' când are culege, când n-are nu alege !

– Bine spus, pentru că și în cazul nostru (vorbesc de acel băiețel și de tânărul de mai târziu care n-a avut ce alege) lucrurile s-au petrecut aidoma zicalei. Încercări nenumărate l-au pândit de timpuriu. Cine ducea acasă, în ghiozdan, șopârle moarte ascunse de colegi printre caiete și cărți ? Cine avea totdeauna, pus în călimară, untdelemn în orele de teză ? Cine răbda pe creștetul ras dungi cu crete colorate făcute de câte un profesor ?

– Dar mai târziu, mai târziu cum ați dus-o ? l-am întrebat eu.

– Singurătatea mi-a fost singurul refugiu, prietene Anghelache ! Singurătatea și cărțile care sunt, după cum spunea un om luminat din secolul... (am uitat secolul, în orice caz, dânsul a spus că respectivul era prieten bun cu unul, *Petrache,* care a trăit tot în vremea aia și iubea pe una, Laura, care nu-l prea avea la inimă sau, poate, ea nu știa de faptul ăsta), așa, vasăzică, zicea despre cărți că ele sunt ca niște dascăli care ne învață fără vorbe grele sau mânioase, fără să ne ceară daruri sau bani, și care nu râd de noi dacă nu știm ceva, cum râd unii oameni răi și vicleni.

Mi-a mai spus atunci și ce de școli a făcut, dar cum toate nu valorează doi bani dacă omul își pierde bunul simț, adică

obrazul pe care trebuie să-l aibă, fie că e un învăţat ca dumnealui, fie un om ca mine care, vorba aia, nu caută înţelepciune dacă n-are unde-o pune.

Şi-aşa ne-am apropiat de sat, cu Felicia cea măreaţă a noastră care scotea fum pe nări şi mârâia din toate încheieturile.

Înainte de-a trece prin dreptul primei case, iată însă că ne taie drumul un măgar. Abia am avut timp să-l ocolesc şi să evit astfel o ciocnire.

Tocmai redresam maşina când dânsul mi-a spus să opresc. S-a dat jos şi numai ce l-am văzut îndreptându-se spre dobitoc şi începând a-i vorbi în felul următor:

– Copile, copile (abia atunci mi-am dat seama că lângă animal, dar ascuns de el, păşea un copil micuţ pe care eu nu-l văzusem de prima dată), ce era să faci, copile ?

Dar copilul a început să plângă atât de tare că măgarul s-a speriat şi a început şi el să ragă. Nu ştiu ce-i făcea ţâncul ăla dar cum se mişca el se mişca şi dobitocul, parcă ar fi vrut să-l apere de oricine s-ar fi apropiat de dânsul.

Văzând dumnealui că nu se putea înţelege cu el, mi s-a adresat atunci mie:

– Sfânta nevinovăţie întrupată în acest tablou, dragă prietene, mă cutremură ca de fiecare dată când întâlnesc lucrurile cele mai frumoase ale acestei lumi. Spune-mi, ce vezi acolo ?

– Păi, ce să văd ?! i-am zis eu tot încercând s-o ţin în frâu pe Felicia. Un măgar şi un copil.....

– Ce mult ne putem înşela câteodată, iubite domn ! Oare chiar nu vezi simplitatea, curăţenia acestor două fiinţe ?

„Scârţ, Mariţo !“ îmi venea să spun, pentru că mă şi gândeam ce l-o fi apucat să ţină discursuri tocmai acolo, în

faţa unui ţânc mucos şi a unui măgar, când a răsărit ca din pământ o femeie cu o căldare goală în mână.

– Ce-ai cu copilul, mă ? a ţipat ea.

Femeia parcă era turbată. I-am făcut semn să urce degrabă în maşină şi s-o lase baltă, dar înţelege-te cu el dacă poţi. S-a apropiat de ţărancă, da' ce ţărancă !? o mahalagioaică, din alea care îşi pun mâinile în şolduri şi te porcăiesc ca la uşa cortului, deci s-a apropiat de ea şi, cu o plecăciune, i-a zis:

– Doamnă, tocmai veneam cu maşina şi ne-am întâlnit cu acest copil şi cu acest măgar. Imediat mi-am adus aminte că Apu... (şi a zis cuvântul, mi-e şi ruşine să vi-l spun, în orice caz, am văzut-o pe muierea aia cum face ochii mari şi deschide fălcile spre el, gata-gata să-l înghită), a scris o carte intitulată *Măgarul de aur* (eu şi pornisem motorul, pregătit s-o ştergem în orice clipă). În această carte, a continuat dânsul, e vorba de unu... *Luci... Lucică* (parcă aşa a spus) care se unge cu o alifie şi devine măgar...

– Aoleu, mânca-ţi-aş maţele alea din tine, păi fir-ai al dracului de ţap bătrân, îţi baţi joc de mine ?!

– Staţi ! a mai apucat să spună făcând un pas spre femeie, că s-a şi trezit cu căldarea peste el.

Nu spun câte izbituri am luat şi eu încercând s-o potolesc pe cotoroanţă ! Învârtea găleata ca pe un buzdugan, poc ! în mine, poc ! în dumnealui. Între timp, copilul şi măgarul dispăruseră. Noi rămăsesem să ne batem cu turbata aia şi abia după ce ea a mai obosit am reuşit să-l trag în maşină şi s-o pornim la vale.

Muierea rămăsese în mijlocul drumului şi cu căldarea în mână ne ameninţa:

– Ei, lasă că pun eu mâna pe voi !

Mâhnit peste măsură, mi-a zis atunci:

– Vezi, dragă prietene, unde poate să ducă neştiinţa ?

– Deh ! i-am răspuns eu, omu' nu poate să facă la toţi să placă...

– În cartea de care am pomenit, m-a întrerupt dumnealui, era vorba de o alifie care te transforma în bufniţă. Pesemne, doamna cu care ne-am întâlnit e o astfel de pasăre.

– Şi măgarul ? l-am întrebat eu.

– Aaa, trebuie să ştii că... *Luci*... *Lucică* ăla a greşit alifia şi de-aceea s-a transformat în măgar. Prietena lui însă îi zice că nu-i nimic, să fie liniştit, că dacă va mânca un smoc de trandafiri, el îşi va căpăta din nou figura de om.

– Uite ce, i-am zis oprind maşina după ce m-am asigurat că suntem destul de departe de... bufniţa aia, eu nu înţeleg de ce e nevoie ca un om să se transforme într-un animal.

– Întrebarea dumitale, mi-a răspuns pe loc, e cât nu se poate mai firească. Dar oare, te întreb, noi oamenii n-avem nevoie să fim sau să ne socotim şi altfel decât suntem ? Eu zic că da ! În orice lucru sălăşluieşte un suflet, amice drag, şi nu trebuie să fii nici foarte învăţat, nici cine ştie ce de deştept ca să-ţi dai seama de acest adevăr. Suntem făcuţi din toate elementele acestei lumi, avem câte ceva din tot ce vezi în jurul tău. Suntem fraţi şi cu pietrele, şi cu peştii, şi cu florile. Te-ar mira ca şi măgarul de adineauri să aibă suflet, un suflet ţinut prizonier de blana hărtănită a unui biet dobitoc ? Că Felicia asta a noastră să nu se transforme chiar acum într-o femeie tânără şi frumoasă ?

Aşa vorbea atunci şi eu stam şi-l ascultam şi mă gândeam câte minuni poate să facă mintea cea deşteaptă la un om. Mi-a mai vorbit şi de alte aspecte, nu le mai ţin minte chiar pe toate, dar pot să vă spun că foarte multe lucruri am învăţat eu de la dumnealui.

Se făcuse de amiază şi ne-am gândit să prânzim. Am tras-o pe... blondina noastră mai la umbră şi ne-am întins pe iarbă. Dânsul n-a prea mâncat, în schimb eu am înfulecat cam tot ce aveam într-un paner pe care mi-l pregătisem cu de toate încă de-acasă. Când mai aveam vreo doi dumicaţi, numai ce se apropie un om de noi, care ne şi ia la întrebări.

– Cu ce ocazie pe-aici ?

– Aaa, a făcut dumnealui, să ne prezentăm: numele meu este... şi îl ia şi pe el *à la fonfé*. Dumneavoastră ?

Mie îmi rămăsese dumicatul în gură.

Totuşi omu' s-a abţinut şi n-a întrebat decât atât:

– Dumneavoastră ştiţi că un autovehicul nu poate să circule decât dacă are număr de înmatriculare ?

La care dânsul a întrebat:

– Dar oare dumneavoastră ştiţi că unele lucruri nu pot fi înmatriculate, că zadarnic am căuta să le numerotăm că tot degeaba ar fi ?

– Uite ce, tovarăşu'... domnu'... pe mine să nu mă iei cu d-astea, că acuşi schimbăm foaia. A cui e... chestia asta ?

– A noastră ! (acuma, sincer să fiu, deşi eram destul de speriat de toată discuţia, am simţit ceva în suflet când dânsul a spus că maşina e a *noastră*).

– E înregistrată la organele în drept ? a mai întrebat cetăţeanul respectiv.

– Ce să fie înregistrat ?

– Cum, ce ? Maşina.

– Nu văd nici o maşină.

– Ceee ?

– Mă rog, dumneavoastră aţi putea vedea şi o maşină. Eu personal văd însă altceva.

Omul a căscat gura să vorbească, dar dânsul i-o lua mereu înainte:

– Ideea de la care pornesc e următoarea: orice lucru îşi are originea în ceva ce nu putem cunoaşte. Deci tot ce ne apare ar putea fi foarte bine o umbră pe care s-o luăm drept realitate când, de fapt, nu e nimic. Ceea ce domnia voastră numiţi maşină s-ar putea să fie altceva. Ce ziceţi ?

Omul se făcuse roşu la faţă. Aşa ceva nu i se mai întâmplase.

Mă rog, a încercat el să spună ceva, că să nu-l ia cu filozofia că a făcut cursuri la judeţ şi că se mai pricepe şi el la probleme d-astea, dar dânsul mereu îl încurca cu câte o întrebare şi mereu era deasupra.

Atunci a spus şi chestia aia cu boabele şi cu grămada, care i-a luat maul. A zis aşa:

– O boabă, e o boabă... două boabe e două boabe... trei boabe e trei boabe... şi-aşa mai departe. De la a câta boabă putem noi vorbi de o grămadă de boabe ?

Adică, vroia să spună, ce te pui, măi frate, cu mine, nu vezi că n-o mai poţi scoate la capăt ? [...]

*

Nu ştiu cât am dormit. Când ne-am trezit era un soare ! Şi un cer ! Albastru-albastru ! Pe mine mă durea capul şi mi-era rău şi de la stomac. Dânsul, mai palid decât de obicei, tot încerca să-mi dea curaj, că ziua e frumoasă, că drumul se va usca în curând, tot lucruri care să mă facă s-o pornesc pe Imaculata. Dar şi ea dormea dusă. O murase rău de tot ploaia. Nu m-ar fi mirat s-o aud şi sforăind.

După un cot, pentru că drumul făcea un cot în faţa noastră, numai ce-apare o femeie, o ţărancă. Purta în spate un sac şi mergea ţanţoş spre locul în care ne aflam noi. M-am gândit că ne-ar putea spune pe unde ne aflăm şi care era cel mai apropiat sat.

– O vezi, o vezi ? îmi tot făcea semne dumnealui. O vezi ce mers are ? Ce noblețe, ce noblețe !

Eu nu vedeam nimic din ce-mi spunea. O muiere ca oricare alta. E-adevărat că n-avea o față prea chinuită, ba venea spre noi zâmbind. Cred că zâmbea și din pricină că ne văzuse cum arătam. Când a fost în dreptul nostru, s-a oprit și ne-a făcut un semn cu capul. I-am răspuns la salut, după care am întrebat-o ce sat e în apropiere și la ce distanță.

– Satul se cheamă Tupilați și e cam la un ceas de mers, ne-a răspuns ea, punând sacul jos. Mergeți într-acolo ? ne-a întrebat tot uitându-se la mașină.

– Întocmai, doamnă ! a zis dumnealui, dându-se jos și încercând să-i explice că rămăsesem în drum din cauza ploii dar că vom porni curând, de îndată ce Felicia Imaculata va fi în stare să se trezească și să-și revină.

Când a auzit acel nume, femeia, care nu era proastă deloc, a înțeles că Felicia Imaculata se cheamă chiar mașina, dar s-a arătat nedumerită că îi pusesem un nume de om și nu de animal. A mai zis că și în satul ei e cineva care se cheamă Felicia, că e chiar nevasta veterinarului, doamna Felicia, pe care o cunoaște, pentru că ea îi aduce lapte, câte patru și cinci chile pe zi.

– Felicia ! a făcut dumnealui. Nu cumva chiar Felicia Imaculata ?

– Nu, domnule ! Adică, nu știu. De unde să știu ? Și și-a pus din nou sacul în spinare pornind-o repede-repede, pentru că și așa întârziase stând de vorbă cu noi.

Dumnealui o urmărea cum se îndepărtează și, în timp ce eu mă tot chinuiam s-o urnesc din loc pe Imaculata a început a-mi spune diverse despre cum merge și ce eleganță are, că de mult nu mai întâlnise asemenea noblețe la o femeie. Locuitorii nu știu cărui ținut, dragă prietene, se întorc

totdeauna cu spatele când văd o femeie. Acesta, pentru ei, e un semn de respect. Poate ar fi trebuit să facem acelaşi lucru. Nu crezi ?

Ce să cred, ce să nu cred ? Mie îmi era capul la alte lucruri şi chiar mă enervam că mă ţinea din treabă cu chestii din astea !

Dar pentru că tot vorbea şi vorbea şi nu mă lăsa să mă ocup de maşină, m-am oprit şi i-am spus:

– Eu nu văd ce-ai văzut dumneata la ţăranca aia.

– Ei, ei, amice ! Ceea ce îl bucură, la urma urmei, pe un bărbat nu e atât femeia, cât ceea ce vede el în ea. Şi dacă ceea ce vede el în ea e îndeajuns de viu, de puternic, atunci, şi femeia va fi pe potriva lui.

– Dom'le, ca s-o spui p-a dreaptă, muierea care îţi dă plăcere poţi s-o cauţi şi pe întuneric. Ce, ochiul e acela care se bucură de ea ?

– Ai avea dreptate, scumpe al meu prietene, pentru că, într-adevăr, multe femei frumoase, aţâţătoare la înfăţişare, sunt adesea mai reci în dragoste. Dar eu nu vorbesc despre acea frumuseţe care se vede de oricine, ci despre frumuseţea care e ascunsă ochiului prea grăbit sau nepriceput. Întocmai ca o carte din care poţi să nu te alegi cu nimic sau, dimpotrivă, îţi poate îmbogăţi sufletul. O carte, ca şi o femeie, e ca statuia lui... Staţi să mă uit ! Statuia lui Po...sî...e... Poseidon. Îi lipseşte tri... tridentul şi braţul cu care aruncă, dar i se văd muşchii încordaţi, acea forţă care mişcă întreg trupul. Ochiul nostru nici n-are nevoie să vadă totul, dacă e un ochi luminat pe dinăuntru de puterea minţii.

L-am lăsat să vorbească şi mi-am văzut mai departe de treabă. În sfârşit, reuşisem s-o pornesc pe Imaculata. Dar tocmai atunci s-a înfiinţat înaintea noastră (ieşise din stânga, din pădure), un brigadier silvic, om mai în vârstă, îmbrăcat în costum verde şi cu puşca ţinută cu ţeava în jos. Ne-a dat

bineţe şi ne-a întrebat dacă nu-l luăm şi pe el până la Tupilaţi. Omul părea cumsecade. L-am instalat în spate, ne-a mulţumit de câteva ori şi-aşa am pornit-o din nou la drum.

Şi ne-a spus brigadierul că, în tinereţile lui, avea un coleg care, pe când mergea odată prin pădure, a văzut o ursoaică. S-a luat el după ea ca să vază pe unde îşi avea bârlogul. Dar nu mică i-a fost mirarea când, după un timp (şi mersese mult, cam preţ de vreo două ceasuri), ursoaica aia s-a ridicat în două picioare şi a început a înghiţi nişte frunze şi deodată s-a transformat într-o fată. Dar cum ? Un fum, cam cum e acela când faci foc şi-l stingi cu apă, s-a înălţat în jurul ei. Fumul se răsucea şi se făcea nişte fuioare care luau când forma capului, când forma braţelor şi trupului. Stătea Panaite, pentru că aşa îl chema, şi nu-i venea să creadă. Se ştergea la ochi dar tot acelaşi lucru vedea: cum fumul prinde a se face chiar făptura aceea, o făptură frumoasă, cum el nu mai întâlnise. Se şi însera şi nu pricepea deloc ce se întâmplă cu fata, fiindcă la un moment aceasta a dispărut după nişte copaci, nelăsând nici o urmă, nici de fiară, nici de om.

Câteva zile a tot căutat-o prin locurile unde o văzuse prima dată, dar degeaba. Ceasuri întregi a pândit-o. Ba, o dată, a stat o noapte întreagă, doar-doar va apărea. Până într-o zi, dar cam la o lună după ce o văzuse transformându-se, când, pe o potecă bătută şi răsbătută, pe care nici nu se gândise că ar putea-o întâlni, s-a trezit faţă-n faţă cu ea. Nici vorbă să aibă înfăţişare de urs sau de altă lighioană. Era o fată ca oricare alta, cu mers şi mişcări omeneşti. N-a răspuns nici uneia din întrebările lui. Poate era mută sau ea nu vroia să vorbească. Degeaba a încercat să intre în vorbă. Ea nici de văzut nu vedea prea bine, pentru că mereu făcea mişcări cu mâinile ca să pipăie ceea ce avea înaintea ei. Cu toate astea păşea destul de repede, ca şi cum ar fi cunoscut locurile.

– Mergea printr-un ţinut cunoscut numai de ea, dragă domnule, l-a întrerupt dânsul, ţinutul amintirilor ei de demult pe care şi noi deseori mergem, chiar fără să ne dăm seama. Acel ţinut este tocmai viaţa pe care omul a trăit-o înainte, în sânul naturii, când nu ajunsese încă să se lupte cu ea şi s-o urâţească, şi când orice floare nevinovată, un izvor, o piatră acoperită de muşchi, ciripitul păsărilor şi zumzetul atâtor zburătoare erau singurele semne de viaţă în mijlocul acelei lumi.

– Aşa o fi, dacă spuneţi dumneavoastră, i-a răspuns brigadierul silvic, că şi eu, să ştiţi, am câteodată momente când îmi ţiuie urechile şi parcă nu mai merg printr-o pădure, ca asta din care am ieşit ca să mă întâlnesc cu domniile-voastre, ci parcă mă aflu într-o lume unde totul e ba numai miros, ba numai lumină, ba numai zgomot. Dar să vă spun ce s-a întâmplat mai departe cu Panaite şi cu fata, pe care o întâlnise el atunci pe cărare. Au mers ei ce-au mers, unul lângă altul, fără să-şi vorbească, fără să se privească. Panaite ar fi mers şi până la capătul pământului într-atât nu-şi mai dădea seama ce-i cu el şi încotro îl duc paşii. S-au afundat ei în pădure, prin locuri pe care nici el nu le ştia sau nu le mai recunoştea, până s-a înserat de-a binelea. Lui nu-i mai era teamă că fata s-ar putea să se transforme din ceea ce era în altceva. Nu-i păsa nici că s-ar fi putut să nu mai găsească drumul înapoi. V-am spus, se lăsase întunericul şi locul era complet necunoscut. Atunci el a prins-o de mână şi fata s-a lăsat dusă într-o scorbură pe care el o socotise bună pentru a se adăposti peste noapte. Dar, de cum a îmbrăţişat-o, un somn adânc l-a cuprins. Şi deşi afară se lăsase frig, lui îi era foarte cald, atât de cald de parcă s-ar fi aflat pe un cuptor. Poate fata îl acoperise cu trupul ei şi sufla asupra lui ca să-l încălzească. Niciodată nu simţise o mai mare moleşeală, şi deşi dormea

dus şi n-avea nici un fel de vise, el vedea, da' de foarte departe, ca şi cum îşi părăsise trupul şi se afla undeva sus, într-un copac, privind tot ce se petrecea jos, vedea cum el însuşi ia diverse înfăţişări, când de copil, când de bătrân gârbovit. Şi se mai vedea ridicându-se de jos şi orbecăind prin întuneric, lovindu-se de copaci, împiedicându-se de cioturi, căzând cu faţa în jos şi apoi târându-se spre acea scorbură întocmai ca o vietate a nopţii. Dumneavoastră cum explicaţi toate astea ? l-a întrebat brigadierul oprindu-se din povestit.

– Atunci când cădem în leşin, i-a răspuns, sau când suntem cuprinşi de un somn greu, fără vise, în această stare, domnul meu, sufletul nu se deosebeşte cu nimic de o... *monedă*... (parcă aşa scrie aici !), adică, de ceea ce alcătuieşte bucăţelele cele mai mici din care suntem noi făcuţi. Acele bucăţele, când rămân singure, oglindesc cum pot ce se petrece în jurul lor, întocmai ca nişte bucăţi dintr-o oglindă mare, dar spartă. Iar când avem o mare mulţime de asemenea impre... impresiuni, în care nimic nu e clar, suntem ameţiţi. Aşa cum se întâmplă când ne învârtim de mai multe ori în jurul nostru, fără să ne oprim şi ne apucă o ameţeală care ne duce la leşin. Şi moartea poate să însemne o asemenea învârtire, o învârtire până când totul se cufundă în întuneric...

Nu ştiu ce înţelegea brigadierul din tot ce-i îndruga dumnealui atunci, dar îl vedeam cum tot ridică din umeri şi face semne că mai degrabă ar vrea să continue povestea decât să audă mai departe nişte explicaţii care îl făceau să-şi piardă şirul.

Când s-a trezit, bietul Panaite era tot acoperit de frunze. Lângă el, un culcuş ca făcut de o lighioană. Şi fata, nicăieri ! Când s-a ridicat a simţit o ameţeală de parcă toţi copacii se învârteau cu el. Multe ceasuri a rătăcit el prin pădure fără să

poată găsi drumul de întoarcere. Îl durea tot trupul, picioarele abia şi le mai mişca. Şi nici de văzut bine nu mai vedea. I se părea mereu că i se pun în faţă nişte ziduri, că acele ziduri, deşi năpădite de verdeaţă şi foarte vechi, sunt mai înalte şi decât copacii cei mai înalţi. Zile de-a rândul a căutat-o el. Pe-acasă nu mai dădea şi nici tihnă nu mai putea avea, pentru că mereu îl urmărea chipul acelei fete. I se părea că o zăreşte ba pe vreo potecă, ba pe uliţa vreunui sat. Atunci alerga ca un besmetic, doar-doar o va prinde. Dar de fiecare dată se înşela şi, bietul de el, numai cu vorbe bune nu se alegea. Până într-o zi când, mergând el pe o viforniţă care se stârnise din senin, numai ce-i apare înainte chiar fata pe care o căuta. Fata s-a oprit, n-a încercat să fugă, l-a aşteptat până a venit lângă ea. Era îmbrăcată subţire, ca de vară, cu o rochie colorată, cu picioarele goale. El a luat-o de mână ca şi atunci când dormise cu ea în scorbura aceea şi s-a îndreptat spre o colibă din apropiere, făcută de tăietorii de lemne care lucrau prin acele locuri. Fata n-a zis nimic şi l-a urmat. Ce era curios e că ea nici nu simţea frigul de afară. Şi-l privea întruna, aşa cum, de altfel, şi Panaite o privea, nemaiţinând seamă nici de viforniţă, nici de nimic altceva. Simţea cum îi dogoresc obrajii, cum inima îi bate, gata-gata să-i spargă pieptul. Au ajuns ei în colibă, Panaite ar fi vrut să facă un foc, dar atât de nerăbdător era s-o îmbrăţişeze pe cea după care alergase atâta amar de vreme că a aşezat-o pe o bancă în faţa lui şi a început să-i vorbească, să-i spuie cât de mult a căutat-o, pe unde a mers el doar-doar o va găsi şi cât a suferit din dimineaţa aceea când adormiseră în scorbură şi ea dispăruse de parcă o înghiţise pământul. Ce mai ! că îi e dragă, atât de dragă că ar fi în stare să facă orice ca s-o ştie fericită. Fata, la început, tăcea şi se uita la el fix, fiiix, şi Panaite îi tot înşira tot ce avea el în sufletul lui canonit. Şi deşi credea că e mută,

pentru că el niciodată n-o auzise vorbind, fata a început a-i vorbi la rândul ei, mai întâi rar şi încet, apoi din ce în ce mai repede, de parcă s-ar fi grăbit să-i spuie totul dintr-o dată, fără a mai aştepta ca el s-o întrebe ceva. Acum, e-adevărat, el nu prea înţelegea ce spunea fata, şi nu pentru că vorbea repede, cum v-am zis, dar şi pentru că vorbea cam fără şir, adică, multe cuvinte se împreunau ciudat între ele, altele nici nu se terminau ca lumea şi se încălecau cu altele, lungi şi de nepriceput. Panaite însă sta şi-o asculta, fericit că fata îi arată, în acest fel, că nu-l mai socoteşte un străin cu care nu merită să schimbi nici o vorbă. Dar tocmai când se socotea el mai fericit că o aude spunându-i atâtea şi-atâtea şi că vede câtă silinţă îşi dă ca să se facă pricepută, s-a-ntâmplat, domnule, un lucru pe care cu greu l-ai crede dacă nu mi l-ar fi spus chiar el, cu gura lui, la câtva timp după aceea, socotindu-mă nu numai coleg de meserie, cum şi eram, dar şi prieten, faţă de care îţi descarci sufletul pentru a te mai uşura într-un chip oarecare. Ei, aflaţi domniile voastre, că fata, fata aceea pe care el o adusese în colibă şi pe care o tot asculta spunându-i verzi şi uscate, cu cât vorbea cu-atâta se schimba la înfăţişare. N-o să credeţi, dar vorbind se tot schimba, faţa ei frumoasă se zbârcea şi se tot zbârcea, mâinile şi picioarele şi trupul se prefăceau în mâinile, picioarele şi trupul unei babe, părul ei auriu devenea un câlţ prin care nu trecuse nici un pieptene, nici rază de soare, gura i se strâmba iar din gâtlej îi ieşeau vorbe groase şi năclăite, pentru că nici dinţi în gură nu mai avea. Bietul om atâta s-a înfricoşat că a sărit din locul lui şi a început a alerga ca un nebun, uitându-se mereu în urmă, ca nu cumva umbra aceea slută să se fi luat după el, să-l ajungă şi să-l chinuie cu înfăţişarea ei spăimântătoare. Şi-aşa bietul Panaite a rătăcit câtva timp prin ţinuturile astea până când, într-o zi, nemairăbdând să-l chinuie zile şi nopţi

năluca ce i se arătase, şi-a luat zilele spânzurându-se de teiul acela, teiul din stânga pe lângă care tocmai trecem şi care are, după cum vă puteţi da seama, o coroană mare şi stufoasă, şi care se şi numeşte, după întâmplările ce v-am povestit, „Teiul lui Panaite".

– Ei, ei ! a făcut dânsul după ce şi-a încheiat povestirea brigadierul silvic. Vedeţi, dară, prieteni, de unde începe şi unde se sfârşeşte frumuseţea ? Şi nu doar a unei fiinţe oarecare dar şi a vieţii şi lumii acesteia în care ne e dat să trăim. Pentru că trebuie să ştiţi, şi povestea ce-am ascultat vine ca încă o dovadă a ceea ce vreau să vă spun, pentru că trebuie să ştiţi că tot ceea ce încercăm să adăugăm, cu neştiinţă sau nepricepere, la frumuseţea acestei lumi, fie prin cuvinte, fie prin fapte nelalocul lor, poate să urâţească şi cea mai neprihănită fiinţă. Vorbele au un rost, pe care dacă îl uităm, ne poate duce spre ceea ce e contrarul lor: barbaria, urâţenia. Fiecare suflet e frumos de la naştere, numai întâmplări nefericite îl fac să-şi schimbe starea şi, astfel, să se îngreuneze şi să-şi piardă acele aripe care îl ţin sus, deasupra lucrurilor. Şi-atunci se întâmplă să cădem în trupul unui animal sau al unei plante. Cam asta a fost şi povestea fetei despre care ne-ai vorbit, dragă domnule, poveste ce ne arată că cea mai înaltă înţelepciune e câteodată chiar tăcerea, o tăcere care să nu tulbure în nici un chip ceea ce e hotărât în afara voinţei noastre. Exista pe vremuri un filozof care îşi împărţea ucenicii pe căprării: unii care nu făceau decât să asculte, alţii care aveau dreptul, din când în când, să mai pună şi câte o întrebare. Vai de cei ce nu respectau această regulă !

Brigadierul silvic sta şi-l asculta, deşi prea multe nu putea înţelege, cum nu înţelegeam nici eu când o da pe chestii d-astea. Dar ne plăcea la amândoi să-i auzim glasul acela

care parcă te adormea, fiind atât de moale şi blând, exact ca o muzică ce ar fi venit din depărtare. Dar tocmai când eram noi mai liniştiţi, numai ce ne apare înainte un cetăţean rufos, încălţat cu nişte şoşoni ca vai de ei şi ajutându-se de un ciomag pentru că era puţin şchiop.

– Ăsta-i nebunul satului, ne-a lămurit brigadierul. Lumea îi spune „Sârmă Ghimpată". Nimeni nu-i ştie adevăratul nume. Vorbeşte-n dodii. Vreţi să-l ascultaţi ?

Ce era să facem ? Am oprit.

– Şi de ce-i spune aşa ? am întrebat eu.

– Păi el pretinde că a inventat sârma ghimpată. Cum ar veni, a fost primul care s-a gândit să împletească două sau trei sârme şi din loc în loc să lase nişte capete afară ca nişte ghimpi ! Nu vedeţi că e şi înfăşurat cu sârmă ghimpată de jur împrejur ? Zice că în felul ăsta nimeni nu-i poate face vreun rău. Ţăcăneala lui, ce să-i faci ?! Da' nu cumva să pomeniţi de asta !

Nebun-nebun, dar avea teoriile lui. Nu credeţi că s-a apucat de discutat cu noi despre diverse ? Parcă ne-ar fi cunoscut de când lumea. Iar cât priveşte pe prietenul meu, ce să vă spui ? Nu numai că îl asculta şi-l întreba din când în când câte o chestie, dar i se şi adresa cu „mult prea înţelepte domn", de parcă ăla ar fi fost cel puţin de-o seamă cu dânsul.

Dar ce spunea Sârmă Ghimpată ? Mă rog, din ce-mi mai amintesc eu, pentru că a trecut ceva timp de-atunci. În primul rând, ne-a întrebat dacă în seara trecută, în timp ce ploua, am auzit cumva cum cad pietre din cer. Răspunzându-i că nu, a zis că n-avem urechi bune pentru că el a auzit câteva căzând. Ba, mai mult, că întreg cerul e alcătuit din pietre şi numai faptul că ele se rotesc repede în jurul Pământului le împiedică să nu cadă peste noi. Când rotirea asta se mai domoleşte, atunci ele încep să cadă. Poc, poc ! Cel mai mult

s-a convins de lucrul ăsta atunci când a călătorit cu zepelinul. Da, chiar aşa !

– Aflaţi, dară, ne-a zis Sârmă Ghimpată, că eram pe drum de două zile şi două nopţi, fără întrerupere, la o înălţime de numai cinci sute de metri. Întâi am străbătut Europa, după care a venit rândul Atlanticului. Nu se vedea decât apă, apă şi iarăşi apă. Motoarele nu se auzeau fiind ele mult sub balon. Cum stam în cabină se simţea doar un şuierat ca atunci când vântul bate într-o pânză de corabie. Tovarăşii mei de drum vorbeau în toate limbile pământului, aşa că eu mă mulţumeam mai mult să privesc şi să ascult. Dar fiindcă tot n-aveam ce face m-am gândit să părăsesc acea cabină şi să mă duc până jos la maşinile care mişcau zepelinul. Am luat-o frumuşel pe-o uşă şi am coborât pe o scară de frânghie exact sub burta balonului. Acolo, o punte îngustă pe care abia puteai să te ţii. Şi ce credeţi că era mai jos ? Chiar oceanul cel nesfârşit, oceanul care fugea sub mine. Valuri se ridicau şi-mi ştergeau picioarele iar vântul, din ce în ce mai tare, îmi umfla hainele, îmi ridica pantalonii până la genunchi. De-atunci am rămas chel, de la vântul care mi-a zburat tot părul.

– Şi de ajuns la sala motoarelor aţi ajuns ? l-a întrebat dânsul.

– Ajuns ! Acolo m-a luat în primire un „marinar de aer".

– Adicătelea, cine ? l-am întrebat eu, pentru că nu înţelegeam cum vine asta.

– Adică jumate apă, jumate aer, a răspuns Sârmă Ghimpată fără să se uite la mine şi fără să mai adauge vreo altă explicaţie. Marinarul ăla, a mai zis el, avea o faţă rotundă şi roşie, cu picioarele călca pe apă, cu braţele se ţinea de o bară. Lângă el înota un rechin, uite-aşa de mare, care şi el era legat cu o frânghie de balon. Motoarele făceau bum-bum-

bum. Şi alerga oceanul !... Alerga mai repede decât noi. Dumneavoastră vă plac motoarele ?

– Ei, cum să nu !? a făcut dânsul, arătând-o pe Felicia Imaculata.

– Şi-atunci de ce n-o faceţi să zboare ?

– Chiar la asta nu m-am gândit, mult prea înţelepte domn ! Dar nu ne-aţi spus ce-a fost cu pietrele acelea care cădeau, a mai adăugat dumnealui.

– Ei !

– Ele chiar se învârtesc ?

– Păi cum !

– Degeaba îl întrebaţi, a intervenit brigadierul silvic. El nu mai revine la ce-a spus odată. Cred că a şi uitat chestia cu pietrele.

Atunci a scos din cufăr o carte şi a început să-i citească despre vizibilitatea pe care noi o avem când ne aflăm pe diverse înălţimi. Uitaţi, şi-a şi notat aici: când suntem pe o înălţime de doi metri vedem până la 5048 metri, de la patru metri vedem până la 7139 metri, de la zece metri, la 11288 metri şi-aşa mai departe. Vroia să afle cât se poate vedea de la 500 de metri, exact înălţimea la care se afla balonul lui Sârmă Ghimpată. S-a uitat la tabel, că era un tabel, şi i-a spus acestuia cifra exactă: 79821 de metri. Dar credeţi că pe Sârmă Ghimpată îl interesa ? Alte lucruri îi atrăgeau privirile. După ce se tot uitase la maşină, Sârmă Ghimpată a început să privească spre un copac unde tocmai se pripăşise un corb. Ei, ce ocazie pentru prietenul meu de-a ne vorbi despre această pasăre !

Se povesteşte că stăpânul unui castel era foarte supărat pe un corb care îşi găsise să-şi facă cuib chiar în turnul castelului său. Supărarea lui era aşa de mare încât se hotărî să omoare corbul. Dar toate încercările lui au rămas zadarnice

pentru că, imediat ce se apropia de cuib, corbul, huşti o ştergea din loc şi se aşeza într-altă parte aşteptând ca acela să plece. Atunci stăpânul trimise doi servitori în turn, cu această poruncă: după un timp anume, unul din servitori să plece iar altul să rămâie. Dar afurisitul de corb aştepta până când şi al doilea servitor pleca şi numai după aceea se întorcea la cuibul lui. Şi mai supărat, stăpânul a trimis trei servitori, cu ordinul ca doi să plece şi unul să rămână ca să înhaţe corbul. Dar nici schema asta n-a mers pentru că pasărea aştepta ca şi ultimul servitor să plece din turn. Acelaşi rezultat a fost şi cu patru servitori, trei plecând, unul rămânând. Atunci stăpânul castelului a mai făcut o încercare: a trimis cinci servitori din care patru să plece şi unul să rămâie. Şi ce credeţi ? Schema asta ultimă a mers. Corbul nu s-a mai prins că mai rămăsese în turn un servitor. Cum ar veni, zicea dânsul atunci, lăsându-ne cu gurile căscate, pe mine şi pe brigadierul silvic, cum ar veni, corbul nu ştia să numere decât până la patru.

– Da' *hiespele* ? i-a venit lui Sârmă Ghimpată să întrebe.

– Ei, află domnia-ta, că există o viespe numită... Şi a spus un nume... *Genus Eumenus*.

Mă rog !, această viespe îşi lasă ouăle nu toate la un loc ci fiecare ou într-un alt cuib. Ei bine, dragă domnule, această viespe face în fiecare cuib rezervă de hrană pentru larva ce va ieşi din ou, depunând lângă oul ce va da naştere unui viespoi exact cinci omizi iar lângă oul ce va da naştere unei viespi exact zece omizi. Cum de ştie să le potrivească atât de bine ?

– Da' chiar ! Cum de le potriveşte ? am întrebat şi eu.

– Oho, tataie ! a făcut Sârmă Ghimpată. Îţi spun eu ce e cu *hiespele*. Ele au un ac şi când e să vadă încotro bate vântul, numai ce se aruncă-n fund, da' tare de tot ! şi-şi înfig acul în scoarţa copacului. Stau aşa până simţesc că se apleacă într-o parte sau alta, în faţă, în spate sau pe o latură. Atunci văd ele

dincotro bate vântul şi a ce amiroase. Amiroase a dulceaţă, hop şi ea !, amiroase a om, hop pe el ! D-aia te înţeapă de parcă ar avea busolă...

Atunci mi-am amintit de neamţu' Costică, cum ne învăţa el chestia cu Nord Est *chiu* Est.

Dar Sârmă Ghimpată îi trăgea mai departe cu *hiespea* lui, că are în burtă motor ca şi zepelinul şi că dacă mergi de la coadă spre cap e imposibil să nu dai de vreun marinar de aer, care tot aşa aleargă cu picioarele, dar nu pe apă ci pe frunze şi pe fire de iarbă ! Hă-hă ! făcea el, dacă aţi şti ce e în capul unei *hiespi* !

– Ce e ? întreba dânsul, curios să afle cât mai multe.

– Păi, e aşa: un ceas bun şi altul rău. Ăl rău e în partea dreaptă, ăl bun în partea stângă.

– A, bine că mi-ai amintit ! l-a întrerupt din nou. Pentru că am aici, în filele astea, datele şi zilele fa-ti... fatidice, la vechii egipteni. Cum ar veni, zile rele, când nici n-ar trebui să ieşim din casă. Cred că la asta te refereai şi dumneata, dragă domnule.

– Păi cum !? făcea Sârmă Ghimpată.

– Bun ! Atunci ascultaţi care sunt aceste zile în luna în care ne aflăm, adică, iulie: a treisprecezea zi până la ora 11 seara, a douăzeci şi doua şi a douăzeci şi treia, tot până la 11 seara.

Eu mă gândeam că suntem taman la mijloc, între aceste date, deci, cel puţin pentru câteva zile, puteam sta liniştiţi.

Dar dânsul avea şi pentru celelalte luni şi ne-a citit ce-o să fie şi pe august: prima zi până la prânz, a 21-a şi a 31-a până la 7 seara... Şi-aşa mai departe.

P-ormă, a dat-o pe cifre, că şi Sârmă ăla stătea şi-l asculta, deşi nu prea avea obiceiul să asculte pe alţii ci doar el să vorbească. Cât priveşte cifrele, a luat-o întâi cu 3. Că în

timpul furtunilor pe mare sunt totdeauna trei valuri mari, unul după altul, că de aceea grecii îi şi ziceau furtunii în limba lor: „trei valuri". P-ormă a venit rândul lui 7: şapte zile bune, şapte proaste, şapte vaci grase, şapte slabe. La 40, 44, 99 ne-a dat multe exemple: potopul s-a petrecut după 40 de zile şi 40 de nopţi de ploaie, cutare chestie s-a întâmplat după 44 de zile, zmeul s-a dus şi s-a întors după 99 de zile, Făt-Frumos a dormit 99 de zile, altul s-a dat peste cap de 99 de ori şi-aşa mai departe.

Sârmă Ghimpată, după ce a stat el un timp şi l-a ascultat, numai ce se apropie de Imaculata şi începe a o bate în tăblărie cu ciomagul ce-l avea, întrebând mereu: Zboară, bre ? Zboară ?

Brigadierul, să nu tacă, ce-i vine să spună:

– Ar zbura, dar vezi că n-are aripi. Ha ! ha !

Dar când râdea el mai tare, numai ce-i arde Sârmă Ghimpată un ciomag în cap, că am crezut pe moment că gata ! ia făcut felul. S-a clătinat de vreo două ori, şi-a scuturat capul şi-a început să-l înjure în toate felurile. Ceea ce însemna că nu-l pocnise prea tare. Eu mă gândeam ce e de făcut. Dacă ne ia la rând, că nu prea ştia de joacă ? Noroc că lui Sârmă Ghimpată îi trecuse şi-l întreba pe prietenul meu dacă n-are vreo bucată de pâine. Atunci dânsul i-a răspuns că nu ştiu ce zeu ar fi spus tuturor muritorilor următoarele lucruri: dacă vreun poet zice că e sărac, să fie crezut de îndată pe cuvânt, fără jurăminte şi fără alte dovezi. Şi dacă acelaşi poet vine în casa unui prieten sau cunoscut la vremea prânzului şi, invitat la masă, se jură că a mâncat, să nu fie crezut în nici un chip, ci să i se dea să mănânce cu forţa. Dar pentru că, a mai zis dânsul, la rândul nostru nu avem mai nimic de-ale gurii, propriu-zis n-avem chiar nimic, vei fi, sper, atât de bun să primeşti aceşti bani, singurii pe care îi am asupra mea...

Şi i-a întins, dom'le, toţi banii, nu prea mulţi, e-adevărat, vreo două sau trei sute, lăsându-ne, vorba aia, cu oala la fiert şi iepurele-n pădure. Ce-aveam să facem de-acum înainte ?

Dar Sârmă Ghimpată credeţi că vroia să-i primească ? Aşi ! Eu mă rugam să nu-i primească, dar dânsul insista şi insista. Că nu, că nu se poate ! Şi s-a apropiat de el să-i bage banii cu forţa în buzunar. Văzând asta, Sârmă Ghimpată se tot dădea înapoi şi-i striga: Nu te apropia ! Nu te apropia !

Atunci am sărit şi eu şi brigadierul silvic să-l oprim de a se mai duce spre el. Da' n-a mai fost nevoie pentru că Sârmă Ghimpată şi-a luat tălpăşiţa, îndepărtându-se repede de noi şi lăsându-ne să ne luptăm cu dânsul. Mototolise banii. I-am luat din mână că altfel praful s-alegea de ei.

– Domnilor, domnilor ! ţipa dânsul. Văzut-aţi ? Văzut-aţi ? Oare ce-l face să n-aibă acele apucături cu care suntem atât de obişnuiţi ? De ce tăceţi ?

– Păi dacă e nebun ! a zis brigadierul.

– Nebun ?! Dar oare nu e mai nebun cel care crede că ar avea vreo putere nişte biete hârtii ? Sunt eu mai nebun crezând că pot mângâia sufletul unui om cu o astfel de faptă, pe care doar obişnuinţa mi-a impus-o ? Ce-aş mai fi putut eu adăuga nobleţei lui ?

– Ei, totuşi, banii ! a mai zis brigadierul.

– O, domnul meu ! Pentru mulţi, desigur, sunt de dorit niscai avantaje, ca cele la care te gândeşti. Dar oare nu trebuie admirate şi avantajele sărăciei ? Adevărata măreţie este de a uni în tine slăbiciunile omului dar şi fer-mi... fermitatea unui zeu, i-a răspuns dumnealui.

Ne-am despărţit de brigadierul silvic înainte de-a intra în sat. Avea casa pe dreapta, ceva mai departe de drum, cocoţată pe un dâmb. Casă arătoasă, de gospodar.

După ce l-a văzut îndepărtându-se, dânsul a zis:

– Ei, prietene, să ştii de la mine, şi întâmplarea cu omul care n-a vrut să-mi primească banii e poate cel mai bun exemplu, că ceea ce face pe om bun e să aibă puţine nevoi şi să nu se compare cu alţii.

– Şi cum, am zis, carevasăzică trebuie să înţeleg că inversul, adică cel care are mai multe nevoi şi mereu simte nevoia să se compare cu alţii ar fi un om rău ?

– Întocmai ! mi-a răspuns, privind primele case care şi apăruseră în faţa noastră.

*

Nu-mi mai amintesc cum am ajuns la casa veterinarului. Pe prietenul meu îl trăgea aţa într-acolo. Ţinuse minte de la ţăranca aia că în sat e o madam Felicia, căreia ea îi aduce în fiecare zi câte patru şi cinci chile de lapte.

A bătut în poartă şi un copil a venit spre noi. Nu ştiu dacă i-a zis ceva, a intrat în curte şi a început să-şi scuture mantaua, să-şi aranjeze şapca pe cap, să se tot învârtească în faţa mea ca şi cum ar fi vrut să-i spun cum arată şi dacă e cuviincios să se prezinte astfel în faţa unei doamne.

Şi ne-a luat în primire un câine ciobănesc, mare, că puţin a lipsit să nu ne sfâşie. I-am strigat să stea nemişcat, că doar aşa n-o să păţim nimic. M-a ascultat. Cred că arătam amândoi ca la fotograf. Eu, cu mâinile cam în dreptul şalelor (vroiam să-mi bag cămaşa în pantaloni), dânsul, cu o mână la şapcă, de parcă ar fi vrut să salute, cu cealaltă întinsă spre nişte globuri colorate înfipte în beţe, din grădina de flori ce se afla pe o latură a casei, globuri ce nu se mai practică astăzi, şi pe care dumnealui vroia să mi le arate cu orice preţ, bucurându-se ca un copil. Câinele ne mirosea pe rând pantalonii, pantofii şi doar o mişcare dacă am fi făcut, harşt ! ne-ar fi înhăţat.

Copilul nici vorbă să spuie ceva, să gonească animalul. Se uita la noi, tot scobindu-se în nas şi hlizindu-se. Pentru el era o joacă. Ditai oamenii mari şi cum le e frică de un câine!

Abia într-un târziu a apărut un zdrahon de muiere, nu trecută de patruzeci de ani. Era deci înaltă şi voinică, avea mânecile sumese pentru că tocmai spăla ceva. Mamă ! cred că dată îţi dădea o palmă făcea gaură. Şi-avea şi nişte mustăţi, că mă miram de ce nu şi le rade.

– Suntem, doamnă, a zis dânsul făcând o plecăciune, dintre acei care, cu o vană deşărtăciune, pot spune că au călătorit cât n-a călătorit nimenea, că au trăit peripeţii cât nu pot fi cuprinse nici în cea mai groasă dintre cărţile ce s-ar putea scrie. Am cunoscut locuri prin care nu a pătruns picior de om, popoare şi obiceiuri de care nu a auzit nimeni, ţărmuri fermecate ca şi pericole dintre cele mai mari, primejdioase capcane pentru oricine cutează să se aventureze dincolo de limitele propriei sale neputinţe. Doar norocul şi iscusinţa ne-au ferit să cădem în unele din acele capcane, să aflăm scăpare în ultimul moment. Şi dacă soarta, ajutată câteodată de slabele noastre puteri, a vrut să înfruntăm atâtea peripeţii, fără a ni se întâmpla să murim sau să ni se rătăcească mintea, e pentru că am avut credinţa că într-o bună zi ne vom putea înfăţişa înaintea domniei-tale.

Madam Felicia (pentru că ea era cea despre care îi vorbise ţăranca) a căscat gura fără să poată spune ceva. În ceea ce mă priveşte, eram şi mai mirat. Ce popoare şi obiceiuri văzusem şi ce ţărmuri fermecate găsisem când noi dacă făcusem vreo treizeci de kilometrii ?! Şi de ce vorbea exact ca ăi trei zdrenţăroşi cu care îmi povestise dumnealui că se întâlnise în prima noapte când poposisem în vâlceaua aceea şi somnul nu se lipise neam de el ? Am tăcut, întrucât mă gândeam că poate dânsul are vreo schemă şi n-ar fi fost bine să i-o stric.

Muierea, deşi nu prea înţelegea despre ce e vorba, ne-a poftit într-un chioşc ce se găsea în fundul curţii şi ne-a tratat cu dulceaţă şi cu apă rece pe care a scos-o chiar ea din fântână. A mai zis că mai are puţină treabă, că s-o iertăm, da' se va întoarce repede pentru a sta de vorbă cu noi. Deşi, cum v-am spus, mătăhăloasă şi cu mustăţi, părea cumsecade şi destul de liniştită.

Băiatul ei s-a proţăpit lângă noi, tot privindu-ne pe rând şi căscând gura la tot ce vorbeam noi. Deşi l-am întrebat de câteva ori cum îl cheamă, n-a vrut să ne spună. Ori era mut, ori era tâmpit. Noroc cu maică-sa, că l-a strigat nu ştiu pentru ce şi în felul ăsta am putut să-i aflăm numele. Se chema Iulică.

– Chiar numele lunii în care ne aflăm, a zis dânsul după ce copilul s-a întors. Nu ştiu dacă ştii, dragă băiete, că numele ce porţi şi care e şi numele lunii în care ne aflăm, vine de la un mare om din vechime, care se numea Iu-li... Iulius Cezar, care tot în această lună s-a născut, şi care înainte se numea... se numea... *Quintilis*.

Mă rog, p-ormă s-a apucat să-i citească diverse, întrucât văzuse că în spatele casei se aflau pomi, câteva rânduri bune de vie şi cotețe de păsări.

Pomi... *Pomicultura* în iulie. Se supraveghează altoii şi li se pun tutori. Se prăşeşte pepineria. Se mai poate altoi încă în ochi cu muguri dormind la pomii care au vegetaţie scurtă. Dar e mai bine să laşi aceste lucrări pentru luna viitoare. Se slăbesc legăturile la altoii făcuţi în iunie. Se suprimă lăstarii sălbatici.

Viticultura. Se sapă via pentru a treia oară. Se lasă lăstarii crescuţi pe araci şi pe ciompi (ce-or fi astea !?). Se retează vârful coardelor. În şcoala de altoi se rup lăstarii sălbatici

crescuţi din viţă americană altoită şi se mărunţeşte pământul printre rânduri. Se stropeşte via a treia oară...

– Am făcut domnu', toate astea ! auzim noi o voce din spate, a unui om mărunt de stat, care intrase pe poartă fără ca noi să ne dăm seama.

Era chiar veterinarul, care se întorcea de la slujbă şi care, văzându-ne adunaţi în chioşc, se oprise şi ascultase ce vorbim, mai bine zis, ce ne cetea dumnealui.

– Şi aţi procedat cum scrie aici ? a întrebat dânsul, deloc mirat de faptul că respectivul apăruse din senin şi nici numele nu şi-l spusese:

– Procedat ! a răspuns veterinarul. Da' din ce carte cetiţi dumneavoastră ?

– O carte de lucrări agricole. Vrei să ascultaţi mai departe ?

Veterinarul, ce era să facă ? S-a aşezat pe o bancă în faţa noastră şi a stat să asculte.

Pis... *Piscicultura*. Prinderea racilor. Timpul aruncării icrelor linului. Dacă este multă pro...ge...ni... progenitură să se îngrijească a fi bine hrănită. A se supraveghea împotriva bâtlanilor, raţelor şi rândunelelor de mare.

– Păi, pe la noi, nu prea *estem*, a zis veterinarul.

– N-are a face ! i-a răspuns dânsul destul de înţepat. E bine ca omul să cunoască nu numai ceea ce e în preajma sa, dar şi lucruri mai îndepărtate, cum ar fi stelele. Cei născuţi după 22 iulie ţin de nişte semne care convin mai degrabă bărbaţilor decât femeilor. Persoane mândre, viguroase, ge-ne... generoase, ambiţioase şi-aşa mai departe...

Da' ce nu ne-a cetit ! Pentru că în curte era şi un vişin, dă-i şi pe chestia asta !

De neam este din... din Asia Mică, de unde a fost adus la Roma în timpul lui... în timpul lui Lu-cu... Luculus (dracu' ştie cine o fi fost ăla !). S-a cultivat din timpurile cele mai vechi...

Pesemne, veterinarului îi plăcea. Venise omul de la lucru şi-n loc să-şi vadă d-ale lui, să se spele, să mănânce, să mai trebăluiască, sta şi asculta, blând şi fără să scoată o vorbă. Fire de veterinar, ce mai, adică, de om învăţat să ajute şi să vindece animalele şi care, cu-atât mai mult înţelege pe oameni, întrucât tot animale sunt. Bineînţeles, lucrurile astea tot dumnealui le-a spus când a aflat ce meserie are, meserie pe care a început s-o laude. Aici nu e nimic scris despre ce i-a spus atunci, în orice caz, eu îmi amintesc doar că a zis că multă vreme s-a socotit că animalele n-au suflet, că sunt ca nişte maşinării, că ele nu plâng, nu suferă, nu suspină ca noi, oamenii. Ceea ce e greşit, mai spunea dânsul.

– Păi da ! a zis şi veterinarul. Şi noi socotim exact cum spuneţi dumneavoastră, când se fac contractările. De exemplu, la un bou de 400 de chile, automat scădem viaţa din el ceea ce face 30 de chile.

– Mă rog, importantă e cifra pe care ne-ai pomenit-o şi care mă face să cred că nu ne bazăm doar pe nişte bănuieli atunci când spunem că şi animalele au suflet. Dar 30 de kilograme nu e totuşi prea mult ? Chiar dacă e vorba de un bou.

– Aşa se socoteşte !

– Vă cred, vă cred ! tot făcea dumnealui. Numai că mă'ntreb ce-ar gândi... Şi a spus un nume... Ce-ar gândi el, cu statuia lui. Pentru că trebuie să vă spun că... mă rog, respectivul pretindea ca noi să ne închipuim că omul ar fi acoperit cu un strat subţire de marmoră şi că ar arăta ca o statuie. Dacă râcâim puţin în dreptul nasului pentru a-i descoperi nările, atunci el va putea mirosi. Şi-i prezentăm frumuşel un tran-da-fiiir ! El ce va simţi ? Numai mirosul de tran-da-fiir ! Bun ! Pe urmă, un buchet de viorele. Pe urmă, să zicem, o sticluţă cu oţet. Va strâmba din nas ? Va strâmba !

Şi omul va începe să compare. Aia miroase frumos, aia pute. Deci, azi un trandafir, mâine o sticluţă de oţet şi uite-aşa îşi face el o idee despre ceea ce înseamnă să miroşi ceva. Da' nu te mulţumeşti numai cu atâta. Mai vii şi cu alte chestii. Îi răzuieşti statuii ochii, urechile şi alte alea. Şi tot aşa vii: o zi cu o păsărică, pentru ca să vadă, sau cu un copac, o casă, un măr, o cireaşă, în altă zi baţi toba sau mai ştiu eu ce, faci diverse zgomote ca să audă bine. Pe urmă, îi iei mâna şi i-o pui ba pe un cui, ba pe un gard. Şi, uite-aşa, cu timpul statuia ajunge să simţească ce simţim şi noi, ăştilalţi. Asta ar fi, cum s-ar spune, sufletul omului, adică tot ce-a rămas după ce i-am prezentat şi flori şi cuie şi case şi mai ştiu eu ce. Problema, însă, e cam cât cântăresc toate astea ?

Şi uite-aşa ne-am pierdut timpul tot ascultându-l pe dumnealui cum socoteşte şi socoteşte (da' ce să socotească ?), până a venit madam Felicia, care între timp îşi schimbase rochia şi se pieptănase, şi care ne-a întrebat dacă n-am vrea să servim masa. În fine, auzeam şi eu o vorbă mai la locul ei !

Şi imediat a adus o faţă de masă, farfurii şi tacâmuri, rânduind sub noi şi nişte perne ca să nu stăm direct pe bancă. Numai dânsul a refuzat, zicând că nu e învăţat cu astfel de lucruri, întrucât un călător trebuie mai degrabă să îndure răul, acest rău făcându-l să nu se aştepte la nimic bun ci numai la necazuri. În ceea ce mă priveşte, n-aveam de ce mă plânge. Ciorba era bună, de răcoare era răcoare... Deci, trage-i, Anghelache ! Pe urmă a venit cu un pui cu smântână, să dai cu căciula. Molanul era destul de bun, făcut chiar de veterinar, pişca puţin la limbă dar era rece ca de la gheaţă. Numai câinele mă cam îngrijora. Nu-l legaseră, circula prin curte şi, din când în când, mai arunca câte o privire spre mine.

Văzând veterinarul că mă uit la el, a început să ne povestească în ce fel l-a găsit. Se rătăcise dintr-o turmă de oi care trecuse pe-acolo, spre munte. Deşi om de meserie, foarte greu l-a adus până acasă. Câinele îl tot mârâia şi nu-l lăsa să se apropie mai mult de trei-patru paşi. Şi, luaţi seama, nici n-avea un an. Era însă tare înrăit. Până la urmă a făcut un laţ şi aşa l-a prins. Tot drumul s-a repezit la el, să-l muşte. L-a legat şi i-a dat de mâncare. Dar degeaba. Cum te apropiai de el, cum se repezea să te muşte. Într-o zi i-a prins un deget şi praf i l-a făcut. Abia după vreo lună şi-a dat seama veterinarul că mai rău făcea că-l legase. Şi i-a dat drumul. Câinele a fugit dar s-a întors după nici o săptămână. Era schimbat complet. Nu mai mârâia, nu mai muşca. Numai pe străini îi ţinea la respect. Ei, ce-l făcuse pe el să devină bun şi de-al casei ? ne întreba veterinarul.

– Păi, ştiu eu ! am zis. I-o fi fost rău pe-acolo, pe unde s-o fi dus. Şi ştiţi cum e vorba: câinele când flămânzeşte, tot la oase se gândeşte. Da' cu străinii cum se poartă ? l-am întrebat, curios să aflu cam care ar fi situaţia dacă ar trebui să mă duc la privată, de exemplu.

– Fiţi fără grijă ! Odată ce v-a văzut înăuntru cu noi nu mai e nici o problemă.

– Da' văd că mai mârâie din când în când.

– Vrea şi el să arate că e pe faţă. Să ştiţi de la mine, câinele care ţine mult la om, latră la oameni. Asta-i menirea lui.

În timpul ăsta, madam Felicia era roşie la faţă de ce-i spunea pretenul meu. Se aplecase mult spre urechea ei şi-i tot turuia diverse, ba în glumă, ba în serios, că aceasta se şi oprise din mâncat şi-l asculta tremurând toată. Ce i-o fi spus n-am putut să-mi dau seama pentru că veterinarul îmi tot povestea întâmplări din meseria lui. Şi avea şi o voce gâjâită, care acoperea vorbele celor doi.

Dar ce-mi povestea veterinarul ? Că avusese un coleg de şcoală, numit Pandele, care era tare necăjit. Îl părăsise nevasta, copii nu avea. Slăbise, se gălbejise. Atunci i-a venit ideea să-şi ia un câine. Şi Pandele a avut noroc. Unui prieten tocmai îi fătase căţeaua şi n-a fost nici o problemă ca acesta să-i dea un pui. Pandele s-a îndrăgostit de el, l-a învăţat repede să nu mai facă pe covor, să mănânce la strâchinuţă şi să vină la el când e strigat. Pandele şi-a schimbat într-atât traiul după cel al câinelui că aproape nu-l mai recunoşteai. Începuse să mănânce când mânca animalul, să doarmă când dormea acesta, lucrurile petrecându-se exact invers; în loc ca animalul să imite omul, omul imita animalul. După ce avusese mai multe nume, dar nici unul care să-i placă stăpânului, câinele a primit chiar numele lui Pandele, adică, Pandele. Când erau la plimbare Pandele îl chema pe Pandele, când cineva întreba cum îl cheamă pe cuţu, Pandele răspundea Pandele. La început, lucrurile erau încurcate, dar cu timpul vecinii au găsit soluţia, numindu-l pe stăpân Pandele I iar pe câine Pandele II. Numai că treaba s-a încurcat şi mai rău, I devrnind II şi II devenind I, dracu' ştie din ce cauză. Adică, veterinarul mi-o fi spus, dar eu nu mai ţin minte. Mă rog, II a fost dat afară din serviciu întrucât venea în nişte haine ponosite şi murdare şi, în loc să lucreze ca ceilalţi, se băga sub birou şi dormea încolăcit ceasuri întregi. De bărbierit nu se mai bărbierea şi nici de vorbit nu mai vorbea. Cine mai putea să-l îndure ? Şi uite-aşa, domn' Anghelache, a ajuns Pandele al meu de râsul lumii, zicea veterinarul cu ochii în lacrimi, tot îndemnându-mă să mai ciocnesc cu el un păhărel. Se îmbătase, săracu' ! şi nu vă spun ce chinuri l-au apucat gândindu-se la toate câte trebuie să le facă în meseria lui, şi bune şi rele, cu fătatul, cu înţărcatul, cu sacrificatul, cu Pandele şi cu altele.

– Ei, lasă şi dumneata, am încercat eu să-l liniştesc. Important e să nu-ţi pierzi cumpătul şi să te gândeşti că toate au un rost al lor, că ştii cum vine vorba: *vitele s-adapă cu apă şi oamenii cu vorbe dulci.*

(Fragmente din romanul „Cu cărţile pe iarbă",
Editura militară, 1986.)

DRAGOSTE CU VORBE ŞI COPACI

[AMOR ŞI GRAMATICĂ]

Trec azi prin fata casei tale pe la 6. Voiu arunca biletul în curte în partea stângă cum priveşti spre poartă. Acolo este un copac să văd dacă reuşeşti, Vorbele nu-mi mai ajung şi simţesc că aşa o să trebuiască... [indescifrabil]... nu te văd...

După ce-am aruncat biletul a început să ploaie. Cred că nici tu nu ai eşit din casă şi că s-a muiat şi s-a făcut praf. De aceia îţi scriu altul. Îl voiu asvârli exact în acelaşi loc dar la 3. Nu mai să nu îl găsească părinţi sau soră. Când m-ai eşi pe Centru ? Eu o să stau tot lângă Ruine în partea care dă spre Primărie de la 4 în sus. Parcă a-şi fi un marinar care aruncă sticle în Ocian ca cineva să le găsească. Cinevaul eşti chiar tu dragă Lena...

Ai primit biletul meu de eri ? Dece n-ai venit că te-am aşteptat mai multe ore. M-a văzut Tomescu de Română dar s-a făcut că nu mă vede ca să nu peardă timpul să facă morală că mai era pe stradă un elev la ora ceia. Te aştept şi azi în acelaşi loc. Al tău cel mai sincer om depe Pământ...

Dece nu te arăţi ? Dece te ei după Aurel ? Tu şti că e un pârâcios şi că e mort după tine ? El are interes ca eu să apar

într-o lumină cât mai neagră pentru tine şi întreaga lume. Ar fi în stare de ori şi ce ca să nu te mai întâlneşti cu mine şi să nu îmi mai vorbeşti. Nici o dată o făptură nu m-a făcut să mă perd într-o lume fără Busolă. Nu îţi mai cunosc chipul de oare ce nu te-am văzut de 3 (trei) zile. N-am ştire de tine. Nu te-am văzut de aceia te-am uitat. Dar uitare este când eu te simţesc în orişice clipă din Veaţă zi şi noapte până şi pe câmpii ? Dece fugi de mine ? Nu ţie milă ?...

Ah Lena, tu eşti ca o frânghe care mă leagă de Veaţă. Azi de dimineaţă am căzut în faţa casei tale dar nu m-a durut nimica. Am simţit în tot... [indescifrabil, probabil, corpul] mi de înţepături ca atunci când bei sifon şi îţi simţi limba cutremurată. Şi cu un ietagan de mai despica în două şi tot nimica n-ar fii. Aşi merge spre tine bucăţi să te caut. Al tău...

Dece te-ai supărat pentrucă te-am ţinut de mână la *Valsul nemuritor* cu Fernand Gravey dela cinema Gloria ? Sunt un ticălos pentrucă profit de întunerec. Mă vei erta ? Dacă a-i şti ce era în sufletul meu ! Era ca atunci când trece aproape un tren pe lângă tine. Vagoane se rostogoleau prin faţa mea şi acele vagoane era când părul şi fruntea ta, când gura şi ochii tăi care priveau însă în altă parte, când bulevardul... [indescifrabil].

Spune-mi că mai ertat... Altfel ar fi lugubru !

Dacă da atunci uite şi această poiesie:

Soarele ceresc aruncă
Raze aurii şi mari
Ce se frâng mereu asupra
Satului în sărbătoare.

Copii se joacă cu peptul desfăcut
Aruncă smee în văsduh

La fel şi păsări se tot joacă
Ciripind vesele şi sburdând.

Căci azi e sărbătoare
Marea sărbătoare a Firei
Când tu şi eu ne întâlnim
În lungi sunete de clopote
Din păduri să ne împretenim.

Dacă nu vrei să mă mai vezi dece nu îmi spui ? Dece nu dai odată în mine ca să mă distrugi şi să nu mai exist ? Nu ar fii mai bine ? Tâlhăria ta ar face bine la amândoi. Tu ai scăpa, eu nu aşi mai fii nimica. Lasă să nu te mai intereseze veaţa mea ! Şi nici ce se petrece în ea de când te-am cunoscut la Sala de Arme când tu ai recitit Soldatul şi Cânele. Erai frumoasă şi m-am ţinut după tine ca un câne bătut de Uragane. Dar dacă mai ai suflet dece nu vii, dece nu mă laşi ca măcar ultima suflare să îţi o dau lângă inima ta de peatră ?!...

•

Dragă Pavelicu, am vrut să îi mai scriu o poiesie. Titlul ei m-am gândit să fie *Frunze de Toamnă*, dar a venit tata şi m-a spionat să vadă dacă îmi fac lecţii sau mă ocup de altele. Mi-a luat caetul şi a cetit ce am scris făcând observaţii. S-a legat de cuvântul rânced zicând că cum se poate să îl folosesc când este vorba de o poiesie de dragoste. Că nu ştiu ce înseamnă. Dar eu îl foloseam când vorbeam de aier. Nu s-a lăsat şi mi-a zis că nu se poate de cât când e vorba de o slănină. Atât de revoltat am fost că am rupt poiesia. O să scriu când nu mă vede Nimenea. Nu mai pentru Ea. Domnul Gavrilă cu relaţii ne-a adus un car de lemne pentru la Iarnă că nu mai avem de loc, nici pentru foc la plită. Mama s-a tot afumat la Prymus. Când ia spus lui Domn Gavrilă că sunt cam verzi el ia răspuns: erau mai bune dacă nu erau ? Am cărat lemne ca un disperat, ca un nenorocit ce sunt. Atât de

mult simt în adâncul sufletului că trebue să îi arăt dragostea şi tot ce am pentru Dânsa. Sunt inconştient ! Nu ştiu ce să mă fac...

Dragă Lena, ai terminat Pitigrili care ţi l-am dat ? Ai văzut ce scrie despre dragoste ? Ea nu poate să fie numai fizică, trebuie să fie şi cu Ideal. Dacă luăm buzele tale oare ele nu sunt însăşi Idealul dragostei chiar dacă este vorba de ceva în carne şi oase ? Nu mai iubirea le face să se afle... [indescifrabil]. Eu le privesc ca o flacără de care nici nu pot să mă apropiu întru cât fiinţa mea cu totul s-ar topi în soarele lor arzător. Stele sau nouri dacă a-şi privi acelaşi lucru ar fi pentru mine. Ca şi părul tău şi ochii tăi. Când te sui pe un stâlp de telegraf te curentezi. Aşa şi cu mine s-ar întâmpla dacă m-aşi sui până la părul tău. Tu eşti chiar Idealul... [indescifrabil] la inima ta. Cum să îţi arăt ce eşti pentru mâne ?

Iar ne-au cerut să ne tundem, că aşa cere Mareşalul. Cine nu este este trimes acasă să vină cu Părinţi cu tot. Aşa că să nu râzi de mine. Deaceia nu o să-mi scot şapca chiar cu tine. Al tău...

Eri în timpul Alarmei am fugit cu toţi la Viforâta ca să ne ascundem de bombardamente. Cât de mult aşi fi vrut să fiu cu tine numai noi doi chiar cu bombe în jurul nostru. Tu unde ai fost ? Ai văzut cum au bombardat Gara şi Cimitirul ? Au omorât boi şi vaci. Tata spune că nu a fost bombardament, că ei au lăsat bombele acolo ca să scape de ele fiindcă se întoarce la bazele lor şi nu vroia să se ducă cu ele nexpuse. Dacă mâne e iarăş Alarmă îmi promiţi să ne întâlnim la Pod la Mihai Bravul să stăm sub el ? Nu pot să te ştiu departe. Mai bine murim împreună de cât unul să trăiască şi altul să

intre în Pământ. Nu e o propunere venală, poate să vină şi sora ta. Important e să fim împreună să te apăr. Atunci pe mâne, ei vin de obiceiu la 11. Eu te aştept sub Pod dela 10 şi jum.

Dece n-ai venit ? Am tot stat până la 12 a.m. cât a ţinut Alarma. Le-am văzut cum trece argintii şi lasă dâre de fum alb care pe urmă se face o oaie. M-am gândit tot timpul unde erai, dece n-ai venit. Apa curgea la picioarele mele şi nimeni nu ne-ar fi văzut. Poate mâne i-ar vin să bombardeze şi poate totuş a-i să vii. Eu te aştept ca şi azi.

Am fost la filmul cu Alida Vali şi Lilia Silvi. Era şi Amedeo Nazari. Dela jumătatea filmului a venit Torje de Gimnastică care a pleznit pe întunerec tot ce era chilug (eram vre-o 15). Bine că am scăpat că făcea listă. Eu cu Pavelicu am fugit în cabină şi mecanicul ne-a lăsat să ne uităm la film prin gemuleţ. L-am văzut pe rând şi când nu vedeam celălalt povestea ce e pe pânză. Nu uita că te aştept. Al tău...

Deşi abea ne-am despărţit simt nevoia să îţi scriu şi să îţi spun ce nu ţi-am spus când am stat sub Pod. Eu nu mai pot trăi fără Tine. Trebuie să afli o dată pentru întotdeauna. La noapte o să stau în curtea ta chiar dacă nu o să te văd. Să stau şi să privesc cum dormi şi cum doarme şi casa şi tot ce este în jurul său. Va fi semnul credinţei mele în Parca noastră ce ne uneşte şi chiar dacă tu o să eşi să mă vezi eu tot ca o sentinelă o să stau ca să îţi arăt dragostea mea. Ai mei se culcă de vreme şi o să fiu pe la 10 şi ceva. Nu mai să nu sune Alarma şi să vină liberatoare să ne bombardeze. Al tău...

Nu am putut venii fiind că a fost Alarmă şi tata şi mama m-au luat în pimniţă. Ai văzut ce lumină făcea paraşutele luminoase ? După alarmă m-am suit degrab în cireşul nostru

cel mare ca să văd şi casa ta. Dar mai mult de Casa Ditalia nu am putut vedea. A treia paraşută a căzut în curte la Mişu Dinu, cel puţin deasupra curţii lui s-a stins ca un tăciune. Nu pot să îţi scriu mai mult pentru că trebuie să mă duc cu mama la Peaţă. A zis să vadă ce o să încropim că afară de zarzavaturi nu se găseşte nimic. Un om a zis că o să ne aducă Raci. Îţi voiu arunca aceste rânduri când o să trec prin faţa casei tale. Mâne o să îţi cetesc poesia care am terminat-o.

Dragă Pavelicu, am fost cu Ea sub pod la Mihai Bravul în timpul prealarmei şi Alarmei. Am cetit ultima mea poesie:

Într-o noapte-aşa frumoasă
Pe bancă într-o grădină stam
Gândindu-mă şi dintr-o dată
Pe braţul visului eu mă lăsam.

Melodia dragostei în jur plutea
Cu lungi prelingăte de clopote
În noaptea argintie
Noapte fără de sgomote.

Spre dimineaţă m-am trezit
Din somnu meu dulce şi frumos
Plouase flori de vişină albă
Şi tu îmi erai aşa de dragă.

Am cetit sub Pod. Oamenii fugiră pe dealuri în spre Valea Voevozilor sau prin beciuri şi adăposturi. Era o linişte mormântală. Se auzea doar clipocitul apei şi îţi închipuieşti ce spaimă m-a cuprins când am dat drumul la versuri. Vocea mea urla atât de mult pustiu era în jurul nostru de parcă aşi fi pus o pâlnie la gură. Cred că tot oraşul a ascultat poesia mea. M-am udat pe pantofi. Tu unde ai fost ? Mişu Dinu mi-a spus că te-a văzut cu unchiu tău în camionul de la Primărie cum

treceţi spre Viforâta. Bine că aţi avut camionul care va dus ca fulgerul. Mişu Dinu mi-a spus că ei ţintesc şi oamenii pe stradă de cum îi văd din carlingă. N-ai văzut în *Signal* ce prăpăstii sapă cu bombele lor ? O cucoană a şi strigat astăzi că un angloamerican s-a ţinut după ea ca s-o bombardeze. A fugit ca o disperată, dădea colţul la Brezişeanu dar angloamericanul după ea. M-am întâlnit şi cu Dan Nicolescu şi am aranjat să nu ne mai ducem luptele în Grădina cu Duzi din cauza alarmelor. El a propus că să nu ne mai batem cu prăştii întru cât ultima oară s-a spart un geam la Inginerul Constantinescu şi acesta l-a reclamat la părinţi deşi nu el a tras. Mai bine ne facem săbii care să fie de un metru. Le măsurăm şi le cântărim ca să fie egale. M-a întrebat dacă poimâne ne convine. În orişice caz trebuie să ne întâlnim cu ei ca să stabilim. Trei mitane de câte trei minute fiecare. Eu aşi vrea să mă bat cu Aurel. El este inamicul meu. Atâta s-a băgat la Lena că nu îl mai pot suferi. Or eu or el până la distrugerea finală. Ştii că a venit un film nemţesc: G.P.U. Groază-Panică-Ucidere ? Al tău...

Scumpa mea Lena, eu nu mai pot să aştept. De cinci zile nu te-am văzut şi dorul mă mistue ca un şarpe. Deaceia m-am gândit să fugim. Nu mai noi doi în crerul Munţilor pe o pajişte. Eri m-am duielat cu Aurel la Grădina cu Duzi. L-am învins de 2 ori dar el nu a recunoscut şi ca un mişel ce este mi-a dat cu o peatră în cap după ce am părăsit Câmpu de luptă şi eram îndreptul casei lui Moţoi. M-a urmărit fără ca eu să ştiu şi m-a lovit pe la spate cum numai un mişel face. Îi voiu plăti... [indescifrabil] la pământ până va recunoaşte cine iubeşte cu adevărat.

Pavelicu şi fratele lui au început să construiască un tanc. Au destulă scândură şi roţi dela nişte roabe şi alte vehicole.

La şenile o să pună cauciuc svârlit dela Arsenal, cu bucăţi de lemn din când în când ca să fie exact ca la şenile. Dar ei nu ştiu cum să le prindă de cauciuc. Nu merge cu cue doar cu şuruburi speciale. Le-am spus că tata tău ar putea să îi ajute la caz de nevoe.

Aştept un răspuns f. urgent din partea ta dacă vrei să fugim la Munte. Al tău rănit...

Mă întrebi ce o să facem cu Şcoala. Ne luăm şi cărţi cu noi şi o să învăţăm. Examenele le dăm în particular când o să coborâm treptat. Vom învăţa mai bine şi o să vezi cum o să îi lăsăm pe Profesori cu gurile căscate. Vom învăţa de dimineaţa până seara. Cu alimentele nu îţi face probleme. Există ciobani cu câinii lor care au urdă şi caşuri. Ne vor da pe săturate. Abea aştept hotărârea ta şi până atunci rămân al tău pentru întotdeauna...

P.S. Eu voiu scrie poesii fără să mă mai feresc de nimenea. Toate vor fi atribuite ţie.

Dece ai venit şi cu sora ta ? Erai înfricoşată că o să te întreb de planul cu plecatu la munte ? Eu mi-am dat seama că nu vrei să pleci, că nici nu îţi pasă de mine şi de... [indescifrabil]. Fi fericită aşa cum îţi doreşti. Eu nu mai insistez cu planurile nebuneşti, căci un nebun eram ca să te silesc să mă urmezi în destinul meu blestemat. Nu îţi voiu mai scrie, nu o să te mai văd. Clipele s-au dus şi eu rămân singur aşa cum am fost şi cum o să fiu şi mai departe ca un obelisc bătut de furtuni...

Dacă este adevărat ce mi-ai spus eri atunci sunt fericit. Nici eu nu pot trăi fără tine. Oh Lena mea, cu câte lacrimi să îţi dovedesc ? Mereu îmi vine să alerg în spre tine să îţi arăt

dorul meu care mă cotropeşte cu fiecare clipă ce trece etern. Aşi fi fericit dacă măcar un sfert din ce am pentru tine ar ajunge până la ochii tăi. Îţi scriu în grabă pentrucă trebuie să ajung la meditaţie la Mazilu pentru Matematecă. Biletul o să îl arunc la întoarcere spre casă. Dacă sună Alarma atunci o să termin mai repede. Mazilu totdeauna se gălbeneşte când aude sirenele şi repede închide caiete, uşi şi aşa mai departe şi mă trimite acasă. Îmi spune puişor ceia ce nu ar face în vremuri normale. Deci s-ar putea să trec mai de vreme să îţi las biletul. Dacă vin Formaţiile şi e senin le vedem împreună. Ai văzut ce alineate sunt când merg la Ploieşti şi cum sclipesc în Azur ? Ah, dacă a-i fi în curte ! Măcar să te văd o clipă. Al tău vecinic iubit...

Dece crezi că e complicat ? Eu m-am şi pregătit, am făcut mai multe încercări. Rămâne ca şi tu să te hotărăşti. Acuma totul depinde de tine, decât de mult ţi la mine. Toate condiţiunile sunt fatidice. Ce poate să te împedice ? Vecinii n-au cum să afle fiindcă nici nu ne vor vedea. Îţi dai seama ce ar însemna asta pentru dragostea noastră ? Totul. Aştept răspunsul tău da sau nu...

Dece nu mi-ai răspuns încă ? Eu m-am gândit şi la alfabet. Trebuie mai întâi să învăţăm alfabetul. Dacă spui da atunci nimic nu ne mai poate opri. Sufletele noastre se vor cotropi într-o singură lumină. Să vezi că o să fie foarte bine şi distanţele dintre noi vor fi ca un vis urât. Aibi încredere în mine ! Al tău...

Bine că însfârşit te-ai hotărât ! Iată cum vom proceda: fiecare din noi la orele stabilite ne vom sui pe case. Eu pe a mea şi tu pe a ta. Vom potrivi oglinzile în aşa fel ca ele să

bată spre casa celuilalt. Cu cealaltă mână acoperi oglinda mai mult sau mai puţin ca să faci semnul care trebuie: unul scurt sau unul lung. Alfabetul este... [indescifrabil] şi trebuie să-l memorizezi ca să-l ştii pe din afară;

o lumină scurtă şi două lungi = *Mie dor de tine !*

două lumini scurte şi două lungi = *Aş vrea să te văd !*

trei scurte = *Vino ne întârziat în locul stabilit !*

o lumină lungă, una scurtă şi iarăş una lungă = *Nu pot venii dar mă gândesc mereu la tine !*

trei lumini lungi şi trei scurte = *Am primit scrisoarea !*

5 lumini scurte = *Nu trece părinţi curte sau poartă.*

Încearcă să le toceşti. Eu mă gândesc şi la restul de semne. Dacă nu este soare facem focuri pe acoperişuri ca Winetu. Trebuie să ai o cârpă ca să acoperi focul când scurt când lung ca să iasă semnele de fum ca şi cele din oglindă. Mâne la ora 2 fix facem prima comunicare fie la oglindă fie la fumuri. Până atunci al tău care nu se gândeşte decât la tine...

P.S. Dă Doamne ca mâne să fie soare ! [...]

Mult prea distinsă Domnişoară, îmi permit să vă trimit aceste rânduri în româneşte întrucât franceza mea e destul de debitoare. Deşi avem ca profesor pe Nea Costică Francezu, notele mele sunt cam în jur de 5-6. Mă descurc destul de greu mai ales cu verbele. La o lecţie de la începutul anului cu *Le Cid,* când *Chimene* strigă: *Vite ! Vite !* eu am tradus *Vită,* fapt ce l-a făcut pe Nea Costică să-mi pună 4. Dar vă promit să învăţ cât mai curând pentru a putea conversa şi, dacă îmi permiteţi, pentru a vă scrie în limba lui Corneille. Îmi place această limbă şi mai ales îmi place cum vorbiţi Domnia Voastră când vă adresaţi celor doi copii pe care îi educaţi în spiritul lui Ronsard la familia Ivănescu. Dacă nu sunt prea

impertinent îmi veţi promite că nu vă veţi supăra dacă vă voi mai însoţi în parc la orele când eşiti să faceţi plimbarea cu copiii ? Al Dvs. devotat...

Nepreţuită Domnişoară *et ma professeur*, aşa cum v-am comunicat şi verbal am început să învăţ Dicţionarul lui Şeineanu de la litera A. Cred că e cea mai bună metodă de a învăţa cât mai multe cuvinte. Azi am ajuns la cuvântul *achillé*, termen din Botanică şi care însemnează coada şoricelului. Puteţi să mă şi ascultaţi. Ar fi un prilej şi de a mai sta de vorbă, vremea fiind frumoasă, cu nouri ce tranversează cerul aşa cum gândurile tranversează câte odată fiinţele noastre. Al Dvs...

Chère Madmoiselle, îmi veţi face onoarea de a vă întâlni la Grădina cu Duzi mâine p.m., la ce oră vă convine ? Am putea alege ca subiect de conversaţie următoarele cuvinte pe care tocmai le-am învăţat: *alcalin, alcaliser, alcaloïde, alchimie, alchimiste, alcool, alcoolique, alcooliser, alcoolisme, alcoolmètre, alcôve, alcyon* (pasăre fabuloasă), *aldéhyde* (substanţă din Chimie), *alêne* (sulă de cizmărie), *alentour, alerte, alester* (a uşura, a descărca o corabie), *alevin* (puieţi, plevuşcă), *algèbre, algébrique, algérien* et caetera.

Chiar dacă sună Alarma (Alerte) eu tot voiu fi prezent întrucât pot înfrunta orice pericole şi în plus îmi place cum cad paraşutişti din cer. Până atunci...

Destul de curând o să trec şi la litera B care e destul de mare. Mereu vă minunaţi de memoria mea dar ţin să vă spun că ea se datorează şi Domniei Voastre care aveţi bunătatea de a-mi accepta prezenţa fie pe bancă fie în plimbările pe Alee. Mâine voiu putea să chiulesc de la orele de Chimie şi de

Matematică pentru a fi prezent. Am a vă aduce la cunoştinţă lucruri foarte importante, de care depinde Viaţa mea, precum şi un manifest căzut ieri din cer cu ocazia ultimului bombardament. L-am ascuns bine întru cât ştiţi ce scrie pe ziduri: *Duşmanul ascultă !* Voiu fi la ora obicinuită, adică la 10 fix, tot pe banca de sub Castan. Aţi văzut cum data trecută cădeau castane peste noi şi ne bombardau dar nu ca angloamericanii, ceiace făcea plăcere şi copiilor dar şi nouă care râdeam nevinovaţi.

Ma chère Cecilie, ce mult aşi vrea să-ţi mărturisesc *l'amour que je porte pour vous* în alt peisagiu decât acelaşi parc pe unde trec oameni şi profesori. Să fim numai noi doi departe de tot şi de toate, pe o culme cu codri bătrâni şi o vale frumoasă la piciorul nostru. Am fi amândoi *volé par le paysage* şi *la tendresse* ne-ar cuprinde altfel. Căci, aşa cum am scris astăzi:

> Paşi de argint pe urmele lacrimilor tale
> tălmăcesc din curcubeie frântele sboruri
> apele sunt plămădiri nebuneşti
> în poemele pădurilor sub care te-am cunoscut.

Dar şi aşa sunt fericit că ţi-am destăinuit ceia ce port de mult timp în inima mea, cea mai curată iubire pe care nimeni şi nimic n-o poate stinge.

P.S. Tata spune că o să vină Bolşevicii şi de aceia trebuie să ne vedem mai des pentru a nu perde nicio Clipă şi niciun Moment Crucial. Eu de când te-am cunoscut nu mai am pace cu pornirile mele pentru tine, aşi vrea ca pentru totdeauna să fiu lângă inima ta. *A la vôtre !...*

Les Ivanesco sunt nişte bestii dacă se poartă astfel cu tine. Doar nefericirea şi o viaţă nedreaptă te-a făcut *guvernante*

când tu eşti o *Dame*, cu nimic mai prejos decât Madam Ivănescu. Dacă ai şti cât sufăr pentru suferinţa ta ! Oare nu mai există Dreptate ? Poţi veni în Grădina cu Duzi măcar pentru 5 minute la 4 p.m. ? Te aştept cu aceeaşi nerăbdare.

P.S. Pavelicu mi-a spus că te-ai înecat cu un os de peşte. Am căutat într-o carte veche de-a mamei de medicină şi uite cum se scoate un os de peste înfipt în gât, pentru cazul că se mai repetă. Se ia o lumânare groasă de ceară, se încălzeşte la un capăt până când ceara se înmoaie. Lumânarea se introduce apoi în gâtul victimei şi se lasă să se întărească. În mod normal osul iese afară odată cu lumânarea. Al tău...

De ce crezi că diferenţa de vârstă ne împiedică să fim fericiţi ? Mi-ai spus acest lucru de câteva ori. Dar eu nu cred şi ar trebui să faci acelaşi lucru. *L'amour* are oare graniţă când puterea lui poate să străbată timpul... [indescifrabil]... niciodată nu m-am gândit la tine decât ca la un vis frumos pe care vreau să-l visez în fiecare zi, cu fiece clipă care trece. Nea Costică Francezu mi-a pus azi 8. Poate mi-ar fi pus mai mult pentru că am ştiut f. bine lecţia dar a zis *Pas d'accent* ! Mâine fiind duminecă voiu fi după 5 p.m. În locul ştiut. Poate mergem la filmul cu Willi Frisch, e ceva cu operetă şi cu muzică. Eu l-am mai văzut o dată. Până mâine mi se pare o veşnicie...

Dragă Pavelicu, îţi trimit ultima poesie, fără rimă, fără ritm, aceste vechituri de care se agaţă sclerozaţii şi Profesorii de Română. Am scris-o exact cum am discutat ultima oară, cu ce mi-a venit în minte. Poate o bagi în revista ta *Carnet literar*. Mai am şi altele şi poate voiu face din ele un volum pe care să-l intitulez *Turpitudini* (am găsit cuvântul în dicţionar. Nu-i aşa că sună frumos ?). Mai trebuie să mai

scriu vreo 8-10 ca să iasă volumul mai gros, aşa cum e şi volumul tău. Câteva le-am cetit şi Ceciliei dar ea nu înţelege genul nou de poesie. A rămas tot la Victor Hugo şi la Cezar Petrescu. Mi-ai scris că de ce nu sunt mai îndrăzneţ cu ea. S-o iau banditeşte, cum mă sfătueşti ? Dar oare n-aş distruge ideia de *Amour* ? Nu s-ar distruge *nos liens* de vrajă ? Ieri m-am plimbat cu ea pe la Moara lui Dafu. A fost foarte frumos. Am stat amândoi cu picioarele *dans l'eau*. I se vedeau genunchii rotunzi şi mă gândeam ce fericire ar fi *de les caresser*. Purta o pălărie cu boruri lungi care îi acopereau jumătate de faţă. Doar gura i se vedea cum zâmbeşte în timp ce mă privea. Poate în acel moment aş fi putut îndrăzni s-o sărut. Dar n-am putut. *Un mur* parcă era între noi. Ea m-a stropit cu apă *voulant se jouer avec moi*. Atunci mi-am dat seama de discrepanţa dintre noi. Are *vingt-deux ans* şi ce reprezint eu pentru ea ? Simt că nu mai pot. Când voiu strânge ceva bani voiu merge cu tine *chez Madame Florica. Il faut que je commence*, pentru că altfel nu se poate. Mâine, după ore, trebuie neapărat să stăm de vorbă. *C'est un problème de vie et de mort*. Unchiu Petrică a fost trimes pe Front să lucreze la Manutanţă. Este invalid din Războiul de Întregire. Şi tata face slujbă la Comenduire, pleacă de dim. şi vine seara *tres fatigué*. Am auzit că o să ne pună de servici la sirena Liceului să dăm alarme. N-ar fi grozav ?

Scumpă şi adorată Cecilie, îţi trimet această poesie pe care am scris-o numai pentru tine. Au trecut două săptămâni de când nu am mai stat de vorbă. Am văzut că tu stai mai mult cu copiii în curte. Alaltăeri am trecut prin faţa casei şi am *espionné* tot ce făceaţi. Păcat că nu pot să mă arăt ca să nu mă vadă *Oribila*. Ştii la cine mă refer !

Dar iată şi poesia. La gramatică şi la expresii m-a ajutat fratele lui Mişu Dinu care *e dans la huitième*. Titlu:

Ma pure fiancée

Je t'aime, ma pure financée
Comme le soldat aime sa vielle maison
Comme le ciel aime son grand soleil.

Tu es mon rêve, ma vie, ma réthorte
Et la tristesse d'être né dans ce monde
Plein de tes regards ancestrales.

J'écris mon Amour en Français
La langue de ton oncle et pas de mien
Qui est la langue des durs of
Et du DOR chanté par mes frérès valaches
Par ma soeur qui aime aussi
Les fôrets, les chats el l'ombrelle.

Chère Cecilie, din păcate *l'Oribile* a făcut ceva care îi zugrăveşte din plin numele ce i l-am dat amândoi. A venit la tata şi i-a spus că eu mă ţin după tine şi că nu te las să ai grijă de odoarele ei şi că de-acum înainte te va ţine în o strictă supraveghere. Acelaşi lucru i-a cerut şi tatei. M-a certat dar nu atât de rău cum m-aşi fi aşteptat. La terminarea moralei mi-a spus: sper că incidentul e închis şi nu va mai fi nevoie să discutăm şi altă dată o asemenea chestiune. Nu trebuie să disperăm şi mai ales pe tine, chère Cecilie, te rog să nu disperi. Ştiu ce trebuie să înduri. Gândeşte-te însă că cineva în acest oraş se află îndeaproape de tine şi de suferinţa ta...

M-am hotărât ! Mă voiu duce la Oribila, chiar dacă camerele din faţă sunt ocupate *par le Comandament Rouge* şi sunt sentinele la poartă, ca să-ţi apăr onoarea, să-i arunc în faţă ce cred despre ea. Nu îi voiu da voie să calce în picioare ceiace-i mai sfânt: Iubirea. Va trebui să înţeleagă că a întâlni

în viaţă o fiinţă cum eşti tu face parte din destinul unui om sfâşiat, singura cale de a fi fericit pe-această lume. Am vorbit şi cu Pavelicu şi el a zis că mă va însoţi până la poartă, pentru cazul că Domnul Ivănescu va încerca să mă alunge sau să facă ceva rău. Îi voiu spune: Doamnă, iubesc pe Cecilie iar gândurile mele sunt *les plus propres*. Nu am făcut rău nimănui. Vreau să-i cetesc şi din poesiile ce ţi-am scris ca să vadă adevărata mea natură. Îi voiu vorbi şi de îndrăgostiţii tuturor timpurilor, pe care i-am găsit în piesa în trei acte *Romanţioşii* a lui Edmond Rostand: Romeo et Juliette, Roland et Anda, Dante et Beatrice, Laure et Pétrarque, Tislé şi-al ei iubit. Iar dacă nu va avea răbdare îi voiu lăsa caietul ca să-l cetească pentru a se convinge singură mai târziu. Şi o inimă de peatră de-ar avea şi tot s-ar topi. Aibi încredere în mine !

De ce m-ai oprit să mă duc să-i explic totul ? Şi de ce crezi că nu mai e nimic de făcut ? Biletul pe care l-ai trimes prin Pavelicu m-a umplut de desnădejde. Dar poate că ai dreptate. Alungată de la părinţi ţi-ai găsit refugiu în această familie, atât de hapsână, mai ales Doamna Ivănescu. Aşi fi în stare să-i scriu ca să-i explic, dar nu cred că ar înţelege. Sau mai bine să stau de vorbă cu amândoi, ca de la bărbat la bărbat ? Domnul Ivănescu e magistrat şi ştie să cântărească un lucru atunci când îl pune în Balanţa Justiţiei. Îi voiu spune că sunt poiet, ceia ce poate să cântărească mai mult de cât toate lucrurile de pe lume. Eu lupt pentru gloria de a cânta *un Etre comme Vous*. Dacă aceasta e un fapt urât atunci să fiu ars ca un eretec pe rugul credinţei mele. Al tău, însingurat şi părăsit de tot şi de toate...

P.S. Am fost la Dantist pentru întâia oară, la domnul Ghidale. Are ceva cu carc îţi roade măscaua pe dinăuntru,

tot apăsând cu piciorul o pedală ca la tocilar. Am strâns din dinţi şi am rezistat ca să nu urlu şi să vadă că mi-e frică.

Abea aştept primăvara să poţi eşi din nou în parc, să ne refugiem sub copacii înfloriţi, să-ţi spun cuvintele de dor ce le-am adunat într-un caet întreg. Îi voiu spune *Caetul albastru* (*Le Cahier bleu*), aşa cum albastră era şi privirea ta atunci la *Le Moulin de Dafou*. Îţi dai seama că din toată existenţa noastră acelea au fost clipele cele mai fericite când am fost amândoi absolut singuri ?

Am compus cu această ocazie şi un poiem:

Sărutăm oglinzile trecutelor toamne
privim cum băcanul râde printre smochine
ca un filozof athenian
şi nu ne mai săturăm cetind pe Maupassant.
Desfă-ţi retina şi tot ce ai pe sub ochi
părul aruncă-l în lacul desmoştenit
chiar umbra ta de semi-urbană
du-o acum oriunde să cânte
pentru noi toţi sau pentru Dantişti.

Dar dacă am fugi, chère Cecilie ? Este singura soluţie de a rămâne numai noi doi, de a ne duce viaţa pe care o dorim. *Un sêul etre vous manque et tout es dépeuplé.* Fără tine nu ştiu ce aşi putea face, viaţa mea nu ar avea nici un rost. Dar mai înainte ar trebui să ne logodim. Am vorbit *avec Pavelicou* şi el spune că putem să ne întâlnim în Magazia lui mâine dimineaţă între 7 şi 8 când mamă-sa şi ceilalţi sunt la piaţă sau la slujbă. Am avea la dispoziţie o oră. El ar urma să ne împreuneze... [indescifrabil, probabil, mâinile] şi să ne pună să jurăm credinţă unul altuia, după care am bea din acelaşi pahar de vişinată pe care l-a luat din cămară fără ca mama să afle. Dar să nu vii mai târziu de 8 pentru că la 9 am

teză la Istorie. După ce îmi dau toate tezele pornim în lume, adică peste o săptămână. Vom găsi o familie cumsecade ca tu să predai franceza iar eu să fac diverse treburi, să sparg lemne de exemplu sau alte ocupaţiuni vulgare numai să fiu lângă tine. Probleme nu vor fi pentru că fiind logodiţi lumea ne va trata altfel. Iar eu te voiu putea apăra de oricine ar îndrăzni să se lege de tine. *Adieu, mon bujor* (cum se zice, că n-am răbdare să caut în dicţionar?).

Dragă Pavelicu, îţi trimet alăturat biletul către infamul Nelu Ionescu. Dacă nu i-l poţi da în mână, lasă-l la poartă, la sentinelă. Ar fi însă mai bine să vorbeşti cu el. Îmi pun toată nădejdea în tine...

Domnului Elev Nelu Ionescu
Şcoala de Cavalerie
Loco

Domnule, aflând de stăruinţele ce depuneţi pe lângă Domnişoara Cecilie şi de afrontul ce mi-l aduceţi întrucât Domnişoara este pe cale de-a se logodi cu mine, vă fac cunoscută pe această cale ofensa ce-mi aduceţi şi dorinţa mea de a rezolvi imputarea ce v-o fac pe calea armelor. Martorul meu, Domnul Elev Pavelicu N., care vă va aduce rândurile mele, este martorul cu care veţi discuta toate chestiunile. *Sans jêne et sans reproche !*

Dragă Pavelicu, ai dus biletul la destinaţie ? E foarte important. Am făcut rost de o sabie de la Colonelul Limburg, care o are de la un bunic al său. Păcat că nu e dreaptă ci îndoită, cum aveau Turcii. Sper să fie acceptată de adversarul meu. Acum contează... [indescifrabil] chiar dacă nu mai e nimic de făcut. Nu-i imputez nimic decât minciuna. Mă

antrenez în fundul curții unde sunt niște tufe de liliac. Le-am tăiat pe toate! [...]

Îți scriu cu atâta întârziere pentru că a durat mult mutatul nostru în A. Nu-ți spun ce-a fost transportul cu vagonul de marfă încărcat cu mobile și alte lucruri. Am făcut în total 3 zile și jumătate până să ajungem la destinație. Noroc că am avut vreme frumoasă. Am dormit pe jos, pe o saltea, eu, mama și tata. În gări ne dădeam jos ca să ne spălăm și să bem apă. Gările erau peste tot pline de lume. Foarte mulți refugiați se întorc la casele lor. Unii circulă pe acoperișurile vagoanelor. Am întâlnit și trenuri militare. Liceul de-aici nu e ca cel din B., nu are profesori la fel. Un Nea Alexe, un Nea Dubău, un Nea Costică Francezu mai greu să găsești. Singurul profesor care îmi place e cel de Latină, îl cheamă Bujoreanu. La primele ore a venit îmbrăcat militar, întrucât se întorcea direct de pe front. Nu știu ce are la mâna stângă. Și-o ține mereu în buzunarul hainei. Face ore frumoase. Vis-à-vis de noi e Liceul de Fete. Până acum, nimic deosebit. Îți voiu trimite în cont. poesii pentru revista ta dacă îmi promiți că și tu o să-mi trimiți pentru a mea, *Apollo*. Un băiat care e cu doi ani mai mare (e în a opta) scrie și el poesii. Am vorbit cu el să colaboreze la revistă. Aici e și un cenaclu, dar vai de capul lui! Numai gen Coșbuc și Topârceanu. Poate o să citesc și eu săptămâna viitoare. Al tău prieten de departe...

P.S. Te văetai de coșuri. Uite o rețetă pe care am aflat-o și eu pe-aici:

Bismut – 10,0
Talc – 20,0
Esență de trandafiri – 7,0
Eau de Cologne – 3,0

Soluția rezultată se aplică peste coșuri cu o pensulă.

N-am mai scos revista de două săptămâni. Cu alde Pielaru şi alţii de pe-aici nu se poate face nimic. Nu mi-ai mai trimes nici poesii nici proză. Numărul 4 voiu încerca să-l fac singur, deşi e cam greu. Am nevoie şi de un reportaj, poate îl scrii tu, ceva despre noua poesie de după război. Pe ultima pagină voiu pune o *Poştă a redacţiei* în care să răspund tuturor tâmpiţilor. Vreau să inaugurez şi o rubrică: *Viaţa în provincie,* în care să descriu scene şi personagii din acest tipic oraş moldovenesc. O fată, Lelioara, care e ceva pe la UTM, îmi arată destulă simpatie. Râde când îi spun că sunt poet şi îmi cere să-i fac şi ei o poesie. Încă nu i-am spus ce fel de poeme scriu. Nu cred că ar înţelege ceva. Pe-aici e frumos, dealurile pline de vii, cu grupuri de copaci din loc în loc, te invită la plimbări. Ce păcat că nu eşti cu mine s-o pornim, să discutăm ca altă dată. Am trimes câteva poeme la *Lumea* şi la *Orizont,* printre altele şi „Noapte triunghiulară", să vedem ce o să se înţeleagă:

Răgaz puterilor reînoite, prin nikel statuilor născând
femeile rămân sub maculatorul de anatomie gol
era în ultima clipă, tabloul celui înşelat străveziu
desigur pentru domnii inviolabili ce culeg teii sistematic.
Pensioanele golesc coşuri cu zarzavaturi oamenilor enciclopedici
şi şcolăriţele distrug instinctul directoarei trimisă direct
francezilor politicoşi sub călimara de sânge animal
deci voiu împacheta pentru vacanţă numărul aventurilor mele.

Proprietarul la care stăm în chirie a fost expropriat. Din cele 100 şi ceva ha. i-au mai rămas doar 50. Se plânge toată ziua. Spune că asta i-au făcut-o „ciocănarii", adică proletariatul. Am cetit şi eu pe ziduri afişe cu Legea. Sunt expropriaţi nu numai cei care au 50 ha. dar şi cei care nu şi-au cultivat timp de 7 ani consecutivi pământurile sau *absenteiştii* (cred că cei care au absentat ca la şcoală, nu ?).

N-am înţeles ce înseamnă „bunurile de mână moartă" de care vorbeşte Legea. Or fi bunurile celor morţi sau lucrurile defecte sau părăsite ? E un termen juridic pe care nu mi l-a putut lămuri nimeni. Poate tu ştii ceva că ai un unchi advocat. Un văr de-al meu de la ţară a venit pe la noi şi ne-a spus că e mare răscoală la sate. El a fost ales într-o comisie de plasă care se ocupă cu chestia asta. Puhoi de lume, mai ales văduve vin să ceară pământ. Cei fără nici un petec pot plăti prima rată după 3 ani iar restul în 10 sau douăzeci de ani. La voi cum e ?

La noi s-au dat din nou filme cu Stan şi Bran, pe care nu i-am mai văzut din copilărie, dinainte de război. Mult mai buni de cât Macario. Am râs până m-a durut stomacul când Stan umple sticle cu vin şi ţine furtunul în gură sau când încearcă amândoi să urce un cal pe pian. Ştii că am găsit şi volumul marelui poet Al.T. Stamatiad, *Cortegiul amintirilor,* în care sunt şi traduceri din Beaudelaire, Maeterlinck, Eluard ş.a. ? Dar cine e Senta Sarasvasti ? E suedez sau indian ? Mi-ai putea comunica tu ?

Ieri am cetit în Cenaclul de la Liceu două poieme: „Legenda omului" şi „Pisici". Ultima începe aşa:

Un milion de pisici
Au intrat pe fereastră în oraş
de-atunci nimeni nu mai suferă
de Reumatism şi elocinţă.
Toţi tac înverşunaţi pe ideile lor
care s-au suit pe case
şi nu se mai dau jos.

Singură Lelioara a venit după aceia la mine şi mi-a spus că i-a plăcut, deşi nu ştiu ce o fi înţeles ea. Ne-am plimbat după aceia o oră şi ceva pe Centru şi pe străzile din jurul

Episcopiei. Este tandră şi destul de *femee* ca să-mi placă, nu ştiu ce ar zice dacă aşi strânge-o în braţă. N-am îndrăznit pentru că nu sunt sigur cum ar reacţiona. Mă întreabă însă dece nu viu la UTM, că acolo se strâng mulţi colegi şi că se poate şi fuma. Îţi dai seama că pe mine mă interesează problema poesiei. La biblioteca Liceului am găsit Beaudelaire şi Verlaine. Îi cetesc cu dicţionarul, deşi Racolţea de Română zice că îmi pierd timpul, ei fiind reprezentanţii poesiei decadente. Am găsit la un vecin de-al nostru şi o antologie a poesiei moderne de Pillat. După cum vezi, sunt scufundat în lirica timpului până la gât. Peste câteva zile când se termină şcoala plec la Dudeşti, la un unchi de-al meu. Voiu sta aprox. 2 săpt. Vreau să ar şi să secer ca orice ţăran şi în timpul ăsta să scriu un caet întreg. Al tău, cu dor şi drag...

P.S. Ai văzut „Drumul spre cer" ? Arată Lumea de dincolo sub forma unei scări care urcă la cer. Când personagiile se opresc din acţiune înseamnă că începe acţiunea în cer unde e un fel de tribunal care-i judecă pe toţi: americani, ruşi, englezi, nemţi şi alte naţii, printre care şi negri. S-aude un Jazz nebun. Totul se petrece în timpul războiului. Trebuie să-l vezi !

Lelioara dragă, depărtarea m-a făcut să-ţi scriu câteva rânduri. Toată ziua sunt cu nenea pe dealuri, am ajutat şi la munca câmpului. Sunt ca Cincinatus, regele roman. După masa scriu la o masă pe cerdac. Albinele roesc în jurul meu. Iar când nu scriu cetesc ce găsesc în biblioteca unchiului meu: Cezar Petrescu, Ionel Teodoreanu, Damian Stănoiu, Doctor Ygrec (are ceva despre Freud). Poate ai auzit şi tu ceva despre el. Este doctor la Viena şi susţine că noi suntem făcuţi din instinctul reproducerii, că totul se bazează doar pe

asta. Până şi Arta e tot un rezultat al *libidului*. Aşa numeşte el ce le vine şi la paseri de vre-o două ori pe an.

Îmi pare rău că nu eşti lângă mine să vezi cerul înstelat noaptea. Am învăţat şi câteva constelaţii după un Atlas: Păstorul, Vega, Arcturus, Şarpele, Pleiadele, Crucea Nordului. În capul Carului Mare se află două stele, una mai mare, alta mai mică. Cea mică se numeşte Alcor. Se spune că Arabii îşi încearcă puterea vederii pe ea. În fiecare seară o fixez timp în destul pentru a mă gândi şi la tine. Ai putea face la fel pentru ca astfel privirile noastre să se întâlnească în Univers ?

Pe-aici au fost găsiţi mulţi ţărani care aveau îngropate în pământ pistoale, puşti, mitraliere, chiar şi branduri de la Nemţi. Pe un copil l-a omorât într-o vâlcea o ladă de muniţii. Seara, după ce satul adoarme, se aud diverse împuşcături, de crezi că a început din nou războiul.

Crezi oare că doar plictiseala m-a îndemnat să-ţi scriu ? Ce puţin mă cunoşti ! Şi la UTM am fost tot pentru tine. Nu e o dovadă că nu-mi eşti indiferentă ? Că făptura ta nu mi-e străină ? E adevărat că am fost de nenumărate ori lovit în dragoste, că sunt un nefericit prin definiţie, ca orice poet care aleargă după o fantomă şi e inefabil. Dar asta nu înseamnă că întruchipări ale visului meu nu pot să nu-mi dea pace. O astfel de întruchipare eşti tu, cu ochii tăi mereu frumoşi în incertitudinea lor.

Oh, Lelioara, de-ai fi lângă mine măcar o clipă şi... să mor. Mă urmăreşte parfumul părului tău, surâsul tău, dulceaţa gurii tale (deşi nu ştiu dacă e dulceaţă sau cucută). Dar ce să faci cu un nenorocit ca mine, damnat ca Beaudelaire şi Verlaine ?

Din când în când ascult la patefon plăci cu Stracciari şi Barcarola de Flotow. Muzica îmi răvăşeşte sufletul ca în

nici-o altă împrejurare, pentru că ea e incomensurabil mai mare decât toate artele, sfărâmă în noi şi ultimele rămăşiţe de rezistenţă în fata inevitabilului. Pe-aici doi şi-au dat cu paru-n cap din cauza unei fete a plutonierului de jandarmi. Taică-su i-a luat la post şi i-a bătut şi mai rău. Dacă vrei să-mi mai scrii să pui sub numele unchiului numele meu pentru a nu fi deschis plicul de altcineva. Cu calde salutări de la ţară...

Va trebui să mai stau o săptămână pentru că va trebui să fiu de faţă la nunta fetei mai mari a unchiului, care se va ţine la şcoală şi vor veni şi părinţii mei. E multă gălăgie şi de-aceia fug mereu la vie cu cărţile şi caetele mele. Stau ca un pustnic îmbătat de tot ce e în jurul meu, de cântecul păsărilor, de mersul jivinelor prin tufe. Numai eu şi gândurile mele, din care faci parte ca un sistem ceresc din Kosmos.

Îmi scrii că aţi avut şedinţă la Sediu şi că s-a propus să fiu ales ca preşedinte al UAER. Nu ştiu ce să zic şi nu ştiu dacă Racolţea care acum e director şi are o părere mizerabilă despre mine mă va accepta, el care spune despre poesiile mele că sunt nişte elucubraţiuni. Dar ce-ar vrea, să scriu ca Bolintineanu !?

Aseară ai ascultat pe Joe Reiniger la radio, pe la 8 ? Nenea are un aparat vechi, cu galene. S-a auzit destul de slab pentru că acumulatorii nu prea sunt încărcaţi. Muzica de jazz e muzica viitorului. Dintre toate actriţele mie îmi place cel mai mult Norma Shearer, pentru că seamănă cu tine prin părul ei blond şi ochii plini de lingoare. Ca bărbat îmi place Dick Foran, mai ales pentru numele lui, simplu şi direct ca o şină de cale ferată.

M-am gândit tot timpul la tine, să te strâng în braţă, să te sufoc. Sunt oare atât de îndrăzneţ dacă mă gândesc la astfel de lucruri incestoase ?

Poimâine plec spre A. Vreau să fac drumul pe jos (16 km.). Nunta a fost alaltăieri, cu mulţi invitaţi şi cu lăutari. Un văr de-al tatei s-a luat la bătaie cu un vecin de masă care i-a strecurat două sarmale în buzunarul hainei. Noroc că au sărit alţii să-i despartă că altfel ar fi răsturnat toate mesele şi ar fi lovit şi oameni nevinovaţi. Până la sfârşit s-au împăcat dar când să se îmbrăţişeze vărul tatei l-a muşcat aşa de rău de ureche pe celălalt că iar a început bătaia. Până la sfârşit l-au dat afară deşi acesta striga să audă tot satul: Fasciştilor ! Reacţionarilor !

Nici nu-ţi închipuieşti ce singur am fost şi cât de trist. Cu cât e mai multă lume în jur cu atât mă simt mai singur şi dorul de tine devine mai lasciv. Este pentru prima oară că n-am dormit o noapte întreagă. Am băut şi vin şi m-am ameţit. Dacă ai fi fost lângă mine ! A doua zi am scris o poiemă care nu ştiu dacă o să-ţi placă.

Dragă Pavelicu, încă n-am plecat, ai mei vor să mai stăm vre-o trei zile. Mie nu-mi convine pentru că mă aflu astfel departe de Lelioara şi de problemele timpului. Nu mai ştiu ce mai e pe la Sediu şi cu Uaereul. Tu ce mai faci ? Te întreb pentru că mi-e dor de tine şi aşi vrea să fii cu mine. Am întrebat-o pe Lelioara dacă se uită la Alcor. Mă chinuie lipsa de ştiri de la ea. Învăţătorul de-aici care a fost pe Front mi-a povestit multe din război. S-a întors şi cu un picior beteag de la un brand care a explodat într-un copac stufos şi o schijă i-a sfârtecat piciorul. Zicea că între linii erau atâţia iepuri că puteai să-i prinzi cu mâna. L-a avut drept comandant de pluton chiar pe un coleg de-al său de la Şcoala Normală, care

însă a murit într-o recunoaştere. A zis că o să-mi mai povestească când o să mai vin pe-acolo. De altfel tot drumul până la Dudeşti e plin de tancuri şi tunuri părăsite de Nemţi. Ce mult aşi vrea să scriu o epopeie despre război în care să fie în centru învăţătorul care mi-a povestit atâtea. Al tău, pe curând...

Dragă Lelioara, încă n-am plecat, dar am primit c.p. a ta. Îmi scrii cât de emoţionată ai fost de scandalul care s-a iscat în sat în legătură cu o moştenire la care au drepturi şi rudele tale. Faptul că au fost jigniri, insulte şi loviri este f. grav. În legătură cu lovirile iată ce-am găsit într-o carte juridică de-aici, din biblioteca unchiului, de Dr. George Bogdan şi intitulată: *Atentate în contra sănătăţii şi a vieţei prin răniri şi loviri:* „Lovirea (coup) se numeşte orice presiune, orice apăsare asupra corpului, făcută cu mâna sau cu un corp străin oarecare, dar fără leziune, fără soluţie de continuitate a ţesuturilor, fără rană corporală". Deci, nu neapărat trebuie să fie o rană corporală şi dacă vărul tău a fost împins tot lovire este. Poate îl ajută asta la darea în judecată a respectivului sau respectivilor.

Cât priveşte focurile de revolver, pentru ori ce eventualitate, se menţionează: „La un individ care-şi descărcase un foc de revolver, al cărui proiectil pătrunsese în sternum, ducând cu el în plagă o parte din fulardul cu care individul era legat la gât, trăgându-se capătul liber al fulardului eşi şi proiectilul, fulardul nu era perforat ci numai deprimat".

Dar nu cumva la mijloc e şi o femee ? Pentru că îmi scriai de o mătuşă de-a ta îndepărtată, femee sublimă, cu nimic mai prejos de ce-a pictat Raphael. Gradul de rudenie nu poate să împiedice, din păcate, atracţiunea ce poate exercita o asemenea făptură asupra unui bărbat. De altfel, uite ce spune

şi marele istoric Kogălniceanu: „Femeea însemnează o fiinţă gingaşă, slabă, drăgălaşă, furioasă, făcută din flori, din armonie şi din razele curcubeului, capriţioasă, ră câteodată, bună mai multe ori, o fiinţă făcută pt. amor, menită a pune în lanţuri pe eroii cei mai neînduplecaţi, pentru care un zâmbet te face de-ţi vinzi viaţa din această lume şi partea de rai din cealaltă lume". Nu cumva vărul tău este un astfel de cavaler, de erou ? Cum sunt şi eu, de se să mint ? când mă gândesc la tine şi la gura ta care e-un poiem. Mâine plec spre A. mai mult ca sigur. Nu mai am loc pe hârtie de-aceia închei...

Dragă Pavelicu, stau închis în cameră visând la toate pisicile depe lume. Pe străzi oamenii miros a vin (s-a făcut recolta !). Noaptea evadez sub forma unui ferăstrău şi mă plimb pe acoperişuri. Nu prea am inspiraţie deşi scriu, scriu, scriu. Viaţă monotonă şi vreme urâtă. Am terminat cerneala violetă. Mi-ai putea trimite o sticlă ? Am mare nevoie. Vreau să mai am ştiri de la tine şi, dacă se poate, de la Lena, prima şi cea mai mare iubire a mea, care a intrat în viaţa mea ca un poştalion galben. Noi am început şcoala. La Liceu s-a făcut un Cerc de studii unde am conferenţiat despre Poesia minulesciană. A fost un adevărat triumf !

Ieri, o mătuşă de-a mea m-a întrebat că de ce sunt atât de nebun. Îmi venea să-i răspund, după vorba noastră: DIN CAUZA TREIA ! Dar am privit-o pe sub sprâncene şi am pufnit în râs. Trebuie să fie f. interesant când eşti nebun, pentru că îmi închipui că primul lucru pe care îl faci e să spui tuturor că eşti un GENIU care a iubit şcolăriţele albastre şi fluviile galbene, care nu s-a oprit să se arunce în hăuri pentru o IDEIE sau pentru NIMIC. Ce poţi să faci ? Să le strigi să te lase în pace ?

Îţi trimet aceste rânduri scrise cu o săpt. înainte, pe care nu le-am dat la poştă. Pe-aici lipseşte cerneala violet. Şi nici altfel de cerneală. Sunt silit să scriu cu creionul. Până şi revista tot cu creionul o fac. Dragă Pavelicule, mă chinuiesc să fac un cenaclu al meu. Până acum am 3 membri, socotindu-mă şi pe mine. Vreau să-i convertesc la poesia nouă. Să mă ierţi că micuţa mea revistă e scrisă cu creionul. Ţi-am spus de ce. Trimite-mi cerneală şi revistele tale, ale lui Saxa şi Lăzărescu. Ei ce mai fac ? Dar Lena ? Spune-mi noutăţi !!!

P.S. Aici e problemă cu pâinea. Noroc că se mai găseşte făină de păpuşoi şi mâncăm mai mult mămăligă. Nu e calitatea I, dar oricum avem ce mânca. Avem şi povidlă destulă (aşa i se spune la magiun). Alţii o duc prost de tot. Voi cum o duceţi cu mâncarea ? Îmi scrii că mâncaţi borş de ştir. E bun, că noi n-am încercat ? Pe-aici se aude că un ţăran şi-a spălat opincile de porc, le-a fert şi le-a mâncat: Mama s-a înscris la UFDR. Al tău...

Cum ţi-am scris data trecuta am reuşit să fac un cenaclu. Mai avem încă un membru: fratele mai mic al lui Pielaru, care însă a pus o condiţie. El vrea să fie doar *critic*. Noi să citim şi el să critice. Încerc să-i atrag spre poezia nouă. Sper să reuşesc. Aici revistele tale au fost ca o bombă. Toţi au rămas ca trăsniţi. Întâi te-au înjurat dar acum s-au mai dat pe brazdă. Colegii mei nu ştiu ce să creadă despre mine. Unii mă cred bun, alţii nebun. Profesorii la fel. În orice caz, am ajuns un tip foarte cercetat. Tata câştigă binişor. Luna asta a câştigat 100.000 lei. De aceia îţi şi pun în plicul de faţă 500 lei ca să ai bani de timbre pentru scrisoarea ce mi-o vei trimite (sau 2 cărţi poştale a 250 lei fiecare).

Am avut conflicte şi cu poliţia întrucât am fost prins într-o razie cu nişte colegi care vroiau să facă o vizită pe la nişte case deocheate din zona Uzinei. Am stat la başcă vre-o 6 ore, dar mi-au dat drumul fiind socotit nevinovat. Chestia asta m-a făcut şi mai cunoscut iar despre fete ce să mai vorbesc...

Trimite-mi scrisori cât mai lungi. După ce primeşti revista mea trimite-o lui Lăzărescu la Predeal, iar el să mi-o trimită mie înapoi. Veşti, cât mai multe veşti ! Lena ce mai face ? Dragă Pavelicule, poesiile tale „Trecere" şi „Oglindă" sunt admirabile. Nu exagerez ! Vreau să schimb titlul revistei mele, să nu se mai numească *Apollo* ci ORAŞE DE NIKEL. Te anunţ că poesia pe care o voiu inaugura curând se va numi *nikelism* – un curent nou care va răsturna tot ce s-a făcut până acum. De-aceia să-mi publici poiemele care ţi le-am trimes, căci ele fac parte din vechiul curent.

În momentul de faţă lucrez la un poiem ce se va intitula „Origini". Sunt convins că poesiile noastre vor cunoaşte o mare glorie. Numai să fim înţeleşi. În politică sunt socialist, în orice caz, de stânga. Am cercetat pe Kant în întregime. Am mai citit de la biblioteca liceului pe Ibsen şi Blasco Ibanez (*Hoarda*, în care este vorba de un chomeur flămând care mănâncă pe marginea unui lac până moare). Acum avem ora de dirigenţie, de-aceia îţi pot scrie liniştit. Dacă voiu putea voiu continua la cea de Latină (am notă !). Ai văzut „Prietena noastră Moartea ?" E un film francez cu Moartea care e sub forma unui bărbat cu ballonside şi care opreşte maşini, se urcă în ele şi după aceia acestea sar în aer sau se prăbuşesc în prăpăstii. Numai pe un băieţel ar vrea să-l salveze dar nu poate. Îţi vine să plângi...

În plic vei găsi şi un bileţel de la Pielaru. Este un băiat cu oarecare talent. Mi-a promis că v-a încerca să scrie în stil

nikelist. Eu îl încurajez. Sunt în ora de Germană. Nu mă ascultă pentru că am notă. În scrisorile viitoare îţi voiu trimite pe lângă poesie şi proză provincială. Îţi scriu doar începutul la „Origini“:

Născut din Jupiter cu fata lui Ionescu
am moştenit
de la unul amintirea stelelor
de la celălalt
gustul bobocului de raţă pe varză...

Cu Lelioara nu m-am mai văzut. Ea nu reprezintă pt. mine decât terestrul. Eu vreau o iubire mare şi nu mă terfelesc în amoruri de-o clipă care să-mi răspundă: *Ich sehe nichts als einem schwartzen Pudel,* adică nu văd decât un căţel negru (luată din Faust). Trimite-mi revista lui Lăzărescu de la Predeal. O să-i scriu şi Lenei. Al tău...

Dragă Pavelicule, sunt f. supărat pe tine că nu vrei să-mi scrii. Dece atâta lene ? Voiu mai ţine la liceu o conferinţă despre poesia modernistă. Vreau să-i fac praf. Ce părere ai despre *Oraşe de nikel ?* Am atâtea să-ţi scriu dar uite ! te pedepsesc şi nu-ţi mai scriu nimic. Şi câte lucruri aveam să-ţi spun, inclusiv probleme de viaţă şi de moarte. Am cetit pe Einstein dar nu-ţi spun nimic pentru că sunt supărat. Pavelicu dragă, scrie-mi ! Te rog f. mult. La revedere...

Te rog să ceteşti scrisoarea alăturată la una din şedinţele voastre literare. În plicul viitor îţi voiu trimite din nou bani pt. scrisoarea ta. Am cumpărat vol. II din *Don Quijote,* în traducerea lui Popescu-Telega. În ceia ce priveşte a 4-a dimensiune a lui Einstein. Până acum se spunea că în lume nu există decât 3 dimensiuni: lungimea, lăţimea şi înălţimea. Einstein mai adaogă una şi anume cea de TIMP. De ex. un

fenomen cosmic față de noi nu are numai cele trei aspecte ci încă unul: timpul. Un alt principiu este acela care susține că Universul nu-i decât o linie curbă din cauza deviațiunilor ce sufăr razele de lumină, deviație foarte mare în Macrocosm. Deci concluzia este că Universul este curb și se sfârșește la Calea Lactee și anexele sale. Am văzut și filmul „Paganini" cu Iehudi Menuhim. Ce muzică ! Și ce diavol a fost acest vrăjitor al arcușului ! Păcat că la noi sonorul nu prea merge și filmul s-a întrerupt de cinci ori ! Deocamdată, atât ! Mâine plec la țară de Sf. Paști.

Dragi prieteni,

Acum când cu toții sunteți în fața mesei discutând și cetind din Opere proprii vă rog să-mi faceți și mie loc.

Romain Rolland scria într-o carte a sa „Eroii" că în viața noastră există o vârstă când negăm totul. Eu am ajuns la vârsta aceasta, căci acum neg și filozofia și poesia și viața materială și muzica și arta, chiar pe mine. Totuși mă documentez în toate ramurile, ascult tot felul de muzică, pe Sarasate și pe Sandu Albu, citesc *Birtul la Regina Pedaucquc* de A. France, Platon, Viki Baum, Goethe, Eugen Relgis, Poë (se citește Pău !!) și Maupassant. Mă documentez asupra tablourilor și picturilor celebre de la Leonardo da Vinci la Michel Ange, Murillo și Perahim. Caut să mă documentez în teoriile sociale și filozofice și să pătrund înțelesul lor. Totuși, eu le neg. Dece ? Vreau să-mi îngrijesc, mai bine zis, să-mi ar sufletul, să elimin toate neghinele și ogorul să rămâie sănătos. M. Dragomirescu arată că caracteristicile capo d'operei sunt: fondul, forma și armonia. Din toate eu vreau să posed armonia, pentru că ea e, după socotința mea, cea mai presus. Unde sunt eu ? Pe pământ, în aer, sub apă ? La dracu ! Vreau să renasc dintr-o celulă și să devin un organism, chiar

monocelular. Spuneţi de poesia mea că este greoae, ca un topor în apă. Spuneţi ce vreţi ! Eu o neg dar o scriu. Castelele imaginaţiei mele sunt prea sus, nici eu nu le mai ating. Şi nu le mai ating, vorba aia, din cauza treia.

Iată prieteni ceasul 12 de noapte. Întunerec ! Nedormind, veghez, veghez... Da, prieteni, mâine pe la 6 de ziuă soarele va apărea frângând întunerecul şi sărutându-mi fruntea obosită. Sunt sigur că voiu redeveni eu, marele Eu, plin de sănătate. Ah, Soarele !... Sărbători fericite la toţi !

Nu înţeleg pentru ce mă rogi să-ţi trimet poesiile cu negrii care îşi bagă instinctele în apă. Le găseşti interesante ? Bine, dar e un stadiu depăşit. Scrisoarea de-acum ţi-o scriu înainte de a pleca la ţară. Căruţa trebuie să sosească din moment în moment. Ai văzut „Adevărata Glorie" cu Gary Cooper (aici i se spune „Gheri cu păr"). Ce scenă când el aruncă lumânări şi arabii cred că sunt grenade şi dau înapoi ! Ascult acum la radio Simfonia pentru vioară şi orchestră de Brams. Sunt f. fericit. Ce mai face Lena ? Dacă vrea, să-mi trimeată scrisoarea în plicul tău. Cetesc acum o carte a lui Andrei Maurois, „Istoria Angliei". Foarte interesantă. Pavelicule, ceteşte te rog articolele lui Ionescu Gulian din *Lumea* de la nr. 27 (sunt cu urmare) asupra artei primitive. Foarte interesant. Ce faci cu revista ta ? Eu n-am scos „Oraşe de nikel". Nu mai am nici cerneală nici hârtie bună. Dragă Pavelicule, eu cred că ar fi bine să luăm un subiect oarecare şi să începem să-l discutăm prin scrisori. Ar fi ceva peripatetic. Uf, căruţa nu mai vine ! Am uitat să-ţi spun că de două săptămâni iau lecţii de vioară cu un profesor de-aici. Să nu crezi că nu-mi revăd poesiile. Dar nu pot să lucrez de cât o fracţiune de secundă, cât durează inspiraţia. De vre-o săptămână n-am mai avut inspiraţie. De multe ori îmi e silă

de această poesie. Poate voința să mai facă ceva. Timpul nu e pierdut: am 16 ani și jumătate. Să nu crezi că sunt un copil pierdut al cauzei poesiei nouă. Nu !

Sunt două probleme care mă frământă și anume:

1) valabilitatea pentru mine a poesiei pe care o fac acuma și

2) nevalabilitatea poesiei mele de acum pentru ceilalți.

Pe cine să urmez: opinia publică sau cerințele mele ? Aceasta e întrebarea. Am avut răbdare și am ascultat glasul opiniei publice dar totul a eșuat. Ce-mi rămâne aici este tocmai nodul gordian. Să-l tai ca Alexandru cred că nu ar fi bine, să-l las încurcat... la fel. Dragă Pavelicule, te rog să desbateți acestea la ședințele voastre literare. A venit căruța ! Al tău...

Adăugire după patru zile. Vreau să pun pe hârtie viața învățătorului cu piciorul rănit de brand, despre care ți-am scris. Mi-a fost foarte greu să redau clipa omorârii lui (pentru că el când a căzut într-o groapă a crezut că se află în lumea cealaltă). Pe urmă cum este dus la un spital de campanie și e îngrijit de o soră care îl iubește, dar moare de tifos exantematec și el pleacă în căutarea ei neștiind că a murit, până ajunge la Paris, Calcutta și în alte țări traversând și Oceanul și găsind pe o soră de-a ei care este geamănă și fermieră în Columbia. Nu știu ce-o să iasă. Eu cred că proza e mai grea decât poesia pentru că îți cere timp mai mult. Tu ce părere ai ? Dacă ne-am apuca să scriem romane sau epopei ? Răspunde-mi cu o părere personală de-a ta.

Am încercat să-mi schimb forma, după cum m-ai povățuit, dar ea a devenit fadă. Eu aș vrea o formă wagneriană a versului, de ceață londoneză. M-am cercetat ca să văd ce fenomen se petrece cu mine. Eu am un timp de scris foarte mic, căci nu pot să fac decât o poesie pe zi. Îmi vine în minte

un amalgam pe care trebuie să-l etalonez într-o fracţiune de secundă. Ca şi cum aşi vrea ca un peisagiu de câţiva chilometri să-l redau pe o bucată de hârtie cât o palmă. Vei spune că versul trebuie sintetizat, trebuie să aibe precizie. Da ! dovadă că poesiile mele nu întrec o pagină, dar peisagiul pe care trebuie să-l redau este vast, foarte vast, de milioane de chilometri. Vei desbate această problemă şi în forul tău interior ? Scrie-mi cât mai repede...

Îţi trimet o poesie cu condiţia ca să-mi scrii numaidecât părerea ta. Dacă e proastă poţi să-mi scrii: „Imbecilă !".

Scriu incontinuu. Fac şi distrug. În viitoarea scrisoare îţi voiu mărturisi ceva f. important. Răspunsul tău va fi decisiv.

P.S. Pe aici a plouat mult. Să dea Dumnezeu o recoltă bună, că altfel nu ştiu ce o să facem. Pavelicule, să nu-ţi spui încă părerea asupra mea. Te rog ! Mai aşteaptă. Pe urmă mă poţi socoti eşuat lamentabil, pierdut cauzei poesiei nouă. Să dai verdictul mai târziu. Am întâlnit aici pe domnişoara Mihăescu care a stat la voi. Ştii, fata aceia grasă care niciodată nu termina la pian vre-o bucată muzicală şi care seara, de frica întunerecului, nu se ducea la privată şi făcea pipi pe scări.

Dragă Lelioara, trebuie să fie frumos la Deleni, mai ales acum când e primăvară şi totu-i înflorit. Mă întrebi dacă mă mai gândesc la tine. Lucrurile s-au schimbat, dragă Lelioara, eu am devenit prea măcinat de idealuri inaccesibile ca să mai pot vedea această lume, cu toate nimicurile şi făgaşele ei fireşti. Nu mă condamna, nici eu nu mai ştiu care mi-e viaţa, pe pământ sau în văzduh. Inconştientul însă mă cheamă spre tine ca America pe Columb. Aşi vrea şi nu aşi vrea să te chem, aşi vrea şi nu aşi vrea să te caut. Pe la UTM n-am mai trecut pentrucă am intrat în vacanţă. Când vei veni la A.

poate vom sta de vorbă. Eu vreau să iubesc dar vreau o iubire mare care să mă distrugă. Tocmai am scris o poesie „Răspândire alegorică". Mai am încă mult de lucrat la ea. La început e vastă, oarecum greoaie, dar restul devine din ce în ce mai strâns, ca un pumnal. Aşa cum e şi inima mea străpunsă. Al tău...

Dece îmi scrii că nu ai înţeles scrisoarea mea ? E atât de greu, Lelioara, să pricepi că cu mine se petrece ceva foarte important, aproape mortal ? Nu este nimic adevărat în legătură cu Maricica, colega ta. N-am făcut decât să-i împrumut nişte cărţi fiindcă ea mi le ceruse. E drăguţă, nu te contrazic. Dar de aici şi până la a face atâtea presupuneri... Nu ţi-am spus că sunt un damnat ? Cum poate un damnat să se uite la o fată oarecare ? Şi pe urmă ea iubeşte pe Viorel. Ai tăi ce mai fac ? Cum o duceţi cu mâncarea ? Pe-aici lipseşte în cont. Transmite respectuoase complimente sorei tale, care e cu tine. Acum e 7 ½ seara după concertul de la radio a lui Menuhim, un mare violonist şi muzician. A cântat Bach şi Beethoven. M-am adăpat la o muzică divină. M-a cuprins o mare simpatie pentru toţi şi pentru toate, până şi pentru un căţeluş de lângă mine: îmi vine să-l sărut în bot. Totul e poetic. Nu-i minunat ?

P.S. Mi-ai scris că nu stai pe câmpuri ca să nu-ţi intre o urechelniţă sau alte dihănii în ureche. Mama are o carte veche de pe vremea lui Pazvante şi pentru cazul că ţi-ar intra în ureche aşa ceva uite cum trebuie să procedezi: ţi se pun picături de unt-de-lemn pic-pic până se umple urechea şi insecta iese la suprafaţă moartă sau vie. Dacă insecta este vie şi-ţi bâzâie-n ureche se face o pâlnie de hârtie şi se introduce în ureche cu partea ei strâmtă. Celălalt capăt al pâlniei se pune la foc până se încălzeşte aerul şi individa iese afară. Al tău...

Dragă Pavelicule, cu familia stau foarte rău. Nimeni nu mai vorbeşte cu mine. Au şi spus că mă desconsideră. Pretind că nu învăţ, că nu am trecut măcar un an fără să fiu corigent. Pavelicule, ce-ţi scriu eu aici să nu se audă, mai ales Lena să nu audă. Şi nici prietenii mei. Deocamdată sunt dârz, deşi în mine se dă o luptă titanică. Pavelicule, să-ţi spun ceva ! Octavianus Augustus, cel mai mare împărat al Romei, în tot timpul domniei sale s-a arătat un om prost, pe care oricine putea să-l tragă de mânecă. În realitate el era un om extraordinar, care făcând pe prostul a putut să mărească imperiul şi să facă o bună administraţie. Pe patul de moarte a întrebat: Ei, mi-am jucat bine comedia ?

La mine, Pavelicule, este ceva foarte natural marca aceasta de prost pe care o port. Poate oi fi şi prost dar îmi şi place să fac pe prostul, aşa, vorba aia, din cauza treia. Asta nu se înţelege de mulţi. Sunt ameninţat pe sem. II la Matematică şi Chimie (puţin la Naturale) şi asta fiindcă m-am pus în gură cu profesorii. Cea de Chimie te ascultă după carte, cuvânt cu cuvânt. Acum o săptămână a venit un inspector de Chimie iar profesoara noastră, ca să nu i se facă inspecţie, a lipsit de la şcoală. Aceiaşi metodă ca şi acum 2 luni când a venit un alt inspector şi ea la fel a făcut pe bolnava. Cel de Religie cântă pe nas şi fornăie. Când i-am amintit chestiuni de lamarkism şi altele mi-a răspuns pe latineşte: *Epicuri degraege porcum*. Am terminat caetele I şi II din Klenk, Maestrul mi-a spus că e un adevărat record. Studiez fără odihnă. Am cetit „Pe frontul de West nimic nou". În vacanţă vreau să cetesc pe rupte.

Dragă prietene, nu înţeleg tăcerea ta. Dece nu-mi scrii ? Eu am intrat în vacantă. Tata s-a interesat la şcoală şi directorul i-a spus că am trecut, deci *promovat !!!* În ultima

scrisoare îţi spuneam că sunt căzut la trei obiecte (la toate aveam media 4,50). Noroc cu lucrările de sinteză care m-au mai urnit din loc. M-am îndreptat la toate afară de matematică, dar Conferinţa profesorilor m-a trecut. Ce să-ţi spun, profesorul de Matematică vroia să mă lase, dar s-au ridicat unul, doi, trei ş.a.m.d. până a ajuns toată Conferinţa să mă susţie. În fine, am trecut în clasa a 7-a şi peste doi ani la Universitate ! Pavelicule, tu în ce stare eşti ? Ai trecut ? Acum cetesc „Teoria Fatalismului", apoi mulţi autori în care vreau să mă documentez: Gorchi, Musset (Ballade de la lune), Gane, Lamartine (À Elvire) şi mereu Ibsen. Gane îmi place. Am prins o mare simpatie pentru Macsim Gorchi. Este un scriitor modern (Maria Olesnowa, Burghezii, Azilul de noapte şi, mai ales, Conovalow). Am cetit ceva şi despre Ibsen. Iată ce se spune: Ibsen priveşte nenorocirile, crimele, corupţia şi toate celelalte ca venind de la om. Omul este vinovat de corupţia şi nenorocirea acestei lumi. Şi când va fi o reformă a lumii ea se va face nu în sânul societăţii ci în sânul omului. M-am gândit şi eu să scriu o piesă. Deocamdată i-am găsit titlul: *Omul e marfă*, după celebra vorbă a lui Marx. Fetele îmi zic Minulescu de la conferinţa pe care am ţinut-o la liceu. Câteva sunt foarte simpatice. Să nu crezi că am uitat-o pe Lena. Sper că nici ea.

Dragă Lelioara, aici se fac pregătiri intense pentru montarea piesei „O noapte furtunoasă", eu urmând să fiu director de scenă şi, eventual, să joc pe Rică. M-am gândit să te propun pentru rolul Ziţei. Ce zici ? Nu ţi-ar veni bine ? În rest cetesc pe Cronin şi „Originea familiei" de Fr. Engels. Din cauza luminii (motorul de la Uzina electrică e dat la reparat) nu am putut asculta concertul de Joia trecută în si minor de Paganini şi nici ieri concertul de Ambrosio.

P.S. Să ştii că avem întregul sprijin al dirigintelui (profesorul de Geografie) pentru Noaptea furtunoasă. Vrea neapărat să te cunoască, mai ales că a aflat că eşti cineva pe la UTM. În legătură cu nepoţelul tău care face mereu noaptea şi udă patul iată ce scrie în cartea cea veche a mamei: se ia un cap de ştiucă, se usucă, se pisează bine şi se pune în apă călduţă. Se bea un păhărel înainte de culcare. Să vezi c-o să-i treacă.

Dragă Lelioara, am fost ieri în prima mea deplasare în judeţ. Camionul, ca vai de el, ne-a zdruncinat toţi creierii din cap. Drumul până la Răducăneni e mizerabil, numai gropi şi bolovani. Am fost în trei locuri: la Răducăneni, la Bazga şi... la Deleni. Am crezut că o că te întâlnesc, dar n-am ştiut unde stai. Îmi venea să-ţi strig numele din Crucea satului să se audă în toate casele, poate aşa ai fi apărut. Am vorbit la şcoală despre problemele tineretului de azi, numai că în clasa respectivă nu erau decât bătrâni şi babe, şi vreo trei copii, dar mici de tot. Unul s-a cerut afară şi ca un „profesor" ce eram i-am dat drumul. Tovarăşul Aciobăniţei mi-a zis că e bine, că începutul e totdeauna greu, pe urmă vin realizările. Ştii să vorbeşti ! mi-a zis. Şi asta e foarte important acum când trebuie să convingem lumea ! Nici nu mai ştiu ce le-am vorbit, le-am pomenit şi de Macsim Gorchi, de copilăria lui grea, dar şi de poesia timpurilor nouă, care nu mai seamănă cu ce-a fost înainte. Aciobăniţei m-a întrebat după aceia cine e Saşa Pană, că nu mai auzise de el. Tu unde erai ? Tot timpul cât am traversat uliţa satului m-am uitat prin curţi, doar te voiu vedea. Sau ai plecat între timp din Deleni ? Atunci şi scrisoarea mea nu-ţi va parveni. Dar poate rudele tale o vor trimite la A. Ea nu-i importantă, în fond poate s-o cetească oricine. Mai vroiam să-ţi spun şi alte lucruri dacă mă opresc

aici. Nu sunt sigur că rândurile astea le vei putea ceti. Şi-atunci ce rost are ? Altă dată însă îţi voiu vorbi de starea mea adevărată pe care nu vreau s-o divulg nimănui, decât ţie...

Deci erai totuşi în sat şi te spălai pe cap, de aceea n-ai putut să mă vezi. Acum pot să-ţi dau şi amănunte. Dimineaţa de duminică a fost extraordinar de frumoasă. Am putut admira pădurea de la Creţesti şi aerul răcoros (am pornit din A. pe la 6 dim. ca să nu ne prindă căldura pe drum). Toată lumea era somnoroasă, numai mie îmi venea să chiui de fericire. Ştiam că vom merge şi la Deleni şi mă gândeam că o să te întâlnesc. Am făcut cele mai nebuneşti planuri: că ne vom retrage undeva în pădure, numai noi doi, noi doi cu dragostea noastră, într-o linişte desăvârşită. De când ne cunoaştem n-am fost niciodată singuri, cu adevărat singuri. Te-am dorit foarte mult, dragă Lelioara, în ziua aceea. Aşi fi dat orice pentru o oră de iubire. Sunt prea îndrăzneţ dacă îţi mărturisesc acest lucru ? Fiinţa ta mă cheamă prin toate firele invizibile ce ne leagă. Ştiu că şi tu mă iubeşti. Şi-atunci de ce să nu ne întâlnim ? M-am şi gândit la următoarea soluţie: poimâine, adică tot duminică, plecăm din nou în judeţ să vorbim masselor. Vom merge al Răsuri, dar drumul trece, după cum ştii, tot pe lângă Creţesti. M-am gândit ca la întoarcere să-i spun lui Aciobăniţei că mă opresc să înoptez într-un sat din apropiere unde am o rudă. Aş face pe jos vreo 8 km. până la Deleni şi aşi fi pe înserat la marginea satului, unde se bifurchează drumul, cel spre Răducăneni şi cel spre Creţesti şi unde e şi iazul în care îmi povesteai că te scăldai când erai mică. Am controlat cerul şi va fi lună plină. Deci vom avea lumină şi vom simţi şi atracţiunea ei. Ştii că dacă Pământul ar consta numai din materie solidă, atracţiunea Lunei abea s-ar simţi ? Dar trei sferturi din suprafaţa planetei

e acoperită de apă şi apa asta urmează Luna în drumul ei împrejurul Pământului, întocmai cum urmează pilitura de fier risipită pe o foae de hârtie un magnet pe care îl plimbi pe deasupra ei. Cât e ziua şi cât e noaptea de mare, o fâşie de apă tot se ţine după Lună. Iar când fâşia e lată de câteva sute de chilometri ea pătrunde în golfuri, porturi sau în gurile râurilor şi astfel se produc mareie de şase, de nouă sau de douăsprezece metri, care fac navigaţia foarte anevoioasă. Dar nu-ţi fie teamă, vei fi cu mine. De dormit voiu dormi afară, dacă va fi nevoie. Îmi promiţi că vei veni ? Eu te voiu aştepta. Nu mai ai timp să-mi răspunzi, aşa că va trebui să vii la întâlnire, orice s-ar întâmpla, măcar pentru a-mi spune că nu poţi sta cu mine şi că nu ne putem îndeplini proectul. Pe duminecă, pe la asfinţitul soarelui, la răscruce...

Te-am aşteptat până după căderea nopţii. Am tot sperat că vei veni, dar aşteptarea mea s-a transformat în cea mai neagră deziluzie pe care o poate îndura cineva. Cum ai putut să mă laşi pradă întunerecului şi desnădejdii, să-mi fac cele mai negre gânduri, să prefer a muri, acolo, la marginea aceia de lume, neştiut de nimeni ? Acum, când îţi scriu de-acasă, sunt mai liniştit, şi în ceea ce mă priveşte, şi în ceea ce te priveşte. Lucrurile au luat sfârşit între noi, speranţele s-au năruit şi cred că nu ne mai rămân nici amintirile, nici un fel de lucruri care să ne mai unească. Ai fost o umbră şi vei rămâne o umbră ce se va pierde ca toate umbrele. Destinul a vrut aşa. Ei bine, fie ! Felicitări pentru absenţa şi dispariţia ta din viata mea...

(Fragmente din romanul „Dragoste cu vorbe şi copaci“,
Cartea Românească, 1987.)

EROTICA MAGNA

sau despre câteva dintre cele mai avantajoase poziții ale amorului perfect

PRIMA POZIȚIE sau cum e mai bine să privești o femeie. În genere, femeile se împart în comestibile și necomestibile. Această clasificare nu-mi aparține, ea a fost făcută acum patruzeci de ani, la Târgoviște, în tratatul său *Despre femeia esențială,* de către Mircea Horia Simionescu. Câțiva ani mai târziu, Radu Căplescu, un alt prieten savant, făcea și el o clasificare, criteriul fiind cel al ponderabilității. La baza acestuia stăteau studiile foarte serioase și aplicate întreprinse ani de zile de autorul lor pe zeci de exemplare întâlnite, analizate, pipăite și supuse la teste dintre cele mai grele. Astfel au ieșit patru tipuri caracteristice: *grasa-grasă*, *grasa-slabă* (constituțional grasă, dar făcând eforturi supraomenești de a slăbi), *slaba-grasă* (constituțional slabă, dar îngrășată datorită unor cauze incontrolabile) și *slaba-slabă* (idealul de frumusețe al prietenului meu, adevărate femei-schelet, învelite câteodată în piele).

Tot în acea perioadă apărea și clasificarea unui alt autor de prestigiu, Victor Bercescu, traducător ocazional din Lorca și voiajor talentat prin America de Sud, mai ales Brazilia, unde teoria lui avea să capete confirmări năucitoare. După acest autor instrumentul taxonomic cel mai exact este *transatlanticul*, de unde și expresia „Face ca transatlanticul",

aplicată unor femei monumentale, imposibil a nu fi văzute (şi, într-adevăr, poţi să nu vezi un transatlantic ?). Lui i se asociază un alt preceptor de renume, Nicu Bellu, cel ce avea să scrie emoţionantele versuri:

Un diamant e nava ta, mulatro
şi-o habaneră
coapsa-ţi de rubin.

Criteriul adoptat de Bellu e unul pur cantitativ: până la o sută de femei cucerite, de la o sută la două sute, între două sute şi trei sute ş.a.m.d. Se mai numeşte şi *criteriul Bellu* sau *criteriul Leporello,* după zona geografică la care este aplicat. Cuantificarea femeilor cucerite are marele avantaj al simplităţii, ea fiind oportună în stabilirea de statistici. Dificultăţile apar când se încearcă o nuanţare a cuceririlor, în funcţie de ten, păr, diametru toracic, sveltеţea gambelor, ochi adânci sau misterioşi, aluniţe şi altele. Aici lucrurile se încurcă şi deseori se pot produce alunecări imprevizibile, întrucât trecerea de la o sută de femei la altă sută îngreunează memorarea şi ne opreşte să mai avem dulci aduceri aminte, lipsindu-ne astfel de chiar motivaţia de bază care ne-a îndemnat să facem respectivele cuceriri.

La clasificările de mai sus se adaugă altele, de mai mică importanţă şi care nu fac decât să îmbine criterii, funcţii şi aspecte analizate atât de serios de autorii pomeniţi. Eclectismul lor se justifică parţial prin aceea că epoca pe care o traversăm, epoca de net alexandrinism, este lipsită de harul inventivităţii, are mai puţine legături cu însuşi fenomenul analizat, se bizuie mai mult pe sursele livreşti decât pe faptul brut, de viaţă. Un exemplu grăitor e şi clasificarea despre care se vorbeşte în ultimul timp, atât în cercurile savante, cât şi în rândurile marelui public, despre o aşa-zisă clasificare a

femeilor în *crăpcene* (denumire împrumutată din ichtiologie) şi *şuncane* (cu o armonioasă distribuţie a cărnii şi grăsimii, exact ca la buna şuncă de Praga), clasificare căznită, cu vădite împrumuturi post-moderniste.

Un fapt însă este cert. Indiferent de clasificaţia lor, de preferinţele noastre, care pot merge de la femeia comestibilă la cea care face ca transatlanticul, de la ingenua slabă-slabă la numărul de inventar *due mille tre* sau la o crăpceană simpatică şi zglobie, în materie de femei contează, în primul rând, modul de a le privi, de a le aştepta şi de a le aborda. Acesta trebuie să fie un mod serios şi foarte just. Pentru a obţine o asemenea poziţie e recomandabilă o pertinentă adulmecare a lor cu toate simţurile, cel mai bun fiind ocheanul întors, cu partea care îndepărtează şi care ne permite o alunecare rapidă în spaţiu a persoanei dorite. Ciocnirea acesteia de noi, care se va produce mai târziu, nu ne va găsi nepregătiţi. Ca să nu mai vorbim că acest exerciţiu ne va uşura şi despărţirea *de facto,* atunci când ea se va produce (Cf. *Ocheanul întors* de Radu Petrescu, Cartea Românească, 1977, *passim*).

A DOUA POZIŢIE sau cum să strângem mâna iubitei pe sub masă.

O asemenea situaţie nu se întâlneşte prea des. Dar dacă mâna iubită are un frumos inel pe unul dintre degete, senzaţia atingerii concomitente a două regnuri (cel animal şi cel mineral), va produce în noi senzaţii imposibil de obţinut altfel. Cu alte cuvinte *per anellus ad astra.* Compoziţiei sublunare a falangelor subţiri şi delicate, cu vinişoarele palpitând de nelinişte, îi face bine materia grea, rămăşiţă a exploziei primordiale, poposită întâmplător pe micul obiect

anatomic. Fiorul cosmic transmis atunci poate produce grave perturbaţii în sistemul nervos sau în circulaţia sângelui.

Atingerea se cade a fi, de aceea, scurtă şi neobraznică. Astrul de sub masă poate declanşa mari dezastre şi orice îndrăgostit precaut ştie să se păzească, scutindu-şi iubita şi pe comeseni de cataclisme nedorite. Cei care nu au respectat anumite limite au avut multe de suferit. Micile ocupaţii clandestine s-au soldat fie cu prinderea făptaşilor, fie cu banalizarea lor. Degetele ce se întâlnesc în semiobscuritate sunt astfel încărcate cu energie încât până şi intenţia apropierii poate declanşa puterea degajată de o centrală atomică de capacitate medie. Combustibilul nuclear fiind procurat de aşchia de metal nobil, e bine ca acesta să fie protejat printr-o mângâiere rafinată. Este contraindicată răsucirea pe falangă, apăsarea sau, lucrul cel mai grav, scoaterea inelului de pe deget.

Recomandabil e să se caute pernuţele din palmă. Ele sunt dulci şi mătăsoase. Nici degetul mic nu e de lepădat. Spre el pot fi trimise tone de pofte, e atât de elastic şi dur că suportă orice greutate. Pielea fiind aici redusă la strictul necesar nici nu e nevoie de colindat prea mult. E ca un stătuleţ din Emiratele Arabe Unite căruia îi poţi vedea graniţele din orice punct te-ai afla. (A se consulta *Atlasul Geografic General,* Editura didactică şi pedagogică, 1974, p. 106, careul C-2).

A TREIA POZIŢIE sau cum trebuie să fie primul sărut. Tipologic, săruturile se împart în transcendente şi imanente. La rândul lor, cele transcendente (căci despre ele intenţionăm să vorbim) se subîmpart în *primordiale* şi *repetitive.* Unii autori mai vechi făceau o împărţire a acestora în analitice şi sintetice, având în vedere mai puţin conţinutul, cât latura lor formală. Analiticul vrea să însemne sărutul ca o înşiruire de

senzații, pe când sinteticul aduce o ordonare a acestora, o ierarhizare a lor, prin eliminarea celor inutile sau nesemnificative. O ilustrare a acestor două categorii din urmă ne poate oferi vizionarea unui film de-acum patruzeci de ani, chiar și a unuia sovietic, când îndrăgostiții prestau săruturi foarte cuviincioase (săruturi sintetice), cu totul deosebite de săruturile din zilele noastre unde un Robert de Niro poate fi văzut devastându-și, pur și simplu, partenerele (săruturi analitice).

Dar și aici lucrurile sunt destul de nelimpezi. Cercetătorii mai noi ai fenomenului au constatat că, în pofida aparențelor, așa-zisele săruturi sintetice pot ascunde adevărate revărsări de lavă, explozii interioare nimicitoare, ce mătură granițele dintre sintetic și analitic, așa cum o furtună mătură tot ce întâlnește în cale. De-aceea s-a și renunțat la asemenea disjuncții, păstrându-se doar categorisirea de mai sus.

Sărutul primordial. Formă spontană de aplicare a „principiului lui Peirce" (filozof și logician american, 1839-1911, autorul celebrei lucrări *Cum să facem ideile noastre mai clare).* Acest principiu sună cam așa: „Sensul unei idei se reduce la consecințele sale practice". Or, sărutul primordial îndeplinește cel puțin una dintre condiții, și anume, că este practic. Dar cum poate să fie un sărut și idee ? Aici lucrurile trebuie analizate foarte nuanțat. Sărutul e idee când se desprinde de treapta senzorială, când capătă un grad de generalitate care să-l facă apt de a zbura din contingent. Problemă greu de rezolvat dacă o tratăm pe căile obișnuite. De aceea e necesar să apelăm la un concept mai puțin cunoscut marelui public, anume, conceptul de *sărut non-figurativ.* Ce-ar fi acesta ? Spre deosebire de *sărutul figurativ,* care e sărutul văzut și practicat de toată lumea, cel non-figurativ e sărutul în absența persoanei iubite, sărutul

abstract, sărutul muzical. E ca atunci când ne sărutăm pe noi înşine într-o oglindă sau ca în acele versuri ale lui Platon adresate unui prieten din tinereţe: „Priveşte la stele, prieten al meu Aster ! O, de-aş fi eu cerul să te privesc cu ochi nespus de mulţi !". Idee reluată şi de Shakespeare în *Romeo şi Julieta.*

Aşadar, primordialitatea sărutului nu e dată de actul în sine, ci de ceea ce a fost în mintea noastră cu mult înainte ca acesta să se producă. De-aici şi neîndemânarea unor îndrăgostiţi de a executa cu precizie primul sărut: fie nu ţintesc cum trebuie şi-atunci avem situaţii dintre cele mai caraghioase, cum ar fi mozolirea cu ruj şi rimel a obrajilor, nasului şi bărbiei, fie produc adevărate vârtejuri, devastarea sau strangularea, până la sufocare, călcarea pe pantofi sau zburătăcirea micuţei pălării, montată cu atâta grijă pe cap de către parteneră.

De-aceea e recomandabil să exersăm din fragedă pruncie sărutul figurativ, aplicat cam pe toate vietăţile întâlnite: pisicuţe, căţelandri, prietene de joacă, răţuşte, pui de găină, chiar şi flori. Aceste mici exerciţii, asociate mai târziu cu puparea în vânt a mătuşilor de tot soiul, ne vor face apţi pentru marele sărut. În acest fel, şi trecerea de la figurativ la non-figurativ se va face lent şi foarte firesc.

Se poate consulta cu folos: Sergiu Samarian şi Radu Vasilescu: *Şahul pentru amatori,* Editura Sport-Turism, 1975, cap. „Deschideri".

A PATRA POZIŢIE sau despre puterea de fascinaţie a ochilor.

Privirea e însuşi resortul iubirii. Cu ea începe şi se termină totul. Fiind dintre toate simţurile cel mai „teoretic", e şi normal să fie aşa. Este stadiul pe care trebuie să-l

atingem, condiția *sine qua non*, așa cum în materie de filozofie, după o vorbă celebră a lui Hegel, pentru a începe să filozofăm „trebuie cu necesitate să fim spinoziști" (*Vorlesung über die Geschichte der Philosophie*).

Un alt autor, nu mai puțin celebru, Didel Fole, anglicist reputat, crainic la emisiunile pentru străinătate ale postului de radio București, susținea rolul apoftegmei în privitul unei femei. Enunțarea unei maxime celebre, într-o limbă de largă circulație, aduce un plus de penetranță, fixează în cuvinte ceea ce cu greu ar putea fi fixat altfel, rezumă o întreagă stare într-o exprimare fericită. Ca să nu mai pomenim de aspectul endocrin al problemei, aspect cu justețe arătat de recentele studii ale eminentului medic din Israel, doctorul Oswald Brill, care a și stabilit cu precizie relația dintre enunțul unei apoftegme (de preferință latinești) și cantitatea de hormoni secretată. Lăsând de-o parte aceste considerații preliminare, să arătăm în cele ce urmează cum trebuie să fie privirea unui îndrăgostit. Iată și o listă, întocmită cu ani în urmă, pe baza lecturilor întreprinse la acea dată:

1. Marea cantitate de informație care poate fi introdusă prin receptorul vizual (10^8 biți, cu o capacitate a canalelor de ordinul a 10^6 biți) explică rolul crescând al ochiului în selectarea semnalelor provenite de la persoana iubită. De-aici rezultă necesitatea privirii cu coada ochiului, într-o primă etapă, intensitatea senzațiilor putând duce la dereglări nedorite. Purtarea unor ochelari de soare e mai mult decât recomandabilă.

2. Într-o a doua etapă se cuvine *a ochi* ceea ce nu se vede, exact ca în versurile lui Daniel Turcea: „a vedea ce nu se poate privi/a asculta ce nu se poate rosti..." (poezia „Prima oară", din *Epifania*, Cartea Românească, 1978, p. 40).

Una din căi este golirea întregii tale fiinţe de toate senzaţiile prezentului şi umplerea cu tot ce ai văzut de când ai cunoscut-o. Operaţie nu uşoară, dar plină de consecinţe delicioase. Cine reuşeşte acest stadiu „spinozian" se poate socoti fericit. Privirea îţi va fi atunci liberă şi uşoară, iubita transformându-se într-o umbră ce-ţi va acoperi faţa precum o pasăre din înalturi.

3. Ultima etapă, numită şi „ochi de bou", etapă de aparent imobilism, dar şi de mare frumuseţe decorativă, seamănă cu acea fereastră rotundă sau ovală de mici dimensiuni, practicată într-un zid, într-un timpan sau în pereţii unei încăperi de la mansarda unui edificiu (Vezi şi *De Architectura* a lui Marcus Vitruvius).

A CINCEA POZIŢIE sau cum să tragem foloase din dezbrăcatul unei femei.

Operaţia, în sine, pare ceva foarte simplu, la îndemâna oricui. Dar dacă numai cu un grad schimbăm unghiul, admiţând, ca în filozofia Zen, prezenţa divinului în multitudinea vie a tuturor lucrurilor acestei lumi, atunci satisfacţia oferită de tot ceea ce este trecător va căpăta alte dimensiuni. În acest fel nu ni se va părea anormală înscrierea dezbrăcatului unei femei printre profesiunile de mare rafinament, cum sunt scrima, tragerea cu arcul, ikebana sau arta ceaiului.

În fond, ar fi vorba de acea „sfântă viclenie" de care pomenea Baltasar Gracian, e-adevărat, aplicată „eroului" său, dar care foarte bine s-ar potrivi şi femeii adevărate, care nu se dezvăluie imediat, care e ascunsă şi misterioasă, uimind pe omul obişnuit, în genere, amator mai mult de servante.

În acest fel scăpăm şi de multele dubii pe care cei vechi le aveau în legătură cu femeile. Un caz este cel al lui Rafael,

dintr-o scrisoare către Baltasar Castiglone: „Vă spun că, pentru a picta o femeie frumoasă, am nevoie să văd mai multe femei frumoase; cu condiţia ca domnia-ta să se afle cu mine spre a alege ce este mai bun. Dar întrucât ducem lipsă şi de judecători pricepuţi şi de femei frumoase, mă folosesc de o *anumită idee* care îmi vine în minte. Că aceasta are valoare de artă, nu ştiu; mă străduiesc mult să o am".

Ei bine, cât de simplu ar fi fost dacă Rafael ar fi avut la dispoziţie măcar una din tehnologiile noastre. N-ar mai fi avut nevoie nici de un număr prea mare de exemplare, nici de consilieratul vreunui prieten.

Femeia modernă are gustul şi plăcerea capodoperei. Atât de bine ştie să îmbine aparenţa şi esenţa, să închidă şi să deschidă, în acelaşi timp, *lumea* ei, încât aproape nu e nevoie ca degetele noastre neliniştite să întreprindă alte mişcări în afara celor impuse de ea. Greşeala cea mai mare a majorităţii bărbaţilor e de a impune un ritm şi o succesiune străine artei dezbrăcatului. Aceasta are reguli la fel de stricte precum arta încrucişării săbiilor sau cea a unui delicat aranjament floral.

Pentru necesara ucenicie în această materie, mai toţi autorii, printre care deja pomenitul Radu Petrescu (a se vedea *Matei Iliescu)* recomandă îmbrăcatul pe furiş cu unele veştminte ale femeii iubite. Ce poate fi mai *didactic* decât învăţarea foşnetelor unor textile pe propria-ţi piele, mângâierea prelungă a mătăsii sau măsurarea gradului de portanţă al unei pălărioare care să te coafeze cu un ornament surprinzător ?

Astfel pregătiţi, nu ne va mai surprinde nimic, nici apariţia lui Venus goală, şi care, cum scria Urmuz, avea „mâinile împreunate după cap, sub părul-i de aur despletit... În aer, căldură şi arome aţâţătoare. Fuchs (şi aici fiecare din noi ar trebui să se vadă în postura celebrului erou !), de

ruşine şi de teamă, ar fi vrut să intre undeva într-o crăpătură. Cum însă aşa ceva nu există în Olymp, se văzu nevoit să-şi facă singur curaj".

Curajul lui Fuchs l-am avea şi mulţi dintre noi dacă, precum acesta, am şti un lucru pe cât de elementar, pe atât de obligatoriu: „În dragoste, spre deosebire de muzică, totul sfârşeşte printr-o uvertură".

A ŞASEA POZIŢIE sau cum să folosim plecările şi întoarcerile iubitelor.

Vorbind despre personalitatea orelor, Virgil Nemoianu, autor puţin cunoscut la noi, afirma cu ani în urmă (vezi *Simptome,* EPL, 1969) că cele mai bune ore pentru adulter sunt cele de dimineaţă, adică în momentele deshabillé-ului, ale semi-somnolenţei, ale nepăsării. El le numea „ore fleşcăite şi vesele".

Adulterul fiind expresia supremă a iubirii (vezi Denis de Rougemont: *L'Amour et l'Occident*), e normal să ne întrebăm ce legătură este între acesta şi plecările ori revenirile iubitelor noastre. Explicaţia e una singură şi de ordin psihologic: decizia cedării are nevoie de o mai scurtă sau mai lungă perioadă de recluziune, perioadă în care femeia iubită ne cântăreşte „obiectiv" toate calităţile, cumpăneşte pericolele la care se expune, hotărăşte scenariul final. De aceea, pe bună dreptate, un coleg de-al meu din anii de liceu, valoros profesor de istorie-geografie într-o localitate din nordul Moldovei, exclama cu îngrijorare, dar şi cu veselie: „S-a întors Maricica ! Acuma, ţine-te, Pârleo !"

Snoava cu Alistar (căci aşa se numea colegul meu) vrea doar să descrie, în termeni familiari, un proces care e cu mult mai complicat decât se crede. El îşi are originea în modul diferit în care percepem timpul. Aceşti timpi sunt foarte

diferiţi, şi prima tentaţie ar fi ca, urmând exemplul lui Fernand Braudel şi al şcolii sale, să introducem conceptele de timp lung, timp mediu şi timp scurt. Întreprindere şi grea, şi riscantă. De aceea vom recurge la propria noastră distribuire a timpului, spunând că unitatea cea mai potrivită ni se pare a fi o *maricică,* ce n-ar depăşi durata unei zile – lumină, formată fiind din mai mulţi *alistari* (unităţi mai mici, măsurate de la 1 – 2 minute până la o oră – o oră şi jumătate).

Vă daţi seama ce uşor ne va veni acum să calculăm afirmaţia prestigiosului om de litere că, având în vedere şi ambientul matinal al adulterului, cele mai bune momente se situează între orele 8 şi 9 adică, în termenii noştri, în intervalul dintre două „maricici", după trecerea a trei până la patru „alistari".

Un caz extrem de aşteptare relatează Gellu Naum în *Zenobia* (Cartea Românească, 1985): un anume Pedro Miguel da Silva, dintr-un sat de lângă Bahia, a trăit 40 de ani înlănţuit de trunchiul unui copac. El fusese înlănţuit acolo de către cumnatul său. După ce acesta muri, cele două surori ale sale au continuat să-i aducă zilnic mâncare şi să-i facă toaleta de două ori pe săptămână.

Ce destin nemilos ! Bietul Pedro Miguel, ţintuit ca Prometeu, şi-a văzut viaţa sfâşiată de netrebnicie şi, ca şi nefericitul erou, n-a cunoscut nici dragostea, nici mângâierea, asistând neputincios la scurgerea atâtor *alistari,* de la *o maricică* la alta, în neantul nepăsării generale.

Pentru un antrenament eficace în materie de sosiri şi plecări, alţi autori recomandă răsfoirea cu atenţie a mersurilor de trenuri expirate, acestea având darul de a ne învăţa cât şi cum să aşteptăm.

A ŞAPTEA POZIŢIE sau despre câte feluri de a urca într-un pat există.

Mai toţi autorii sunt unanimi în a recunoaşte că urcatul într-un pat depinde de caracterul fiecăruia. Şi aici deosebim mai multe feluri: vijelios sau turbat, ancestral sau ritualic şi predestinat sau aglomerativ. Ultimul, cel mai bine ilustrat de filme precum *Ultimul tangou la Paris* sau *Basic Instinct,* se derulează (termenul e la modă) cu mult înainte de a se ajunge la patul dorit. El poate începe de oriunde, dintr-o piaţă, dintr-o gară, la restaurant sau pe stradă, în aglomeraţia cea mai mare. Nu are nevoie de nici un fel de condiţii, de preparative deosebite, izbucneşte ca un incendiu şi nu se termină până nu se consumă şi ultima pâlpâire. Orice participant la traficul urban poate admira în voie cum cei doi se sărută, se înghesuie unul în altul, se sufocă în atâtea îmbrăţişări, absolut indiferenţi la ce se întâmplă în jurul lor, că îţi vine să crezi că ai de-a face mai degrabă cu nişte somnambulici decât cu nişte oameni cât de cât normali. Şi dacă nu-i calcă maşinile, camioanele, trenurile, dacă nu cad peste ei aeroplanele, e numai pentru că există un Dumnezeu al îndrăgostiţilor, aşa cum există şi un Dumnezeu al beţivilor.

Scenele la care asistăm sunt atât de terorizante că aproape nu e om care să nu se roage în sinea lui să apară de undeva, proniator, patul care să salveze de la infarct pe toată lumea.

Dar să mergem mai departe şi să arătăm că o clasificare mai subtilă este cea care are în vedere doar pe unul dintre parteneri.

Înfăşurarea este una dintre situaţiile des întâlnite şi pe care Balzac le-a descris aşa de bine: „En entendant ouvrir les portes, elle essuya ses larmes, bondit comme une gazelle et enveloppa Lucien dans ses bras comme une tissu qui, saisi

par le vent, *s'entorrtillerait* à un arbre" (*Splendeurs et misères des courtisanes*).

Ei da, femeia care se înfăşoară în jurul bărbatului ca o ţesătură purtată de vânt şi lipită de scoarţa unui copac ! Ce poate fi mai frumos şi mai încurajator ? Urcarea în pat seamănă atunci cu doborârea unui falnic copac în foşnetul miilor de frunze, fenomen imposibil de oprit, de amânat sau de modificat.

O altă categorie o reprezintă *pisicile*, „amis de la science et de la volupté", cum zicea Beaudelaire, şi care se refugiază în lenjurile spumoase şi călduroase, ca orice frumoase sedentare ce caută mereu liniştea, mângâierea. Se pare că poetul şi-a scris versurile destul de târziu şi numai după ce a studiat somnul atâtor frumoase pariziene tolănite în grelele paturi. Aerul lor de stăpâne le deosebeşte de toate celelalte vieţuitoare, aşa cum se deosebeşte marele astru al nopţii de restul stelelor.

În schimb, *femeia-jandarm* confundă patul cu un teren de trageri. E aspră, e neîndurătoare, şi vai de cei ce nu-i ascultă ordinele. În asemenea situaţii de nedorit, nu încercaţi duioşii de nici un fel, nu comentaţi şi, mai ales, ţineţi ochii închişi.

Prescripţii ce nu sunt de dat în cazul *bunei gospodine*, acea făptură comestibilă de care vorbeam la începutul manualului nostru, în alţi termeni, o slabă-grasă sau o grasă-slabă, ori, dacă preferaţi clasificările mai noi, crăpceana mult-visată de unii bărbaţi, dar asupra căreia, mie, personal, îmi vine destul de greu să mă pronunţ, fie şi numai pentru faptul de a nu vrea ca bunul cititor să capete imaginea atât de neplăcută a unui autor ce ia drept adevăruri eterne simplele lui supoziţii sau preferinţe.

(*Arc*, nr. 4, 1993.)

Cum se clădeşte, cum se dărâmă, cum se reclădeşte

I. Factori

Clădirea omului nou este marea cucerire a vremii noastre. Ne-am procopsit cu el cum ne-am procopsit cu atâtea alte lucruri minunate ale acestui celebru secol. Totul acum depinde de vrerile şi capriciile sale, progresul umanităţii nefiind de conceput fără graţioasa lui contribuţie.

Prima întrebare pe care şi-o pune oricine studiază fenomenul e cum s-a născut şi cum s-a înmulţit el. De-aceea vom înşira mai jos câţiva din factorii ce i-au înlesnit apariţia:

1. *Factorul brânză* – element nutritiv de bază în alimentaţia sa, dar şi termen obligatoriu în construcţia unor propoziţii apodictice, cum ar fi: „frate, frate, dar brânza-i pe bani !", „nu face nici o brânză", „brânza mă-sii !" ş.a.m.d.

Aceste exprimări, oricât ar părea de curios, au o destul de strânsă legătură cu viziunile luminate ale unor curente anticlericale şi ascetice, cum ar fi cel al sufismului, apărut în Persia secolului VIII şi al cărui reprezentant mai important a fost Al Gazali. Practicile de atingere a adevărului, practici deloc străine omului nou, prevedeau mai multe etape (numite *maqamat*), şi care erau: atenţia, proximitatea, iubirea, teama, speranţa, dorinţa, familiaritatea, liniştea, contemplarea, certitudinea. Transpunând aceste etape în terminologia omului nou, obţinem un foarte lămuritor tablou al iniţierii în trepte, perfect adaptabil secolului nostru: la început, doar *atenţia* acordată brânzei, apoi presimţirea că ne aflăm în *proximitatea* brânzei, pe urmă, *iubirea* neţărmurită faţă de brânză, dublată de teama că nu se mai dă brânză, dar şi de

speranța că, totuși, odată și-odată, o să se mai dea brânză, bazată pe *dorința* de a avea brânză și pe *familiaritatea* ce se creează instantaneu între noi și brânză, *liniștea* că, în sfârșit, consumăm și noi, din când în când, câte o bucățică de brânză, după care vine *contemplarea* îndelungă a unui frumos calup de brânză, pentru ca, în încheiere, să avem cu toții *certitudinea* că totul nu e decât brânză.

După cum se vede, legătura ce am făcut între curentul *sufist* și omul nou nu e deloc întâmplătoare, deoarece, cu mult înaintea noastră, oameni de spirit s-au întrebat: *Comment peut-on être Persan ?;* așa cum poate unii se întreabă astăzi: *Comment peut-on être Homme Nouveau ?*

2. *Factorul masă* – piesă de mobilier, dar și cuvânt desemnând o mulțime compactă de oameni (înainte vreme scris cu doi de s). Acest factor e la fel de important, fie numai și pentru faptul că nimeni nu trebuie să mănânce „din sudoarea bunioară a unuia ca mine și ca dumneata, care suntem din popor, adică să șază numai poporul la masă, că el e stăpân."

Adânci cuvinte ! Pentru că dacă nu stai la masă, de ce să mai trăiești ? Și cine nu mănâncă nu e om ! Și cine n-are masă, n-are nici casă !

Dar, ca să n-o lungim, nu piesa de mobilier ca atare interesează în discuția despre omul nou (în definitiv, toți oamenii trebuie să mănânce câte ceva, după posibilități), cât aspectul de adunare, de mulțime compactă, strânsă, după împrejurări, pe străzi, în săli, pe stadioane sau în mintea unora dintre noi, contează în cazul de față. Cutare e un dobitoc – dar ce să faci dacă massele l-au vrut ? Cădem cu toții în prăpastie – dar dacă așa vor massele, mai zici ceva ? Masselor le place, massele zic, massele impun. Unde-i massă

nu-i tocmeală ! Iar dacă faci pe deşteptul, mai ai şi gusturi şi idei, vino, matale, în fata masselor să vedem dacă mai poţi scoate un cuvânt. Înţeles ?

3. *Factorul procentaj* e şi el de luat în seamă pentru că e însăşi marca de noblețe a omului nou.

Iată câteva cifre: 70,2 % muncitori, 38,9 % femei, 47,6 % tineri, din care, în producţia industrială, 61,4 %, iar restul ţărani şi intelectuali, 0,3 % academicieni, 41,2 % maiştri şi tehnicieni, 8,5 % mulgătoare de vaci şi 9,9 % legumicultori, dar 11,5 % cu studii medii şi 28,7 % cu studii superioare, 89,9 % membri de partid, din care 71,1 % cu o vechime de peste 10 ani şi 15,3 % ilegalişti, 4,5 % naţionalităţi conlocuitoare ş.a.m.d.

Aceste procente nu numai că sunt uşor de reţinut, dar ne ajută să ştim care cum intră, pe căprării, în categoria „reprezentanţilor". Safta intră la cele 38,8 % femei, Tovală la cei 70,2 % muncitori, Preajbă e la 28,7 %, Lenuţa la 8,5 %, iar Ioşka la 4,5 %. Nu e simplu ? Astfel fiecare ştie unde se află, ce poate cere şi ce poate da, chiar dacă lucrurile nu stau pe loc, dimpotrivă, se mişcă: ce-a fost la 9,9 % poate migra la 14,5 %, din 38,9 % poţi sări, cam greu, e drept, la 0,3 %, care e procentul academicienilor, aşa cum de la 71,1 % poţi trece la 14,5 % sau la 70,2 %. Totul e să ai aripi, să ştii să zbori de la legumicultori la studii superioare, de la ţărani la intelectuali, din „producţie" la „conducere", de la judeţ la Cairo şi de la „propagandă" la „economic", toate însă făcându-se cu respectarea strictă a aceloraşi şi aceloraşi procente: 38,9 % femei, 70,2 % muncitori, 47,6 % tineri ş.a.m.d.

4. *Factorul lemn* – semnul nobleţei lingvistice, instrument eficace de înmuiere şi îndulcire a unei limbi. El se face simţit până şi în vorbirea zilnică, rămânând întipărit pentru vecie în apucăturile şi langajul omului nou.

La început, el se mai numea şi factorul „miachiznach", cu timpul însă, acesta s-a autohtonizat, după binecunoscuta lege a raporturilor dinamice dintre naţional şi internaţional. Cu toate astea, unele manuale vechi nu şi-au pierdut întrutotul valabilitatea, acestea servind şi astăzi multor învăţăcei ca modele de exprimare şi de comportare în viaţă. Astfel, putem cita sintagme precum: „nu întâmplător", „aşa-zisa", „de la oraşe şi sate", „rădăcini de clasă", „tovarăşi de drum", „alianţă de nezdruncinat", „duşman de moarte" ş.a.

Autori mai noi au stabilit însă că factorul lemn în vorbirea cultă, ca şi în cea obişnuită, se detectează nu atât în vocabular, cât în sintaxă. Deşi cuvinte folosite azi cu precădere, ca „antamat", „implementat", „anvizajat", „derulat" şi altele pot induce în eroare, ochiul expert (mai bine zis, urechea expertă) nu poate fi înşelat(ă). Sintaxa a fost şi a rămas aceeaşi.

Ea constă, în primul rând, în lungimea frazelor. Să luăm un exemplu: pentru a închide un chepeng ai nevoie de o scăriţă cu trei-patru trepte. Omul nou aduce însă o scară de pompieri, lungă ca pentru zece etaje. O instalează, începe s-o „deruleze" şi trimite pe ea, în şir indian, treizeci de pompieri. Stai şi te uiţi şi nu mai înţelegi nimic: e vorba de închiderea unui chepeng sau s-a pornit un incendiu devastator ? Dacă sunt atâţia soldaţi, trebuie să fie ceva, nu ? Doar nu ne jucăm de-a incendiile, de-a cutremurele, de-a mai ştiu eu ce. Dar nu vor cădea de pe scară ? Ia te uită ce curajos e cel din frunte ! Dar ce fac ceilalţi, de ce nu-l ajută ? Şi uite-aşa stăm şi ne uităm perplecşi, fără a mai putea scoate o vorbă, când

întrebându-ne dacă ce vedem e adevărat, când spunându-ne că, oricum, operația e grandioasă, merită măcar să fie privită, dacă nu chiar admirată.

Al doilea element e *intonația*. N-are note joase, dar nici acute, nu e nici sclipitoare și nici nu zdruncină. E cum e mai bine: după nici un sfert de oră simți cum ți se încălzește șira spinării, îți amorțesc umerii, se golesc de sânge picioarele, mâinile nu mai ascultă de comenzi. Ca un înec dulce, euforic. Te suie și coboară ca o barcă, valuri egale, călduțe, îți umezesc fața. Aproape ești fericit că poți să adormi atât de ușor, ca un copil. Lemnul miraculos își face efectul.

Vorbirea suie și coboară în bătaia ritmică a vâslelor. Astfel devine omul nou acel instrument eolian prin găurile căruia se strecoară cele mai subțiri fire de vânt. El este adaptat la toate mișcările de aer și nici o furtună, din Est sau din Vest, din Nord sau din Sud nu-l va găsi nepregătit. Parafrazându-l pe Hegel, omul nou poate exclama liniștit: „Nur eines ist *Absolut*, das *Wort* !". Și asta, pentru că soarta cuvintelor nu depinde de oameni, ci oamenii depind de cuvinte, așa cum cuvintele depind de perenitatea și frumusețea pădurilor noastre seculare.

5. *Factorul chimic* – factor de primă importantă întrucât favorizează apariția de noi generații, pe bandă rulantă. Copiii sunt luați de mici și prelucrați chimic în așa fel încât să nu mai poată fi deosebiți decât după miros. Mirosurile, preparate cu multă grijă, se împart după originea socială a părinților, cele mixte fiind utilizate doar pentru ceea ce, îndeobște, se numește „rezervă de cadre". Idealul omului nou e ca, în final, să nu mai existe decât un singur și permanent miros: cel al cârpei fumigene pentru alungat țânțarii. Timpul necesar

atingerii acestui ideal măreţ se subîmparte, cum e şi firesc, în „epoci".

6. *Factorul fiziognomic.* Dacă munca a avut rolul hotărâtor în transformarea maimuţei în om, în cazul nostru, transformarea din om în om nou a fost un proces mult mai complicat. El s-a datorat, pe de o parte, apariţiei procedeului numit „ştanţare", care permite multiplicarea la infinit a aceloraşi şi aceloraşi forme, pe de altă parte, inventării presei hidraulice, necesară reducerii de volum, îndesării şi apăsării, în cazul apariţiei unor creşteri necontrolate, şi extragerii oricăror lichide când acestea umplu peste măsură stomacul, creierul sau măduva spinării respectivilor inşi.

Portretul robot al omului nou arată cam astfel: faţă ovală, păr bine frizat, cu onduleuri făcute cu drotul, frunte îngustă, indicând perseverenţă şi spirit de observaţie, cu o urmă circulară aproape imperceptibilă de la purtarea, după ocazii, a pălăriei sau şepcii, faţa bine rasă (e contraindicată purtarea de bărbi sau de mustăţi, în afara situaţiilor revoluţionare, pentru mascarea identităţii), ochi mici, vicleni când trebuie, tulburi când se cere. Nu expediază şi nu primeşte scrisori, fiind ocupat, când e om de litere, cu compunerea operei sale de-o viaţă ce va purta titlul generos *Rapoarte, note, cuvântări şi informări.* Nu se confesează niciodată şi se înmulţeşte prin sciziparitate. Procesul, descris de mulţi autori, este precedat de înscrierea lui într-o organizaţie, cu plata regulată a cotizaţiilor şi frecventarea asiduă a tuturor manifestărilor programate, până într-o zi când îşi dă seama că viaţa lui e atât de strâns legată de viaţa acelei organizaţii că, pur şi simplu, nu mai poate trăi fără ademenitoarele ei acţiuni. Odată dragostea declarată, fenomenul de sciziparitate se produce văzând cu ochii, insul multiplicându-se în omuleţi ce-i

seamănă întrutotul, minus sexul. Acesta e ataşat ulterior, pe bază de tabel, cu respectarea strictă a planificării de bărbaţi şi femei, prevăzută pe luna, trimestrul sau anul în curs.

7. *Factorul scurt* – ultimul şi, credem, cel mai important. Dacă în cazul celorlalţi factori pot interveni unele excepţii care să facă dificilă o netă separare a omului nou de restul semenilor săi (în definitiv, vorbirea de lemn sau unele caracteristici fiziognomice pot fi întâlnite şi în alte cazuri), factorul scurt e inconfundabil. El înseamnă scurtarea la maximum a unor fenomene, etape, stagii, perioade, până la a deveni de nerecunoscut. Modelul suprem e *Cursul scurt,* apărut prin anii '50, şi care a servit multor generaţii drept catehism. El a spulberat toate îndoielile, a clădit o teorie şi o practică, a oferit chei pentru toate uşile de pe glob şi din toate timpurile. Fără el nu s-a mai putut face nici un pas. Astfel s-au putut descifra tainele Universului, ale societăţii de dinainte şi de după, au fost învăţaţi oamenii de cine să se teamă, în cine să aibă încredere, pe cine să toarne şi cui să dea la cap.

Dar învăţătura lui a mers şi mai departe. De la „Cursul scurt" s-a trecut la cursurile scurte, anonime şi strălucitoare, fie ele de şcoală primară sau de liceu, fie universitare, post-universitare şi aşa mai departe. În acest fel, au fost şi sunt posibile capodoperele de elocinţă la care nu de puţine ori asistăm cu gura căscată. Posesorii unor atât de captivante retorici, ai unui lexic atât de neaşteptat nu pot să nu atragă atenţia. Mai ales că, îmbătrânind, îi poţi vedea cum rostesc, cu accentul cerut, cuvinte deloc uşoare, precum „Miunchen", „tutulor" sau „muncipiu" ori construcţii tulburătoare de genul: „În ceea ce privesc problemele...". Iar dacă unii ajung miniştri ai culturii, întrebaţi ce-şi amintesc din *Luceafărul*

lui Eminescu, rostesc bine timbrat: „La steaua care-a răsărit...", punând în încurcătură pe mai toţi exegeţii operei eminesciene, care habar n-aveau de adevăratele dedesubturi ale creaţiei bardului nostru naţional.

II. Consecinţe

După ce am văzut factorii, normal e să vedem şi consecinţele.

În România, pentru că această ţară pe interesează în primul rând, omul nou a apărut, cu aproximaţie, spre sfârşitul deceniului al patrulea. Originea lui trebuie căutată într-o groapă din Dobrogea, unde, spre deosebire de viezurii lui Urmuz, creşteau, înainte vreme, nişte omuleţi hrăniţi cu ziare vechi şi foi rupte din registrele de cadastru ale primăriilor. Pentru că acea groapă nu era permanent şi sistematic igienizată, omuleţii erau o pradă uşoară pentru voracii lor duşmani: gândacul simplu de bucătărie, viermele de slănină, păduchele de carte, diverse soiuri de acarieni, gândacul-fierăstrău, cariile, scorpionul de cărţi, viermele de făină, sfredelușul lemnului sau gărgăriţele argintii.

Ar fi murit cu toţii dacă, proniator, nu veneau *tunguşii,* popor atestat încă din secolul IV î.e.n., care având de trecut o apă, s-au gândit să-i folosească la construirea unui cap de pod, în chip de scânduri aşezate una lângă alta, de-a latul. Treaba a fost atât de bine făcută că aceştia se umplură de laude, scăpând totodată şi de păduchii care îi invadau. Trecură repede la o altă viaţă, fiind hrăniţi mai puţin cu hârtie, ceea ce le dădu forţă şi îi făcu puternici. Crescură şi în talie. În câteva luni deveniră ce sunt şi astăzi.

La început purtau băști, trase până pe sprâncene. Mult mai târziu a apărut și șapca. Se îmbrăcau la economate special destinate. Unealta lor de lucru era ranga pe care învățară foarte repede s-o învârtă pe deasupra capetelor lor și ale altora. Urcau pe noi trepte de progres și civilizație văzând cu ochii. Și pentru că fenomenul nu putea scăpa unor scriitori care învățaseră că sunt adevăratele conștiințe vii ale epocii, ei fură deîndată cântați în poeziile timpului și deveniră cele mai apreciate personaje în romane și epopei.

Ar fi greșit să se creadă că toți au ajuns șefi sau ceva similar. Asta a fost mai ales la început. Cu timpul, datorită modului de înmulțire, despre care am vorbit mai înainte, ei împânziră toată țara, până în cele mai îndepărtate cătune. Regimul lor de alimentație, ca și ședințele zilnice de masaje și instructaje, îi făcură de neînvins. S-ar putea spune că lupta cu dușmanii a devenit pentru ei o simplă joacă de copii.

Dar pentru că am pomenit de luptă, să vedem cum s-a desfășurat ea.

Prima etapă, numită și etapa de instaurare, a constat din lipirea pe spatele fiecărui locuitor a unor tăbliță cu semne foarte precise. Pentru a ușura înțelegerea de către cititori a acestor inscripții, trebuie să spunem că ele se asemănau cu semnele de circulație de astăzi: *sens unic,* ceea ce voia să însemne că respectivii se îndreptau, fără ocolișuri, spre zonele cele mai pitorești și mai tăcute ale frumoasei noastre țări, cum ar fi Aiudul; *sens giratoriu* includea ideea de reciclare, cu stagii obligatorii în diverse puncte de pe hartă (ca, de exemplu, Bărăganul), cu posibilitatea întoarcerii în același loc, dar transformați în așa fel încât deveneau repede modele de conduită pentru toți concetățenii; *trafic greu,* pentru cazurile când se făceau transporturi masive, noapte și

zi. Celelalte semne, cum ar fi *staționarea interzisă*, *trage pe dreapta* ș.a. erau destinate numai celor aleși cu grijă.

Tot în această etapă, toate servantele din România, care nu reușiseră până la o anumită dată să-și găsească bărbați, au fost strânse la un loc, cercetate și triate, devenind soțiile oamenilor noi și întărind astfel procentul de 38,9 % femei. Cazurile, rare, de divorț, au fost soluționate prin trimiterea bărbaților înapoi, în groapa din Dobrogea, și avansarea femeilor în posturi sigure de conducere.

A doua etapă, numită și de consolidare, a avut o durată ceva mai lungă. Cu ajutorul gândacilor despre care s-a mai vorbit s-a trecut la ameliorarea rasei umane, mai întâi, prin eliminarea tuturor celor care împiedicau creșterea sănătoasă a noilor vlăstare. Unii din ei au fost totuși păstrați în vitrine special amenajate, pentru a fi arătați marelui public și, eventual, mâncați de generațiile viitoare. Mai ales academicienii, scriitorii și, în general, artiștii au fost cel mai mult gustați. Victimele, înainte de a expira, își manifestau regretul de a nu fi apucat, încă din fragedă pruncie, să se afle în primele rânduri ale oamenilor noi. Era însă mult prea târziu.

Dar adevărata consolidare s-a făcut în clipa în care a apărut, datorită cuceririlor științei și tehnicii, *monitorizarea* întregii vieți economico-sociale și cultural-științifice. Faptul că fiecare familie, fiecare individ, pe bază de tabel, a primit câte o capsulă de înaltă frecvență, pe care a înghițit-o cu puțină apă, a făcut ca sistemul național de comunicații să meargă ireproșabil. Dispeceratul central a avut astfel la dispoziție toate informațiile necesare prelucrării unor date esențiale, cum ar fi: cât și cum mănâncă fiecare (știut fiind că omul e și ceea ce bagă în el), cât poate să rabde de foame (în ore, zile, săptămâni), ce reuniuni de familie, petreceri,

bairamuri se înregistrează (pe localităţi şi zone geografice, la români, maghiari, germani şi alte naţionalităţi), în fine, influenta *factorului brânză* în creşterea nivelului de trai şi sporirea gradului de optimism.

A treia etapă sau etapa triumfului final se caracterizează prin fabricarea, cu ajutorul *syntezei,* a câte unei umbre pentru fiecare cetăţean. Umbrele pot fi de mai multe feluri: laterale, posterioare şi superioare. Cele superioare se mai numesc şi veşnice, întrucât ele nu pier niciodată, spre deosebire de celelalte care ori îşi schimbă locul, ori dispar din când în când, datorită condiţiilor meteorologice.

Se mai întâmplă ca umbrele să depăşească în număr cifra populaţiei. Dar de fiecare dată lucrurile se reglementează prin decrete speciale în care se menţionează, în preambul, că date fiind asemănările frapante între unii şi alţii, nu numai omul face umbră, dar şi umbra face pe om.

III. Mijloace de apărare şi de dărâmare

În genere, omul nou e indestructibil. Chiar dacă are o constituţie care cu greu rezistă intemperiilor, modul lui de înmulţire asemănător gângăniilor, îl face imposibil de stârpit. Cel mult, poate fi limitat la un număr rezonabil, care să poată fi şi uşor de controlat.

Metoda Urmuz, deşi veche de aproape un secol, este o bună metodă, cu rezultate satisfăcătoare şi în ziua de azi. Ea serveşte mai ales, la identificarea şi descrierea omului nou, în toate amănuntele carierii şi înfăţişării sale. Nu trebuie să inducă în eroare unele costumaţii de epocă sau denumiri mai vechi de străzi bucureştene. Adevărul e totdeauna de partea

acestui autor, datorită simţului său înnăscut de observaţie şi acurateţei formulărilor.

Personajele sale mecanomorfe sunt chiar modelele omului nou, în tot ce au ele ca prestanţă şi mod de a fi. Faptul că soţia lui Stamate, „tunsă şi legitimă", ia parte la bucuriile casei, compunând madrigale, semnate prin punere de deget, arată cât de bine sunt descrise soţiile de demnitari. Ce să mai spunem despre aluziile la *Grădina Botanică* unde, înainte vreme creştea Ismail, şi unde azi cresc atâţia alţi conducători care, ca şi Ismail, pentru a fi feriţi de corupţia moravurilor noastre electorale, sunt oferiţi ca recompensă, cam trei luni pe an, lucrătorilor, în acest fel sperându-se să se rezolve şi problema muncitorească. Cât priveşte întemeierea oraşului Bucureşti, nu găsim în *Fuchsiada* aceiaşi strămoşi de care s-a tot vorbit pe la serbările ce cântau România ? Ascultaţi: „...gurile rele spun că în chiar acea stradă celebră pe care bunul împărat Traian, după consiliile tatălui său Nerva, a indicat-o naivului păstor Bucur să o aşeze cel dintâi, când a întemeiat oraşul ce îi poartă numele..." Singura lipsă a acestui text e că nu sunt menţionaţi, cum s-ar fi cuvenit, Burebista, Deceneu şi Decebal. În rest... În rest, ca să parvină, mai toată lumea trebuie să miroase câte un zid (acesta poate fi de minister, de percepţie sau de preşedenţie, la alegere), apoi să-l lingă, cum spune Urmuz, „de vreo 56 de ori în şir", ca să obţină vreun rezultat. De obicei, rezultatele depind de Turnavitu, care „făcu mai multă vreme politică şi reuşi astfel să fie numit ventilator de stat", sau de Gayk, „singurul civil care poartă pe umărul drept un susţinător de armă".

La metoda de mai sus, care e doar o metodă de identificare, se adaugă altele, de combatere propriu-zisă, cum ar fi: recuperarea şi reciclarea lor în procese tehnologice similare recuperării şi reciclării deşeurilor, folosirea unora

dintre ei în comerțul particular, dar sub o strictă supraveghere, pentru a nu-i compromite pe patroni, întrebuințarea, dar cu măsură, a celor titrați (chiar dacă de pe urma cursurilor scurte) pentru infiltrări succesive în diverse partide, cu scopul distrugerii adversarilor politici, iar în cazul defectării temporare a rețelei telefonice, organizarea, cu ajutorul lor, a comunicărilor urgente și strict confidențiale, din gură în gură.

N-au dat până acum nici un rezultat ironia, gluma sau caricatura, deși, slavă Domnului !, avem o lungă tradiție în acest domeniu. De Caragiale, de exemplu, se tem mai ales oamenii de spirit, din frica de a nu cădea în vreunul din păcatele descrise atât de bine. Omul nou e imun, așa cum moliile au devenit, în ultimul timp, naftalino-rezistente.

De aceea, mai ales după revoluție, se bucură de mare succes adoptarea și creșterea pe lângă casă a acestora. Ei pot fi folosiți pentru treburile mărunte, la măturat, spălat vasele, plimbarea câinilor sau îngrijirea persoanelor în vârstă. Sunt foarte disciplinați dacă li se asigură trei mese pe zi și, o dată pe lună, contacte sexuale cu nu importă cine (viezurii fiind din ce în ce mai rari, se poate recurge și la funcționarele din aparatul de stat). Foarte gustate sunt tabletele de sâmbăta seara ale lui Everac și serile de romanțe și cântece de petrecere pe postul național de televiziune. Fiind dotați cu capsule de înaltă frecventă, urmărirea lor de la distanță nu pune probleme deosebite, doar dacă nu se produc unele interferențe cu alte organe care, și ele, vor să asculte ce se mai întâmplă în țară.

De câtva timp am luat și eu pe lângă casă câțiva. N-am a mă plânge de nimic. Fiind învățați din pruncie să asculte de șefi, ei execută ordinele fără crâcnire. Singurul inconvenient e că, de când îi am, vecinii se plâng mereu de purtare lor. Lăsând de-o parte faptul că aceștia se simt în permanență

spionaţi, sunt acuzaţi şi că le împuie capul cu amintiri interminabile din perioada cuceririi puterii, dar mai ales din cea a triumfului final. Nu toţi au darul povestirii, şi din cauza asta interlocutorii îşi pierd deseori răbdarea.

Într-un fel, îi înţeleg. Dar ce înţeleg mai puţin e că unii vecini arătându-se, de formă, revoltaţi de apucăturile oamenilor mei, de pălăvrăgeala lor şi de obiceiul de a spiona tot şi pe toţi, cum ar fi comerţul ilicit de ţigări, vânzarea pe sub mână a unor bunuri furate, comerţul de fete cu Turcia, le propun pe ascuns să spioneze şi în folosul lor.

Până acum însă nici unul din ei n-a acceptat vreuna din aceste oferte tentante. Explicaţia ? Una foarte simplă: au aflat că scriu ceva despre ei şi nici vorbă să-i mai poţi alunga. Nu e zi de la Dumnezeu ca, în lipsa mea, să nu-mi scotocească peste tot, prin casă, în căutarea manuscriselor.

Dar nici eu nu sunt născut de ieri, de-alaltăieri. Le-am ascuns atât de bine că mult timp o să treacă până să le găsească, iar când o să le găsească, cine o să mai ştie în ce „epocă" suntem ?

(*Viaţa Românească*, nr. 5-6, 1996.)

CUPRINS

Tabel cronologic V

VEDERE DIN BALCON

Dansatoarea 1
Vedere din balcon 2
Mâinile sau elogiul medicinii 6
Buzunarele 9
Vaca 11
Găina 14
Istoria pisicilor 17
Cum se pompează apa (studiu tehnic şi literar) 22
Camera 31
Grandoarea şi decăderea unui sărut 36
Războiul 39
Catedrale 43
Romanul erotic 45

FICŢIUNE ŞI INFANTERIE

[Infernul scriitorilor] 49

FALS MANUAL DE PETRECERE A CĂLĂTORIEI

Definiţii 67
Companionul ideal 69
Exerciţiile necesare 71
Călătoriile unei femei 76

Parisul ca idee 84
Tablourile furate 87
Călătorie în Hades 90
Ocolul Bucureştilor în 15 ore 93
Cum să ne facem bagajele (aforisme) 106

AVIONUL DE HÂRTIE

[Scrisoare către o femeie adormită] 110

CU CĂRŢILE PE IARBĂ

[Sancho Panza al doilea] 157

DRAGOSTE CU VORBE ŞI COPACI

[Amor şi gramatică] 213

RĂZLEŢE

Erotica Magna sau despre câteva dintre cele mai avantajoase poziţii ale amorului perfect 253
Despre omul nou. Cum se clădeşte, cum se dărâmă, cum se reclădeşte 266

Redactor: RADU VLĂDUȚ
Tehnoredactor: VASILE CIUCĂ

Scanare și prelucrare digitală

de

Anonim

și

CAT Graur

Antwerpen 2026